

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้วิจัย นางสาวณาดา มุมนำนเซำ **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประเมินการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัคตร์ พิบูลย์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์
ศรีพันธ์วรสกุล **ปีการศึกษา** 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอก
การประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในองค์ประกอบด้านสมรรถนะและด้วบ่งชี้
สมรรถนะมหำบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต และวิธีการประเมิน
สมรรถนะมหำบัณฑิต

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย (1) กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้
ข้อมูลตามขั้นตอนของเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย จำนวน 20 คน และ (2) กลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม เพื่อวิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพ
มหำบัณฑิต จำนวน 20 คน โดยทั้งสองกลุ่มใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด แบบสอบถามประเภทมาตรประมาณค่า
และแบบวิพากษ์เพื่อการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัย
ระหว่างควอไทล์ ค่าความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีลักษณะที่สำคัญ คือ (1) สมรรถนะและด้วบ่งชี้สมรรถนะ
มหำบัณฑิต ประกอบด้วย 3 ด้านรวม 16 สมรรถนะ 108 ด้วบ่งชี้ (2) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม
สมรรถนะมหำบัณฑิต ในแต่ละสมรรถนะมีแนวทางที่สำคัญ 3-5 แนวทาง และ (3) วิธีการประเมิน
สมรรถนะมหำบัณฑิต มีวิธีการที่สำคัญ 5 วิธี ผลการวิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุม
คุณภาพมหำบัณฑิต สรุปได้ว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ ระบบควบคุมคุณภาพ สมรรถนะมหำบัณฑิต มหำบัณฑิตวิชาเอกการประเมินการศึกษา

Thesis title THE DEVELOPMENT OF A QUALITY CONTROL SYSTEM FOR THE MASTER'S DEGREE PROGRAM IN EDUCATIONAL EVALUATION OF SUKHOTHAI THAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY

Researcher: Miss Yada Mumbansao; **Degree** Master of Education (Educational Evaluation);

Thesis advisors (1) Dr. Suphak Pibool, Associate Professor; (2) Dr. Supim Sripurvoraskul, Associate Professor; **Academic year:** 2003

ABSTRACT

The objective of this research was to develop the quality control system for the Master's Degree Program in Educational Evaluation of Sukhothai Thammathirat Open University in the factors of competence and competence indicator of Master's Degree graduates, ways to develop and promote the competence of Master's Degree graduates, and the methods for assessment of the competence of Master's Degree graduates.

The samples for this study consisted of (1) a group of 20 experts using Delphi technique and (2) a group of 20 stake-holders for the focus group discussion on the suitability of using the quality control system for Master's Degree graduates. Both groups were obtained by the purposive sampling method. Data were collected through interviews, rating scale questionnaires, and question cards for group discussion. The statistical methods employed were the median, interquartile range, frequency, and content analysis.

The study found that the quality control system for the Master's Degree Program in Educational Evaluation of Sukhothai Thammathirat Open University included: (1) Competences and competence indicators of Master's degree graduates included 3 aspects comprising 16 competences and 108 indicators. (2) Ways to develop and promote the competences of Master's Degree Graduates. There were 3-5 important developing ways for each competence. (3) There were 5 important methods for assessment of the competences of Master's degree graduates. The focus group concluded that the quality control system for the Master's Degree Program in Educational Evaluation of Sukhothai Thammathirat Open University was highly appropriate.

Keywords Quality control system, Competence of Master's Degree graduates, Master's degree graduates in educational evaluation

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์ แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างต่อเนื่อง จนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้อง และ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ เสียสละเวลาอันมีค่าให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่อบรมเลี้ยงดูให้ความอุปการะ สนับสนุน เห็นความสำคัญของการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอบคุณญาติ พี่น้อง เพื่อนๆ ที่ให้กำลังใจ ในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ความสำเร็จและคุณค่าใดๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้แก่ผู้ใช้ประโยชน์กับงานวิจัยนี้ทุกท่าน ตลอดจนขอมอบความสำเร็จนี้เป็นเครื่องบูชาแด่ มารดาผู้ล่วงลับไปแล้ว และบิดาที่ดูแลลูกๆ ด้วยความรักอันยิ่งใหญ่อย่างหาที่เปรียบมิได้

ญาดา มุมบ้านเช่า

มีนาคม 2547

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ.....	10
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา.....	15
ตอนที่ 3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน.....	19
ตอนที่ 4 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้.....	44
ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน และการประเมินการศึกษา.....	56
ตอนที่ 6 วิชาชีพการวัดและประเมินผล และหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การประเมินการศึกษา.....	65
ตอนที่ 7 เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย.....	79
ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	87

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	100
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	102
เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย.....	103
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	106
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระบบควบคุมคุณภาพมหابัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.....	110
ตอนที่ 2 ผลการสนทนากลุ่มวิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุม คุณภาพมหابัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.....	166
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	174
สรุปการวิจัย.....	174
อภิปรายผล.....	185
ข้อเสนอแนะ.....	202
บรรณานุกรม.....	205
ภาคผนวก.....	212
ก ผู้เชี่ยวชาญ / ผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ข้อมูลการวิจัย.....	213
ข เครื่องมือวิจัย.....	220
ค ผลการสนทนากลุ่ม.....	260
ง หนังสือติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัย.....	278
ประวัติผู้วิจัย.....	286

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยแบบเคลฟาย.....	82
ตารางที่ 4.1	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถในการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา.....	111
ตารางที่ 4.2	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 2 ความรู้ความสามารถในการประเมินและการจัดการโครงการประเมิน.....	115
ตารางที่ 4.3	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา.....	120
ตารางที่ 4.4	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 4 ความรู้ความสามารถในการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ.....	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.5	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 5 ความรู้ความสามารถในการประเมิน เสริมสร้างพลังอำนาจ.....	127
ตารางที่ 4.6	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 6 ความรู้ความสามารถในการพัฒนา เครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา.....	130
ตารางที่ 4.7	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 7 ความรู้ความสามารถในการทำ วิทยานิพนธ์.....	133
ตารางที่ 4.8	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 8 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์.....	138

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.9	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 9 จรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและ ประเมินการศึกษา.....	141
ตารางที่ 4.10	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 10 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมิน การศึกษา.....	145
ตารางที่ 4.11	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 11 มนุษยสัมพันธ์ และการทำงาน เป็นหมู่คณะ.....	148
ตารางที่ 4.12	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 12 ความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิจารณญาณ และมีวิสัยทัศน์ ..	151

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.13	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 13 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรม.....	154
ตารางที่ 4.14	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 14 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อ การสื่อสาร.....	157
ตารางที่ 4.15	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 15 ความสามารถในการเป็นนักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ.....	160
ตารางที่ 4.16	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) ของคะแนนรวม ประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการ ประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 16 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอด ชีวิต.....	163

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	กรอบความคิดการวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.....	6
ภาพที่ 2.1	แบบจำลองแสดงองค์ประกอบในการจัดระบบ.....	13
ภาพที่ 2.2	วงจร PDCA	18
ภาพที่ 2.3	ตัวแปรต่างๆ ในทฤษฎีของการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูมและคณะ.....	21
ภาพที่ 2.4	ลักษณะของระบบการเรียนการสอน.....	26
ภาพที่ 2.5	องค์ประกอบของระบบการเรียนการสอน.....	27
ภาพที่ 2.6	รูปแบบการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา.....	35
ภาพที่ 2.7	องค์ประกอบของการวัดและประเมิน.....	41
ภาพที่ 2.8	ระบบการประเมินการเรียนรู้.....	42
ภาพที่ 2.9	เทคนิคการประเมิน.....	43
ภาพที่ 2.10	กระบวนการบริหารงานจัดการศึกษาเชิงระบบ.....	63
ภาพที่ 3.1	ขั้นตอนการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.....	100

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นานาประเทศจึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ปรับตัว และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่สามารถจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวก็คือ คุณภาพคน ดังนั้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการพัฒนาคน ก็คือ การศึกษาที่มีคุณภาพที่จะทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ดังเช่น ทำให้เป็นคนที่มีวิสัยทัศน์และมีวิจรรณญาณ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักสังเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักการประยุกต์และแสดงความคิดเห็น สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับวิชาชีพ เพื่อการประกอบอาชีพที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ในระยะที่ผ่านมา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) จึงเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา โดยมุ่งให้ทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่ ทั้งนี้โดยคาดว่าเมื่อคนซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมมีการพัฒนา

อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งด้านสติปัญญา
ร่างกายและจิตใจจะเป็นพื้นฐานในการสร้างพลังครอบครัว ชุมชน
และสังคมที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมอย่างสันติ
เช่นเดียวกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9
(พ.ศ. 2545 – 2549)

ที่กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศเกี่ยวกับสภาพสังคมไทยที่พึงประ
สงค์โดยมุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ (1)
สังคมคุณภาพที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี
สามารถสร้างทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม
มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้... (2)
สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้
ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล
มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก
พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างสมทุนปัญญา
รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และ (3)
สังคมसानนันธ์และเอื้ออาทรกัน
ที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทย...
ดังนั้นการที่จะหล่อหลอมให้ "คนมีคุณภาพ" ที่จะส่งผลต่อ
"สังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพ"
จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนย่อมไม่มีสิ่งใดที่จะสำ
คัญไปกว่า "การศึกษาที่มีคุณภาพ"

การพัฒนาทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนับได้ว่าเป็นมิติแห่ง
การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมคุณภาพที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันของสัง
คมโลกอยู่ตลอดเวลา
แต่ในมุมกลับกันเป็นที่น่าสังเกตว่าสภาพการศึกษาไทยทุกระดับในปัจจุบัน
กำลังประสบปัญหาวิกฤต
คุณภาพการศึกษาได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าตกต่ำไปมาก
ดังราชภรอาวุโส ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี
ได้วิจารณ์การศึกษาไทยว่า "เป็นระบบการศึกษาที่ไร้ปัญญา
มีโครงสร้างทางการศึกษามาก ครูสอนไปเรื่อยแต่ไม่มีปัญญา

เประอะหมตทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับประถม มัธยม หรืออุดมศึกษา เป็นสภาพที่ไร้ปัญญา” ส่วน อดีตนายกรัฐมนตรื ฯพณฯ อานันท์ ปันยารชุน

ได้วิจารณ์มหาวิทยาลัยไทยในวาระที่ทบวงมหาวิทยาลัยครบรอบ 22 ปีว่า “คุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐาน”

(อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2541: 11)

อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้วิเคราะห์จุดอ่อน (weakness) ของการอุดมศึกษาว่า

“อุดมศึกษาไทยไม่สามารถทำหน้าที่กลไกระดับมันสมองของประเทศตาม บทบาทหน้าที่ได้เท่าที่ควร แม้แต่การวิเคราะห์เตือนภัยล่วงหน้า และชี้แนะแนวทางที่ควรให้แก่ประเทศและประชาชนไทยในภาวะวิกฤต และในภาวะที่ประเทศต้องการองค์ความรู้และทางเลือกที่ถูกต้อง ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเน้นเนื้อหาวิชามากกว่าการสอน ให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) คิดสร้างสรรค์ (creative thinking) โดยเฉพาะในช่วงแผนฯ 6 และแผนฯ 7

ที่มีการเพิ่มปริมาณการผลิตบัณฑิตให้ทันกับความต้องการของประเทศ ทำให้คุณภาพการศึกษาดตกต่ำ

บัณฑิตมีความเข้มแข็งทางวิชาการต่ำกว่ามาตรฐานสากล

ขาดคุณลักษณะที่จำเป็นหลายประการ เช่น ความอดทน ความซื่อสัตย์ คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น”

ประเด็นสำคัญที่น่าวิตกอีกประการหนึ่งที่เมื่อนิตยสาร Asiaweek

ได้จัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศในเอเชีย

โดยเปรียบเทียบคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างๆ

จำนวน 50 แห่ง ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยชั้นนำของไทยไม่ติด 10

อันดับแรกของเอเชีย

แม้จะมีเสียงสะท้อนจากนักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับความ มุกต้องของข้อมูล และดัชนีที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ก็ตาม

แต่ก็เป็นการจัดประภายให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยต้องเริ่มทบทวน บทบาทการดำเนินงานของตนว่าจะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 : 37, 2541: 11-12)

อย่างไรก็ตามการพัฒนาการศึกษาไทยในปัจจุบันได้เริ่มลดประกายขึ้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ที่เปิดโอกาสให้มีการปฏิรูปการศึกษาไทยอย่างจริงจัง โดยการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษาไทยทุกรูปแบบ อาทิ ด้านระบบการศึกษา ก็มุ่งเน้นให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตที่ผสมผสานระหว่างการจัดการศึกษา 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะการศึกษาในระบบนั้นเป็นการจัดการศึกษาที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ทั้งนี้การศึกษาในระบบ มีอยู่ 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งในระดับอุดมศึกษานั้นยังแบ่งออกเป็นอีก 2 ระดับคือ (1) ระดับต่ำกว่าปริญญา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพในระดับกลาง รวมทั้งมีความสามารถในการริเริ่มประกอบการ และ (2) ระดับปริญญา ที่ประกอบด้วยระดับปริญญาตรีและสูงกว่า การศึกษาระดับปริญญาตรีนั้นมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่มพัฒนาทั้งวิชาการและวิชาชีพ ส่วนการศึกษาระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งการสร้างสรรคความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ: 2535)

เจตนารมณ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คือด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา
ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ
และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน

และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ที่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

และจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเปิดเผยต่อสาธารณชน

โดยมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน

ทำหน้าที่ในการพัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก

ทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี

และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

สาระสำคัญดังกล่าว

นับเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้การศึกษาไทยต้องทำการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ให้ได้ "มาตรฐานการศึกษา" โดยหมายถึง

ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ

ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดในสถานศึกษาทุกแห่ง

และเพื่อให้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและการกำกับดูแล ตรวจสอบ การประเมินผล และการประกัน

คุณภาพการศึกษา

ซึ่งความมุ่งหมายและหลักการโดยทั่วไปที่กล่าวไว้ในมาตรา 6

ระบุไว้ว่า

“การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

ความตระหนัก (awareness)

ต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น

จำเป็นต้องมีกลไกที่สำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา

โดยการประกันคุณภาพ (quality assurance) ซึ่งประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ (quality control) การตรวจสอบคุณภาพ (quality auditing) และการประเมินคุณภาพ (quality assessment)

ทั้งนี้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต้องให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพ และที่ผ่านมากการประกันคุณภาพการศึกษา

มักจะเน้นหนักไปที่การประกันคุณภาพทั้งองค์กร (institutional quality assurance) ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

กำหนด

แต่อย่างไรก็ตามคุณภาพของผู้เรียนซึ่งนับได้ว่าเป็นผลลัพธ์สุดท้ายในระบบการเรียนการสอน

น่าจะเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งที่ควรมีการควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ ก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการประกันคุณภาพทั้งองค์กร

เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholder)

ในระบบการจัดการศึกษาในลำดับแรก

ทั้งนี้การมุ่งเน้นให้เกิดการควบคุมคุณภาพในตัวผู้เรียนนั้น

การจัดการศึกษาในระดับพื้นฐาน

โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนเพื่อการประกันคุณภาพไว้อย่างชัดเจน

แต่ขณะที่ในระดับอุดมศึกษา ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้

ณลักษณะ หรือสมรรถนะของผู้เรียน
หรือผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับไว้เพื่อเป็นมาตรฐานแต่อย่างใด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ที่ดำเนินภารกิจหลักตามกรอบที่สถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องปฏิบัติ 4
ประการ คือ (1)

ถ่ายทอดความรู้ซึ่งเป็นการดำเนินการผ่านระบบการเรียนการสอน (2)

แสวงหาองค์ความรู้ใหม่ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย

เพื่อนำความรู้ใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน และการพัฒนาวิชาการ
หรือเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ (3)

บริการวิชาการแก่สังคมอันเป็นการนำความรู้ในมหาวิทยาลัยไปสู่สังคมที่
งโดยตรง

และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสังคมให้มีความใ
ล้ชิด ผูกพันและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันมากขึ้น และ (4)

ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นภาระหน้าที่ในการสืบสาน ถ่ายทอด
อนุรักษ์ และพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อรักษาความเป็นชาติไว้

ในการนี้สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

เป็นสาขาวิชาหนึ่งที่จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อพัฒนาการทางการศึ
กษา มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่วิชาชีพต่างๆ

ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศเป็นสำคัญ

ได้ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

วิชาเอกการประเมินการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตผู้สำเร็จการศึ
กษา หรือมหาบัณฑิตด้านการประเมินการศึกษาให้มีคุณสมบัติ 4

ประการ คือ (1)

มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาค
ปฏิบัติ (2) มีความรู้ความสามารถในการบริหาร

และการจัดการเกี่ยวกับการประเมินการศึกษา (3)

มีความสามารถในการประยุกต์หลักการการประเมินการศึกษาไปใช้ในก
ารพัฒนางาน และ (4) มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพการประเมิน

ซึ่งการจัดหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษานี้
 ถือว่าเป็นสาขาวิชาที่มีสำคัญในการผลิตบุคลากรทางการประเมินการศึ
 กษา เพื่อสนองความต้องการเพิ่ม วิทยฐานะของผู้เรียน
 และความต้องการบุคลากรด้านการประเมินการศึ
 กษา และการประกันคุณภาพการศึ
 กษาทั้งในปัจจุบัน และอนาคต
 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
 การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 วิชาเอกการประเมินการศึ
 กษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 โดยคาดหวังว่าระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิตที่พัฒนาขึ้น
 จะเป็นแนวทางสำหรับการควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 วิชาเอกการประเมินการศึ
 กษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ผลผลิต หรือมหาบัณฑิตที่มีความรู้
 ความสามารถ
 และคุณลักษณะเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
 ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 ของสาขาวิชาการประเมินการศึ
 กษา สถาบันอุดมศึ
 กษาอื่นๆ
 หรือของสาขาวิชาอื่นๆ ให้เกิดคุณภาพเพื่อรับใช้สังคม
 และพัฒนาประเทศชาติต่อไป

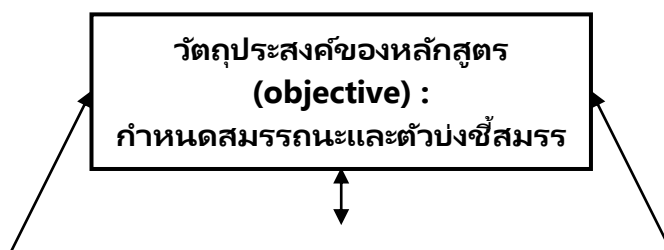
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

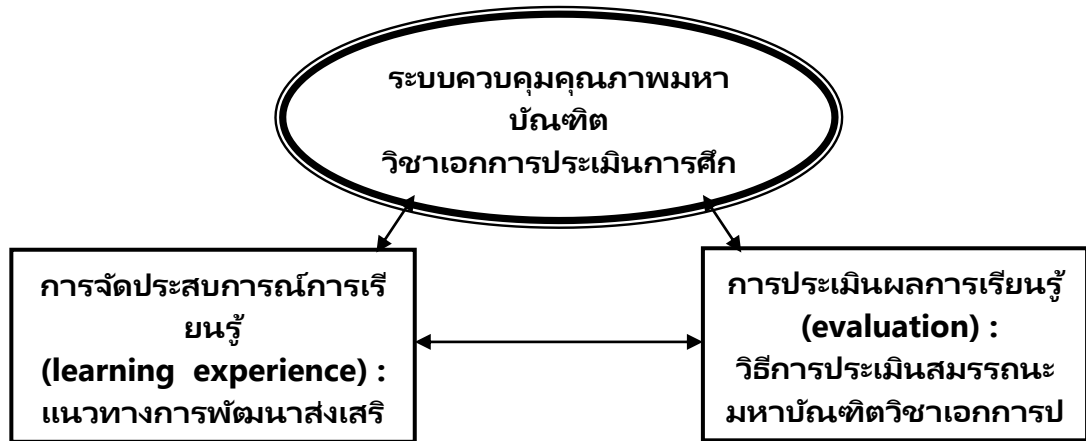
เพื่อพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 วิชาเอกการประเมินการศึ
 กษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ในด้านสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา
 ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 วิชาเอกการประเมินการศึ
 กษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นี้

ผู้วิจัยอาศัยกรอบความคิดจากองค์ประกอบของระบบการจัดการเรียนการสอน หรือระบบ OLE (อุทุมพร จามรมาน 2542: 21-22) ซึ่งได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและของรายวิชา หรือวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (objective) (2) กระบวนการเรียนของนักศึกษา และกระบวนการสอนของอาจารย์ หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (learning experience) และ (3) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา (evaluation) ผนวกกับแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพ (quality control) การตรวจสอบคุณภาพ (quality auditing) และการประเมินคุณภาพ (quality assessment) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2541: 23; 2543: 7, สุวิมล ว่องวานิช และนงราม เศรษฐพานิช 2545: 228 และทบวงมหาวิทยาลัย 2541: 5; 2544: 4-12) โดยเฉพาะความสำคัญในด้านการควบคุมคุณภาพนั้นเป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาการศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน ซึ่งหน่วยงานหรือสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพโดยใช้องค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการของการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม ซึ่งในกรณีของการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นเป็นส่วนที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายในตามองค์ประกอบต่างๆ ที่จะมีผลต่อคุณภาพของบัณฑิต และจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบพร้อมทั้งการมีระบบตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานภายในด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้แนวคิดของระบบ OLE เป็นแนวคิดหลักผนวกกับหลักการในการควบคุมคุณภาพเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต ซึ่งสรุปได้ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบความคิดการวิจัยเกี่ยวกับ
การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จากภาพที่ 1.1 ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ องค์ประกอบที่ 1
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (objective) หมายถึง
การกำหนดสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา องค์ประกอบที่ 2
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (learning experience) หมายถึง
แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา และ องค์ประกอบที่ 3
การประเมินผลการเรียนรู้ (evaluation) หมายถึง
วิธีการประเมินสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 การวิจัย การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกลไกที่เป็นองค์ประกอบของระบบควบคุมคุณภาพ
 มหาบัณฑิต โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของระบบ OLE ซึ่งประกอบด้วย
 การกำหนดสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
 แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต
 และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามี 2 กลุ่ม
 ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1
 คือผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกลไกที่เป็นองค์ประกอบของ
 ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยอาศัยเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย
 (Delphi Research) และกลุ่มที่ 2 คือผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus
 Groups)

วิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

4.3 ตัวแปร / ประเด็นที่มุ่งศึกษาในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย

4.3.1 ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ในองค์ประกอบด้านสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
 แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต
 และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ที่พัฒนาขึ้นตามความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ

4.3.2

ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ตามการวิพากษ์ของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม
 ซึ่งเกี่ยวข้องในการใช้ระบบระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัย การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ครั้งนี้

ผู้วิจัยอาศัยเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายเป็นวิธีการหลักเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยตรง และอาศัยการสนทนากลุ่มเป็นวิธีการเสริมในการตรวจสอบยืนยันข้อสรุปเบื้องต้นของการวิจัยเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยจะไม่ใช้จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันจากการสนทนากลุ่มเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจสรุปหรือข้อคิดเห็น

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต

หมายถึง การวิเคราะห์

สังเคราะห์และกำหนดกลไกที่เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้แก่ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

6.2 ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต หมายถึง

กลไกขององค์ประกอบที่มีผลต่อ คุณภาพมหาบัณฑิต ได้แก่ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

6.3 สมรรถนะมหาบัณฑิต หมายถึง

ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ซึ่งครอบคลุมในด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย

6.4 ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต หมายถึง

สารสนเทศที่เป็นรูปธรรมบ่งบอกถึงความรู้ ความสามารถ
และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งอาจแสดงออกในเชิงพฤติกรรม
หรือหลักฐานที่ประจักษ์ที่สามารถสังเกตเห็นหรือตรวจสอบได้ของมหา
บัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

6.5 แนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต หมายถึง

วิธีการที่จะทำให้มหาบัณฑิตมีความรู้ ความสามารถ
และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

6.6 วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต หมายถึง

แนวปฏิบัติหลักๆ

ในการตรวจสอบสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

6.7

ความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

หมายถึง

การพิจารณาคุณภาพของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิตใน
ด้านความสำคัญ หรือมีคุณค่า และความเป็นไปได้

โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

6.8

ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต

หมายถึง

การตัดสินคุณภาพของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ในด้านความสำคัญและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
โดยอาศัยความคิดเห็นจากการวิพากษ์ของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประกอบด้วยสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต
แนวทางการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต
และวิธีการประเมินสมรรถนะมหำบัณฑิต

7.2

เป็นแนวทางในการนำสารสนเทศที่ได้จากระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต
ไปใช้ในการตัดสินใจวางแผน ปรับปรุง
และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิชาเอกการประเมินการศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อย่างมีประสิทธิภาพ

7.3

เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ

7.4

เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต
ของวิชาเอก แขนงวิชา หรือสาขาวิชาอื่น ๆ
ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้วิจัยได้นำเสนอการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน

ตอนที่ 4 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน และการประเมินการศึกษา

ตอนที่ 6 วิชาชีพการวัดประเมินผล และหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

การประเมินการศึกษา

ตอนที่ 7 เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ

1. ความหมายของระบบ

คำว่า “ระบบ” เป็นคำที่ได้บัญญัติไว้และมีความหมายตามที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน 2539: 690) หมายถึง “ระเบียบเกี่ยวกับการรวมสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะซ้ำซ้อนให้เข้าตามลำดับประสานกันเป็นอันเดียว ตามหลักการเหตุผลทางวิชาการ” นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันไว้อีก อาทิ เปรื่อง กุมุท (2518: 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ระบบ คือ ภาพส่วนรวมของโครงสร้าง หรือของขบวนการอย่างหนึ่งที่มีการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่รวมกันอยู่ในโครงสร้างหรือขบวนการนั้น” ส่วน เบนาเอช เบนานี (Banathy, 1968 อ้างถึงใน ไชยยศ เรื่องสุวรรณ 2521: 131) กล่าวว่า “ระบบ คือ การรวมสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายที่มนุษย์ได้ออกแบบและสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อดำเนินงานทั้งหลายให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้” ส่วน จอห์นสัน คาส และโรเซนวิก (Johnson Kast and Rosenzweig,

1976) ได้ให้ความหมายว่า “ระบบ คือส่วนประกอบที่ได้จัดไว้อย่างเป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่วางไว้” ในขณะที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: 94) กล่าวว่า “ระบบเป็นผลรวมของหน่วยย่อยซึ่งทำงานอิสระจากกันแต่มีปฏิริยาสัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่วางไว้” ส่วน ชาวเลศ เลิศขโลพาร (2536: 7) สรุปไว้ว่า “ระบบจะประกอบด้วยการรวมกลุ่มของสิ่งต่าง ๆ (component) หรือกระบวนการต่าง ๆ (process) ที่มีความสัมพันธ์กัน (interrelated) เพื่องานหรือวัตถุประสงค์บางอย่าง ถ้ากระบวนการใดมีการเปลี่ยนแปลงจะกระทบกระเทือนสิ่งอื่นๆ หรือกระบวนการอื่นๆ ด้วย”

อย่างไรก็ตาม “การพัฒนาระบบ” จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนของ “การจัดระบบ” รวมอยู่ด้วย ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 ก: 97; 2536 ข:36) ได้ให้ความหมายของ การจัดระบบ ไว้ว่า คือ “การวางแผนพัฒนาระบบขึ้นใหม่หรือปรับปรุงระบบที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ด้วยการกำหนดปรัชญา ทัศนคติ จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบ ภาระหน้าที่ ความสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ ขั้นตอน และปัจจัยเกื้อหนุน และการประเมินควบคุมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน หรือแก้ปัญหาการดำเนินงานโดยเน้นที่ขั้นตอนที่เหมาะสม” ส่วน เชสตันท์ (Chesnut, อ้างถึงใน พิชิตเดช ขัตติยะ 2542: 10) กล่าวถึงการจัดระบบว่า “เป็นกระบวนการรวมสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกันให้ผสมผสานเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพระบบเดียว” เช่นเดียวกันกับ ฮอลล์ (Hall, อ้างถึงใน พิชิตเดช ขัตติยะ 2542: 10) กล่าวว่า “การจัดระบบเป็นความเกี่ยวข้องกัน โดยการนำระบบย่อยมารวมตัวกันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยให้ทุกส่วนมีความสัมพันธ์กัน หากส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนไปส่วนอื่นก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย และมีผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ในทางตรงกันข้ามถ้าแต่ละระบบเป็นอิสระต่อกันทุกส่วนจะไม่มีความสัมพันธ์กันเลย”

กล่าวโดยสรุป “การพัฒนาระบบ” ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง “การจัดระบบขึ้นมาใหม่ โดยการรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกันทั้งที่มีอยู่แล้ว และจะมีขึ้นใหม่ให้มีความสัมพันธ์ ความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อควบคุมคุณภาพของการดำเนินการกิจให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้”

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิด ความสำคัญและขั้นตอนการจัดระบบ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบ พอสังเขปไว้ในลำดับต่อไปนี้

2. ความสำคัญของการจัดระบบ

การจัดระบบมีความสำคัญในการกำหนดแนวทางการสื่อสาร การประกันคุณภาพ การประเมิน ควบคุม ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงาน และการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังใช้

เป็นเครื่องมือในการสร้างนวัตกรรม และพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการจัดระบบจึงมีความสำคัญ (พิชิตเดช ชัตติยะ 2542: 10-11) ในลักษณะดังนี้

2.1 การจัดระบบกับการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และการแก้ปัญหา การจัดระบบมุ่งให้ได้องค์ประกอบในการดำเนินงาน และการแก้ปัญหาให้แก่บุคลากร ด้วยวิธีการจัดระบบ

2.2 การจัดระบบกับการสื่อสาร การดำเนินงาน และการแก้ปัญหา การจัดระบบการสื่อสารจะช่วยให้การเผยแพร่ และการปฏิบัติตามระบบสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพชัดเจน ไม่เกิดการหยุดชะงัก

2.3 การจัดระบบกับการประกันคุณภาพในการดำเนินงาน และการแก้ปัญหา การจัดระบบมีความสำคัญในการประกันคุณภาพในการดำเนินงานและการแก้ปัญหา นั่นคือหากใช้ระบบที่มีการทดสอบมาดีแล้ว ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง ผู้ดำเนินการก็น่าจะมีความมั่นใจในประสิทธิภาพของการดำเนินงานมากขึ้น

2.4 การจัดระบบกับการประเมิน ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงาน และการแก้ปัญหา ขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระบบมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน การติดตาม และการควบคุมการดำเนินงาน และแก้ปัญหา เมื่อใช้ระบบที่พัฒนามาดีแล้ว ผู้ดำเนินการก็จะใช้ระบบควบคุมการดำเนินงานและการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี

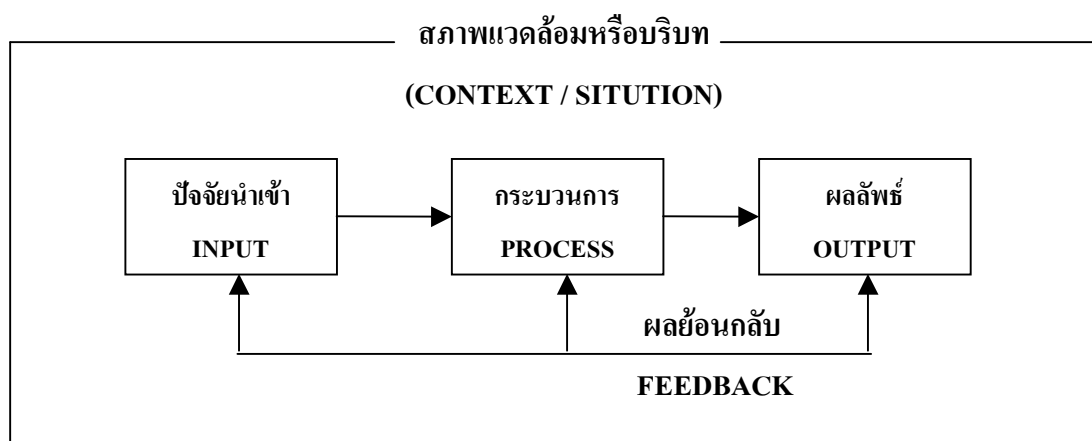
2.5 การจัดระบบในฐานะเครื่องมือที่ใช้สร้างนวัตกรรม คือ การได้สิ่งใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงในด้านแนวคิดระบบ ระเบียบ กระบวนการ วิธีการ หลักการ หลักปฏิบัติ กฎเกณฑ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่ผู้คิดนวัตกรรมคิดว่าจะมีประสิทธิภาพกว่าของเดิมที่มีอยู่แล้ว เกณฑ์ที่จะประเมินว่าเป็นนวัตกรรมหรือไม่ ได้แก่ (1) เป็นของใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน (2) นำวิธีการจัดระบบมาใช้ (3) มีการพิสูจน์ด้วยการวิจัย หรืออยู่ระหว่างการวิจัย มีประสิทธิภาพ และ (4) ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานในปัจจุบัน

2.6 การจัดระบบในฐานะเครื่องมือในการพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้น เมื่อมีการจัดระบบสำหรับสิ่งใด ถ้าได้ทดสอบและใช้ระบบที่จัดขึ้นจนเกิดผลแล้ว ก็สามารถคาดการณ์ หรือพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ว่าหากดำเนินการตามขั้นตอนจะเกิดผลอย่างไร และถ้าขาดบางขั้นตอนไปจะเกิดผลต่อสิ่งนั้นอย่างไร

โดยสรุปแล้วการจัดระบบจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานหรือเพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินงาน ถ้าไม่มีการจัดระบบให้ดีแล้ว การดำเนินงานของระบบก็จะด้อยประสิทธิภาพ ทำให้การทำงานล่าช้าเสียเวลา และส่งผลกระทบต่อผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่จะได้อย่างเต็มที่

3. องค์ประกอบของการจัดระบบ

3.1 องค์ประกอบของการจัดระบบ มีขอบข่ายครอบคลุมสภาพแวดล้อมของระบบ 4 ส่วน คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงและควบคุมระบบ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองแสดงองค์ประกอบในการจัดระบบ

3.3.1 **ปัจจัยนำเข้า (input)** หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ต้องนำใส่เข้าไปเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เป็นขั้นที่เราสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหานั้นแล้ว กำหนดวัตถุประสงค์ รวบรวมข้อมูล ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรต่าง ๆ และความรู้ทั้งหลายที่จะช่วยให้เราดำเนินการแก้ปัญหาได้

3.3.2 **กระบวนการ (process)** หมายถึง การทำงานหรือกิจกรรมที่กระทำต่อปัจจัยที่ป้อนเข้าเพื่อให้ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ เป็นขั้นวางแผนตามวัตถุประสงค์แล้วดำเนินยุทธวิธีการแก้ปัญหาตามแผนที่เราคิดขึ้น ในขั้นกระบวนการนี้จะครอบคลุมการดำเนินการทุกอย่างทุกวิธีเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ออกมา

3.3.3 **ผลลัพธ์ (product / output)** หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากการใส่ปัจจัยนำเข้าแล้วดำเนินการตามกระบวนการแล้วได้ผลผลิตออกมาตามจุดมุ่งหมาย ผลพลอยได้ และผลเสีย คือผลที่ได้จากการแก้ปัญหาแล้ว

3.3.4 **ผลย้อนกลับเพื่อการควบคุมและปรับปรุง (feedback)** หมายถึง ส่วนที่ใช้กำกับและควบคุมให้ระบบดำเนินงานไปตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นผลมาจากการทดลองและทดสอบความเชื่อถือได้ของผลลัพธ์

3.2 ระดับของการจัดระบบ การจัดระบบสามารถจำแนกออกเป็น 2 ระดับ คือ

3.2.1 ระดับมหภาค หมายถึง การจัดระบบที่มีขอบข่ายกว้างขวางมุ่งให้ใช้ร่วมกันเป็นส่วนกลาง เช่น ระดับสากล ระดับชาติ ระดับเขต หรือระดับท้องถิ่น อาทิ ระดับสากล ได้แก่ การจัดระบบการเงินของธนาคารโลก การจัดระบบการผลิตอุตสาหกรรม เช่น ระบบการผลิตรถยนต์เครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับโรงงานที่ตั้งในส่วนต่าง ๆ ของโลก ระดับชาติ ได้แก่ ระบบการปกครอง ระบบการศึกษา ที่มุ่งให้ถือปฏิบัติของหน่วยงาน หรือบุคลากรในระดับเขต และระดับท้องถิ่น

3.2.2 ระดับจุลภาค หมายถึง การจัดระบบที่ใช้ในระดับสถาบัน องค์กร หรือหน่วยงาน เช่น บริษัท โรงเรียนเอกชน ตัวอย่างของการจัดระบบระดับจุลภาค ได้แก่ การจัดระบบการเรียนการสอน การจัดระบบการสอน การจัดระบบการบริหารในโรงเรียน เป็นต้น

4. ขั้นตอนการจัดระบบ

การกำหนดขั้นตอนหลักในการจัดระบบ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2544: 45-47) มีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ระบบ (systems analysis) เป็นการหาข้อมูลของระบบ หรือการดำเนินงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้ทราบจุดดีจุดด้อย และสภาพการณ์ทั่วไปก่อนที่จะทำการเปลี่ยนแปลงหรือจัดระบบใหม่ขึ้น

4.2 การสังเคราะห์ระบบ (systems synthesis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้างระบบใหม่ โดยการกำหนดองค์ประกอบ ความสัมพันธ์ ทิศทาง และลำดับขั้นตอนของระบบใหม่

4.3 การสร้างแบบจำลองระบบ เป็นขั้นการสื่อสารระบบที่สร้างใหม่เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปใช้ โดยการเขียนแบบจำลองแบบใดแบบหนึ่ง คือ (1) แบบรูปภาพหรือหุ่นจำลองของจริง (iconic models) (2) แบบจำลองเปรียบเทียบ (analogue models) (3) แบบจำลองสัญลักษณ์ (symbolic models) และ (4) แบบจำลองแนวคิด (conceptual models) ได้แก่ แบบจำลองที่แทนด้วยแผนภูมิหรือแผนภาพในรูปต่าง ๆ ซึ่งแบบจำลองระบบจะช่วยในการอธิบายขั้นตอนสำคัญของระบบ ช่วยสื่อสารให้ทราบขั้นตอน การควบคุม และทำนายได้ว่าจะเกิดผลอะไรขึ้นเมื่อได้ดำเนินไปตามระบบ

4.4 การทดสอบระบบ ระบบที่พัฒนาใหม่ขึ้นเป็นต้นแบบ ยังประกันไม่ได้ว่า จะทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ นักจัดระบบจึงจำเป็นต้องนำ ต้นแบบระบบ (system prototype) ไปทดสอบระบบในสถานการณ์จำลอง (systems simulation) หรือ นำไปใช้ในสถานการณ์ที่ใกล้ความจริง แน่นอนหากสามารถนำไปทดลองในสถานการณ์จริงได้ก็จะเป็นประโยชน์มาก แต่ในทางปฏิบัติการทดสอบระบบในสถานการณ์จริงมีปัญหามากในด้านค่าใช้จ่าย เวลา และความเสถียร โดยเฉพาะระบบที่เกี่ยวข้องกับคนและทรัพย์สิน นักจัดระบบจึงทดสอบระบบในสถานการณ์จำลองแทน

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายของคุณภาพ

คุณภาพ (quality) เป็นคำที่มีความหมายได้หลากหลาย ตามบริบทที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นการยากที่คนส่วนใหญ่จะเห็นพ้องต้องกันให้เป็นกรอบความคิด และเป็นนิยามที่เป็นสากล ดังเช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพไว้ 2 ความหมาย คือ “ลักษณะความดี (ลักษณะที่เป็นไปในทางที่ต้องการ นำปรารถนา นำพอใจ) และ ลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ” ส่วนพจนานุกรมของ UNESCO ได้ให้ความหมายของคุณภาพ หมายถึง “มาตรฐาน” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมและกว้าง ที่อาจกล่าวได้ว่า “คุณภาพย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละสังคม และแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม” (Conrad and Blackburn, 1985)

ด้านองค์กรและนักการศึกษาต่างประเทศ อาทิ The American Heritage Dictionary of English (อ้างถึงใน ประเสริฐ จริญญากุล 2535) ได้ให้นิยามของคำว่า คุณภาพ ไว้ 4 ความหมาย คือ (1) คุณลักษณะหรือคุณสมบัติ (2) ลักษณะธรรมชาติหรือลักษณะที่จำเป็นของสิ่งต่างๆ (3) ระดับความเป็นเลิศ (4) ตำแหน่งระดับสูงทางสังคม ส่วนแนวคิด Higher Education Quality Council ของอังกฤษ (1994 อ้างถึงใน อมรวิรัช นาคทรพร 2540: 143) สรุปไว้ว่า คุณภาพ หมายถึง (1) ความเป็นเลิศที่วัดด้วยเกณฑ์บางอย่างที่ตายตัว (2) การทำงานได้สอดคล้องกับหน้าที่หรือภารกิจเฉพาะของสถาบันหรือที่ได้รับมอบหมายจากสังคม (3) การใช้เงินทุกบาททุกสตางค์อย่างคุ้มค่า และ (4) องค์กรมีการสำรวจและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ Enarson (1983 อ้างถึงใน อุไรพรรณ เจนวณิชยานนท์ 2536) ได้รวบรวมและเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพไว้ 4 ประการ คือ คุณภาพ หมายถึง (1) อยู่ในระดับที่ดีกว่าครั้งที่ผ่านมา (2) อยู่ในระดับที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (3) การที่รู้ว่าสถาบันตนเองดีกว่าสถาบันอื่นๆ ในประเทศอย่างไร และ (4) อยู่ในระดับที่ดีกว่าค่าเฉลี่ย ในส่วนของ Watson (1995 อ้างถึงใน ศักดิ์ชาย เพชรช่วย 2541: 24) สรุปไว้ว่า คุณภาพ คือ (1) คุณลักษณะที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย (2) การบ่งชี้คุณลักษณะที่ทำให้เกิดความสมบูรณ์แบบ (3) ความตรงกับความมุ่งหมาย (4) คุณค่าในด้านการเงินงบประมาณ และ (5) การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านของ Burnett and Gore (อ้างถึงใน ทบวงมหาวิทยาลัย 2539) ได้สรุปถึงความหมายของคุณภาพใน 4 ลักษณะ คือ (1) การมีมาตรฐานความเป็นเลิศโดยกำหนดมาตรฐานไว้ตายตัว (quality as a fixed standards of excellence) (2) ความตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (quality as fitness for purpose) (3) ประสิทธิภาพและการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด (quality as efficiency) และ (4) การพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้น (quality as improvement)

ด้านองค์กรและสถาบันการศึกษาของไทย ดังเช่น สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (2541: 5) ได้กล่าวถึงคำว่า คุณภาพ ว่าเป็นภาพความคิด (concept) ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า (value) หรือความพึงพอใจ (interest) จึงให้ความหมายของคุณภาพไว้ 3 ลักษณะ คือ (1) สิ่งที่สอดคล้องกับรสนิยมหรือความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล (2) ความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ (fitness for purpose) เมื่อวัตถุประสงค์นั้นเป็นความต้องการของลูกค้า และ (3) มีระดับของความเป็นเลิศตามที่ต้องการ ในส่วนของ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2540 อ้างถึงใน สักดิ์ชัย เพชรช่วย 2541: 24) ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพ หมายถึง ความตรงกับความมุ่งหมาย หรือความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ หรือการบ่งชี้รูปลักษณะ (specification) ที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์

จากความหมายของคุณภาพที่หลากหลายดังกล่าวข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ขอกล่าวโดยสรุปว่า “คุณภาพ” หมายถึง “คุณลักษณะ หรือคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผลผลิตที่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานที่กำหนด”

ในการนี้เมื่อให้ความหมายของคุณภาพกับการศึกษา นักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “คุณภาพการศึกษา” ไว้ดังเช่น สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2539) กล่าวว่า คุณภาพทางการศึกษา หมายถึง การที่ผู้เชี่ยวชาญเกิดคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตร ในส่วนของ สมเกียรติ ขอบผล (2536) อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. คุณภาพในเชิงปทัสฐานของสังคม (quality as a normative) หมายถึง การประมวลความรับผิดชอบของสังคมเกี่ยวกับคุณภาพที่ต้องการ โดยทั่วไปจะคำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก เช่น ในด้านการเรียน ความประพฤติ เป็นต้น ซึ่งต้องมีการศึกษาถึงความต้องการของสังคมอย่างเป็นระบบ เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้วางแผนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมาย

2. คุณภาพในเชิงวัตถุประสงค์ (quality as an objective) คุณภาพในความหมายนี้จะยึดคุณลักษณะของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นเกณฑ์ คือ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และค่านิยม ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปสู่สิ่งที่ต้องการในปัจจุบัน

3. คุณภาพในเชิงกระบวนการ (quality as a process) หมายถึง การพิจารณาคุณภาพโดยยึดระบบการดำเนินการด้านกระบวนการ ความพยายาม และความก้าวหน้าที่จะมีการจัดทำมาตรฐานคุณภาพ (standard of quality) ขึ้นมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพให้เหมาะสมกับสภาพของตน การประเมินตนเองเป็นระยะๆ และการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. แนวคิดของการควบคุมคุณภาพการศึกษา

2.1 แนวคิดตามหลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา

แนวคิดหลักของการควบคุมคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา มีการกำหนดการดำเนินงานไว้ 3 ขั้นตอน ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541: 23; 2543: 7), สุวิมล ว่องวาณิช และนงราม เศรษฐพานิช (2545: 228) และ ทบวงมหาวิทยาลัย (2541: 5; 2544: 4-12) ได้สรุปไว้ ดังนี้

2.1.1 การควบคุมคุณภาพ (quality control) เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาองค์กร / หน่วยงานให้เข้าสู่มาตรฐาน ซึ่งหน่วยงานหรือสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบ และกลไกการควบคุมคุณภาพ โดยใช้องค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการของการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม

ในกรณีของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นส่วนที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายในขององค์ประกอบต่างๆ ที่จะมีผลต่อคุณภาพของบัณฑิต ซึ่งในการควบคุมคุณภาพภายในนั้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่คิดว่าจะมีผลกระทบต่อคุณภาพของบัณฑิต โดยใช้หลักการของการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม พร้อมทั้งการมีระบบตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานภายในด้วย

2.1.2 การตรวจสอบคุณภาพ (quality auditing) เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยทำการตรวจสอบเชิงระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพภายในที่หน่วยงาน หรือสถานศึกษาได้จัดทำขึ้นใหม่ ว่าได้ดำเนินการตามระบบ และกลไกหรือไม่ อย่างไร มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ทำให้เชื่อถือได้หรือไม่ว่าดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ

ในกรณีของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินการของระบบควบคุมคุณภาพภายในที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดให้มีขึ้น โดยจะเป็นการตรวจสอบเชิงระบบ มุ่งเน้นการพิจารณาว่าสถาบันได้มีระบบการควบคุมคุณภาพหรือไม่ ได้ใช้ระบบที่พัฒนาขึ้นเพียงใด และมีขั้นตอนการดำเนินงานที่จะทำให้เชื่อถือได้หรือไม่ว่า การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้มุ่งเน้นการตรวจสอบในคณะวิชาเป็นหลัก

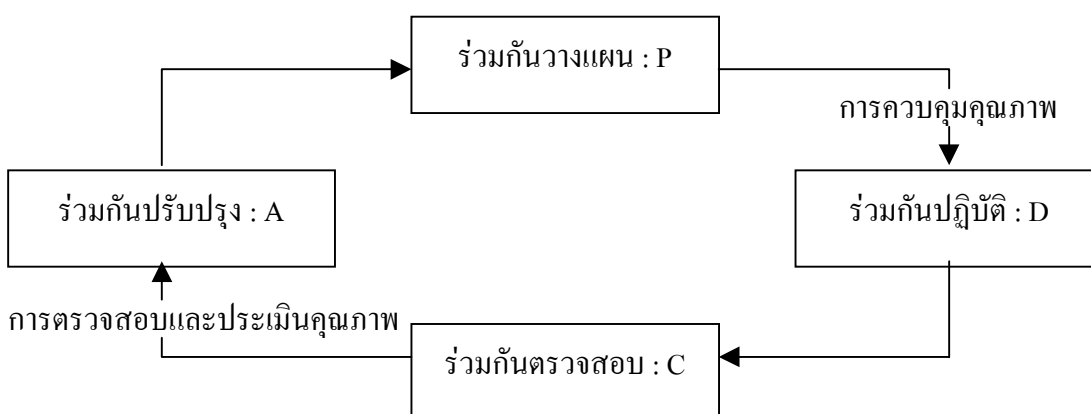
2.1.3 การประเมินคุณภาพ (quality assessment) เป็นการประเมินคุณภาพขององค์กร / หน่วยงาน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานภายในภาพรวม โดยมุ่งพิจารณาคุณค่าของผลการดำเนินการจากเกณฑ์ที่กำหนด

ในกรณีของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของคณะวิชาโดยภาพรวม เมื่อได้มีการใช้ระบบการประกันคุณภาพหรือระบบควบคุมคุณภาพแล้ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพมากขึ้นเพียงใด

2.2 แนวคิดตามหลักการบริหาร

ตามหลักการบริหารงาน กระบวนการดำเนินงานในองค์กร หรือสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์นั้นควรประกอบด้วยการทำงาน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (plan) การลงมือปฏิบัติ (do or implementation) การตรวจสอบผลปฏิบัติงานหรือประเมิน (check or evaluation) และการปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (action or adjust) (สมคิด พรหมจ้อย และสุพิศกัตร์ พิบูลย์ 2544: 7) ถ้าพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ซึ่งเป็นระบบของการประกันคุณภาพ กับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วยการร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) จะเห็นว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องกัน กล่าวคือ การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพ ก็คือกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การที่องค์กร / หน่วยงานต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผนเพื่อพัฒนาองค์กร / หน่วยงานให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่องค์กร / หน่วยงานต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา เมื่อองค์กร / หน่วยงานมีการตรวจสอบตนเองแล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับสูงขึ้นไปก็เข้ามาช่วยติดตาม และประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงองค์กร ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรในองค์กรมีความมุ่งมั่นและเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ (สุวิมล ว่องวานิช และนงราม เศรษฐพานิช 2545: 229) แสดงได้ดัง ภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 วงจร PDCA

ตอนที่ 3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน

1. แนวคิด และทฤษฎีการเรียนรู้

1.1 แนวคิด ทฤษฎีด้านพุทธิพิสัย

1.1.1 แนวคิดด้านพุทธิพิสัย ในปี ค.ศ. 1948 กลุ่มนักจิตวิทยาที่สนใจการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้สร้างกรอบการประเมินผลการศึกษา โดยใช้หลักการศึกษาลึกจิตวิทยาและหลักตรรกศาสตร์ร่วมกัน ทำให้กำหนดได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์น่าจะเหมาะสมที่จะใช้เป็นกรอบการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา และเมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาก็พบว่าสิ่งที่มุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ที่สำคัญมีอยู่ 3 ประการใหญ่ๆ คือ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำ ในปี ค.ศ. 1956 ศาสตราจารย์ ดร. บลูม (Professor Dr. Benjamin Bloom) จึงได้จำแนกวัตถุประสงค์ทางการศึกษาเป็น พุทธิพิสัย (cognitive domain) โดยแบ่งโครงสร้างพุทธิพิสัย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการคิด ออกเป็นพฤติกรรมระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับต่ำจนถึงระดับสูง

1.1.2 พฤติกรรมผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย พฤติกรรมผู้เรียนด้านพุทธิพิสัยนั้น สิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องทำความเข้าใจลำดับแรก คือ พฤติกรรมดังกล่าวนั้นคืออะไร ผู้เรียนจะแสดงออกให้ปรากฏได้อย่างไร บลูม (Bloom, 1956); ซวาล แพร์ตกุล (2516 อ้างถึงใน สำเรียง บุญเรืองรัตน์ 2535: 508-512) ได้สรุปพฤติกรรมผู้เรียนด้านพุทธิพิสัยไว้ 6 ระดับ ประกอบด้วย

1) **ความรู้-ความจำ** หมายถึง ความสามารถของสมองที่เก็บรักษา หรือทรงไว้ซึ่งข้อเท็จจริงหรือเรื่องราวทั้งปวงที่ผู้เรียนได้ประสบมาได้ถูกต้อง ประกอบด้วย (1) ความรู้ในเนื้อเรื่อง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับศัพท์และนิยาม และความรู้เกี่ยวกับกฎและความจริง (2) ความรู้ในวิธีดำเนินการ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับระเบียบและแบบแผน ความรู้เกี่ยวกับลำดับขั้นและแนวโน้ม ความรู้เกี่ยวกับการจัดประเภท ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ และความรู้เกี่ยวกับวิธีการ และ (3) ความรู้รวบยอด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับหลักวิชาและการขยาย และความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง

2) **ความเข้าใจ** หมายถึง ความสามารถในการอธิบายตัวความรู้ หรือข้อเท็จจริงในรูปแบบใหม่ที่มีเค้าเหมือนเดิม ตลอดจนสามารถจับข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันจนสามารถกล่าวได้เป็นอีกแบบหนึ่งจนถึงขยายความสัมพันธ์นั้นๆ ออกไปอย่างกว้างขวางจากข้อเท็จจริง ซึ่งประกอบด้วย (1) การแปลความ (2) การตีความ และ (3) การขยายความ

3) *การนำไปใช้* หมายถึง ความสามารถในการเอาความรู้ และความเข้าใจ ไปใช้แก้ปัญหาใหม่ๆ ได้

4) *การวิเคราะห์* หมายถึง ความสามารถในการแยกสิ่งสำเร็จรูปออกเป็น ส่วนย่อยๆ ตามหลักการ และกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้เพื่อค้นหาความจริง ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์ความสำคัญ (2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ (3) การวิเคราะห์หลักการ

5) *การสังเคราะห์* หมายถึง ความสามารถในการรวมสิ่งต่างๆ ตั้งแต่สองชนิด ขึ้นไปเข้าด้วยกัน เพื่อให้กลายเป็นสิ่งสำเร็จรูปชิ้นใหม่ที่มีคุณลักษณะบางอย่าง บางประการแปลกแตกต่างไปจากส่วนประกอบย่อยๆ ของเดิม ประกอบด้วย (1) การสังเคราะห์ข้อความ (2) การสังเคราะห์แผนงาน และ (3) การสังเคราะห์ความสัมพันธ์

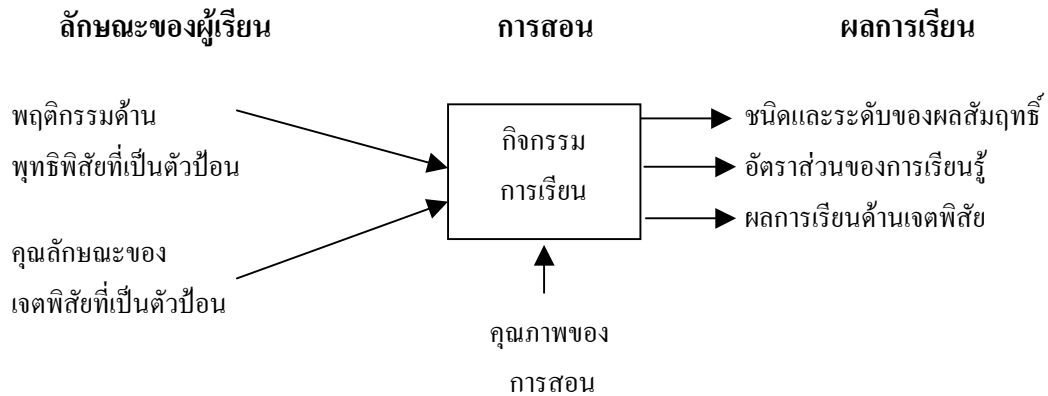
6) *การประเมินค่า* หมายถึง การติราคาสรูปสิ่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับเกณฑ์ว่าสิ่งนั้นดีเลวเหมาะสมหรือไม่ ประกอบด้วย (1) การประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายใน และ (2) การประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก

1.1.3 การวัดพฤติกรรมผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย การวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยนั้น สามารถวัดได้หลายวิธี เช่น วิธีตั้งคำถามพฤติกรรมด้านต่างๆ แล้วให้ผู้เรียนตอบ ผู้สอนอาจตั้งคำถามเพื่อวัดความเข้าใจ หรือครูอาจใช้วิธีมอบการบ้านให้นักเรียนทำแล้วตรวจการบ้าน เพื่อวินิจฉัยว่านักเรียนมีพฤติกรรมด้านใด หรือตรวจดูผลงานที่ผู้เรียนนำมาส่งก็ได้ แต่วิธีวัดดังกล่าวนี้อาจไม่ครอบคลุม ดังนั้นเครื่องมือในการวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยที่ใช้มาก คือ แบบสอบ ซึ่งลักษณะของแบบสอบที่ดีนั้นจะต้องมีความตรง ความเป็นปรนัย มีประสิทธิภาพ มีความยากง่ายพอเหมาะ มีอำนาจจำแนก และมีความเที่ยง

1.2 แนวคิด ทฤษฎีด้านด้านเจตพิสัย

1.2.1 แนวคิดด้านเจตพิสัย ปี ค.ศ. 1964 บลูม (Bloom) และคณะ ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับเจตพิสัย (affective domain) เกิดขึ้นแต่ได้รับความสนใจเพียงเล็กน้อย อุปสรรคสำคัญที่ทำให้เจตพิสัยได้รับความนิยมน้อยในระยะเริ่มแรกอาจมีสาเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรก นักการศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจว่า เจตพิสัยจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนมากกว่าที่จะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียน และคิดว่าควรเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ประการที่สอง อาจเนื่องจากนักการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า เจตพิสัยโดยธรรมชาติแล้วเป็นผลการเรียนที่เกิดจากการสอนพุทธิพิสัย มิได้เกิดระหว่างกระบวนการเรียนการสอน จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์แยกออกจากพุทธิพิสัย

ต่อมาในระหว่างปี ค.ศ. 1970 นักการศึกษาเริ่มมีความเชื่อว่า เจตพิสัยนั้นมีความสำคัญทั้งกระบวนการเรียนการสอน และผลการเรียนเทียบเท่ากับพุทธิพิสัย ดังนั้นจึงควรกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทั้งพุทธิพิสัย และเจตพิสัยไว้ในแต่ละหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างชัดเจน (Bloom; 1976 อ้างถึงใน วินัย รังสีนนท์ 2535: 545) ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ตัวแปรต่างๆ ในทฤษฎีของการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูมและคณะ

จากภาพที่ 2.3 แสดงให้เห็นว่าในระหว่างการสอนผู้เรียนจะทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยพุทธิพิสัยและเจตพิสัยที่มีมาก่อน ซึ่งพุทธิพิสัยและเจตพิสัยนี้จะมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและเกิดขึ้นอย่างคาบเกี่ยวกัน กล่าวคือ ผลการเรียนรู้จะเกิดขึ้นและมีผลต่อทั้งชนิดและระดับของผลสัมฤทธิ์ อัตราส่วนการเรียนรู้ และผลการเรียนที่เกิดด้านเจตพิสัย

คุณลักษณะด้านเจตพิสัย เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรักของบุคคลที่สร้างสมมานานจนเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่ง แครทวอล และคณะ (Kratwohl et al; 1973: 37 อ้างถึงใน บุญศรี พรหมมาพันธุ์ 2535: 195-160) ได้จำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านเจตพิสัย หรือความรู้สึกรัก ออกเป็น 5 ชั้น ดังนี้

1. การรับรู้เอาใจใส่ (receiving attending) เป็นการแสดงความเอาใจใส่หรือปรารถนาจะรับรู้ แบ่งเป็น (1) การรู้จักระหนักถึงสิ่งเร้า (awareness) (2) การตั้งใจรับรู้หรืออยากรับรู้ (willingness to receive) และ (3) การควบคุมหรือเลือกรับรู้ (controlled or selected attention)
2. การตอบสนอง (responding) เป็นขั้นความสนใจที่ผู้เรียนแสดงความต้องการในการกระทำใด ๆ แล้วเกิดความพอใจ แบ่งเป็น (1) การยินยอมตอบสนองตามหลักการ (acquiescence

in responding) (2) การเต็มใจตอบสนอง (willing to response) และ (3) การพอใจตอบสนอง (satisfaction in response)

3. การสร้างคุณค่า (valuing) เป็นลักษณะที่แต่ละคนเกิดการยอมรับและสร้างสมมาจนเป็นความเชื่อ แบ่งเป็น (1) การยอมรับคุณค่า (acceptance for a value) (2) การนิยชมชอบในคุณค่า (preference for a value) และ (3) การเข้าร่วมกระทำหรือเชื่อถือในคุณค่า (commitment or conviction)

4. การจัดระบบ (organization) เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีการพัฒนาคุณค่าหลายอย่างจึงต้องจัดให้เป็นระบบและกำหนดว่าคุณค่าใดควรจะยึดถือ แบ่งเป็น (1) การสร้างความคิดรวบยอด (conceptualization of a value) และ (2) การจัดระบบคุณค่า (organization of a value system)

5. การสร้างลักษณะนิสัย (characterization) ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายของการพัฒนาคน แบ่งเป็น (1) การรวบรวมระบบหรือสรุปคุณค่า (generalized set) และ (2) การสร้างลักษณะนิสัย (characterization)

1.2.2 พฤติกรรมผู้เรียนด้านเจตพิสัย ขั้นตอนการพัฒนาทางเจตพิสัยทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ เป็นพฤติกรรมทางเจตพิสัยต่างๆ เกิดขึ้น ดังนี้

1) **บุคลิกภาพ** ซึ่งอาจมีความหมายได้หลายทัศนะ ได้แก่ ความหมายโดยทั่วไปหมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวซึ่งทำให้คนเรามีความแตกต่างกัน อันได้แก่ ลักษณะทางกายและพฤติกรรมภายในและภายนอก ลักษณะทางกายเป็นสิ่งที่สังเกตและบอกความแตกต่างได้ง่าย ส่วนพฤติกรรมภายในผู้อื่นไม่สามารถสังเกตได้ต้องแสดงพฤติกรรมออกมาจึงจะรู้ ในด้าน ความหมายตามแนวคิดของนักจิตวิทยา หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมที่คงเส้นคงวาของแต่ละบุคคล กล่าวคือ เมื่อมีสิ่งเร้าหนึ่งมากระตุ้นเราจะตอบสนองอย่างหนึ่งอย่างใด และเมื่อมีสิ่งเร้าที่ลักษณะเหมือนเดิมมากระตุ้นอีกก็จะตอบสนองเหมือนเดิม หรือคล้ายเดิมเสมอไม่ว่าเวลาใด สถานที่ใด หรือกับใคร

2) **ความต้องการ** ตามแนวคิดของมาสโลว์ กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการและพร้อมที่จะสนองความต้องการให้แก่ตนเองทุกคน ซึ่งความต้องการดังกล่าวมีความแตกต่างกันมากมาย ซึ่งมาสโลว์ได้เสนอลำดับขั้นของความ需求的ไว้ดังนี้ (1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (2) ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (3) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (4) ความต้องการความยกย่องนับถือ และ (5) ความต้องการที่จะตระหนักในความสามารถของตนเองหรือรู้จักตนเอง

3) **ค่านิยม** โรคิช (Rokeach, 1980: 262) ได้ให้คำนิยามของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมทั้งหลายของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ หมายถึง ความเชื่อทั้งหลายที่มีร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่เรา

ควรทำหรือสิ่งที่เราควรห้ามด้านวิถีปฏิบัติทั้งหลายที่เป็นอุดมคติ และจุดหมายปลายทางทั้งหลายที่เป็นอุดมคติของการมีชีวิตอยู่ นักจิตวิทยาได้จำแนกค่านิยมกันหลายวิธี ได้แก่ (1) คุณค่าในตัวของที่หมายถึงคุณค่าของตัวเองที่หมายถึง (2) ค่านิยมในใจกับค่านิยมแสดงออก (3) ค่านิยมวิถีปฏิบัติกับค่านิยมจุดหมายปลายทาง (4) ค่านิยมสมรรถวิสัยกับค่านิยมจริยธรรม (5) ค่านิยมที่มีศูนย์รวมที่ตัวบุคคลกับค่านิยมที่มีศูนย์รวมที่สังคม และ (6) ค่านิยมส่วนตัวกับค่านิยมรวมหมู่

4) *ทัศนคติ* ทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าเขามีความรู้ทางด้านที่ดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด และเขามีความรู้สึกชอบไม่ชอบสิ่งนั้นเพียงใด ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นจึงเป็นเครื่องทำนายว่าบุคคลนั้นจะมีการกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทำนองใดด้วย ฉะนั้นการทราบทัศนคติของบุคคลย่อมช่วยให้สามารถทำนายการกระทำของบุคคลนั้นได้ ทัศนคติมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ (1) องค์ประกอบทางความรู้ (2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก และ (3) องค์ประกอบทางด้านความพร้อมกระทำ

1.2.3 การวัดพฤติกรรมผู้เรียนด้านเจตพิสัย การวัดพฤติกรรมด้านเจตพิสัยนั้นมีแนวทางในการวัดได้หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีก็มีลักษณะเฉพาะในตัวเอง ดังนี้

1) *การสังเกต* ใช้บุคคลทำหน้าที่วัดโดยใช้ตาและหูเป็นเครื่องมือสำคัญในการเฝ้าดูการแสดงพฤติกรรมของผู้ที่ถูกสังเกต และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตไว้เป็นหลักฐาน

2) *การสัมภาษณ์* ในลักษณะเป็นการสนทนากับผู้ที่เรากำลังศึกษาพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ค่านิยม ทัศนคติ หรือความสนใจ เป็นต้น

3) *การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ* เป็นการถามเรื่องราวต่างๆ ว่าชอบ-ไม่ชอบ เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย หรือเพื่อสำรวจเรื่องใดเรื่องหนึ่งในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะ

4) *การจัดอันดับคุณภาพ* เหมาะสำหรับการวัดอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการทราบความเข้มข้นว่ามีมากน้อยเพียงใด

5) *การใช้เทคนิคการฉายภาพ* เป็นการจัดให้บุคคลได้มีโอกาสแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถสังเกตได้ ดีความหมายและแปลความหมายของการแสดงออกได้ ปฏิกิริยานั้นจะเกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกภายใน อาจเป็นบุคลิกภาพหรือลักษณะนิสัย รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของบุคคลนั้นๆ

6) *แบบสร้างสถานการณ์* เป็นการกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เห็นและเรียนรู้ที่เป็นเรื่องราวต่างๆ แล้วผู้วัดจะสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนและบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้

1.3 แนวคิด ทฤษฎีด้านทักษะพิสัย

1.3.1 แนวคิดด้านทักษะพิสัย นักการศึกษาหลายท่านได้พยายามเสนอแนวคิดในการจัดกลุ่มทักษะพิสัย (psychomotor domain) ซึ่งบางแนวคิดก็ได้รับการยอมรับและนำไปใช้แนวคิดด้านทักษะพิสัย (อ้างถึงใน วินัย รังสีนนท์ 2535: 573-575) สรุปได้ดังเช่น

แนวคิดของแรกเดล (Ragdale's Taxonomy) ได้เผยแพร่กิจกรรมด้านการเคลื่อนไหวของเด็กเป็น 3 หมวด ได้แก่ (1) กิจกรรมด้านสิ่งของ (object motor activities) เป็นการจัดการกระทำหรือกระทำต่อวัตถุโดยตรงซึ่งเกี่ยวข้องกับความเร็วและความแม่นยำ (2) กิจกรรมด้านภาษา (Language motor activities) ได้แก่ กิจกรรมเนื่องมาจากการพูด การเขียนและการคัดลายมือ และ (3) กิจกรรม การเคลื่อนไหวด้านความรู้สึก (feeling motor activities) เป็นกิจกรรมด้านอารมณ์และความรู้สึก

แนวคิดของกิลฟอร์ด (Guilford's Taxonomy) ได้เสนอพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย 7 ชั้นเรียงตามลำดับความสำคัญคือ (1) กำลัง (power) (2) ความกดดัน (pressure) (3) ความเร็ว (speed) (4) ความแม่นยำในสถานะสถิตย์ (static precision) (5) ความแม่นยำในสถานะที่มีการเคลื่อนไหว (dynamic precision) (6) การประสานสัมพันธ์ (coordination) และ (7) การยืดหยุ่น (flexibility)

แนวคิดของเดฟ (Dave's Taxonomy) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยซึ่งเป็นที่ยอมรับและยังคงมีการใช้เป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา โดยมีลำดับพฤติกรรม 5 ชั้น คือ (1) การเลียนแบบ (imitation) (2) การปฏิบัติหรือการจัดการกระทำ (manipulation) (3) ความแม่นยำ (precision) (4) การกระทำที่เหมาะสมกับเวลา ความเร็ว และ ตัวแปรอื่นๆ และ (5) การกระทำที่เป็นธรรมชาติหรืออัตโนมัติ (naturalization)

แนวคิดของไคเบลอร์ และคณะ (Kibler's Classification) ได้เสนอแนวคิดด้านทักษะพิสัยบนพื้นฐานจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก คือ (1) การเคลื่อนไหววัยวะชิ้นใหญ่ของร่างกาย (gross bodily movement) (2) การเคลื่อนไหวที่ประสานสัมพันธ์กันของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย (3) พฤติกรรมการสื่อสารที่ไม่ใช่ภาษา (non-verbal communication behaviors) และ (4) พฤติกรรมด้านการพูด

แนวคิดของซิมป์สัน (Simpson's Taxonomy) ได้มีแนวคิดของพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยไว้ 7 ชั้นคือ (1) การรับรู้ (perception) (2) การเตรียมพร้อม (set) (3) การตอบสนองภายใต้การแนะนำของผู้สอน (guided response) (4) การปฏิบัติแบบอัตโนมัติ (machanism) (5) การแสดงออกในลักษณะซับซ้อน (complex overt response) (6) การดัดแปลง และ (7) การริเริ่ม

แนวคิดของฮาร์โรว์ (Harrow's Taxonomy) แนวคิดของฮาร์โรว์ถือว่าเป็นที่ยอมรับกันมากที่สุดแต่บางหมวดหมู่ยังไม่สมบูรณ์นัก คือ (1) การเคลื่อนไหวในลักษณะสะท้อนกลับ (reflex movement) (2) การเคลื่อนไหวพื้นฐาน (3) ความสามารถในการรับรู้ (4) ความสามารถทางกาย (5) ความเคลื่อนไหวถึงขั้นมีทักษะ และ (6) การสื่อสารลักษณะแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง

1.3.2 พฤติกรรมผู้เรียนด้านทักษะพิสัย แนวคิดของซิมป์สัน ถือได้ว่าจะดัดแปลงใช้กับห้องเรียนหรือการเรียนการสอนได้ดีที่สุดซึ่งซิมป์สันได้กำหนดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยไว้ 7 กลุ่มตามลำดับ (อ้างถึงใน วินัย รังสินันท์ 2535: 575-576) ดังนี้

1) **การรับรู้** เป็นการแสดงจากการรับรู้โดยประสาทสัมผัสเกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ คุณสมบัติ หรือความสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวนี้ได้แก่ การรับรู้โดยประสาทสัมผัส การเลือกที่จะรับรู้ และการแปลความหมาย

2) **การเตรียมพร้อม** หมายถึง ผู้เรียนพร้อมที่จะแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อการกระทำบางอย่าง ซึ่งการเตรียมนี้ได้แก่ ความพร้อมทางสมอง ความพร้อมทางกาย และความพร้อมทางอารมณ์

3) **การตอบสนองภายใต้การแนะนำของผู้สอน** คือ สภาพที่ผู้เรียนทำตามหรือเลียนแบบผู้สอนที่แนะนำให้ อาจเลียนแบบให้เหมือนครูหรือลองผิดลองถูกก็ได้

4) **การปฏิบัติอัตโนมัติ** คือ สภาพที่ภายหลังที่ผู้เรียนปฏิบัติแล้ว ผู้เรียนจะสร้างเทคนิคและวิธีการสำหรับตัวเองขึ้นเพื่อปฏิบัติงานของตนต่อไป

5) **การแสดงออกในลักษณะซับซ้อน** คือ การที่ปฏิบัติได้โดยไม่ลังเล และการปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ

6) **การดัดแปลง** คือ สภาพที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ในที่สุดจะพัฒนาไปถึงขั้นหาวิธีลัดหรือวิธีการอื่นมาทำงานนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

7) **การริเริ่ม** คือ สภาพที่ผู้เรียนริเริ่มทำงานใหม่ โดยอาจประยุกต์ในสิ่งที่เคยทำไปแล้ว หรือริเริ่มแนวความคิดในการทำกิจกรรมใหม่ โดยที่ไม่เหมือนการกระทำของผู้เรียนคนใด

1.3.3 การวัดพฤติกรรมผู้เรียนด้านทักษะพิสัย การวัดพฤติกรรมผู้เรียนด้านทักษะพิสัยนั้นมีหลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ ระเบียบพฤติกรรม แบบตรวจสอบรายการ ฯลฯ ซึ่งแต่ละวิธีมีเป้าหมายการวัดที่ต่างกันขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่จะวัด หรือพฤติกรรมที่บ่งชี้ทักษะการปฏิบัติซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การเลือกรูปแบบที่ของเครื่องมือที่เหมาะสมและสร้างคำถามหรือข้อความแทนพฤติกรรมที่วัด คุณภาพของเครื่องมือจะขึ้นอยู่กับ

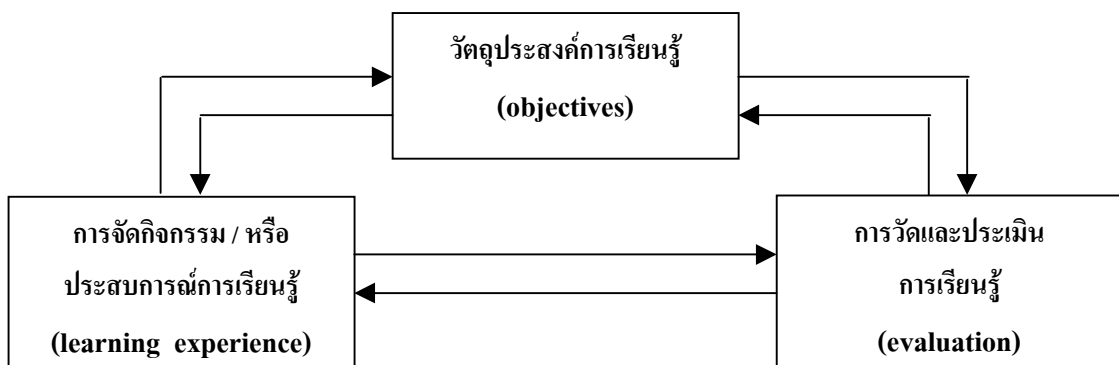

ความครอบคลุมของพฤติกรรมและการให้ผลการวัดไปถึงระดับความสามารถในการปฏิบัติตามสภาพที่เป็นจริง นอกจากนั้นยังสามารถตรวจสอบความเชื่อถือได้ ผลการวัดที่เชื่อถือได้อาจดูได้จากความสอดคล้องกันของข้อมูลที่ได้จากการวัดด้วยเครื่องมือหลายประเภท หรือจากการสังเกตของผู้สังเกตหลายคน และหลายครั้ง นอกจากนั้นผลการวัดที่เชื่อถือได้อีกประการหนึ่งก็คือ ต้องมีการสุ่มเวลาการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติที่เหมาะสม

2. การจัดระบบการเรียนการสอน

2.1 ความหมายของระบบการเรียนการสอน ระบบการเรียนการสอนเป็นระบบย่อยของการศึกษา ซึ่งจะต้องมีส่วนย่อย ๆ หลาย ๆ อย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ วัตถุประสงค์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล หรือ ปัจจัยนำเข้า กิจกรรมการเรียนการสอน และผลลัพธ์

2.2 ลักษณะของระบบการเรียนการสอน ระบบการเรียนการสอนเป็นระบบย่อยของระบบการเรียน ซึ่งเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาก็ที่หนึ่ง ระบบการเรียนการสอนจะต้องเกี่ยวข้องกับ (1) วัตถุประสงค์ในการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู หรือวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (2) กระบวนการเรียนของนักเรียน และกระบวนการสอนของครู หรือเรียกว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ (3) การวัดและประเมินการเรียนการสอนโดยครูและนักเรียน (อุทุมพร จามรมาน 2536: 123-125 อ้างถึงใน พิชิตเดช ขัตติยะ 2542: 29-30) ดังภาพที่ 2.4

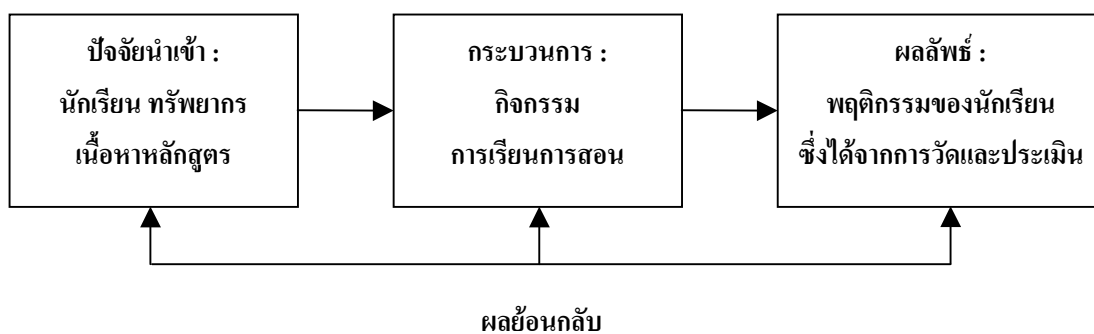
ภาพที่ 2.4 ลักษณะของระบบการเรียนการสอน

2.2.1 วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เป็นการกำหนดเป้าหมายของการเรียนโดยนักเรียนและการสอนใด ๆ ให้แน่ชัดว่าต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากน้อยเพียงใด และเป็นไปในทิศทางใดบ้าง ซึ่งต้องคำนึงถึงลักษณะภูมิหลังของนักเรียนและเนื้อหาวิชา

2.2.2 กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิธีการที่จะนำนักเรียนไปสู่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนต้องอาศัยเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น สื่อโสตทัศนต่าง ๆ และต้องจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้นักเรียนให้เอื้อต่อการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการนำเนื้อหาสาระมาอบรมให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่มุ่งหวัง

2.2.3 การวัดและการประเมินการเรียนการสอน เป็นการตรวจสอบว่า นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ เป็นการสะท้อนว่าการสอนของครูมีประสิทธิภาพหรือไม่ วัตถุประสงค์กับกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกันหรือไม่ ถ้าไม่สอดคล้องมีจุดใดบ้างที่จะต้องแก้ไข

2.3 องค์ประกอบของระบบการเรียนการสอน ระบบการเรียนการสอนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ (อุทุมพร จามรمان 2536: 124-125, สัจด์ อุทรานันท์ 2525: 17-23 อ้างถึงใน พิษิตเดช ขัตติยะ 2542: 30) ดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 องค์ประกอบของระบบการเรียนการสอน

2.3.1 ปัจจัยนำเข้า คือ องค์ประกอบที่เป็นตัวป้อนในระบบการเรียนการสอน ได้แก่ ครู นักเรียน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม สื่อการสอน หลักสูตร ฯลฯ

2.3.2 กระบวนการ เป็นการนำเอาตัวป้อน ซึ่งเป็นวัตถุดิบมาปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ หรือ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมย่อย ๆ เช่น การเตรียมพร้อม การให้เนื้อหาสาระใหม่ การเสริมทักษะ กิจกรรมสนับสนุน เป็นต้น

2.3.3 ผลลัพธ์ ผลลัพธ์หรือผลผลิต คือ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ในด้านความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะและเจตคติในการคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ถ้าหากการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์แต่แรกแล้ว ก็แสดงว่าการเรียนการสอน ที่ผ่านมานั้นได้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

2.3.4 ผลย้อนกลับ ส่วนที่เป็นข้อมูลย้อนกลับ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากที่ได้สอนผ่านไปแล้ว ถ้าหากผลิตผลที่ได้จากการสอนต่ำกว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในตอนแรกก็จำเป็นต้องวิเคราะห์หาจุดบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป เช่น ผู้เรียน อาจจะยังมีพื้นฐานความรู้เดิมไม่เพียงพอ จุดมุ่งหมายของการสอนที่ตั้งไว้อาจจะสูงเกินไป เนื้อหาที่นำมาสอนอาจไม่เหมาะสมกับความสามารถหรือความสนใจของเด็ก กิจกรรมการเรียนการสอนอาจจะไม่เป็นที่น่าสนใจของเด็ก หรือการใช้สื่อการเรียนการสอนยังไม่ดีพอ เป็นต้น

3. แนวคิดพื้นฐานของการบัณฑิตศึกษา

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับใหญ่ คือ ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา โดยการศึกษาในระดับปริญญาตรีเน้นหนักที่การให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ปฏิบัติได้ และแสวงหาความรู้ต่อไปในสาขาวิชาที่ผู้เรียนได้เรียน ซึ่งนอกจากจะมีเป้าหมายในทางวิชาการ และในระดับปริญญาตรียังเน้นที่การสร้างและพัฒนาค่านิยม บุคลิกภาพและแบบแผนพฤติกรรมของผู้เรียนพร้อมกันไปด้วย การศึกษาในระดับนี้จึงมุ่งเน้นที่การแสวงหาความรู้ การใช้ความรู้ได้อย่างชาญฉลาดและเหมาะสม มีความสอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน ในขณะที่การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เน้นหนักที่การแสวงหาความรู้และพัฒนาความรู้ขึ้นใหม่เป็นหลักสำคัญ แนวคิดพื้นฐานของบัณฑิตศึกษาจึงประกอบด้วยแนวคิดหลัก (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2543: 7-9) ดังนี้

ประการที่ 1 การสืบเสาะ (inquiry) ลักษณะของการสืบเสาะ คือ การสงสัย เมื่อสงสัยแล้วก็ต้องสืบค้น สืบค้นแล้วก็ต้องเสาะหาสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ การสงสัย การสืบค้น และเสาะแสวงหาสิ่งใหม่อยู่เสมอเป็นแนวคิดที่สำคัญของบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษาจะต้องสร้างคนให้สงสัยแต่ถามและสืบเสาะความรู้อยู่เสมอ โปรแกรมของบัณฑิตศึกษาจึงเป็นไปเพื่อการรับความรู้แล้วนำไปสร้างความรู้ใหม่ต่อไป ศึกษาของเก่าเพื่อสร้างของใหม่ พัฒนาของเดิมเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่มีความหมายยิ่งขึ้นต่อไป วิทยุณของบัณฑิตศึกษาจึงเป็นวิทยุณของการคิดค้นแสวงหาอยู่ตลอดเวลา การวิจัยจึงเป็นหัวใจสำคัญของบัณฑิตศึกษา

ประการที่ 2 ความเป็นนักวิชาการ (scholarship) บัณฑิตศึกษาเป็นการพัฒนานักวิชาการ สร้างความเป็น scholar ให้กับผู้เรียน ความเป็นนักวิชาการนั้นอาจพัฒนาได้หลายลักษณะ แต่ที่เป็นหลักอยู่ก็คือเป็นผู้ใฝ่ใจในวิชาการ แสวงหาและพัฒนาความรู้อยู่ตลอดเวลา ไหวตัวต่อความรู้ใหม่ ต้องใคร่ครวญความรู้นั้น สามารถแสดงความรู้ให้ปรากฏ ประยุกต์ใช้ความรู้เป็น และมีคุณธรรมของนักวิชาการ คุณลักษณะทางวิชาการเหล่านี้เป็นความจำเป็นพื้นฐานที่จะต้องสร้างขึ้นในระดับอุดมศึกษา และถือเป็นเงื่อนไขสำคัญของการบัณฑิตศึกษา การเริ่มต้นบัณฑิตศึกษาที่ดี คือ การเริ่มพัฒนาลักษณะวิชาการก่อนเป็นจุดแรก

ประการที่ 3 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ (specialization) ในระดับบัณฑิตศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท หรือปริญญาเอกก็ตาม จะมีลักษณะเด่นคือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ การเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาของไทยจะเห็นได้ชัดเจนว่าต้องการให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะขึ้นในแต่ละสาขาต่างๆ ในแต่ละอาชีพก็เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อต้องการให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาวิชา หรือในขอบเขตเฉพาะ ดังนั้นการพัฒนาบัณฑิตศึกษาจึงต้องเน้นในทางลึกเพื่อพัฒนาในลักษณะที่เป็นไปเพื่อความเฉพาะด้าน เฉพาะสาขา เฉพาะเรื่องมากขึ้น แต่ถ้ายังมีลักษณะที่เป็นเบื้องต้นมีขอบเขตกว้างขวางอยู่แล้วก็ยังไม่อาจจะถือได้ว่าเป็นบัณฑิตศึกษาที่แท้จริง

ประการที่ 4 ความเป็นเลิศ (excellence) บัณฑิตศึกษาต้องมีจุดเน้นที่ความเป็นเลิศทุกกิจกรรมของการบัณฑิตศึกษาต้องมีเป้าหมายที่ความเป็นเลิศเป็นหลัก ความเป็นเลิศในที่นี้หมายถึงความละเอียด ประณีต พิถีพิถัน ลึกซึ้ง มุ่งไปสู่สิ่งที่ดีที่สุด การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจึงไม่ใช่การอยู่กับที่ ไม่ใช่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่ใช่การแก้ปัญหาเพียงเล็กน้อย แต่หมายถึงการทำอะไรอย่างดีที่สุด อย่างมีคุณภาพสูงสุด อย่างเหมาะสมที่สุดด้วยเหตุผลและข้อมูล คุณภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญเสมอในระดับบัณฑิตศึกษา

ประการที่ 5 การพัฒนา (development) การพัฒนาหรือการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นเป็นหัวใจสำคัญของบัณฑิตศึกษา ตลอดเวลาที่ผ่านมาของการบัณฑิตศึกษานั้นจะมีจุดเน้นที่พัฒนามาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาวิชาการ การพัฒนาบุคคล การพัฒนาวิชาชีพ และการพัฒนาสังคม การเติบโตของบัณฑิตศึกษาในระยะแรกของสหรัฐฯ เน้นที่การพัฒนาและสร้างความรู้ใหม่ ในขณะที่การเจริญเติบโตระยะต่อมาของสหรัฐอเมริกา นั้นเป็นไปเพื่อการเติบโตของบุคลากรและวิชาชีพต่างๆ บนพื้นฐานของงานวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมในที่สุด

โดยภาพรวมแล้วเราจะเห็นได้ชัดเจนว่าแนวคิดของบัณฑิตศึกษานั้น เป็นเรื่องของการคิดค้น แสวงหาอย่างประณีต เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญ สร้างสรรค์สิ่งใหม่นำไปใช้พัฒนา และคิดค้นแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

4. พันธกิจของบัณฑิตศึกษา

ในขณะที่การศึกษาในระดับปริญญาตรีจะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และลักษณะส่วนบุคคล เพื่อไปปฏิบัติงานและมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ระดับหนึ่งนั้น แต่การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องมีลักษณะในการพัฒนาผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้น บัณฑิตศึกษาจึงมีพันธกิจที่สำคัญ (วินัย วีระวัฒนานนท์ 2543: 25-28) ดังนี้

4.1 ความเป็นผู้นำ การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้นำในสังคมและสามารถชี้นำแก่สังคมและชุมชนได้ รวมทั้งเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ชุมชน ประเทศ และโลก ตลอดจนเป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตให้แก่บุคคลและครอบครัวได้ด้วย

4.2 การมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถออกไปช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมชุมชน ประเทศ และโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคคล การศึกษา สิ่งแวดล้อม การเมือง และการเผยแพร่ข่าวสารสาระความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

4.3 การดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และของโลกได้ และสามารถนำวัฒนธรรมไทยเข้ามาประยุกต์ใช้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม

4.4 การสร้างความรู้และพัฒนากำนำไปใช้ปฏิบัติ การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่ให้ตนเอง และสร้างความรู้ใหม่ให้แก่สังคม รวมทั้งการรู้จักนำความรู้ใหม่ที่ได้ไปใช้สำหรับตนเอง ชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และโลกได้อย่างเหมาะสม

4.5 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความตระหนักและรับผิดชอบ ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งรู้จักและใช้ทักษะในการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ความรู้และวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.6 การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ การพัฒนาให้ผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ การรู้จักตนเอง การไม่เบียดเบียนผู้อื่นและเป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่น และรู้จักการดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามสมควรแก่อัตภาพ

4.7 การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม การพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ละเว้นการประพฤติชั่ว ดำรงตนอยู่ในความดีงาม และรู้จักปฏิบัติงานบนพื้นฐานทางจริยธรรมของวิชาชีพ

4.8 การเป็นผู้มีวัฒนธรรมสันติ การพัฒนาให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมสันติ สามารถอยู่ร่วมกับผู้ร่วมงานและผู้อื่นในชุมชน สังคม ประเทศ ภูมิภาค และ โลกได้ รวมทั้งสามารถสร้างสรรค์วัฒนธรรมสันติ และมีบทบาทที่จะให้สมาชิกของชุมชนและสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

4.9 การเป็นผู้มีความทันสมัยและมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนทันต่อเหตุการณ์ รู้เท่าทันต่อความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยรวม ติดตามข่าวสาร และรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ ข้อมูลและเหตุการณ์ รวมทั้งเป็นผู้มองการณ์ไกลทั้งเรื่องราวในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ทั้งที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัวออกไป

4.10 การเป็นผู้มีความรู้ลึกและกว้าง การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง ทั้งในเชิงเนื้อหาสาระ การนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม และรู้จักประเมินคุณค่าของความรู้ในสาขาที่ศึกษา ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงสาระความรู้ทั้งหลายเข้าด้วยกันได้อย่างกว้างขวาง และมองเห็นคุณค่าของการประสมประสานความรู้สาขาต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

4.11 การเป็นผู้มีปัญหา การพัฒนาให้ผู้เรียนมีสติปัญญา รู้จักการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การมีเหตุผล การคิดอย่างเป็นอิสระปราศจากการครอบงำ การรู้แจ้งในความจริงแห่งความรู้ และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์แก่ตนเอง และแก่การทำงานได้อย่างยั่งยืน

4.12 การเป็นผู้ใฝ่รู้ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีความรู้สึกไวที่จะรับความรู้ใหม่ และรู้จักการใช้วิจารณญาณในการวินิจฉัยข้อมูลความรู้ และเหตุการณ์โดยรวมอย่างสม่ำเสมอ

4.13 ความสามารถในการใช้ภาษา การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาทั้งที่เป็นภาษาของตนเอง ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนการประมวลความรู้และข้อมูลมาใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย รวมทั้งมีความสามารถในการใช้ภาษาที่ 2 โดยเฉพาะภาษาอังกฤษมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้

4.14 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึงความรู้ ข่าวสาร และเหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนการใช้เพื่อเก็บรักษาข้อมูลข่าวสาร และการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นได้

4.15 ความเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นประชาธิปไตยด้วยการรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการสรุปและประมวลความรู้ความคิดเห็น และมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบการปกครองประชาธิปไตย

5. หลักเกณฑ์ในการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งนับเป็นการพัฒนาคนของประเทศให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างสูง จำเป็นที่จะต้องได้รับการปฏิรูปเป็นอย่างยิ่ง โดยในสภาพปัจจุบันได้เกิดความต้องการในการพัฒนาความรู้และทักษะที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น การสร้างหลักเกณฑ์และรูปแบบของหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาจะช่วยทำให้สถาบันการศึกษาได้นำไปดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอนและจัดการศึกษาตามความสามารถของสถาบันทางการศึกษาแต่ละแห่งได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาพึงมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (วินัย วีระวัฒนานนท์ 2543: (6)-(10))

5.1 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสูตรต้องพัฒนาผู้เรียนให้ดำรงตนอยู่ในชุมชน สังคม และโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี รู้จักประพฤติปฏิบัติตนตามสิทธิและเสรีภาพในความเป็นมนุษย์ และตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และคุณธรรมจริยธรรมของชุมชนและประเทศได้

5.2 ความเป็นคนที่สมบูรณ์ หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่สมบุรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ รวมทั้งรู้จักตนเองในฐานะความเป็นมนุษย์ ความมีศักดิ์ศรี ความเป็นพลเมืองดีของประเทศและของโลก และการดำรงตนให้มีความสุขตามควรแก่อัตภาพ ในความเป็นคนที่สมบูรณ์พึงประการไปด้วย

5.2.1 คุณธรรมจริยธรรม หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ทั้งในฐานะความเป็นมนุษย์ ความเป็นผู้นำและสมาชิกของสังคมประชาธิปไตย ผู้นำและสมาชิกของครอบครัว ผู้นำและสมาชิกชุมชนและประเทศ และมีคุณธรรม จริยธรรมในสาขาอาชีพของตนเอง รวมทั้งมีวุฒิภาวะที่เหมาะสมในการดำรงตน

5.2.2 ความเป็นพลเมืองดี หลักสูตรจะต้องมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สังคม ประเทศ และโลก รวมทั้งเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม ประเทศ และโลก

5.2.3 ความเป็นประชาธิปไตย หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตย ศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และปฏิบัติตามครรลองของประชาธิปไตยทั้งในการดำรงชีวิตส่วนตัว และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5.2.4 การดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข และสามารถปรับตนเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งรู้จักการประยุกต์ใช้คำสอนทางศาสนามาใช้ได้อย่างเหมาะสม

5.2.5 วัฒนธรรมสันติ หลักสูตรต้องพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมสันติ และดำรงตนอยู่ในชุมชน สังคม ประเทศ และ โลก ได้ มีความสามารถในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมสันติ และเป็นผู้ทำให้เกิดวัฒนธรรมสันติ ในชุมชน สังคม ประเทศ และ โลก ได้

5.3 ทักษะในการแสวงหาความรู้ หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ทักษะในการเรียนรู้ และทักษะในการผสมผสานความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ที่เป็นสากล รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยทักษะต่างๆ พึงประกอบด้วย

5.3.1 ทักษะทางภาษา หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้ภาษาไทย ในการพูด อ่าน และเขียนสำหรับการแสวงหาความรู้ การเก็บรวบรวม และการสื่อความรู้เพื่อประโยชน์สำหรับตนเอง และการประกอบอาชีพ หรือทางวิชาการ รวมทั้งมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาสากล หรือทักษะในการใช้ภาษาที่ 2 ในฐานะที่เป็นภาษาอื่นนอกจากภาษาไทย

5.3.2 ทักษะการใช้ข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้ใช้ข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งเพื่อการแสวงหาข้อมูล ความรู้ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น

5.3.3 ทักษะในความใฝ่รู้ หลักสูตรจะต้องมุ่งสร้างทักษะในการให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้ใฝ่รู้ตลอดชีวิต

5.3.4 ทักษะในการวิจัย หลักสูตรจะต้องพัฒนาทักษะในการค้นคว้าวิจัยทั้งเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาทักษะในการวิจัยเพื่อการคิดและการทำงานที่เป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผลและเป็นวิทยาศาสตร์

5.3.5 ทักษะกระบวนการเรียนรู้ หลักสูตรจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนได้ค้นพบพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง และสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนางานได้

5.3.6 มีวิสัยทัศน์กว้างไกล หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้กว้าง ทันสมัย มองการณ์ไกล มองเห็นความเชื่อมโยงของสาระความรู้ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ประเทศ และ โลก ระหว่างอดีต ปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนติดตามข่าวสารในทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและทันทั่วถึง

5.3.7 ทักษะทางปัญญา หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นอิสระ มีเหตุมีผล เป็นระบบ และมีทักษะในการใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูล องค์ความรู้ และเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 ทักษะในการประกอบอาชีพ หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะขั้นสูงในการประกอบอาชีพนอกเหนือไปจากความรู้ด้านทฤษฎีได้อย่างเพียงพอ สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถพัฒนาอาชีพได้ตลอดเวลา รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและปรับปรุงการทำงานให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามสาขาอาชีพ และมีความมุ่งมั่นพัฒนาอาชีพที่ปฏิบัติโดยพึงประกอบด้วยความรู้ความสามารถ และทักษะ ดังนี้

5.4.1 ความรู้ที่เพียงพอและลึกซึ้ง หลักสูตรจะต้องมีองค์ความรู้ในสาขาอาชีพอย่างเพียงพอและลึกซึ้ง ทั้งความรู้ในทางทฤษฎีและปฏิบัติในเชิงเนื้อหาสาระ และการนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในสถานประกอบการและชุมชนได้ รวมทั้งพัฒนาทักษะการใฝ่รู้ที่จะพัฒนางานของตนอย่างต่อเนื่อง

5.4.2 การใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้ในการทำงาน และสามารถพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสม

5.4.3 ความกล้าหาญทางวิชาการ หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความกล้าในการชี้นำทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ถึงปัญหาและสภาวะวิกฤติที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน ประเทศ และโลก ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้

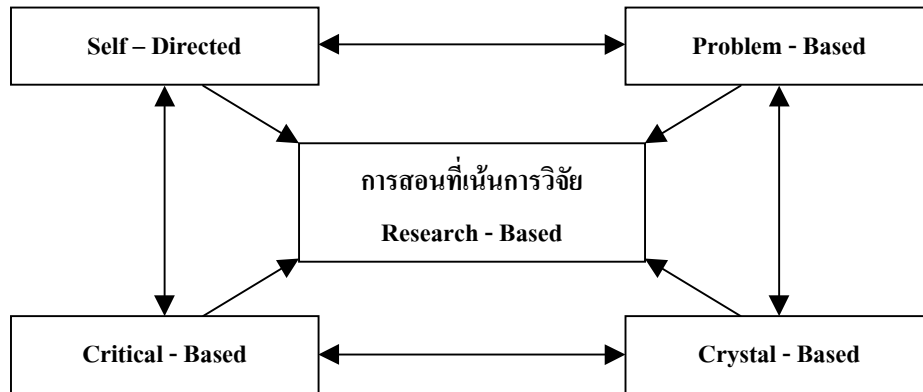
5.4.4 เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม หลักสูตรจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาการต่างๆ ติดตามความเคลื่อนไหวทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ และสามารถนำมาปรับใช้กับการทำงานในหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5.5 ความเป็นผู้นำ หลักสูตรจะต้องมุ่งสร้างผู้นำในการพัฒนาวิชาการหรือวิชาชีพ และเป็นผู้ชี้แนะและปฏิบัติเป็นแบบอย่างทางเศรษฐกิจและสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และคุณธรรม จริยธรรม แก่ชุมชน และประเทศได้

6. รูปแบบการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

การวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา และเสนอเป็นแนวทางใหม่ในการเรียนการสอนให้ตรงต่อสภาพความเป็นจริงและความต้องการของสังคมไทยตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น จากการวิจัยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษาพบว่า การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของไทยยังไม่ได้สร้างองค์ความรู้

เท่าที่ควร จำเป็นจะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานของการวิจัย (research based learning) ให้มากขึ้น ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัย และการสอนอื่นๆ ที่ผสมผสานกันไป (ไพฑูริย์ สตินลารัตน์ 2543: 33-44) เป็นดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 รูปแบบการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

จากภาพที่ 2.6 จะเห็นได้ว่าการสอนหลัก คือการสอนที่เน้นการวิจัย ในขณะที่การที่ผู้เรียนจะวิจัยได้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยตัวเอง เข้าใจและมองเห็นปัญหาต่างๆ ได้ดี เมื่อวิจัยเพื่อแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ได้แล้ว จำเป็นต้องวิพากษ์วิจารณ์และสร้างเป็นผลงานที่ตกผลึกทางความคิดของตัวเองได้ ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนหลักในระดับบัณฑิตศึกษาจึงควรประกอบด้วย

6.1 รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (self - directed approach) หมายถึง การที่ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่มาจากความต้องการของตนเอง มีแนวทางการทำงานและความรับผิดชอบในงานของตนเอง มีการจัดการปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากความหมายของการเรียนรู้แบบนำตนเองนี้ จะเห็นได้ว่า สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยสอดคล้องครอบคลุมทั้งแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้ การเรียนรู้แบบมนุษยนิยม การเรียนรู้แบบประมวลสารสนเทศ และการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

6.2 รูปแบบการเรียนการสอนที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับปัญหา และความเป็นจริงในสังคม (problem – based approach) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาสาระและสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาเพื่อให้ตรงและตอบคำถามที่จะใช้ในการแก้ปัญหาของสังคม รวมถึงกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบทางเลือกใหม่ๆ ในระหว่างกระบวนการแก้ปัญหา

นั่นด้วย สิ่งที่เราเรียกว่าเป็นปัญหานั้นอาจมีส่วนประกอบ 3 หลักการ คือ มีภาพหรือปัญหาหนึ่งปรากฏอยู่ต้องการให้สภาพหรือปัญหานั้นหมดไป และยังไม่เห็นหนทางหรือวิธีการที่ชัดเจนเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพนั้น เมื่อบุคคลเผชิญกับปัญหา มักหาวิธีแก้ไขซึ่งสามารถกำหนดเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนหลักๆ ได้ ดังนี้

6.2.1 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ในขั้นนี้ผู้แก้ปัญหาต้องแสวงหาข้อมูลโดยการถามตนเองว่าเราต้องการอะไร เป้าหมายของเราคืออะไร และมีเงื่อนไขใดในการแก้ปัญหา

6.2.2 คิดทบทวนเพื่อวางแผน ในขั้นนี้ผู้แก้ปัญหาคิดถึงปัญหาที่คล้ายคลึงกันซึ่งเคยพบมาเพื่อที่จะจัดระบบปัญหาเสียใหม่ การคิดในนี้จะทำให้ได้สิ่งชี้แนะว่าควรจะทำอย่างไรกับการแก้ปัญหา ขั้นนี้ผู้แก้ปัญหามองตนเองว่า กับปัญหาที่คล้ายๆ กันนี้เราเคยแก้ได้อย่างไร

6.2.3 การดำเนินการตามแผน ในขั้นนี้ผู้แก้ปัญหาคิดถึงปัญหาตามแผนการดำเนินงานที่คิดไว้ที่คิดไว้

6.2.4 การตรวจสอบผล ในขั้นนี้ผู้แก้ปัญหาคิดถึงผลที่ได้รับจากการใช้วิธีแก้ปัญหาซึ่งอาจจะมีหลายวิธี โดยดูว่าผลที่ได้รับนั้นเป็นอย่างไรเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่

6.3 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (research – based approach) หมายถึง เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะเป็นการเรียนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยตรง

การวิจัย หมายถึง การศึกษา ค้นคว้าหาข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ที่ประกอบด้วย การกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลสรุปผล การเรียนการสอนที่เน้นการวิจัย (research – based approach หรือ research – based learning) หมายถึงการสอนเนื้อหาวิชา เรื่องราว กระบวนการ ทักษะ และอื่นๆ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชนิดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหา หรือสิ่งต่างๆ ที่ต้องการสอน โดยอาศัยพื้นฐานจากกระบวนการวิจัยที่ใช้การแสวงหาความรู้เป็นวิธีสอน

6.4 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ (critical – based approach) การวิเคราะห์ (critical thinking) อาจเรียกอีกคำได้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการทางปัญญาในการคิดพิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับสภาพการณ์หรือข้อมูลอย่างมีเหตุผล โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนเองในการสำรวจข้อมูล จนสามารถตัดสินใจประเมินหาข้อสรุปหรือแก้ปัญหาที่เผชิญได้ ซึ่งมีเป้าหมายสอดคล้องกับเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา ดังนั้นการสอนในเชิงของการคิดวิเคราะห์จึงเป็นการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างความรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์พิจารณาความรู้และเหตุการณ์ต่างๆ

อย่างมีเหตุมีผล ถูกต้อง สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์เผชิญปัญหาและตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

6.5 รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้วิธีสร้างผลงานจากการตกผลึกทางปัญญา (crystal – based approach) เป็นรูปแบบสำคัญที่น่าจะเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษา เพราะเป็น ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ มีประสบการณ์เกี่ยวกับศาสตร์ที่ศึกษามาในระดับหนึ่งแล้ว เป็นรูปแบบการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยแท้จริง ด้วยเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สรรค์สร้างความรู้ ความคิดด้วยตนเอง โดยการรวบรวมทำความเข้าใจ สรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์จากการศึกษา ด้วยตัวเอง การสร้างผลงานที่จะสะท้อนการตกผลึกทางปัญญาได้ดีที่สุดคือ การเขียน เพราะการเขียน เป็นเครื่องมือในการสื่อความคิด สื่อประสบการณ์ และอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียนได้อย่างดี ผู้สอน มีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและมองในทางที่กว้างขึ้น การเรียนการสอนโดยการสร้างผลงาน การเขียนจะได้ผลสมบูรณ์ หากผู้สอนและผู้เรียนได้วิเคราะห์ผลงานร่วมกัน โดยผู้สอนควรสอน แทรกการสอนการคิด ค่านิยม และจริยธรรม รวมทั้งสื่อสารกับผู้เรียนเพื่อประเมินว่า กระบวนการ ถ่ายทอดการคิดของผู้เรียนที่เขียนมาสอดคล้องต้องตรงกันหรือไม่

ด้านกระบวนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนที่ส่งเสริมความเป็นคนที่สมบูรณ์ การ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทักษะในการวิจัย และการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ จะต้องอาศัย กระบวนการเรียนรู้ (วินัย วีระวัฒน์นันท์ 2543: 92-93) ดังนี้

1. การค้นคว้าและวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบ ความรู้ด้วยตนเอง การนำเสนอสิ่งที่ได้ค้นคว้า และการวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระของวิชาใน หลักสูตร ตลอดจนการเลือกและนำเสนอเนื้อหาที่สนใจอย่างเป็นระบบ

2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ที่กว้างขวางโดยใช้ สื่อคอมพิวเตอร์ นอกเหนือไปจากการค้นจากตำรา หนังสือ เอกสาร และบทความจากสื่อการ ศึกษาที่ใช้อยู่ตามปกติ

3. การใช้ภาษาที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเสนอสาระความรู้ด้วยการ พูดและการเขียนที่ถูกต้องเป็นระบบ สื่อความหมายให้เข้าใจโดยง่าย และใช้กรอบแนวคิดในรูปแบบ ของการวิจัยในการนำเสนอ

4. การนำเสนอเนื้อหาที่ทันสมัย การนำเสนอเนื้อหาของวิชาที่มีความทันสมัยทันต่อ เหตุการณ์ และมองเห็นคุณค่าในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงาน

5. การเชื่อมโยงเนื้อหาสาระ การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในการเชื่อมโยงความรู้ในสาขาวิชากับวิชาการในสาขาอื่น และมองเห็นผลกระทบของการพัฒนาวิชาการที่มีต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

6. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกัน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนที่เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ การเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และการใช้เหตุใช้ผล

7. การเรียนและการปฏิบัติในสถานการณ์จริง การส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเรียนในสภาพการณ์จริง และส่งเสริมทักษะการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

8. ความเป็นประชาธิปไตย การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ และการยึดมั่นในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

9. การมีส่วนร่วมในบทเรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมปฏิบัติในกิจกรรมอย่างทั่วถึงและเสมอภาคกัน รวมทั้งให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการแสดงความคิดเห็นต่อบทเรียน การกำหนดจุดประสงค์ กิจกรรมวิธีเรียน และการประเมินผลร่วมกัน

7. การวัดและการประเมินผลผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นรัฐจะต้องดำเนินการปฏิรูปหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน และการประเมินผู้เรียนให้บังเกิดผลตามสาระสำคัญของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์และการแข่งขันทางเศรษฐกิจในสังคมนานาชาติที่มีมากขึ้น การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติจึงเป็นสิ่งจำเป็น กระบวนการสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลต่อคุณภาพของการผลิตบัณฑิต คือ การสร้างกระบวนการวัดและการประเมิน รวมถึงการพัฒนากระบวนการวัดและการประเมินผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษา

7.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

การประเมินตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ส.ว.สนา ประมวลพถกษ์ และคณะ (2543: 6) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับ อุดมศึกษา โดยเสนอคำนิยามการประเมินไว้ 3 ลักษณะ คือ

7.1.1 การประเมินผลการปฏิบัติ (performance assessment) หมายถึง การประเมิน ซึ่งต้องการให้ผู้เรียน ได้แสดงออกถึงผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความคิด และทักษะ โดยการปฏิบัติงานตรง เช่น การเขียน การพูด การควบคุมการทดลอง การควบคุมเครื่องจักร ฯลฯ

7.1.2 การประเมินแนวใหม่ (alternative assessment) หมายถึง การประเมินผล การปฏิบัติที่มุ่งเน้นในเรื่องวิธีการประเมินตามแนวใหม่ ซึ่งต่างจากการทดสอบโดยการเขียนตอบ แบบดั้งเดิม

7.1.3 การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) หมายถึง การประเมินผล การปฏิบัติ ซึ่งเน้นความสำคัญของการประยุกต์ใช้ความรู้ ความคิด และทักษะในการแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง หรือ โลกแห่งความเป็นจริง (real world)

7.2 การประเมินผลผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล

การประเมินผลผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาให้เกิดประสิทธิผลนั้นจะต้องคำนึงถึง

7.2.1 ยึดเป้าหมายการจัดการศึกษาของประเทศเป็นหลักในการประเมิน โดยการ กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาซึ่งประกอบด้วย (1) มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ (2) มีสติปัญญา ความรู้ (3) มีคุณธรรมจริยธรรม และ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และ (4) สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

7.2.2 ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การประเมินจะต้องสะท้อนให้เห็นความก้าวหน้า หรือพัฒนาการของผู้เรียนเป็นระยะๆ

7.2.3 วางแผนการประเมินควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฯลฯ

7.2.4 เลือกใช้เครื่องมือ / วิธีการที่เหมาะสมและหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่การประเมินที่ครอบคลุมคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามมาตรา 6 และครอบคลุม องค์ประกอบในการประเมินผู้เรียนตามมาตรา 26

7.3 กระบวนทัศน์ใหม่ของการวัดและการประเมิน

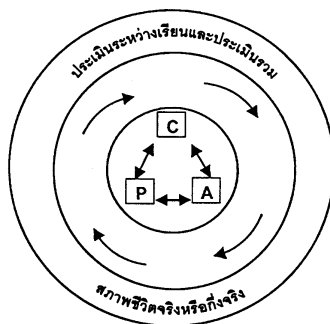
การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นจะต้องมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลาย มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการศึกษาและสามารถนำเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ การวัดและประเมินจะต้องมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีสาระ และจุดเน้นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การร่วม กิจกรรม การเรียนรู้และการทดสอบเพื่อพัฒนาและค้นหาศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียน และตรวจสอบว่ากระบวนการเรียนรู้ได้พัฒนาไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของการการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ของ ครู (facilitator teacher) อีกด้วย ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ ด้านความรู้สึกรู้สึก และทักษะการปฏิบัติทุกด้าน โดยประเมินตามสภาพจริงหรือคล้ายจริงให้มากที่สุด ซึ่งในการประเมินสามารถประเมินระหว่างเรียน และประเมินสรุปรวมโดยมีขั้นตอนการประเมิน (ส. วาสนา ประवालพฤษ์ และคณะ 2543: 54) ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน
2. พิจารณาขอบเขต เกณฑ์ วิธีการ และสิ่งที่จะประเมิน เช่น ประเมินพัฒนาการ ด้านศิลปะดนตรี พัฒนาการทางการแสดงและบุคลิกภาพ ขอบเขตที่จะประเมิน เช่น ด้านความรู้ ทักษะ ความรู้สึกรู้สึก และคุณลักษณะ
3. พิจารณากำหนดองค์ประกอบและผู้ประเมินว่ามีใครบ้างที่จะเป็นผู้ประเมิน เช่น นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อน ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ
4. เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย เหมาะกับวัตถุประสงค์ และเกณฑ์การประเมิน เช่น การทดสอบ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม หรือ แบบประเมิน พฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้องหรือตนเอง แฟ้มสะสมผลงาน ฯลฯ
5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างทำกิจกรรม ระหว่าง การทำงานกลุ่มและโครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เหตุการณ์หรืองานพิเศษ ฯลฯ
6. วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลการประเมิน โดยนำเสนอรายการ กระบวนการ แฟ้มสะสมงาน การบันทึกข้อมูล ผลการสอบ ฯลฯ
7. สรุปผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ในกรณีที่เป็นการประเมินสรุปรวมเพื่อ

พิจารณาตัดสินผลการเรียน การใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และนำผลการประเมินระหว่างเรียนมาประกอบการพิจารณาด้วย

7.4 องค์ประกอบของการวัดและประเมิน

องค์ประกอบของการวัดและประเมิน ประกอบด้วย ความรู้ความคิดต่างๆ (cognitive & metacognitive) ความรู้สึก ความซาบซึ้ง (affective) และการปฏิบัติและคุณลักษณะต่างๆ (psychomotor) โดยเน้นกระบวนการและผลงานที่กระทำทั้งในระหว่างเรียนและภายหลังการเรียน ประเมินย่อยและสรุปรวมเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนทุกแง่มุม ทุกระยะ ในสภาพการเรียนรู้ที่แท้จริง หรือสภาพจำลองที่คล้ายจริง ดังภาพที่ 2.7 (ส. วาสนา ประมวลพจนานุกรม และคณะ 2543 : 55)

C = Cognitive and metacognitive

A = Affective

P = Psychomotor

ภาพที่ 2.7 องค์ประกอบของการวัดและประเมิน

7.5 ระบบการประเมินความรู้

ในการเรียนรู้ที่ศูนย์กลางของการเรียนรู้อยู่ที่ผู้เรียน ซึ่งจะต้องมีความพร้อมในระดับหนึ่ง เพียงพอที่จะให้กระบวนการเรียนรู้เข้าไปทำปฏิกิริยาในตัวบุคคลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายของการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้จึงมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

7.5.1 การประเมินพัฒนาการ มีเป้าหมายเพื่อพิจารณาผลการเรียนรู้ได้เพิ่มพูนขึ้นในลักษณะใด ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเพียงใด มีจุดเด่น จุดด้อยตรงไหน ควรให้การส่งเสริมเพิ่มเติมอย่างไร

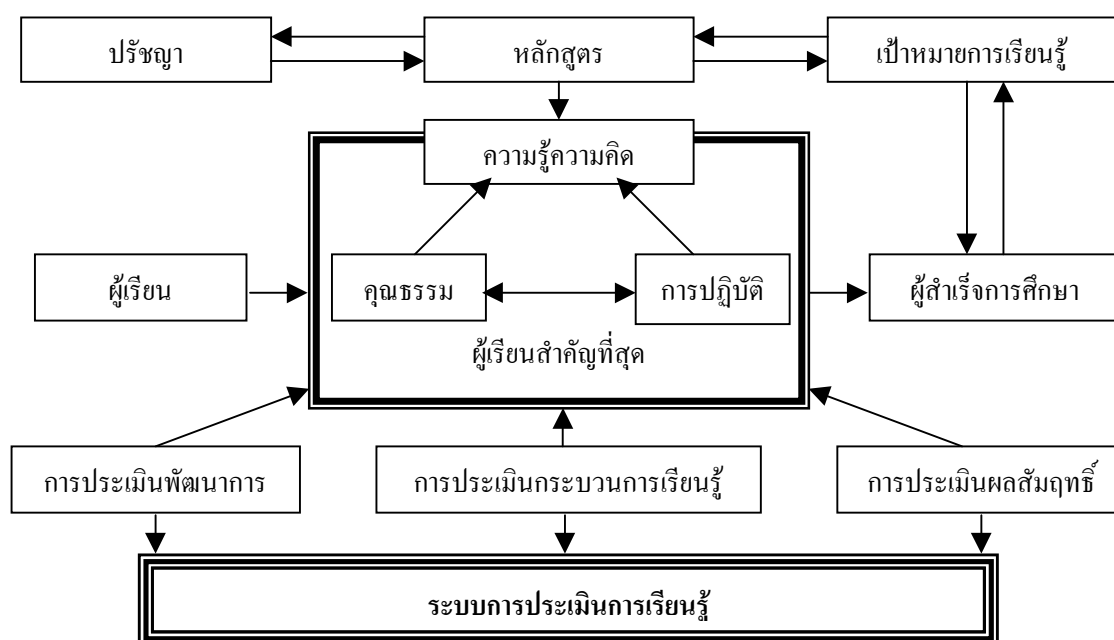

7.5.2 การประเมินกระบวนการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาปรับปรุงทั้งผู้เรียน และผู้สอน ปรับเทคนิควิธีสอน ปรับวิธีดำเนินการ ประเมินพฤติกรรมผู้เรียนทั้งส่วนบุคคลและ พฤติกรรมกลุ่ม เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคม การพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือร่วมมือกัน

7.5.3 การประเมินผลสัมฤทธิ์ มีเป้าหมายที่จะตรวจสอบผลผลิตของการศึกษา โดยส่วนรวม ตรวจสอบผลงาน ผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้รางวัลหรือเกียรติบัตรคำยกย่อง ชมเชย การแสดงถึงการเป็นผู้ผ่านการยอมรับและมาตรฐานของการศึกษา

7.5.4 การประเมินการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ที่ถือว่าการศึกษาคือชีวิตของ เอกัตบุคคล ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ความถนัด โดยศึกษาจากแหล่งความรู้ต่างๆ รวมทั้งบุคคล สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ

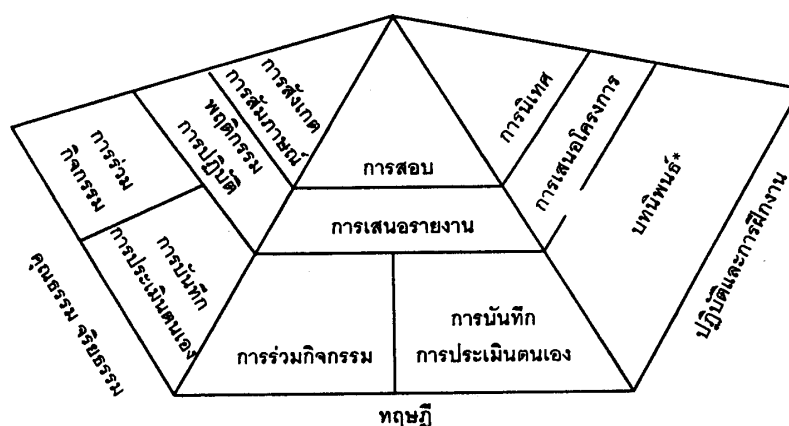
ระบบการประเมินการเรียนรู้ สรุปลงได้ดัง ภาพที่ 2.8

ภาพที่ 2.8 ระบบการประเมินการเรียนรู้

7.6 เทคนิคการวัดและประเมิน

เทคนิคการวัดและประเมินในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย การประเมินจาก การสอบ การเสนอรายงาน การบันทึกการร่วมกิจกรรม การบันทึกประเมินตนเองในการปฏิบัติและ ฝึกวิชาชีพ และการนำเสนอเพื่อการสร้างองค์ความรู้ ใช้เทคนิคการนิเทศการตรวจและปรับปรุง โครงการและการสอบจากบทนิพนธ์ในลักษณะต่างๆ กัน เช่นการสอบวิทยานิพนธ์ ดังภาพที่ 2.9

*บทนิพนธ์ หมายถึง รายงานที่ผู้เรียนวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ จากประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงาน

ภาพที่ 2.9 เทคนิคการประเมิน

แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการวัดและประเมิน เป็นดังนี้

7.6.1 การสอบ การสอบเป็นการข่มขวัญผู้เรียนอย่างยิ่ง จนกระทั่งหลายครั้งผู้เรียนไม่สามารถแสดงศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ เหตุเพราะความหวาดหวั่น วิตกกังวล จากการประยุกต์สภาพการทำงานจริงของมนุษย์ที่มีโอกาสปรึกษาหารือเพื่อนร่วมงาน ตำรับตำราหรือแหล่งอ้างอิงอื่นๆ ดังนั้นการสอบอาจมีลักษณะ buddy exam, open book exam, inclass-takehome exam, oral exam.

7.6.2 การปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานในขณะที่เรียน และในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นอกจากจะมีการนิเทศ การดูแลให้คำปรึกษาโดยใช้การบันทึก การสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึกพฤติกรรมเป็นหลักฐาน การประเมินยังมีการบันทึกโดยอิสระที่สามารถประเมินผู้เรียนได้ทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติ ทักษะการปฏิบัติ และยังสามารถประเมินสุขภาพจิตของผู้เรียนได้ด้วย

7.6.3 การทำโครงการและโครงงาน จะต้องมึระบบการให้คำปรึกษาและการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมีการบันทึกทุกครั้งเพื่อให้คำปรึกษา พร้อมการปรับปรุงแก้ไขงาน

7.6.4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เน้นให้ผู้เรียนบูรณาการการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอกไปใช้ในการปฏิบัติงานอาชีพ (situation or work sample) และการศึกษาปัญหาสภาพจริงของการประยุกต์ความรู้และหลักวิชาเข้าสู่งานอาชีพ (authentic work experience) การวัดและประเมินจะมาจากการประเมินการจัดนิทรรศการหรือการสัมมนาโดยกลุ่มผู้เรียนจัดขึ้น

ตอนที่ 4 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

1. ความหมายของตัวบ่งชี้

คำว่า “ตัวบ่งชี้ (indicator)” มักจะพบเป็นคำศัพท์พื้นฐานที่อาจมีชื่อเรียกอื่นๆ ที่ใกล้เคียงอยู่หลายคำ ในภาษาไทยนั้นนักการศึกษาได้บัญญัติศัพท์ขึ้นใช้อีก เช่น ดัชนี ดัชนีชี้วัด ดัชนีบ่งชี้ ตัวชี้วัด เครื่องชี้ เครื่องชี้วัด เป็นต้น แต่การเลือกใช้คำนั้นก็ขึ้นอยู่กับมิติของหน่วยงานหรือผู้ศึกษา เช่น ราชบัณฑิตยสถาน (2536) โดยคณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ ใช้คำว่า “เครื่องชี้บอก” หรือ “อินดิเคเตอร์” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530; 2535) โดยศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการของระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา กองสารสนเทศ สำนักงานรัฐมนตรี ใช้คำว่า “ดัชนี” ในกรอบดัชนีเพื่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษาหรือดัชนีข้อมูลพื้นฐาน สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2530) ใช้คำว่า “เครื่องชี้” ในการจัดทำเครื่องชี้ภาวะสังคม (social indicators) ศิริชัย กาญจนวาสี (2540) ใช้คำว่า “ตัวชี้วัด” ในงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ เรื่อง โครงการพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการพัฒนาในระดับจังหวัด ส่วน การกีฬาแห่งประเทศไทยใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้” ในการศึกษาตัวบ่งชี้การพัฒนาการกีฬาแห่งประเทศไทย เช่นเดียวกับนักการศึกษา/นักประเมิน ดังเช่น อมรวิรัช นาคทรพรพ ใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้” ในกรอบความคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินงานสำหรับสถาบันระดับอุดมศึกษา สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้” ศึกษาเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมสำหรับการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน โครงการ และแผนงาน และ นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2541) ใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้” ในการวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศในเอเชีย เป็นต้น ส่วนความหมายของคำว่า “ตัวบ่งชี้” นั้นนักการศึกษาหรือนักประเมินได้ให้นิยามไว้เพื่อความชัดเจน ดังนี้

สคริปเวน (Scriven, 1991 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช และนงราม เศรษฐพานิช 2525: 235) ให้ความคิดว่า “ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ซึ่งเชื่อมโยงกับตัวแปรที่ใช้เป็นเกณฑ์”

ศิริชัย กาญจนวาสี (2536: 68) กล่าวว่า “ตัวบ่งชี้ (indicator) หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ซึ่งใช้บ่งบอกสถานภาพหรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน”

สุวิมล ว่องวานิช (2544: 75) ให้ความหมายว่า “ตัวบ่งชี้ (indicator) คือ สิ่งที่ถูกประเมินซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการดำเนินงาน ในกรณีตัวอย่างของสถานศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียน (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คุณธรรม และจริยธรรม)”

เมื่อประมวลความหมายที่นักการศึกษา / นักประเมินได้กล่าวข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้” เนื่องจากเป็นคำกลางๆ และในวงการศึกษาก็ปัจจุบันก็นิยมใช้ในการประเมิน การดำเนินงานทางการศึกษา โดยสรุปว่า “ตัวบ่งชี้ (indicator) หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอก สภาพการณ์ หรือสภาวะอย่างใดอย่างหนึ่งในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพที่เป็นรูปธรรมที่สามารถ วัดหรือสังเกตได้ โดยลักษณะดังกล่าวเป็นการนำข้อมูล ตัวแปร หรือข้อเท็จจริงมาสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณค่าที่สามารถชี้ให้เห็นสภาพการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงานนั้นๆ ในช่วงเวลาใด เวลาหนึ่งเมื่อเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้”

2. ลักษณะของตัวบ่งชี้

ลักษณะทั่วไปของตัวบ่งชี้อาจจำแนกได้หลายลักษณะ แต่ลักษณะที่สำคัญที่อธิบาย เพื่อให้เข้าใจความหมายสรุปได้ 5 ประการ (Johnstone, 1981; นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช 2541: 42; กมล สุคประเสริฐ 2543: 4-7) คือ

ประการแรก ตัวบ่งชี้ต้องเป็นสารสนเทศอธิบายเกี่ยวกับสภาพที่ต้องการศึกษาอย่างกว้างๆ ไม่จำเป็นต้องให้สารสนเทศที่ละเอียด ถูกต้อง ชัดเจน แม่นยำ เปรียบได้กับกระดาษลิสมัส ซึ่งบ่งชี้ สภาพความเป็นกรด/ด่างได้ โดยไม่ต้องให้ค่า PH ซึ่งบอกความเป็นกรด/ด่างได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

ประการที่สอง ตัวบ่งชี้มีลักษณะเป็นตัวแปรรวม สร้างขึ้นจากการรวมตัวแปร (variable) ให้เป็นสารสนเทศแต่ละด้าน (facet) ประกอบกันเป็นภาพกว้างๆ ของสิ่งที่จะศึกษาหรือในระดับ ที่เรากำลังอธิบาย

ประการที่สาม ค่าของตัวบ่งชี้แสดงถึงปริมาณ และการแปลความหมายต้องมีการ เปรียบเทียบเกณฑ์ / มาตรฐานที่กำหนดขึ้นในตอนพัฒนาตัวบ่งชี้

ประการที่สี่ ค่าตัวบ่งชี้เป็นค่าชั่วคราวต้องให้สารสนเทศ ณ จุดเวลา และสถานที่ ช่วงเวลาเฉพาะเมื่อนำตัวบ่งชี้จากช่วงเวลาหลายจุดมาเทียบกัน จะต้องแสดงสภาพการเปลี่ยนแปลง ของสิ่งที่ต้องการศึกษาได้

ประการสุดท้าย ตัวบ่งชี้เป็นหน่วยพื้นฐาน (basic units) สำหรับการพัฒนาทฤษฎีนำไปสู่การสร้างทฤษฎีอย่างมีกระบวนการเป็นขั้นตอน ซึ่งมีความสำคัญยิ่งสำหรับศาสตร์ทุกสาขา

3. ประเภทของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้สามารถจำแนกได้หลายประเภทและหลายชนิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการและเกณฑ์ในการแบ่ง (Johnstone, 1981) เช่น แบ่งโดยอาศัยแนวคิดของวิธีการสร้างตัวบ่งชี้ แบ่งโดยอาศัยวิธีการนำตัวแปรไปใช้ นอกจากนี้ยังแบ่งตามวิธีการแปรผล แบ่งตามลักษณะ / สเกลการวัด แบ่งตามช่วงเวลา แบ่งตามระดับการวัด แบ่งโดยอาศัยแนวคิดเชิงระบบ และบางเกณฑ์แบ่งโดยอาศัยการคำนึงถึงที่มาและประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นหลัก ซึ่งอาจจำแนกเป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงลักษณะเฉพาะเรื่อง (single indicators) ตัวบ่งชี้ที่แสดงลักษณะเฉพาะกลุ่ม (compound indicators) และ ตัวบ่งชี้รวม (composite indicators) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ: 2530; ศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการของระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา: 2530)

สำหรับในการศึกษาคั้งนี้จะขอกล่าวถึงประเภทของตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษา คือ การแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาโดยอาศัยแนวการนำตัวแปรต่างๆ มากำหนดเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (Johnstone, 1981) คือ

1. **ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน (representative indicators)** เป็นการเลือกเอาตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งมาเป็นตัวแทน เพื่อช่วยชี้สภาพใดสภาพหนึ่ง หรือบ่งชี้ลักษณะใดลักษณะหนึ่งในระบบการศึกษา สะท้อนให้เห็นแง่มุมของระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ประเภทนี้จะใช้ในงานวิจัย งานบริหาร และวางแผน เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรในระบบการศึกษา อัตราการรู้หนังสือ เป็นต้น

2. **ตัวบ่งชี้เดี่ยว (disaggregative indicators)** ตัวบ่งชี้ประเภทนี้ต้องอาศัยความหมายของแต่ละตัวแปร เพื่อมาอธิบายแต่ละส่วนที่ลึกลงไปในแต่ละองค์ประกอบของระบบการศึกษา ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงไม่เหมาะที่จะนำมาใช้อธิบายลักษณะของระบบการศึกษาโดยรวมได้ ตัวอย่างเช่น อัตราการเรียนต่อของเด็กคือโอกาสที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่างกัน เป็นต้น

3. **ตัวบ่งชี้รวมหรือตัวบ่งชี้ผสม (composite indicators)** ลักษณะของตัวบ่งชี้นี้เป็น การรวมตัวแปรทางการศึกษาที่เป็นตัวแปรเดี่ยวๆ จำนวนหนึ่งเข้าด้วยกันและมีการถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัว ซึ่งค่าที่ได้ของตัวบ่งชี้จะเป็นค่าตัวบ่งชี้รวม เพื่อบ่งบอกถึงสภาพโดยรวมของระบบการจัดการศึกษา และสามารถอธิบายสภาพการณ์ของระบบการศึกษาได้ดีกว่าตัวบ่งชี้ทั้งสองประเภทที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

นอกจากการแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้แล้ว สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญที่นักวางแผน นักการศึกษา นักประเมิน ต้องปฏิบัติควบคู่กันไปก็คือ การกำหนดตัวบ่งชี้ทางการศึกษา ซึ่งควรจะพิจารณาทั้งระบบ ซึ่งระบบการศึกษาประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ได้เสนอไว้ (Johnstone, 1981) ดังนี้

1. **ตัวบ่งชี้ที่เป็นปัจจัยนำเข้า** คือ ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องในเชิงปริมาณ หรือความต้องการของสังคมที่มีต่อระบบการศึกษา เช่น ด้านทรัพยากรที่สนับสนุนทางการศึกษา งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรทางการศึกษา เป็นต้น

2. **ตัวบ่งชี้เป็นกระบวนการ** คือ ตัวบ่งชี้ที่อธิบายเกี่ยวกับ โครงสร้างของระบบ หรืออธิบายลักษณะการแจกแจงปัจจัยของระบบการศึกษา ซึ่งตัวบ่งชี้ในกระบวนการนี้จะรับผลมาจากค่าของตัวบ่งชี้ที่เป็นปัจจัย

3. **ตัวบ่งชี้เป็นผลผลิต** คือ ตัวบ่งชี้ถึงปริมาณและระดับของทักษะต่างๆ และผลผลิตที่พร้อมจะออกสู่ระบบการศึกษา หรือความพอใจของสังคมที่มีต่อระบบการศึกษา เช่น จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการเชิงคณิตศาสตร์ ได้ดังนี้

$$O = f(I) \quad \text{เมื่อ} \quad \begin{array}{l} O \text{ คือ กลุ่มตัวบ่งชี้ผลผลิต} \\ I \text{ คือ กลุ่มตัวบ่งชี้ปัจจัย} \\ f \text{ คือ ฟังก์ชันของดัชนีที่เป็นกระบวนการผลผลิต} \\ \text{ซึ่งเปลี่ยนปัจจัยให้เป็นผลผลิต} \end{array}$$

4. การพัฒนาตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้แต่ละประเภทที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ก่อนที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในทางการศึกษาจำเป็นต้องมีการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้เหล่านั้นให้เหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานและองค์กร โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการใช้สอยและสิ่งที่ต้องการศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งในการสร้างตัวบ่งชี้ทางการศึกษาควรจะพิจารณา 3 ประเด็นหลักที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2533; เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และแสวง ปิ่นมณี 2529; Johnstone, 1981) คือ (1) การคัดเลือกตัวแปรเพื่อใช้อธิบายสภาพการณ์ที่ต้องการศึกษา (2) การกำหนดวิธีการรวมตัวแปร หรือการสังเคราะห์สิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน และ (3) การกำหนดให้ค่าน้ำหนักตามลำดับความสำคัญของตัวแปร ซึ่งในการสร้างตัวบ่งชี้สิ่งที่ควรพิจารณาควบคู่กันไปอีกประการหนึ่ง คือ หลักการทางทฤษฎีที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ สำหรับรายละเอียดใน 3 ขั้นตอนพอจะกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกตัวแปรเพื่อใช้อธิบายสภาพการณ์ที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนนี้จะเริ่มจากการจัดกลุ่มตัวแปรที่พิจารณาว่ามีความสัมพันธ์กับสภาพการณ์ที่ต้องการศึกษา โดยระบุลักษณะของตัวแปรให้ครอบคลุมกับสภาพที่ต้องการศึกษาอย่างละเอียดและชัดเจน โดยอาศัยจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี หรือผู้เชี่ยวชาญร่วมกันพิจารณา การนำตัวแปรที่จะสร้างเป็นตัวบ่งชี้ควรจะหลีกเลี่ยงการใช้ตัวแปรหลายตัวที่มุ่งวัดคุณลักษณะเดียวกัน และตัวแปรที่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด ซึ่งควรจะพิจารณาคัดเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงกับสิ่งที่ต้องการศึกษา หากมีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงและมุ่งวัดในสิ่งเดียวกันควรตัดสินใจเลือกใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเพื่อลดความยุ่งยากและซับซ้อนในการประเมินสิ่งที่ศึกษาภายหลัง

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวิธีการรวมตัวแปรหรือการสังเคราะห์ตัวแปรต่างๆ เข้าด้วยกัน

จอห์นสโตน (Johnstone, 1981) กล่าวถึง แนวคิดสำหรับการรวมตัวแปรที่มีข้อตกลงเบื้องต้นแตกต่างกันไว้ 2 แนวทาง ดังนี้

1. การรวมเชิงบวก (additive) มีแนวคิดและข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่า ตัวแปรแต่ละตัวมีความเท่าเทียมกันสามารถทดแทน หรือชดเชยกันได้ด้วยตัวแปรอีกตัวหนึ่ง ซึ่งทำให้ค่าของตัวบ่งชี้ ไม่เปลี่ยนแปลงไปแสดงได้ดังสมการ

$$I = V_1 + V_2 \quad \text{เมื่อ} \quad \begin{array}{l} I \text{ คือ ตัวบ่งชี้} \\ V_1 \text{ คือ ค่าของตัวแปรที่ 1} \\ V_2 \text{ คือ ค่าของตัวแปรที่ 2} \end{array}$$

การรวมด้วยวิธีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบค่าความแตกต่างของระบบการศึกษาสองระบบขึ้นไป ซึ่งค่าของตัวบ่งชี้ที่ได้จากสมการจะนำเสนอในรูปแบบของสมการตามวิธีการรวมตัวแปรดังนี้

1.1 การสังเคราะห์ตัวแปรด้วยการหาค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean)

ของตัวแปรองค์ประกอบ สามารถทำได้ 2 กรณี ดังสมการ

กรณีที่ 1 เมื่อกำหนดให้น้ำหนักตัวแปรเท่ากัน

$$I = (V_1 + V_2 + V_3 + \dots + V_n) / n$$

กรณีที่ 2 เมื่อกำหนดให้น้ำหนักตัวแปรต่างกัน

$$I = (W_1 V_1 + W_2 V_2 + W_3 V_3 + \dots + W_n V_n) / W$$

เมื่อ W คือ ค่าน้ำหนักรวมของจำนวนตัวแปรเท่ากับ n

n คือ จำนวนตัวแปร

1.2 การสังเคราะห์โดยการอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วนำมาจัดกลุ่มตัวแปร โดยอาศัยหลักเกณฑ์ทางสถิติ เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เขียนสมการแสดงได้ดังนี้

$$I = (W_1 Z_1 + W_2 Z_2 + W_3 Z_3 + \dots + W_n Z_n)$$

เมื่อ I คือ ค่าตัวบ่งชี้รวม

W คือ ค่าน้ำหนักตัวประกอบของตัวแปร

Z คือ คะแนนมาตรฐานของตัวแปร

จากการรวมตัวแปรทั้ง 2 วิธี จะเห็นว่า วิธีที่ 1.1 เป็นการรวมตัวแปรโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญกำหนดน้ำหนักของตัวแปร โดยทั่วไปจะกำหนดให้น้ำหนักตัวแปรแต่ละตัวทั้งเท่ากันและไม่เท่ากัน ซึ่งอาจจะได้จากการใช้แบบสอบถามอย่างง่าย ใช้เทคนิคเดลฟาย การสนทนากลุ่ม ส่วนในวิธีที่ 1.2 ไม่สามารถกำหนดน้ำหนักล่วงหน้าได้ก่อนต้องใช้วิธีทางสถิติกำหนดน้ำหนักให้ตัวแปรแต่ละตัว

2. การรวมแบบทวีคูณ (multiplicative) มีแนวคิดและข้อตกลงเบื้องต้นว่า ค่าตัวแปรแต่ละตัวไม่สามารถทดแทนหรือชดเชยกันได้ แสดงดังสมการ

$$I = V_1 * V_2 \quad \text{เมื่อ} \quad \begin{array}{l} I \quad \text{คือ} \quad \text{ตัวบ่งชี้} \\ V_1 \quad \text{คือ} \quad \text{ค่าของตัวแปรที่ 1} \\ V_2 \quad \text{คือ} \quad \text{ค่าของตัวแปรที่ 2} \end{array}$$

การรวมวิธีนี้ ตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นจะมีค่าสูงได้ก็ต่อเมื่อ ตัวแปรองค์ประกอบทุกตัวมีค่าสูงทั้งหมด โดยทั่วไปวิธีนี้จะใช้เปรียบเทียบระบบการศึกษาสองระบบขึ้นไปว่าระบบหนึ่งมีค่าตัวบ่งชี้สูงกว่าอีกระบบหนึ่งอยู่ที่เท่า หรือคิดเป็นร้อยละเท่าไร ซึ่งมีการรวมตัวแปร 2 กรณี ดังสมการ

กรณีที่ 1 เมื่อกำหนดให้น้ำหนักตัวแปรเท่ากัน

$$I = \sqrt[n]{V_1 \times V_2 \times V_3 \times \dots \times V_n}$$

กรณีที่ 2 เมื่อกำหนดให้น้ำหนักตัวแปรต่างกัน

$$I = \sqrt[n]{V_1^{w1} \times V_2^{w2} \times V_3^{w3} \times \dots \times V^{wn}}$$

จาก 2 สมการข้างต้น เรียกว่า การหาค่าเฉลี่ยแบบทวีคูณ (geometric means) ซึ่งวิธีนี้ไม่นิยมใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในการวิจัย

ขั้นที่ 3 การกำหนดน้ำหนักของตัวแปร

จอห์นสโตน (Johnstone, 1981) ได้นำเสนอวิธีการกำหนดค่าน้ำหนักของตัวแปรองค์ประกอบอยู่ 2 วิธี คือ (1) การลงความเห็นของนักวิจัย นักวางแผน หรือผู้เชี่ยวชาญ โดยสมาชิก

แต่แต่ละคนจะเสนอค่าน้ำหนักของตัวแปรแล้วพิจารณาหาข้อยุติโดยใช้ค่าเฉลี่ย หรือลงความเห็นร่วมกัน หรืออาจจะใช้แบบสอบถามหรือเทคนิคที่มีระบบขึ้น เช่น เทคนิคเดลฟาย การสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้ความคิดหลากหลายกันไป แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาค่าน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัวต่อไป

(2) การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อกำหนดค่าน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัว เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) โดยใช้ค่าน้ำหนักของตัวแปรที่อธิบายลักษณะขององค์ประกอบอันหนึ่ง หรือใช้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression coefficient) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ คาโนนิคอลล (canonical correlation analysis) และการวิเคราะห์จำแนก (discriminant analysis)

จากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่าในการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษาในประเภทต่างๆ นั้นมีหลักการพัฒนาที่สำคัญอยู่ 2 วิธี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533 : Johnstone, 1981) คือ

1. เป็นการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสถานะที่ต้องการแสดง โดยยึดหลักเหตุผลทางทฤษฎี แล้วผู้เชี่ยวชาญดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรเหล่านั้นตาม หลักเกณฑ์เพื่อสังเคราะห์ขึ้นเป็นตัวแปร วิธีนี้มีข้อดี คือ ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลน้อย ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ข้อเสีย คือ เป็นความคิดของคนเพียงกลุ่มเดียวโดยไม่มีการนำมาใช้ตรวจสอบ หรืออ้างอิงกับกลุ่มประชากรได้

2. เป็นการสร้างตัวบ่งชี้โดยสร้างจากข้อมูลที่ได้มานำมาวิเคราะห์แล้วจัดกลุ่มตัวแปร โดยใช้หลักเกณฑ์ทางสถิติเป็นพื้นฐานในการสร้าง วิธีนี้มีข้อดี คือ มีความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากขึ้น เพราะเก็บข้อมูลจากประชากรและใช้สถิติในการอธิบาย ข้อเสีย คือ ใช้เวลามาก สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

อย่างไรก็ตามในการสร้างตัวบ่งชี้มีสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอยู่ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 การคัดเลือกตัวแปรที่จะอธิบายสภาพการณ์ทางการศึกษา ประการที่ 2 การสังเคราะห์ตัวแปรต่างๆ เข้าด้วยกัน และประการสุดท้าย คือ การกำหนดค่าน้ำหนักตามลำดับความสำคัญของตัวแปร ทั้งนี้ในการสร้างตัวบ่งชี้ขึ้น ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ตายตัวว่าควรใช้วิธีอิงเหตุผลทางทฤษฎีแล้วจึงลงความเห็นโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ เพราะมีสิ่งที่จะต้องพิจารณาหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสมบัติของตัวบ่งชี้ที่จะสร้างขึ้น ประโยชน์ในการนำไปใช้ รวมถึงคุณสมบัติของตัวแปรย่อยที่จะต้องนำมาใช้ ในทางปฏิบัติมักจะใช้ทั้งสองวิธีผสมผสานกัน กล่าวคือในขั้นการวางแผนข้อมูล ในหลักการทางทฤษฎีเพื่อจัดกลุ่มตัวแปรที่ต้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูล และเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยหลักเกณฑ์ทางสถิติเป็นเครื่องตัดสินใจว่าตัวแปรใดบ้างที่สมควรนำมาใช้สร้างตัวบ่งชี้ในลำดับต่อไป

5. แนวปฏิบัติในการกำหนดตัวบ่งชี้ และตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้

5.1 การประเมินตัวบ่งชี้ โดยใช้รูปแบบผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Model)

ในการตัดสินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ อาจใช้วิธีการประเมินเชิงธรรมชาติ (naturalistic approach) ตามแนวคิดของ Eisner อาจเรียกว่าเป็น Eisner's Connoisseurship Model ก็ได้ ในฐานะที่ Eisner เป็นนักการศึกษาทางด้านศิลปะ จึงให้แนวคิดนี้โดยชี้ให้เห็นถึงปัญหาของการวิจัยทางการศึกษาที่มักจะถูกครอบงำด้วยกระบวนการหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หรือวิธีเชิงปริมาณมากเกินไป เนื่องจาก Eisner เชื่อว่าการรู้ทันสิ่งต่างๆ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) รูปแบบการประเมินจึงมีลักษณะแนวคิด (Eisner, 1976; Pophan, 1993) ดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่มีได้เน้นสัมฤทธิ์ผลของวัตถุประสงค์ ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal – Based Model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบตอบสนอง (Responsive Model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินแบบอิงการตัดสินใจ (Decision – Making Model) อย่างไม่อย่างหนึ่ง แต่เป็นการประเมินที่ให้ความสำคัญกับผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ ในการใช้วิจารณญาณวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง ในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่นำขึ้นมาให้พิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับวัตถุประสงค์ หรือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสรุป ประสิทธิภาพหรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินผลที่เน้นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่ประเมิน โดยพัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากในการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินได้อย่างสมบูรณ์ด้วยเครื่องมือวัดใดๆ ได้นอกจากการใช้วิจารณญาณของผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น และต่อมาก็ได้มีการนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาระดับสูงในสาขาวิชาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ผู้ถนัดในเรื่องนั้น ๆ จริง ๆ รูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมในการนำมาใช้ประเมินผลในวงการอุดมศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาสูง

3. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้คำตัดสิน (judgment) ของบุคคล (ผู้เชี่ยวชาญ) เป็นเครื่องมือในการประเมินผล โดยให้ความเชื่อถือในภูมิหลัง ประสบการณ์ ความคิด วิจารณญาณที่ดี และความเที่ยงธรรมของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ เกิดขึ้นจากประสบการณ์ และความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญนั่นเอง

จากแนวคิดข้างต้น นับว่าเป็นการจัดระบบระเบียบล่วงหน้า (Advance Organizers) ของรูปแบบนี้คือ “จุดการวิพากษ์วิจารณ์” ได้แก่ คำนิยาม และมโนทัศน์ที่ได้จากประเพณี หรือ พิธีการทำงานประจำ และจากทฤษฎีโดยตรงและโดยอ้อมเกี่ยวกับธรรมชาติของมาตรฐานในการ ประเมินค่าและคุณภาพต่างๆ จุดการวิพากษ์วิจารณ์เหล่านี้สะสมอยู่ในตัวของผู้เชี่ยวชาญ จาก ประสบการณ์ในสาขาวิชาต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานของปัญหาในการวิจัย รวมทั้งพื้นฐานการศึกษาและ การฝึกฝนของผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นด้วย ในลักษณะดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญ จึงเป็น “เครื่องมือ” ในการ วิจัยตามรูปแบบนั่นเอง และการวิจัยแบบนี้อาจใช้เทคนิคเดลฟายได้ (พรชูลี อาชาวอรุณ 2528 อ้าง ถึงใน อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ 2536)

ลักษณะของรูปแบบการประเมิน และข้อคิดเห็นที่สนับสนุนดังกล่าวข้างต้น เป็นเหตุผล ที่ทำให้ผู้วิจัย ใช้รูปแบบการประเมินระบบผู้เชี่ยวชาญเป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เทคนิค เดลฟายเป็นวิธีสำคัญที่ทำให้รูปแบบนี้บรรลุผล ในการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาดบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

5.2 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้

สิ่งหนึ่งที่จะต้องให้ความสำคัญในหลักการพัฒนาตัวบ่งชี้ก็คือ การตรวจสอบคุณภาพ ของตัวบ่งชี้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ

1. การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ภายใต้กรอบแนวคิดทางทฤษฎี ซึ่งในขั้นตอนนี้ ถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะหากการพัฒนาตัวบ่งชี้เริ่มต้นจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ขาดคุณภาพ แล้วไม่ว่าจะใช้เทคนิควิธีการทางสถิติที่ได้อย่างไรผลที่ได้จากการพัฒนาก็ย่อมด้อยคุณภาพไปด้วย

2. การตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งในขั้นตอนนี้มีความสำคัญน้อยกว่าขั้นตอน แรกที่กล่าวมา เพราะเป็นเพียงการนำข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนคุณภาพของตัวบ่งชี้เท่านั้น ซึ่งตัวบ่งชี้ ที่ดีต้องมีคุณสมบัติที่สะท้อนภาพรวมของกระบวนการดำเนินงาน และแสดงให้เห็นความเชื่อมโยง สัมพันธ์ระหว่างปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลผลิต โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบ คือ ด้านความตรง (validity) ทั้งในด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ความตรงเชิงทำนาย (prediction validity) และความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้านความเที่ยง (reliability) ความคงเส้นคงวา (consistency) ความเป็นไปได้ (feasibility) ความเป็นประโยชน์ (utility) ความเชื่อถือได้ (credibility) ความเหมาะสม (appropriateness) ต้องปฏิบัติได้ (practicality) คือสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้

สะดวก ความเป็นมาตรฐานที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ (standardization) (Johnstone, 1981; Banta and Borden, 1994; Ewell and Jones, 1994 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช 2541)

จากหลักการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

ขั้นตอนแรก การตรวจสอบคุณภาพของตัวแปรและการคัดเลือกตัวแปร จะต้องมีการรอบแนวคิดในเชิงทฤษฎีที่ชัดเจน มีความครอบคลุมในการวัดตัวแปรและความเป็นตัวแทนของตัวแปร มีนิยามเชิงปฏิบัติการที่ถูกต้อง สอดคล้องกับเป้าหมายในการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประโยชน์ รวมถึงลักษณะ ประเภท ระดับการวัด และการสร้างโมเดล และการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งสิ่งดังกล่าวมาจะช่วยให้อารมณ์ความรู้สึกที่ได้มีคุณภาพมากขึ้น

ขั้นที่ 2 ควรศึกษาและพิจารณาวิธีการรวบรวมหรือการสังเคราะห์ตัวแปรแต่ละวิธี แต่ละเงื่อนไข และความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายในการนำไปใช้มากขึ้น

ขั้นที่ 3 การกำหนดน้ำหนักของตัวแปร ควรเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับธรรมชาติของตัวแปรและเป้าหมายในการนำไปใช้ประโยชน์

การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ โดยใช้รูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

การสนทนากลุ่มหรือการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นประมาณปี ค.ศ. 1930 โดยนักสังคมศาสตร์ ที่มีความสงสัยในความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ทำ การเก็บรวบรวมด้วยวิธีการอื่นๆ ที่ใช้กันในระยะก่อนหน้านั้น อาทิ การสอบถาม การสัมภาษณ์ เป็นรายบุคคลหรือการสังเกต เป็นต้น (Lewis, 2003 อ้างถึงใน สุพัทธ์ พิบูลย์ 2546: 34-36) ทั้งนี้เพราะเห็นว่า การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล หรือการสังเกตเป็นกระบวนการที่ถูกกำหนดกรอบ โดยนักวิจัยที่แฝงไว้ด้วยความเชื่อ และเจตคติของนักวิจัยไว้ก่อนแล้ว ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมาย และจุดมุ่งหมายของการสนทนากลุ่ม / สัมภาษณ์กลุ่มไว้ ดังเช่น สมิต (Smith อ้างถึงใน สุพัทธ์ พิบูลย์ 2546: 34) กล่าวว่า “การสัมภาษณ์กลุ่มเป็นสถานการณ์ที่มีการรวมกลุ่มที่ไม่ใหญ่มากนัก เพียงพอที่จะให้สมาชิกกลุ่มมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง” เดนซิน และ ลินคอน (Denzin and Lincoln, 1994 อ้างถึงใน สุพัทธ์ พิบูลย์ 2546: 34) กล่าวว่า “ในปี 1956 การสนทนากลุ่ม หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้สัมภาษณ์ตั้งคำถามแบบเจาะจงเป็นประเด็นๆ ไป เกี่ยวกับข้อสรุปที่นักวิจัยได้ทำการสรุปเป็นเบื้องต้นไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว” ส่วน เกรเกอร์ (Kreuger, 1988 อ้างถึงใน

สุพักตร์ พิบูลย์ 2546: 34) กล่าวว่า “การสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนาที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามการรับรู้ของบุคคลที่มีความสนใจร่วมกัน ในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ ไม่มีการบีบบังคับ และเสนอแนะว่า ควรเน้นจุดมุ่งหมายเพื่อการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากกลุ่มบุคคลที่ได้กำหนดคุณสมบัติและจำนวนไว้อย่างชัดเจนแล้ว” เช่นเดียวกันกับ สุพักตร์ พิบูลย์ (2546: 34) กล่าวว่า “การสนทนากลุ่ม หรือการสัมภาษณ์กลุ่มเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามการรับรู้ของกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจร่วมกันหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการคัดสรรตามคุณสมบัติและจำนวนที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า เป็นการสนทนาที่มีการวางแผนไว้เป็นอย่างดี เพื่อรวบรวมข้อมูลหรือหาข้อสรุปในประเด็นที่ต้องการ”

จุดมุ่งหมายของการสนทนากลุ่มที่สำคัญๆ (Stewart and Shamdasani อ้างถึงใน สุพักตร์ พิบูลย์ 2546: 35) เป็นดังนี้

1. เพื่อรวบรวมสารสนเทศเชิงลึกในประเด็นที่มุ่งศึกษาหรือประเด็นที่สนใจ
2. หาข้อสรุปในประเด็นที่ยังเป็นที่สงสัย และสร้างสมมติฐานเพื่อการวิจัยหรือตรวจสอบในโอกาสต่อไป
3. กระตุ้นให้เกิดแนวคิดหรือมโนทัศน์ในเชิงสร้างสรรค์ ใหม่ ๆ
4. วิเคราะห์ศักยภาพหรือปัญหาเกี่ยวกับโปรแกรม บริการ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

ประโยชน์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกระบวนการกลุ่ม

1. เพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย การใช้การสนทนากลุ่มเป็นกระบวนการเสริมร่วมกับการใช้วิธีการอื่นๆ แล้วสรุปผลการวิจัยโดยพิจารณาจากความสอดคล้องของข้อมูลจากหลายแหล่ง หลายวิธีประกอบกัน จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยมากยิ่งขึ้น รวมทั้งในกรณีที่ใช้การสนทนากลุ่มเพื่อร่วมหาข้อสรุป หากองค์ประชุมประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มผู้มีประสบการณ์สูง จะช่วยให้การสรุป อภิปรายผล รวมทั้งการเสนอแนะทิศทางการพัฒนาในโอกาสต่อไป ได้ข้อสรุปที่มีความคมชัดเป็นไปได้ และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
2. เพิ่มความมั่นใจในการสรุปผลการวิจัยของนักวิจัย / นักประเมิน ในกรณีที่นักวิจัยหรือนักประเมินใช้วิธีการอื่นๆ เป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล อาทิ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร ฯลฯ แล้วสรุปผลการวิจัย ถือเป็นผลการวิจัยเบื้องต้น แล้วนำข้อสรุปเสนอต่อที่ประชุมของผู้มีประสบการณ์หรือผู้เกี่ยวข้อง ในลักษณะของการสนทนากลุ่มเพื่อร่วมวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของข้อสรุป ในกรณีเช่นนี้จะช่วยให้นักวิจัยเกิดความมั่นใจในการลงข้อสรุปในการวิจัยครั้งนั้นๆ มากยิ่งขึ้น

3. เป็นการเผยแพร่ผลการวิจัยหรือข้อเสนอสรุปจากการวิจัยในวงกว้างมากยิ่งขึ้น การนำข้อสรุปเบื้องต้นจากการวิจัยเข้าร่วมอภิปราย สนทนากลุ่ม หรือวิพากษ์ จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสรับรู้ผลการวิจัยเชิงลึกมากขึ้น ในกรณีที่การสนทนากลุ่มกระทำเป็นระยะๆ ในกระบวนการวิจัยก็จะเป็นการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการวิจัยไปในตัว แม้รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือรายงานฉบับสุดท้ายยังไม่แล้วเสร็จ แต่ผู้เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่งก็ได้รับทราบผลการวิจัยไปแล้ว

4. ส่งเสริมบทบาทการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมรับผิดชอบสังคม เนื่องจากกระบวนการกลุ่ม ทั้งในลักษณะของการสนทนากลุ่ม หรือการประชุมพิจารณา เป็นกระบวนการที่เน้นหลักการมีส่วนร่วม ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมคิด ร่วมวิพากษ์ ร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอทางออกใหม่ ๆ ฯลฯ การมีส่วนร่วมในเบื้องต้นโดยกระบวนการกลุ่มเหล่านี้ จะส่งเสริมให้เกิดบทบาทร่วมวางแผน และร่วมรับผิดชอบสังคมมากยิ่งขึ้นในอนาคต

5. เพิ่มโอกาสการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยเพื่อการพัฒนา งาน การสนทนากลุ่มจะส่งผลทำให้ผู้เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่งได้มีโอกาสรับทราบ และเข้าใจอย่างลึกซึ้งในข้อสรุปที่ได้จากการวิจัย การที่ผู้เกี่ยวข้องได้มีโอกาสรับทราบในวงกว้าง จะเพิ่มโอกาสการนำข้อสรุปจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์หรือโอกาสที่อำนวย

6. ลดแรงต้านในการพัฒนาหรือการนำผลการวิจัยไปใช้ ในกระบวนการกลุ่มหรือการประชุมพิจารณา หากผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ หรือเห็นสอดคล้องกับข้อสรุปที่ได้จากการวิจัย จะส่งผลช่วยลดโอกาสการเกิดแรงต้านในกรณีที่มีการนำข้อสรุปหรือผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งจะก่อให้เกิดแรงเสริมในการดำเนินงานตามข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยหรือประเมิน

การใช้วิธีการสนทนากลุ่มหรือการสัมภาษณ์กลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล อาจใช้เป็นวิธีการหลักเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยหรือประเมินโดยตรง หรืออาจใช้เป็นกระบวนการเสริมในการตรวจสอบยืนยันข้อสรุปเบื้องต้นของการวิจัย ที่ใช้วิธีการอื่นเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล หรืออาจใช้เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในบางประเด็นเป็นการเพิ่มเติมจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณปกติ ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยใช้รูปแบบการสนทนากลุ่มทำการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ โดยใช้เป็นกระบวนการเสริมเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการนำระบบที่พัฒนาขึ้นไปปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน และการประเมินการศึกษา

1. ความหมายของการประเมิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน 2525: 119) ได้ให้คำจำกัดความของการประเมินว่า “การประเมินหรือการประเมินผล มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Evaluation ซึ่งหมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” ส่วนนักทฤษฎีการประเมิน นักประเมิน ตลอดจนนักการศึกษาจำนวนมากก็จะมีปรัชญาการประเมินที่แตกต่างกัน ข้อตกลงเบื้องต้นของการประเมิน คือ วัตถุประสงค์ของการประเมินแต่ละท่านจึงได้พยายามให้ความหมายของการประเมินในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป แนวคิดที่สะท้อนถึงนิยามหรือความหมายที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2536: 86-87) ได้จัดแนวคิดของการประเมินออกเป็น 2 ขั้วโดยมีความเชื่อของนักทฤษฎีประเมินสนับสนุน คือ (1) การประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision-oriented Evaluation) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ควรจะเป็น เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจของสิ่งของหรือเหตุการณ์นั้นๆ นักทฤษฎีที่มีความเชื่อในแนวนี้นี้ที่สำคัญได้แก่ Tyler (1950); Provus (1971) และ Stufflebeam และคณะ (1971) และ (2) การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Value-oriented Evaluation) หมายถึง การประเมินเป็นกระบวนการที่นักประเมินตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน นักทฤษฎีการประเมินที่มีความเชื่อตามแนวทางนี้ที่สำคัญได้แก่ Seriven (1967); Worthen and Sanders (1973); Apple (1974); Cooley & Lohns (1976); Guba and Lincoln (1981) เป็นต้น ส่วน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524: 1) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง “กระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสารสนเทศสำหรับตัดสินคุณค่าของโครงการ ผลผลิต กระบวนการ และจุดมุ่งหมายของโครงการ หรือโปรแกรมทางเลือกต่างๆ เพื่อนำไปปฏิบัติโดยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย” และ สุวิมล ว่องวาณิช (2544: 7) สรุปว่า “การประเมินผล คือ การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ถูกวัดโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ จุดเน้นของการประเมินอยู่ที่ความยุติธรรม และความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินที่มีความโปร่งใส และเปิดเผย” ในขณะที่ อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2540: 5) กล่าวว่า “การประเมิน หมายถึง การตัดสินใจโดยอิงข้อมูลจากการวัดเทียบกับเกณฑ์ เน้นที่เกณฑ์ที่ได้มาตรฐานการศึกษา ยุติธรรม และเปิดเผย”

สุพัทตร์ พิบูลย์ (2544: 6-7) ได้จัดกลุ่มแนวคิดการประเมินต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แต่ละกลุ่มได้สะท้อนถึงนิยามหรือความหมายของการประเมินที่แตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มแนวคิดที่ 1 มองการประเมินเสมือนกับการวัดผลหรือเทียบเท่ากับการวัดผล (Evaluation = Measurement หรือ $E = M$) การปฏิบัติที่ค่อนข้างสอดคล้องแนวความคิดนี้ คือ การตัดสินผลการเรียนที่ใช้คะแนนจากการทดสอบ การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมของครูผู้สอนแล้วนำไปให้นักเรียนตัดสินให้คะแนนครูในแต่ละด้าน การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจแล้วนำไปให้ผู้เข้ารับการอบรมประเมินการฝึกอบรม เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้โดยลักษณะของการปฏิบัติแม้จะเรียกว่า “ประเมินพฤติกรรม” หรือ “ประเมินความพึงพอใจ” แต่โดยสภาพข้อเท็จจริงเป็นเพียงเป็นกระบวนการในการวัดปริมาณในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น

กลุ่มแนวคิดที่ 2 มองการประเมินว่าเป็นการให้บริการ (Evaluation = Service หรือ $E = S$) ตามแนวคิดนี้ เห็นว่าการประเมินเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจของลูกค้า หรือผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ การประเมินที่สอดคล้องกับกลุ่มแนวคิดนี้ เช่น แนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1968) ที่ได้ให้คำนิยามว่า “การประเมิน คือ การรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ” หรือ แนวคิดของ แพตตัน (Patton, 1978) ผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโดยยึดประโยชน์ใช้สอย (Utilization-Focused Evaluation) ซึ่งเน้นการให้ความสำคัญกับลูกค้าผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน หรือผู้ใช้ข้อมูลผลการประเมินโดยตรง

กลุ่มแนวคิดที่ 3 มองการประเมินว่าเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ (Evaluation = Judgement หรือ $E = J$) ตามแนวคิดนี้ การประเมินคือการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ เช่น ตัดสินว่า ดี-เลว มีคุณภาพ-ไม่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน-ไม่มีมาตรฐาน ผิด-ไม่ผิด ฯลฯ การปฏิบัติที่สะท้อนแนวคิดนี้ เช่น การประเมินเพื่อรับรองวิทยฐานะในอดีต การตัดสินบุคคลใดๆ ว่าสวย-ไม่สวย โดยอาศัยความรู้สึกของตนเองเป็นเกณฑ์ เป็นต้น

กลุ่มแนวคิดที่ 4 มองการประเมินในลักษณะการรวมแนวคิดที่ 1 และ 3 เข้าด้วยกัน (Evaluation = Measurement + Judgement หรือ $E = M + J$) ถือเป็นแนวคิดในการประเมินที่สมบูรณ์ โดยได้นิยามว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด หากการประเมินใดมีความครบถ้วนสมบูรณ์ในด้านการวัด (Measurement) และด้านเกณฑ์การตัดสินคุณค่า (Criteria for Judgement) จะส่งผลให้การประเมินมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากขึ้น

2. ความสำคัญของการประเมิน

การประเมินถือเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการตัดสินใจเพื่อพัฒนางานต่างๆ ทั้งนี้เพราะการประเมินจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญๆ ในลักษณะต่อไปนี้

1. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย หรือทิศทางการดำเนินงานขององค์กร
2. ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงสื่อ / ชิ้นงาน แผนงาน โครงการ ให้เหมาะสมก่อนนำไปปฏิบัติ ลดโอกาสเสี่ยงในการเกิดปัญหา อุปสรรคที่จะทำให้กิจกรรมหรือการดำเนินงานโครงการใดๆ ล้มเหลว
3. การประเมินความก้าวหน้าของงานในความรับผิดชอบทำให้ผู้รับผิดชอบงาน / โครงการทราบจุดเด่น จุดด้อยของงาน มีโอกาสที่จะปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการลดโอกาสความสูญเปล่าในการปฏิบัติงาน
4. การประเมินความสำเร็จของงานจะทำให้ทราบว่า ปฏิบัติการใดๆ ที่ได้ลงทุนไปแล้วเกิดประโยชน์คุ้มค่าหรือไม่ ควรจะดำเนินการต่อหรือยุติเพื่อลดโอกาสการสูญเปล่าอีกลักษณะหนึ่ง
5. กิจกรรมการประเมิน โดยเฉพาะในกรณีของการประเมินตนเอง จะทำให้ผู้รับผิดชอบงานเห็นจุดอ่อนของตน จะเกิดแรงจูงใจในการพัฒนางาน และเกิดการยกระดับคุณภาพงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ รวมทั้งหากบุคคลได้มีโอกาสมองเห็นความสำเร็จในการปฏิบัติงานก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานได้อีกลักษณะหนึ่ง

3. ประเภทและบทบาทของการประเมิน

การจำแนกประเภทของการประเมินสามารถจำแนกได้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ “เกณฑ์” ที่ใช้ในการจำแนก ซึ่งการประเมินแต่ละประเภทนำไปสู่การตัดสินใจที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สุพัตร์ พิบูลย์ 2544: 9-12)

3.1 จำแนกโดยเกณฑ์ จุดมุ่งหมายและลักษณะการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1.1 การประเมินเพื่อปรับปรุง หรือเรียกว่า การประเมินความก้าวหน้า (Formative evaluation) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบว่า งานเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีปัญหา

อุปสรรคอย่างไรบ้าง ผลงานเริ่มเกิดขึ้นหรือไม่ หรือมีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของงาน ข้อมูลที่ได้จากการประเมินในลักษณะนี้ จะนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงงานหรือโครงการในช่วงระยะเวลาที่เหลือหรือในช่วงต่อไป การประเมินประเภทนี้จะช่วยลดโอกาสสูญเสียในการปฏิบัติกิจกรรมบางลักษณะ รวมทั้งจะช่วยให้ นักพัฒนาทราบทิศทางการดำเนินงานที่ควรจะเป็นในช่วงเวลาที่เหลือ จะเพิ่มโอกาสความสำเร็จของการพัฒนามากขึ้น

3.1.2 การประเมินเพื่อสรุปผล หรือเรียกว่า การประเมินรวมสรุป (Summative evaluation) เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นตรวจสอบผลลัพธ์ หรือผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการ หรือจากโครงการว่า เกิดผลดีหรือสัมฤทธิ์ผลตามความคาดหวังของโครงการหรือไม่ ในบางครั้ง อาจเน้นตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นในระยะเสร็จสิ้นโครงการใหม่ๆ หรืออาจเป็นการศึกษาผลทางตรงที่เกิดขึ้นในระยะยาว ก็ได้ การประเมินกลุ่มนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจในการยกเลิกหรือจะขยายผลโครงการในวงกว้างมากขึ้นในอนาคต

3.2 จำแนกโดยเกณฑ์การยึดวัตถุประสงค์ของการประเมิน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.1 การประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal-Based evaluation) เป็นการประเมินที่เน้นการตรวจสอบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของงาน / โครงการ ว่าทำได้บรรลุ วัตถุประสงค์หรือเป็นไปตามความคาดหวังในการปฏิบัติการหรือไม่ โดยในการนี้ผู้ประเมินจะต้อง วิเคราะห์ให้ชัดเจนก่อนว่า โครงการหรือปฏิบัติการครั้งนั้นๆ คาดหวังในเรื่องใดบ้าง (Intended) การประเมินประเภทนี้จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ จะนำไปสู่การตัดสินใจยกเลิก หรือปรับปรุงแล้วขยายผลโครงการในวงกว้างมากยิ่งขึ้นในอนาคต

3.2.2 การประเมินที่อิสระไม่ยึดวัตถุประสงค์ของโครงการ (Goal-Free evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยนักประเมินไม่เน้นเพียงการตรวจสอบความสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ของโครงการเท่านั้น แต่เน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลในแนวกว้างเพื่อวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นในทุกแง่มุม การประเมินในลักษณะนี้คณะผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้องจะได้รับสารสนเทศที่มีความหลากหลาย จะเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการได้เป็นอย่างดี จะนำไปสู่การปรับปรุงกิจกรรมหรือทิศทางของโครงการให้มีความครอบคลุม สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3 จำแนกโดยเกณฑ์ ลำดับเวลาที่ประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 การประเมินก่อนเริ่มปฏิบัติการ (Pre-evaluation) จำแนกได้ 2 ลักษณะ ที่สำคัญ คือ การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน-ปัญหา หรือความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย

แผนงานหรือโครงการ ลดโอกาสเสี่ยงในการที่จะทุ่มเทพยายามผิดเป้าหมาย ต่อมาหลังจากมีแผนงานหรือโครงการเกิดขึ้นแล้ว จะเกิดการประเมินความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ของโครงการ (Project Appraisal / Project Analysis) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินใจเลือกโครงการ ตรวจสอบความเหมาะสม ความสมเหตุสมผลของการวางแผนดำเนินโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการในการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งตรวจสอบโอกาสที่โครงการนั้นจะประสบความสำเร็จตาม เป้าหมาย โอกาสได้รับแรงต้านหรือแรงเสริมต่างๆ

3.3.2 การประเมินในระหว่างการดำเนินงาน (Implementation Evaluation or Process Evaluation) เป็นการประเมินการดำเนินงานเมื่อนำแผนงาน / โครงการหรือกิจกรรมที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อศึกษาถึงจุดเด่น จุดด้อย มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ อะไรเป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดกิจกรรมหรือไม่ทำให้เกิดสิ่งเหล่านั้น การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการถ้าเกิดปัญหาจะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขได้ทันเวลา

3.3.3 การประเมินหลังการดำเนินงาน เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหรือตอบคำถามว่านโยบาย แผนงาน โครงการ หลักสูตร การเรียนการสอน หรือปฏิบัติการใดๆ ที่ดำเนินการแล้วเสร็จได้ประสพผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ผลการดำเนินงานคุ้มค่าหรือไม่ การประเมินในลักษณะนี้จะเป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นโดยเทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด อาจแบ่งการประเมินผลงานออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) การประเมินทันทีที่สิ้นสุดโครงการ และ (2) การติดตามผล หรือประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติการ ซึ่งต้องอาศัยการทิ้งช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น 1-2 ปี เป็นต้น

3.4 จำแนกโดยเกณฑ์ ลักษณะการใช้เกณฑ์ในการตัดสิน สามารถจำแนกดังนี้

3.4.1 การประเมินแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-referenced Evaluation) โดยมีการกำหนดขอบเขตประสพการณ์หรือสาระที่ต้องการประเมิน และมีการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการประเมินอย่างชัดเจนล่วงหน้า ซึ่งในกรณีเช่นนี้จะทำให้สามารถอธิบายผลการประเมินได้อย่างชัดเจนตามไปด้วย มักจะพบบ่อยในการประเมินผลการเรียนหรือการประเมินบุคคลากร การประเมินประเภทนี้มีบทบาทสูงมากในการตัดสินผลการเรียนในปัจจุบัน

3.4.2 การประเมินแบบอิงกลุ่ม (Norm-referenced Evaluation) โดยเน้นการเปรียบเทียบกันเองภายในกลุ่มของผู้ถูกประเมินแล้วตัดสินว่า กลุ่มใดจัดเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลาง หรืออ่อนเมื่อเทียบกับกลุ่ม การประเมินประเภทนี้ยังมีบทบาทสูงมากในการประเมินเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อ หรือสอบบรรจุเข้าทำงานประเมินผลการเรียน หรือประเมินศักยภาพของบุคคล เป็นต้น

ในทางปฏิบัติในการประเมินนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ได้มีการเลือกใช้เกณฑ์ในการตัดสินความสำเร็จ ใน 2 ลักษณะ คือ เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) กับเกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria) ซึ่งในกรณีของการใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ ก็คือ การประเมินแบบอิงเกณฑ์ดังกล่าวแล้วนั้น ส่วนในกรณีของการใช้เกณฑ์สัมพัทธ์ซึ่งอาจทำการประเมินผลโครงการโดยเปรียบเทียบกับโครงการอื่นที่เคยประสบความสำเร็จก็จะมีลักษณะใกล้เคียงกับการประเมินแบบอิงกลุ่ม (สุพัทธ์ พินุลย์ 2544:12; สุวิมล ว่องวานิช 2544: 76)

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า การจำแนกประเภทของการประเมินสามารถจำแนกตามเกณฑ์ต่างๆ ได้หลายประเภท สุวิมล ว่องวานิช (2544: 7-10) ได้จัดประเภทของการประเมินผลขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดดังนี้

1. บทบาทของการประเมิน ได้แก่

- 1.1 การประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation)
- 1.2 การประเมินผลสรุป (summative evaluation)

2. ช่วงเวลาของการประเมินผล แบ่งได้ 3 ระยะ คือ

- 2.1 การประเมินผลก่อนการดำเนินงาน
- 2.2 การประเมินผลระหว่างการดำเนินงาน
- 2.3 การประเมินผลหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน

3. ผู้ทำการประเมินผล แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 การประเมินผลโดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน เรียกว่า การประเมินผลภายใน (internal evaluation) มีข้อคือผู้ที่ประเมินมีความรู้ในบริบทของตนเองมากกว่าผู้อื่นจึงน่าจะมองตนเองได้ดีกว่าผู้อื่น แต่อาจมีข้อจำกัดที่ผู้ประเมินอาจจะไม่ใช่มืออาชีพ กระบวนการประเมินอาจทำได้ไม่รอบด้านหรือใช้วิธีการไม่เหมาะสม และมักจะมีจุดอ่อนที่นำมาได้เช่นกันเสมอเกี่ยวกับความลำเอียงหรืออคติในการประเมิน

3.2 การประเมินผลโดยบุคลากรภายนอกที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน หรือ สิ่งที่ถูกประเมิน แต่มีความชำนาญในวิชาชีพของการประเมิน เรียกว่า การประเมินผลภายนอก (external evaluation) ผลการประเมินจากกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์ในการประเมิน ซึ่งเป็นที่เชื่อกันว่าให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และมีความเป็นกลาง แต่มีข้อจำกัดในด้านความครอบคลุมครบถ้วนของสิ่งที่ถูกประเมิน

4. สิ่งที่ถูกประเมิน ได้แก่

4.1 การประเมินความต้องการจำเป็น (need assessment) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานว่ายังมีจุดใดบ้างที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ ทำให้สามารถวางแผนการดำเนินงานได้สอดคล้อง และสนองความต้องการของหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้อง เป็นการประเมินเพื่อนำผลไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติการหรือดำเนินโครงการใดๆ

4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (input evaluation) เป็นการประเมินตัวป้อนที่ใช้ในการดำเนินงาน เช่น บุคลากร สถานที่ งบประมาณ ซึ่งทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงานและเป็นการเตรียมความพร้อมของปัจจัยต่างๆ สำหรับการดำเนินงานต่อไป

4.3 การประเมินกระบวนการ (process evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่กำลังเกิดขึ้นในการทำงานที่ให้มีข้อมูลที่จะช่วยในการปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งขึ้นก่อนที่การดำเนินงานจะสิ้นสุดลง

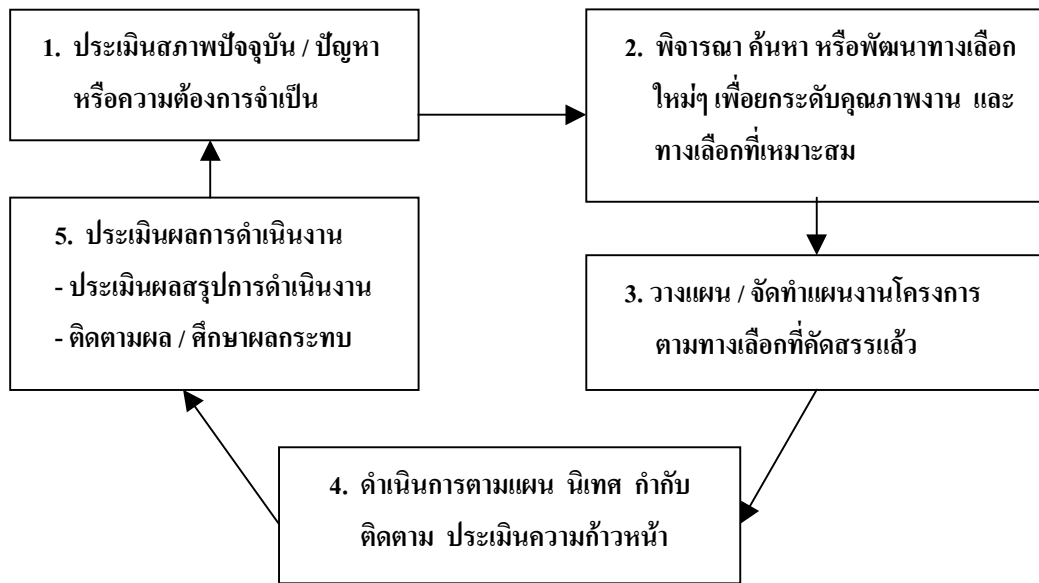
4.4 การประเมินผลผลิต (product evaluation) เป็นการประเมินผลสิ่งที่เกิดขึ้นหลังการดำเนินงานสิ้นสุดว่าบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

4.5 การประเมินผลกระทบ (impact evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นภายหลังการดำเนินงาน แต่สิ่งที่ประเมินเป็นผลซึ่งอาจไม่ได้คาดหมายมาก่อนและเป็นไปได้ทั้งผลทางบวกและทางลบ

4. การประเมินทางการศึกษา

การประเมินทางการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะการประเมินทางการศึกษาจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญๆ หลายลักษณะ อาทิ (1) ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดคนโยบาย หรือทิศทางการศึกษา (2) ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงสื่อ อุปกรณ์ ชีวงาน กิจกรรม แผนงาน โครงการทางการศึกษาให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้ (3) ประเมินความก้าวหน้าของงาน / แผนงาน / โปรแกรม การจัดการศึกษา ทำให้ผู้รับผิดชอบทราบจุดเด่นจุดด้อยของงาน มีโอกาสปรับปรุงงานและลดโอกาสความสูญเปล่าในการปฏิบัติงาน (4) การประเมินความสำเร็จของงาน โครงการ โปรแกรมการจัดการศึกษา จะทำให้ทราบว่าปฏิบัติการใดๆ ที่ได้ลงทุนไปแล้วเกิดประโยชน์คุ้มค่าหรือไม่ เป็นการลดโอกาสความสูญเปล่าอีกลักษณะหนึ่ง (สุพัตร์ พิบูลย์ 2544: 38-39)

ประเภทและบทบาทของการประเมินทางการศึกษาสามารถเกิดขึ้นในกระบวนการบริหารงานจัดการศึกษาเชิงระบบ ดังแนวคิดของ คอฟแมน (Kaufman, 1978) ได้เสนอแนะวิธีการเชิงระบบในการปฏิบัติงาน (system approach) โดยจำแนกขั้นตอนของการบริหารจัดการเรื่องใดๆ เป็น 5 ขั้นตอน ดังภาพที่ 2.10

ภาพที่ 2.10 กระบวนการบริหารงานจัดการศึกษาเชิงระบบ

จากภาพที่ 2.10 สุพัทธ์ พิบูลย์ (2544: 40-45) ได้ประยุกต์มาอธิบายประเภทและบทบาทของการประเมินทางการศึกษาดังนี้

1. การประเมินสภาพปัจจุบัน / ปัญหาหรือความต้องการจำเป็นทางการศึกษา จุดเน้นของการประเมินความต้องการจำเป็นทางการศึกษาคือ การสรุปรายงานความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ควรได้รับการแก้ไขก่อน-หลังตามลำดับ ผลการประเมินจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายหรือทิศทางการพัฒนางานของสถานศึกษา ผู้ประเมินอาจประมวลความต้องการจำเป็นที่สำคัญ 2 ระดับ คือ

1.1 ความต้องการจำเป็นระดับผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน สถานประกอบการผู้ใช้บัณฑิต หรือผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น

1.2 ความต้องการจำเป็นระดับองค์กรผู้ให้บริการ ในกรณีนี้คือ สถานศึกษาซึ่งอาจทำการประเมินศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา ความพร้อมในด้านปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ ของสถานศึกษา ระบบงานหรือประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นต้น

2. การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมหรือทางเลือกใหม่ๆ ในการจัดการศึกษา โดยทั่วไปการวิจัยและพัฒนาจะให้ผลลัพธ์ของงานออกมาเป็นนวัตกรรม อาทิ พัฒนาสื่อการสอน อุปกรณ์การสอน คู่มือบริหารหลักสูตร เอกสารประกอบการสอน เป็นต้น การวิจัยและพัฒนาอาจหมายความรวมถึงการพัฒนาหลักสูตร โปรแกรมการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการจัดกิจกรรม เสริมประสบการณ์วิธีการสอนใหม่ๆ รูปแบบ / วิธีการ / เทคนิคการทำงานใหม่ๆ ได้อีกทางหนึ่งด้วย

3. การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของนโยบาย แผนงาน โครงการหลักสูตร หรือโปรแกรมการจัดการศึกษา จุดเน้นคือ การตัดสินใจที่เหมาะสม หรือความเป็นไปได้ รวมทั้งโอกาสเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงาน

4. การประเมินความก้าวหน้าของนโยบาย แผนงานหรือโครงการ หลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษา จุดมุ่งหมายคือ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจปรับปรุงกระบวนการทำงาน ในช่วงเวลาที่เหลือหรือโอกาสต่อไป

5. การประเมินสรุปผลการดำเนินงาน การติดตามผล และประเมินผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษา เช่น การประเมินหลักสูตรทุกๆ 5 ปี การตรวจสอบผลลัพธ์ทางการศึกษา อาทิ ความรู้ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษา คุณลักษณะของผู้เรียนหรือบัณฑิต เป็นต้น

6. การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานขององค์กร หรือหน่วยงานทางการศึกษา เป็นลักษณะหนึ่งของการประเมินองค์กร ที่มุ่งตรวจสอบความพร้อมขององค์กรหรือหน่วยงานทางการศึกษา มุ่งประเมินประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการ กระบวนการจัดการศึกษา หรือการจัดการเรียนการสอน และประเมินคุณภาพผลผลิตหรือผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อตรวจสอบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะตามที่สังคมพึงประสงค์หรือไม่

ตอนที่ 6 วิชาชีพการวัดและประเมินผล และหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การประเมินการศึกษา

1. วิชาชีพการวัดและประเมินผล

การจัดหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นั้น ปัจจุบันได้ทำการเปิดสอนในวิชาเอก การประเมินการศึกษา ซึ่งโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรนั้นจะต้องมีส่วนที่เหมือนกับหลักสูตร การวัดและประเมินผลการศึกษาโดยทั่วไป ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าลักษณะของทั้งสองหลักสูตรนี้สามารถ จัดอยู่ในวิชาชีพเดียวกันได้ อย่างไรก็ตาม การประเมินในฐานะการเป็นวิชาชีพและสาขาวิชานั้น ในระยะเวลาที่ล่วงเลยมา ถือได้ว่าเป็นยุคสมัยของความเจริญก้าวหน้าในวงการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา และอังกฤษ (House, 1993; Worthen et al., 1997 อ้างถึงใน งามอาจ นัยพัฒน์ 2544: 65) สำหรับในประเทศไทยขณะนี้การประเมินกำลังมีบทบาทสำคัญ มากยิ่งขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาซึ่งกำหนดให้มีการประเมิน คุณภาพภายนอกขึ้นทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาขึ้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ วิชาชีพการประเมิน ไว้ในส่วนเดียวกันกับ วิชาชีพการวัดและ ประเมินผล ซึ่งมีนักการศึกษาได้สรุปไว้พอสังเขป ดังต่อไปนี้

1.1 การวัดและประเมินผลในฐานะที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง

คำว่า “วิชาชีพชั้นสูง” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Profession ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในการ จำแนกคนที่ให้บริการต่างๆ แก่คนในสังคม ลักษณะที่สำคัญของการที่วิชาชีพใดจะเป็นวิชาชีพ ชั้นสูงนั้น มักจะถือหลัก 6 ประการ (วิจิตร ศรีสอาน 2532) กล่าวคือ

1.1.1 วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีบริการที่ให้แก่สังคมที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและจำเป็น (Social Service) วิชาชีพการวัดและประเมินผลก็มีบริการที่เป็นการเฉพาะเจาะจง คือให้บริการ ในการค้นหาและพัฒนาความสามารถทางพุทธิพิสัย ทั้งความถนัด และผลสัมฤทธิ์ ค้นหาและพัฒนา คุณลักษณะทางด้านเจตพิสัยในแง่ของความสนใจ ทักษะ และบุคลิกภาพ ตลอดจนความสามารถ

ทางด้านทักษะพิสัย บริการเหล่านี้ได้มีการร่วมมือกับครูและนักจิตวิทยาแขนงอื่น เช่น ผู้ให้คำปรึกษา ผู้แนะแนว เพื่อพัฒนาคนให้ไปสู่จุดสูงสุดตามศักยภาพที่เขามีอยู่

1.1.2 สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ

(Intellectual Method) หมายความว่า การวินิจฉัยตัดสินใจในการปฏิบัติต่อผู้รับบริการของวิชาชีพนั้น จะต้องอาศัยความรู้ ความคิด และสติปัญญาเป็นหลักมากกว่าการใช้ทักษะ หรือความชำนาญ แต่เพียงด้านเดียว นักวัดและประเมินผลการศึกษาก็เป็นผู้ที่ต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการวางแผน เพื่อสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะต่างๆ ของคน ต้องเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการวัด ต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการตีความหมายผลของการวัด โดยเฉพาะต้องตระหนักถึงความจำกัดของความละเอียดแม่นยำของการวัด เพื่อจะได้ตีความหมายที่ถูกต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคนเป็นลำดับ

1.1.3 สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้กว้างขวาง

(Long Period of Training) ด้วยเหตุที่สาขาวิชาที่ถือเป็นวิชาชีพชั้นสูงต้องใช้ปัญญาในการให้บริการ โดยปกติจึงถือเกณฑ์ว่าสมาชิกควรได้รับการศึกษาในสาขาวิชานั้นไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และมักใช้เวลามากกว่า 4 ปี หลังจากมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับวิชาชีพการวัดและประเมินผลการศึกษา ซึ่งต้องให้บริการแก่สังคมด้านวิชาการเกี่ยวกับการสร้างพัฒนา และการใช้เครื่องมือเพื่อวัดคุณลักษณะของคน เพื่อพัฒนาให้ถูกต้องและเหมาะสมไปสู่จุดสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกันนั้น การศึกษาอบรมมักจะต่อจากปริญญาตรีอีก 2 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า

1.1.4 สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงต้องมีเสรีภาพในการใช้วิชาชีพนั้นๆ ตามมาตรฐาน

(Professional Autonomy) หมายความว่า การวินิจฉัยในการให้บริการภายในขอบเขตของวิชาชีพนั้น สมาชิกควรมีเสรีภาพในการให้บริการที่ปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลภายนอก การใช้เสรีภาพทางวิชาชีพเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญ ในเมื่อผู้ที่เป็นสมาชิกของวิชาชีพได้รับการศึกษาอบรมมาดีพอแล้ว ก็ย่อมสามารถวินิจฉัยและให้บริการได้ถูกต้อง ความเป็นอิสระในการให้บริการจำเป็นที่ทุกวิชาชีพต้องมี จะมากขึ้นขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคมและผู้รับบริการ ดังนั้น การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัด การเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลทางการศึกษา ตลอดจนการตัดสินใจตีความผลการวัดนั้น นักวัดและประเมินผลมีอิสระในการดำเนินการเต็มที่ภายในขอบเขตของวิชาชีพที่ได้รับการศึกษาอบรมมา ซึ่งก็ถือว่ามีอิสระและเสรีภาพทางวิชาการในการให้บริการตามมาตรฐานวิชาชีพไม่น้อยกว่าสาขาวิชาชีพอื่น

1.1.5 วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีจรรยาบรรณ (Professional Ethics) สาขาวิชาชีพชั้นสูงจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพ ผู้ที่ละเมิดจรรยาบรรณจะต้องได้รับการลงโทษ ในกรณีร้ายแรงอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ สำหรับวิชาชีพที่ยังไม่ได้มีกฎหมายควบคุม สถาบันวิชาชีพก็มักจะกำหนดจรรยาบรรณขึ้นไว้ในทำนองเดียวกัน เพียงแต่ไม่มีผลในการกำหนดโทษผู้ละเมิดดังเช่นวิชาชีพที่มีกฎหมายควบคุมและคุ้มครอง จรรยาบรรณในฐานะนักวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นจรรยาบรรณในฐานะผู้สร้างพัฒนาและเลือก ใช้เครื่องมือวัด ซึ่งต้องคำนึงถึงคุณภาพที่ดีของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ ต้องตีความหมายผลการวัดที่ถูกหลักวิชา ตลอดจนรักษาความลับส่วนตัวของผู้ที่ถูกวัด

1.1.6 วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์
จรรยาบรรณมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Institution) และเป็นแหล่งกลางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของวิชาชีพ สถาบันวิชาชีพจะมี 2 ประเภท ประเภทแรก เป็นสถาบันควบคุมและพัฒนามาตรฐานและการปฏิบัติวิชาชีพ ซึ่งมีหน้าที่อนุมัติให้บุคคลประกอบวิชาชีพนั้นๆ เช่น เนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น ส่วนประเภทที่สอง เป็นสมาคมวิชาชีพเพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ เช่น แพทยสมาคม เป็นต้น สำหรับวิชาชีพการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ส่วนหนึ่งในฐานะที่เป็นวิชาชีพครูก็มีคุรุสภาซึ่งเป็นสถาบันวิชาชีพควบคุม ส่วนสถาบันประเภทที่สองซึ่งเป็นสมาคมวิชาชีพนั้น ก็มีสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ซึ่งอยู่ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นศูนย์กลางของนักวิจัย นักสถิติ นักวัดและประเมินผลทางสังคมศาสตร์ได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่ประโยชน์ในทางวิชาการและวิชาชีพของแต่ละบุคคล และสมาคมวิจัยสถาบันและพัฒนาอุดมศึกษาตั้งอยู่ที่หน่วยประสานงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางของนักวิจัยสถาบัน นักสถิติ นักวัดผลและนักประเมินผลทางการศึกษา นักวิชาการด้านการศึกษา นักนโยบายและแผน และผู้บริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ๆ อันจะนำไปสู่ประโยชน์ทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นต้น

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินในฐานะการเป็นวิชาชีพและสาขาวิชานั้น ในประเทศไทยนอกจากจะมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นตามลำดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งได้กำหนดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในทุกระดับการศึกษาแล้ว นอกจากนี้ยังได้มีความต้องการให้มีการประเมินในสิ่งที่จะประเมิน 6 ประเภทหลัก (The big 6p) คือ (1) โครงการ (program) (2) นโยบาย (policy) (3) บุคลากร (personnel) (4) ผลผลิต (product) (5) ผลการปฏิบัติงาน (performance) (6) เค้าโครงแผนการดำเนินงาน (proposal) เกิดขึ้นอย่างมาก

ในองค์กรของรัฐบาลและเอกชน ความต้องการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดพัฒนาการความก้าวหน้าหลายประการ อาทิ การพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนทางด้านแนวคิด ทฤษฎี และวิธีการปฏิบัติการเปิดสอนหรือฝึกอบรมระดับสูงทางด้านการประเมิน การเปิดโอกาสทางอาชีพด้านการประเมิน และการตั้งสมาคมทางวิชาชีพด้านการประเมิน เป็นต้น ดังนั้นการประเมินสามารถเป็นสาขาวิชาและวิชาชีพได้ถ้านำเกณฑ์มาตรฐานสำคัญ 7 ข้อต่อไปนี้มาพิจารณาตัดสิน ได้แก่ (องอาจ นัยวัฒน์ 2544: 65-66)

1. ความต้องการด้านผู้เชี่ยวชาญทางการประเมิน
  2. ความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนทางด้านความรู้และทักษะทางด้านเนื้อหาวิชา
  3. โครงการเตรียมการนักประเมินอย่างเป็นทางการ (เช่น การเปิดสอนหรือฝึกอบรม)
  4. โอกาสของความมั่นคงทางด้านวิชาชีพการประเมิน
  5. ระเบียบแบบแผนของกระบวนการดำเนินงานการประเมิน
  6. สมาคมทางวิชาชีพที่เหมาะสมทางด้านการประเมิน
  7. จริยธรรมและมาตรฐานสำหรับการดำเนินงานประเมิน
- อย่างไรก็ตาม ถ้านำเกณฑ์มาตรฐานอื่นๆ มาทำการทดสอบ เช่น
8. ใบประกอบวิชาชีพและประกาศนียบัตรทางด้านการประเมิน
  9. การถอดถอนบุคคลผู้มีคุณสมบัติหรือคุณธรรมไม่เหมาะสมออกจากอาชีพการประเมิน
  10. อำนาจหน้าที่ของสมาคมทางด้านการประเมินในการจัดให้มีการดำเนินงาน

เตรียมการนักประเมินก่อนการให้บริการแก่สังคม (preserve preparation of evaluators)

จะพบว่า การประเมินยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 3 ประการหลังนี้ ดังนั้นการตอบคำถามต่อประเด็นที่ว่า การประเมินเป็นวิชาชีพหรือยัง ขึ้นอยู่กับว่าผู้ตอบจะให้ความสำคัญกับเกณฑ์ใด เช่น ถ้าผู้ตอบให้ความสำคัญกับเกณฑ์ 7 ประการแรกก็จะพิจารณาว่าการประเมินเป็นวิชาชีพ ในทางตรงข้าม ถ้าผู้ตอบให้ความสำคัญต่อเกณฑ์ 3 ประการหลังก็จะพิจารณาว่าการประเมินยังไม่มีฐานะเป็นวิชาชีพ

1.2 คุณลักษณะของนักวัดและประเมินผล

วิชาชีพการวัดและประเมินผลทางการศึกษา เป็นวิชาชีพขั้นสูงที่สมาชิกของวิชาชีพจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ ในการปฏิบัติต่อผู้รับบริการซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ ความคิด และสติปัญญาเป็นหลักมากกว่าการใช้ทักษะ หรือความชำนาญแต่เพียงด้านเดียว ทำให้สมาชิกของวิชาชีพหรือนักวัดและประเมินผลต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้ง

เพื่อให้การปฏิบัติงานได้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว นักวัดและประเมินผลจะต้องมีความรู้ความสามารถ (competencies) ตามการรับผิดชอบดังนี้ (สวัสดี ประทุมราช 2535 : 15-20)

1.2.1 ความรู้ความสามารถในเทคนิคการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล (Competence in Measurement & Evaluation Techniques) อาจแบ่งออกได้เป็น 3 มิติ ได้แก่

- 1) **ด้านพุทธิพิสัย** เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินทางด้านพุทธิพิสัย อาจแบ่งอย่างกว้างได้เป็น 2 ประเภท คือ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการวัดความถนัด
- 2) **ด้านเจตพิสัย** การสร้างเครื่องมือวัดทางด้านเจตพิสัย ต้องมีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาเชิงจิตวิทยาที่เกี่ยวกับ ความรู้สึก ความสนใจ ทักษะคติ ตลอดจนค่านิยมที่ยึดถือกันในสังคมและวัฒนธรรม และด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับรู้ เอาใจใส่ การสนองตอบ การเห็นคุณค่า การจัดองค์การ จนถึงขั้นการสร้างลักษณะนิสัย
- 3) **ด้านทักษะพิสัย** การสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะความรู้ความสามารถด้านทักษะพิสัย ผู้สร้างจะต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านเนื้อหา และพฤติกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา

1.2.2 ความรู้ความสามารถในด้านสถิติ (Competence in Statistical Techniques) ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลนั้น ต้องอาศัยเทคนิคทางสถิติเพื่อช่วยตัดสินใจถึงความถูกต้องเหมาะสมของเครื่องมือให้เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพดี วัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัด และให้มีความเที่ยง หรือความคงเส้นคงวาในการวัด ตลอดจนการติดตามผล เพื่อส่งเสริมความตรงเชิงทำนายของเครื่องมือว่า เครื่องมือที่ดีจริงจะต้องสามารถทำนายการปฏิบัติในอนาคตได้จริง ผู้สร้างเครื่องมือจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการคำนวณค่าสถิติ และตีความหมายได้ถูกต้องในเรื่องการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง การวัดการกระจาย ค่าสหสัมพันธ์ ค่าสถิติเพื่อการวิเคราะห์แบบสอป เป็นต้น

1.2.3 ความรู้ความสามารถในด้านการประเมินผล (Competence in Evaluation Techniques) ความรู้ความสามารถของนักวัดและประเมินผลในด้านการประเมินผล เช่น การประเมินผลการสอน การประเมินโครงการทางการศึกษา เป็นต้น

อย่างไรก็ตามนักประเมินในฐานะนักวิชาชีพควรมีความสามารถรอบด้านและมีบทบาทที่ผสมผสานกันหลายอย่าง (ศิริชัย กาญจนวาสิ 2536: 112) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญการวัด นักประเมินควรเป็นผู้รู้ในเทคนิคการวัด การกำหนดสเกลการวัด และการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะต่างๆ ให้อย่างมีคุณภาพ

2. นักวิจัย นักประเมิน ควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำวิจัย มีทักษะในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายได้
3. นักบรรยายที่ลุ่มลึก นักประเมินควรเป็นผู้ที่สามารถบรรยายบริบท องค์ประกอบสำคัญที่แวดล้อมสิ่งที่มุ่งประเมิน ได้อย่างลุ่มลึก ให้ภาพที่ทอแสงสว่างแก่ผู้ใช้สารสนเทศ
4. ผู้พิพากษา นักประเมินควรเป็นผู้ที่สามารถตัดสินคุณค่าให้สิ่งที่ประเมิน ได้อย่างยุติธรรม สามารถวินิจฉัยคุณค่าของความสำเร็จ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณค่าของสิ่งนั้น ได้อย่างเหมาะสม
5. นักจัดการ นักประเมินควรเป็นผู้ที่สามารถประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้ให้ข้อมูล ผู้ใช้ข้อมูลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ให้เกิดการรับรู้และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นผู้นำในการสร้างการยอมรับและร่วมมือซึ่งกันและกัน เป็นสื่อกลางของการเจรจาต่อรองเพื่อให้เกิดเอกภาพทางความคิด แนวทาง และข้อสรุปทางการเมือง / เศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ อันเกิดประโยชน์สุขร่วมกันของสมาชิกในสังคม นอกจากนี้ นักประเมินจะต้องเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวต่ออิทธิพลทางการเมืองที่เข้ามาแทรกแซง รู้จักประสานประโยชน์และรักษาคุณธรรมของการประเมิน

นอกจากนี้ องอาจ นัยวัฒน์ (2543: 17) ได้กล่าวถึงบทบาทที่เหมาะสมของผู้วิจัยและผู้ประเมินสามกระบวนการทัศนหลักในการวิจัยและประเมิน คือ

1. กระบวนการทัศนแบบปฏิฐานนิยม ผู้วิจัยและผู้ประเมินควรสวมบทบาทคล้ายกับนักวิทยาศาสตร์หรือผู้พิพากษาที่ดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม ไม่เอนเอียงไม่มีอคติหรือค่านิยมใดๆ แอบแฝง ดำเนินงานทุกขั้นตอนไปอย่างมีระบบและชัดเจน
2. กระบวนการทัศนแบบทฤษฎีวิพากษ์ เชื่อว่าบทบาทของผู้วิจัยและผู้ประเมินควรมีลักษณะเป็นนักปฏิรูปสังคม ผู้มีปัญญาหลักแหลมที่มองเห็นและตระหนักถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างระบบโครงสร้างสังคมสมัยเก่ากับสมัยใหม่
3. กระบวนการทัศนแบบสร้างสรรค์นิยมเชื่อว่า ผู้วิจัยและผู้ประเมินมีบทบาทคล้ายกับวาทยากรที่มีบทบาทกว้างขวางกว่าบทบาทที่กล่าวมา คือ เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ผู้ประสานงาน (coordinator) หรือผู้เจรจาไกล่เกลี่ยความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (negotiator) ของบุคคลฝ่ายต่างๆ ที่เข้าร่วม (participant) หรือมีความสนใจ (audience) รวมทั้งอาจมีส่วนได้ส่วนเสีย (stake-holder) กับการวิจัยและการประเมิน

ในส่วนของ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536: 279) ได้ให้ทัศนะว่าสิ่งที่นักวิจัยประเมินผลโครงการที่ดีและนักวิจัยเชิงวิชาการที่ดีมีร่วมกัน คือ มีความรู้ความสามารถในด้านระเบียบวิธีการวิจัย

รู้ถึงข้อดีและข้อจำกัดของระเบียบวิธีการวิจัยแต่ละวิธี สามารถประยุกต์ความรู้ทางด้านระเบียบวิธีการวิจัยให้เข้ากับโจทย์หรือปัญหาที่จะวิจัย หรือโครงการที่จะประเมินได้ สิ่งที่เป็นความแตกต่างระหว่างนักวิจัยประเมินผลโครงการ และนักวิจัยเชิงวิชาการ หรือเป็นคุณสมบัติที่พึงปรารถนาสำคัญ ของนักประเมินผลโครงการโดยเฉพาะ คือ ไม่มีความอคติหรือความลำเอียง ไม่มีความเป็นอัตตะสูง มีมนุษยสัมพันธ์เยี่ยม มีความสามารถในการรับฟังและสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อื่นได้สูง มีความสามารถในการสังเกตจดจำสิ่งแวดลอมทั้งทางกายภาพและทางสังคมสูง และมีความสมบุก สมบัน หรือบึกบึน

1.3 จรรยาบรรณและคุณธรรมของนักวัดและประเมินผล

ในฐานะที่วิชาชีพการวัดและประเมินผลทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณเป็นของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อบริการสังคมในทางที่ถูกต้องไม่ควรถือโอกาสหาประโยชน์ส่วนตัวในทางมิชอบโดยอาศัยวิชาชีพ และไม่ทำให้ผู้รับบริการได้รับความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือผลภายหลังในทางไม่ดี อันเกิดจากการได้รับการบริการที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากนักวัดและประเมินผลอาจจะต้องมียุทธศาสตร์อย่างน้อย 2 อย่าง คือ ในฐานะที่เป็นครู และในฐานะที่เป็นนักการศึกษาด้านการวัดและประเมินผล จึงควรมีจรรยาบรรณนักวัดและประเมินผล (Anastasi, 1958 อ้างถึงใน สวัสดิ์ ประทุมราช 2535: 22-24) ดังนี้

1.3.1. ความรับผิดชอบ (responsibility) นักวัดและประเมินผลมุ่งส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับคน ต้องคำนึงถึงความเป็นปรีชา ความซื่อสัตย์ และต้องให้บริการด้วยมาตรฐานอย่างสูง

1.3.2 ความสามารถ (competence) นักวัดและประเมินผลต้องรับผิดชอบร่วมกันในการรักษามาตรฐานของวิชาชีพชั้นสูง โดย

- 1) ทักท้วงปฏิบัติการของผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ และพยายามแก้ไขปฏิบัติการที่ไม่เหมาะสมนั้น หากจำเป็นควรแจ้งให้ผู้รับผิดชอบด้านมาตรฐานจรรยาบรรณทราบ
- 2) ต้องยอมรับในขอบเขตความรู้ความสามารถของตน ไม่ฝืนให้บริการหรือใช้เทคนิคที่ตนไม่ทราบ ควรช่วยเหลือโดยแนะนำให้ผู้รับบริการไปหาผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ

1.3.3 การเผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณะ (public statements) การเผยแพร่ความรู้ต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม นักวัดและประเมินผลต้องระมัดระวังให้ถูกต้องตามหลักวิชา และขอบเขตความรู้ของตน

1.3.4 การรักษาความลับ (confidentiality) นักวัดและประเมินผลมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาความลับเกี่ยวกับบุคคลที่ได้มาจากการสอบ ไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบโดยปราศจากเหตุผล

1.3.5 การรักษาความลับของแบบสอบ (test security) แบบสอบและเครื่องมือในการวัดและประเมินนั้นจะมีคุณค่าต่อเมื่อผู้รับการสอบไม่รู้ข้อสอบมาก่อน จะต้องระวังมิให้มีการคัดลอกหรือนำไปเผยแพร่ให้รู้กันทั่วไป ผู้ที่จะใช้จะต้องอยู่ในวิชาชีพและรักษาความลับ

1.3.6 การตีความผลการสอบ (test interpretation) คะแนนผลการสอบก็ต้องเก็บเป็นความลับจะเปิดเผยได้เฉพาะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการตีความหมายเท่านั้น

1.3.7 การพิมพ์เผยแพร่แบบสอบ (test publication) แบบสอบเชิงจิตวิทยาจะจัดพิมพ์เพื่อการค้าเฉพาะผู้พิมพ์ที่ปฏิบัติตามหลักวิชาชีพ และจำหน่ายแบบสอบแก่ผู้ใช้ที่ทรงคุณวุฒิเท่านั้น

1.4 จริยธรรมของการประเมิน

เนื่องจากการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน เพื่อมุ่งเป้าหมายของการพัฒนาสร้างเสริมคุณค่า นำไปสู่การยอมรับและความเชื่อถือ ดังนั้นในกระบวนการประเมินควรมีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เป็นการกระทำที่นักประเมินต้องตระหนัก หรือขจัดตัวแปรและเงื่อนไขที่จะทำให้การประเมินขาดความเป็นธรรมได้ ข้อควรระวังของนักประเมินที่ควรยึดถือเป็นจริยธรรมของผู้ทำการประเมิน สรุปได้ดังนี้

1. อย่าเลือกประเมินเฉพาะโครงการที่จะส่งผลประโยชน์กับผู้หนึ่งผู้ใด หรือเป็นประเด็นที่ต้องการเสนอผลงานของความสำเร็จ เพื่อนำไปเป็นข้ออ้างหรือเงื่อนไขของผลประโยชน์
2. อย่าปกปิดเรื่องที่ประเมินเมื่อเห็นว่าเป็นสิ่งล้มเหลว โดยการออกแบบแผนการประเมินให้ขาดความเป็นปรนัย มีการใช้ข้อมูลที่ผิวเผิน หรือเลือกแบบแผนการประเมินที่ให้เห็นจุดอ่อนของการตัดสินคุณค่า รวมทั้งเลือกนักประเมินที่ขาดประสบการณ์ในการประเมิน
3. อย่าล้มเลิกโครงการประเมินเพื่อต้องการเอาใจผู้มีอำนาจ เมื่อเห็นว่าสิ่งที่ประเมินจะสร้างความเสื่อมเสียให้กับหน่วยงานหรือผู้บริหาร การเปิดเผยคุณค่าการประเมินในทางลบเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาและปรับปรุง มิใช่เพื่อการทำลายชื่อเสียง หรือแสดงความด้อยประสิทธิภาพของผู้บริหาร
4. อย่าบิดเบือนข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูลในการประเมิน หรือสร้างเสริมข้อมูลขึ้นเองเพื่อต้องการให้ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ หรือจัดสภาพหลอกลวงให้ดูเหมือนการดำเนินการประเมินเป็นการกระทำด้วยวิธีการตามแบบแผนอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม แต่การกระทำจริงไม่ได้ทำตามวิธีการที่ได้จัดฉากหลอกลวงไว้
5. อย่าถ่วงเวลา สร้างเงื่อนไขให้เห็นว่าการประเมินล่าช้า ไม่เป็นที่น่าสนใจ ไม่ทันสมัยทำให้น่าเชื่อถือผลการประเมิน

6. อย่าเบี่ยงเบนจุดประสงค์ของการประเมินหลักที่อาจจะล้มเหลวไปสู่จุดอื่นที่ทำให้ผลการประเมินในสภาพที่พอใจหรือแสดงความสำเร็จ

ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักประเมิน นอกจากจะละเว้นและป้องกันไม่ให้เกิดการแทรกแซงให้เกิดผลทั้ง 6 ประการแล้ว นักประเมินควรยึดหลักต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจถึงสภาพงานที่จะประเมินว่าใครได้ประโยชน์ เสียประโยชน์ และอะไรอยู่ในใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินครั้งนี้
2. สร้างความมั่นใจว่าผลการประเมินจะเกิดประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าผลจะออกมาทางลบหรือบวก จุดประสงค์หลักของการประเมินเพื่อต้องการปรับปรุงและพัฒนาข้อบกพร่อง
3. ศึกษาเกณฑ์การตัดสินใจของผู้มีอำนาจรวบรวมข้อมูล แล้วพิจารณาความสอดคล้องของเกณฑ์การตัดสินใจของผู้มีอำนาจสูงสุดกับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
4. วางแผนการประเมินอย่างรอบคอบ เป็นหลักฐานโดยคณะกรรมการและผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจดำเนินการตามผลการประเมิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจยอมรับการประเมิน และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการประเมิน รวมทั้งต้องกำหนดกระบวนการที่เหมาะสมในการรับหรือไม่รับผลการประเมินด้วย
5. เขียนรายงานการประเมินอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะในส่วนที่แสดงถึงความล้มเหลว บกพร่องควรระบุถึงสาเหตุและเหตุการณ์ของข้อเสียเหล่านั้น พร้อมทั้งเตรียมหลักฐานและเหตุผลประกอบให้พร้อม ส่งให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจตรวจรายงานการประเมินก่อนจะนำพิมพ์และเผยแพร่

2. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การประเมินการศึกษา

2.1 หลักสูตร และเหตุผลการจัดหลักสูตร

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ และทักษะความชำนาญที่เอื้อและสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ซึ่งมีสถานภาพเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดการศึกษาทั้งในฐานะครู อาจารย์ นักบริหาร นักวิชาการ และนักเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อให้การถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประสบการณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อตอบสนองต่อพัฒนาการทางการศึกษา ความต้องการของบุคลากรประจำการในการพัฒนาความรู้และประสบการณ์

ทางวิชาชีพการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจึงได้เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาขึ้น ซึ่งหลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา นี้ ทบวงมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2543 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544 : 1-50)

2.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มีความสามารถในการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาวิชาการ การดำรงชีวิต การปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนการเผยแพร่และให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ แผนกวิชาการวัดประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตมหาบัณฑิตด้านการประเมินการศึกษาให้มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- 1) มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 2) มีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการเกี่ยวกับการประเมินการศึกษา
- 3) มีความสามารถในการประยุกต์หลักการประเมินการศึกษาไปใช้ในการพัฒนางาน
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพการประเมิน

2.3 โครงสร้างและรายละเอียดของหลักสูตร แผนกวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา (แผน ก.)

โครงสร้างของหลักสูตร	รายละเอียดของชุดวิชา
ก. หมวดวิชาเฉพาะ 5 ชุดวิชา (25 หน่วยกิต)	
1) ชุดวิชาบังคับ 4 ชุดวิชา (20 หน่วยกิต)	24701 การวิจัยและสถิติทางการศึกษา
	24702 การประเมินและการจัดการโครงการประเมิน
	24703 การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา
	24704 สัมมนาการประเมินการศึกษา

(ต่อ)

โครงสร้างของหลักสูตร	รายละเอียดของชุดวิชา
2) ชุดวิชาเลือก 1 ชุดวิชา (5 หน่วยกิต)	24721 การประเมินนโยบาย แผนงานและโครงการ 24722 การประเมินหลักสูตรและการสอน 24723 การประเมินองค์กร 24724 การประเมินบุคลากร
ข. วิทยานิพนธ์ (15 หน่วยกิต)	24798 วิทยานิพนธ์
ค. การอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพ มหบัณฑิต	24799 ประสบการณ์วิชาชีพมหบัณฑิตการ ประเมินการศึกษา
รวมตลอดหลักสูตรต้องศึกษาไม่น้อยกว่า 8 ชุดวิชา หรือ 40 หน่วยกิต	

2.4 รายละเอียดชุดวิชา

2.4.1 ชุดวิชา 24701 การวิจัยและสถิติทางการศึกษา (Educational Research and Statistics) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา การค้นคว้าวรรณกรรมเพื่อการวิจัยทางการศึกษา การวางแผนการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล ระเบียบวิธีการสถิติบางประการเพื่อการวิจัย การวิจัยเพื่อพรรณนา การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงประเมิน เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและค่าสัดส่วน การวิเคราะห์ความแปรปรวน และความแปรปรวนร่วม สหสัมพันธ์ และการถดถอย สถิตินันพารามตริก การเขียนโครงการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย และการประเมินงานวิจัย

2.4.2 ชุดวิชา 24702 การประเมินและการจัดโครงการประเมิน (Evaluation and Management of Evaluation Project) มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินทางการศึกษา จิตวิทยา และสังคมวิทยาเพื่อการประเมิน พื้นฐานเศรษฐศาสตร์เพื่อการประเมิน ทฤษฎีการประเมินและการตัดสินใจ การวางแผนและการออกแบบการประเมิน การพัฒนาดัชนีและเกณฑ์ในการประเมิน การพัฒนาเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน การบริหารและการจัดการโครงการประเมิน การประเมินความต้องการจำเป็น การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ การประกันคุณภาพทางการศึกษา หลักการและแนวปฏิบัติในการประเมินนโยบาย แผนงาน โครงการ หลักสูตร บุคลากรและองค์กร

2.4.3 ชุดวิชา 24703 การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา

(Development of Educational Evaluation Instruments) มีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีการวัดทางการศึกษา หลักการพัฒนามาตรวัด คุณภาพของเครื่องมือวัด การวัดและประเมินสมรรถภาพด้านต่างๆ ของบุคคล กระบวนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการศึกษา เครื่องมือได้แก่ แบบสอบผลสัมฤทธิ์ แบบสอบวินิจัย แบบสอบสติปัญญา แบบสอบความถนัด แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตมาตรฐานประมาณค่า แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบตรวจสอบบุคลิกภาพ แบบตรวจสอบความสนใจ แบบสอบใช้สถานการณ์ แบบวัดทักษะด้านการปฏิบัติ การพัฒนาคลังข้อสอบและข้อสอบมาตรฐาน การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การเลือกใช้เครื่องมือเพื่อการประเมินทางการศึกษา

2.4.4 ชุดวิชา 24704 สัมมนาการประเมินการศึกษา (Seminar in Educational Evaluation)

มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับแนวคิดและพัฒนาการของการประเมินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวโน้มของการประเมิน การศึกษา การวางแผนการบริหาร และการจัดการในการประเมิน การประเมินความต้องการจำเป็น การประเมินตนเองทั้งในระดับบุคคลและหน่วยงาน การประเมินหลักสูตรและการสอน การประเมินผู้เรียน การประเมินนโยบายและแผนงาน การประเมินโครงการ การประเมินองค์กรและบุคลากร การประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินผลผลิตและผลกระทบ การวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้ผลการประเมิน การวิเคราะห์ปัญหาและการประเมินด้านอื่นๆ

2.4.5 ชุดวิชา 24721 การประเมินนโยบาย แผนงานและโครงการ (Evaluation of Policy, Program and Project)

มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิด นโยบาย แผนงานและโครงการ การพัฒนา นโยบาย แผนงานและโครงการ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน นโยบาย แผนงาน และโครงการ กระบวนการประเมิน อันได้แก่ การวิเคราะห์นโยบาย แผนงานและโครงการ การกำหนดจุดมุ่งหมาย ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมิน รูปแบบการประเมิน การวางแผนเพื่อการประเมิน การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการประเมิน การเขียนรายงานการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ การประเมินความพร้อมและความจำเป็น การประเมินการนำนโยบาย แผนงานและโครงการไปใช้ การประเมินผลการดำเนินงาน และการประเมินผลกระทบ

2.4.6 ชุดวิชา 24722 การประเมินหลักสูตรและการสอน (Evaluation of Curriculum and Instruction) มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การวางแผนหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและการสอน การวิเคราะห์หลักสูตร รูปแบบการประเมินหลักสูตร การวางแผนเพื่อการประเมินหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินหลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการประเมิน การเขียนรายงานการประเมิน และการใช้ผลการประเมิน การประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร การประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตร การประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ การติดตามผลและผลกระทบของหลักสูตร และการประกันคุณภาพหลักสูตรและการสอน

2.4.7 ชุดวิชา 24723 การประเมินองค์กร (Organization Evaluation) มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรและการประเมินองค์กร ทฤษฎีการประเมินองค์กร การวิเคราะห์องค์กร การกำหนดจุดมุ่งหมาย ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินองค์กร การวางแผนประเมินองค์กร การพัฒนาเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินองค์กร การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล การเขียนรายงานการประเมินและใช้ผลการประเมินองค์กร การประเมินภาวะแวดล้อมและความพร้อมขององค์กร การประเมินความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กร การบริหารจัดการในการประเมินองค์กร การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการประเมินองค์กร และการประกันคุณภาพองค์กร

2.4.8 ชุดวิชา การประเมินบุคลากร (Personnel Assessment) มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดในการบริหารงานบุคลากร การสรรหา และการคัดเลือกบุคลากร หลักการและวิธีการประเมินบุคลากร ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การพัฒนาตัวบ่งชี้ การวางแผนการประเมิน การพัฒนาเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการประเมิน การนำผลการประเมินไปใช้ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการประเมิน และการประกันคุณภาพการประเมินบุคลากร

2.4.9 ชุดวิชา 24797 การศึกษาค้นคว้าอิสระ (Independent Study) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกปัญหาสำหรับการศึกษาค้นคว้าหรือวิจัย การเขียนโครงการ การวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิเคราะห์หรือวิจัย การเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอรายงานผลการศึกษาค้นคว้าหรือวิจัย

2.4.10 ชุดวิชา 24798 วิทยานิพนธ์ (Thesis) ประกอบด้วย

วิทยานิพนธ์ 1 (Thesis I) มีเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างและรูปแบบวิทยานิพนธ์ กระบวนการเขียนและวิธีทำวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การเขียนและนำเสนอโครงการวิทยานิพนธ์ หลักการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

วิทยานิพนธ์ 2 (Thesis II) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย การดำเนินการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลสำหรับวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ 3 (Thesis III) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนวิทยานิพนธ์ตามข้อมูลที่ได้รวบรวมและวิเคราะห์ การนำเสนอวิทยานิพนธ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และต่อคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ การสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ภายหลังจากสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการเผยแพร่ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์

2.4.11 ชุดวิชา 24799 ประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตการประเมินการศึกษา

(*Graduate Professional Experience in Educational Evaluation*) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์และการจัดองค์การ การประยุกต์และการใช้เทคนิคการประเมินการศึกษา การพัฒนาตนเองให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ การเสริมสร้างและการพัฒนาภาวะผู้นำในวิชาชีพ การสร้างเสริมมนุษยสัมพันธ์ และความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางด้านประเมินการศึกษา รวมทั้งการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาวิชาชีพที่เหมาะสม

ตอนที่ 7 เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

1. ความหมายของเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เกิดขึ้นในช่วงประมาณ พ.ศ. 2503 โดยนักวิจัย บริษัทแรนด์ (Rand Corporation) ชื่อ โอลัฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และนอร์แมน คัลกี (Norman Dalkey) เป็นผู้คิดค้นขึ้นโดยใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแทนการออกเสียงแบบเผชิญหน้า และทั้งคู่ได้เขียนบทความเกี่ยวกับการทดลองประยุกต์วิธีการเดลฟายด้วยการใช้ผู้เชี่ยวชาญในปี 2506 เมื่อบทความดังกล่าวได้รับการตีพิมพ์ก็มีผลทำให้เรื่องราวเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟายกระจายออกไปอย่างกว้างขวาง และได้รับความนิยมนอย่างรวดเร็วทั่วโลก และถูกนำมาใช้ในงานวิจัยต่างๆ อย่างแพร่หลาย เพื่อใช้ประโยชน์ในการทำนาย วางแผน และตัดสินใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสำคัญ (Linstone and Turoff, 1975; Murry and Hammons, 1995; สุวรรณ เชื้อรัตนพงษ์ 2538; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535) ดังนั้นจึงได้มีผู้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายไว้มากมาย อาทิ

อัลเฟรด รัสป์ จูเนียร์ (Alfred Rasp Jr, 1973 อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์ 2523) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า “เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจ ที่แต่เดิมที่จำกัดขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง”

นิโคลัส เรสเซอร์ (Nicholas Resser อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์ 2523) ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟาย คือ “โครงการที่จัดทำอย่างละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคล (ด้วยแบบสอบถาม) ในเรื่องต่างๆ เพื่อที่จะให้ได้รับข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา สำหรับจุดมุ่งหมายของเทคนิคเดลฟายนั้นมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในส่วนที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือ สภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น”

ลินสโตน และทูรอฟ (Linstone and Turoff, 1975) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า “เป็นกระบวนการที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อการรวบรวมความคิดเห็นการตัดสินใจต่อประเด็นปัญหาต่างๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ พร้อมทั้งมีการให้ข้อสรุปและผลย้อนกลับ (Feed Back) ให้บุคคลนั้นๆ ได้พิจารณา”

ประยูร ศรีประสาธน์ (2523) กล่าวว่า เทคนิคเดลฟาย คือ “กระบวนการที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคน เกี่ยวกับความเป็นไปในอนาคต ในเรื่องเกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือ สภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น ทั้งนี้โดยใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม”

สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ (2528); ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2535) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า คือ “กระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยไม่ต้องนัดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมกัน แต่ใช้การตอบแบบสอบถามแทน ซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้สามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในที่ต่างๆ ได้โดยไม่จำกัด ทั้งยังประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย นอกจากนี้ก็ยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลความคิดเห็นของผู้อื่นหรือของเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม”

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า “เทคนิคเดลฟาย คือกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจอย่างอิสระจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้ได้ข้อมูลและผลย้อนกลับ (feedback) ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลที่ เป็นฉันทามติ (consensus) หรือสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ”

2. คุณลักษณะของเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้นอาจนำมาแสดงให้เห็นคุณลักษณะของเทคนิคเดลฟายได้ดังนี้

1. เทคนิคนี้มุ่งเพื่อเสาะหาความคิดเห็นของกลุ่มคนด้วยการตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้ที่เข้าร่วมโครงการจึงจำเป็นต้องตอบแบบสอบถามตามที่ผู้ทำการวิจัยได้กำหนดขึ้นในแต่ละขั้นตอน
2. เทคนิคนี้ไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของแต่ละคนมีผลกระทบ หรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนจะไม่ทราบว่ามีผู้ใดบ้างที่ได้รับการคัดเลือกเข้าอยู่ในโครงการ และจะไม่ทราบว่าผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างไร ผู้เข้าร่วมโครงการจะรู้เฉพาะคำตอบของตนเองเท่านั้น
3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนตอบแบบสอบถามด้วยการกลั่นกรองอย่างละเอียดรอบคอบ และให้คำตอบที่ได้รับมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะแสดงผลความคิดเห็นที่ผู้เข้าร่วมโครงการเห็นสอดคล้องต้องกันในคำตอบแต่ละข้อของแบบสอบถามที่ตอบไปในครั้งก่อนในรูปสถิติ และผู้ทำการวิจัยจะจัดส่งไปให้ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนได้ทราบ ทั้งนี้เพื่อที่ผู้เข้าร่วมโครงการจะได้พิจารณาตัดสินใจว่าจะคงคำตอบเดิมอยู่ หรือจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิมประการใดบ้าง ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิมนี้อาจต้องบอกเหตุผลไปให้ทราบด้วย

3. ปัญหาที่ควรวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

โดยทั่วไปผู้ทำการวิจัยจะตัดสินใจใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายเมื่อมีปัญหาในการวิจัยดังต่อไปนี้ (สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ 2528; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535)

1. ปัญหาที่จะทำการวิจัยไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน แต่สามารถวิจัยปัญหาได้จากการรวบรวมการตัดสินใจแบบอัตวิสัย (subjective judgments) จากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ
2. ปัญหาที่จะทำการวิจัยต้องการความคิดเห็นหลายๆ ด้าน จากประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ
3. ผู้ทำการวิจัยไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้อื่นแต่ละคนมีผลกระทบ หรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินใจปัญหานั้นๆ
4. การพบปะเพื่อนัดประชุมกลุ่มทำได้ไม่สะดวก เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์หรือเสียค่าใช้จ่ายและเวลามากเกินไป
5. เมื่อไม่ต้องการเปิดเผยรายชื่อบุคคลในกลุ่ม เพราะความคิดเห็นของคนในกลุ่มเกี่ยวกับการวิจัยมีความขัดแย้งอย่างมาก

4. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของคำตอบที่ได้รับจากเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายอย่างสมบูรณ์ ได้แก่

4.1 เวลา ผู้ทำการวิจัยควรมีเวลามากพอที่จะดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิควิธีนี้ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือนจึงเสร็จสิ้นกระบวนการ อาจช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าจะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบกลับคืนซ้ำหรือเร็วเพียงใด (สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ 2528; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535) การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละรอบ ผู้วิจัยต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมไม่เร่งรัดหรือเว้นระยะนานเกินไป เพราะการเว้นระยะนานเกินไปอาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญลืมขาดความต่อเนื่องทางความคิด เสียเวลาในการทบทวน และเกิดความเบื่อหน่ายได้ (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523; สุวดี ทวีบุตร 2540) จำนวนวันที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมในการกำหนดตอบกลับแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ตามที่ได้มีผู้ศึกษาไว้คือช่วง 7 วัน (Navin and Ford, 1976 อ้างถึงใน สุวดี ทวีบุตร 2540) ส่วนการเตือนและการติดตามการตอบกลับแบบสอบถามนั้น กลุ่มที่ได้รับการเตือนและการติดตามทางโทรศัพท์ จะมีอัตราการตอบกลับสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเตือน และการติดตามด้วยการ์ด และไปรษณีย์บัตร (กอบแก้ว ภูธรนารักษ์ 2537) เนื่องจากสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ตอบได้

ด้วยน้ำเสียงการทักทาย และมัทสนคติที่ดีต่องานวิจัย (Heberlein and Baumgartner, 1978 อ้างถึงใน สุวลี ทวีบุตร 2540)

4.2 ผู้เชี่ยวชาญ เทคนิคเดลฟายต้องอาศัยความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถาม ฉะนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับจะต้องขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของผู้ตอบ ว่ามีความรู้ ความสามารถ เป็นเลิศในสาขานั้นๆ อย่างแท้จริง หรือเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบมีประสบการณ์ ในประเด็นที่ศึกษา ให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ ตั้งใจ และยินยอมเสียสละเวลาโดยตลอดงาน วิจัย (Murry and Hammons, 1995; ประยูร ศรีประศาสน์ 2523; สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ 2528; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์: 2535)

สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญถึงแม้จะ ไม่มีการกำหนดตายตัวว่าควรจะใช้จำนวนเท่าใดก็ตาม ผู้รู้บางท่านก็กล่าวว่า อย่างน้อยที่สุดในรอบสุดท้ายควรมีถึง 10 คน (Parente and Anderson Parente, 1987 อ้างถึงใน Murry and Hammons, 1995) และการเพิ่มจำนวนผู้เชี่ยวชาญจะทำให้ผลที่ได้ น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น (Cocham, 1983) ส่วน ชนิตา รักษ์พลเมือง (2531) กล่าวถึง การกำหนดจำนวน ผู้เชี่ยวชาญว่าหากผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นเอกพันธ์ อาจใช้เพียง 10-15 คน และหากผู้เชี่ยวชาญมีความ เป็นวิวิธพันธ์อาจต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนมาก แต่จากการศึกษาของ Macmillan (1971 อ้างถึงใน เกษม บุญอ่อน 2522) พบว่าหากผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไปอัตราลดลงของความ คลาดเคลื่อนจะมีน้อยมากจนคงที่ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยแบบเดลฟาย

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ (panel size)	การลดลงของความคลาดเคลื่อน (error reduction)	ความคลาดเคลื่อนลดลง (net change)
1 – 5	1.20 – 0.70	0.50
5 – 9	0.70 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 21	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.46	0.02
25 – 29	0.46 – 0.44	0.02

ที่มา : Thomas, T. Mac. Millan. *The Delphi Technique* อ้างถึงใน เกษม บุญอ่อน เดลฟาย : เทคนิคในการวิจัย

4.3 แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ตรงความเป็นจริง และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย จึงต้องมีการถามซ้ำด้วยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายรอบโดยทั่วไปคือ 3-4 รอบ (Murry and Hammons, 1995; โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535; จุมพล พูลภัทรชีวิน 2535) แบบสอบถามที่ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบนั้นมี 2 ชนิด คือ แบบสอบถามปลายเปิด และแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า การเก็บรวบรวมข้อมูลรอบแรกใช้แบบสอบถามปลายเปิดส่วนรอบต่อๆ มาใช้แบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า (Murry and Hammons, 1995; ประยูร ศรีประสาธน์ 2523; สุวรรณ เชื้อรัตนพงษ์ 2528; ขนิษฐา วิทยานุมาส 2531; โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535) ลักษณะของแบบสอบถามแต่ละรอบที่ผู้วิจัยควรเอาใจใส่ คือ ข้อความในแบบสอบถามต้องชัดเจน สละสลวย ง่ายแก่การอ่าน และผู้ตอบแต่ละคนต้องเข้าใจตรงกันในคำถามหรือข้อความเดียวกัน (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523; โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535)

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามแต่ละรอบมีดังนี้

รอบที่ 1 แบบสอบถามในรอบแรกมักเป็นคำถามปลายเปิด มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้คำถามอย่างกว้างๆ บางครั้งผู้วิจัยอาจสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดก็ได้ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ กรณีเช่นนี้ผู้วิจัยควรเว้นช่องว่างในส่วนท้ายของคำถาม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมตามต้องการ (ขนิษฐา วิทยานุมาส 2531; โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535)

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 จะพัฒนามาจากคำตอบของแบบสอบถามในรอบแรก โดยผู้วิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดสังเคราะห์เข้าด้วยกัน ตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก จากนั้นก็จัดสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า ส่งกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นอีกครั้ง เพื่อลงมติจัดระดับความสำคัญของแต่ละข้อ หากมีคำถามข้อใดที่ไม่ชัดเจนหรือควรมีการแก้ไขสำนวน ผู้เชี่ยวชาญสามารถให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้

รอบที่ 3 ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดในรอบที่ 2 มาหาค่ามัธยฐาน (median) ฐานนิยม (mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range) เพื่อนำค่าเหล่านี้ใส่เพิ่มไปในแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่มีข้อความคงเดิม โดยแสดงค่าที่คำนวณได้ในรูปของสัญลักษณ์หรือค่าตัวเลข พร้อมทั้งแสดงคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ให้เห็นอีกครั้งในแบบสอบถามรอบที่ 3 ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของตนเองกับกลุ่มว่าจะยังยืนยันคำตอบเดิมหรือจะปรับเปลี่ยนใหม่ หากคำตอบของตนไม่สอดคล้องกับคำตอบของกลุ่ม และต้องการยืนยันคำตอบเดิมให้แสดงเหตุผลประกอบด้วย

รอบที่ 4 ทำตามขั้นตอนเดียวกับรอบที่ 3 แล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้ง ซึ่งโดยทั่วไปมักตัดรอบนี้ออก เพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก

4.4 ผู้วิจัย ผู้ทำการวิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบ ให้ความสำคัญต่อคำตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อ ไม่ว่าจะผู้ตอบแต่ละคนจะตอบครบทุกข้อหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้พลาดข้อความหรือเหตุผลที่แท้จริงของเรื่องไป (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535) รวมทั้งต้องวางตัวเป็นกลางไม่มีความลำเอียง หรือนำความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปร่วมพิจารณาด้วย เพราะอาจส่งผลให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อน นอกจากนี้ผู้วิจัยจะต้องอาศัยความอดทน และใช้มนุษยสัมพันธ์อันดีในการให้ได้มาซึ่งข้อมูลครบตามต้องการ (ขนิษฐา วิทยาอนุมาต 2531)

4.5 เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาฉันทามติ (Consensus) ที่เหมาะสม สำหรับคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ในรอบที่ 2 และ 3 นั้นจะนำมาคำนวณหาค่าร้อยละค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่าง ฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($Q_3 - Q_1$) เพื่อพิจารณาฉันทามติ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเกณฑ์ที่เหมาะสมในการพิจารณาได้ดังนี้ (กาสัก เตชะจันทร์ 2535; นกมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม 2535; วิจิต ക്ഷชาญ 2536; สุวดี ทวีบุตร 2540 อ้างถึงใน อาทิตยา ดวงมณี 2540)

- ถ้าข้อความใดมีพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่าง ฐานนิยมกับมัธยฐาน ไม่เกิน 1.00 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อข้อความนั้นมีความสอดคล้องต้องกันหรือได้รับฉันทามติ

- ถ้าข้อความใดมีพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50 และค่าผลต่างระหว่าง ฐานนิยมกับ มัธยฐานเกิน 1.00 หรือกลับกัน แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องต้องกันหรือไม่ได้รับฉันทามติ

ในด้านของระดับคะแนนฉันทามตินั้น ยังไม่ปรากฏข้อตกลงที่ชัดเจนตายตัว แต่ก็ได้มีการเสนอถึงระดับที่ควรจะเป็น เช่น Flanders (1989) กำหนดไว้ว่า ข้อความใดจะถือว่าได้รับฉันทามติ ก็ต่อเมื่อข้อความนั้น มีผู้ตอบสอดคล้องกัน 60% และ Murry and Hammons (1995) กำหนดไว้ว่า ข้อความใดจะถือว่าได้รับฉันทามติก็ต่อเมื่อข้อความนั้น มีผู้ตอบสอดคล้องกัน 75% เป็นต้น

5. ข้อดี และข้อจำกัดของเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เทคนิคเดลฟายมีข้อดีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ได้เป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือ เพราะเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ อย่างแท้จริง และเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการข้ถามหลายรอบถือเป็นคำตอบที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วอย่างรอบคอบ (Murry and Hammons, 1995; สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ 2528; ขนิษฐา วิทยาอนุมาต 2531; ชนิดา รักษ์พลเมือง 2531; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535)

2. เป็นเทคนิคในการแลกเปลี่ยนการศึกษาคความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญทางตรง โดยที่เขาไม่รู้ตัว เพราะตามกระบวนการของเทคนิควิธีจะช่วยผสมผสานความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญไปด้วย (จุมพล พูลภัทรชีวิน เทปตลับ อ้างถึงใน อาทิตยา ดวงมณี 2540)

3. ผู้ทำการวิจัยสามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูล และเหตุผลในการตอบรวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523; สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ 2528; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535)

4. เมื่อเปรียบเทียบกับการจัดประชุม ทำให้ลดการเสียเวลาของการจัดประชุมลงได้ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการก็ถูกว่าการจัดประชุม นอกจากนี้คำตอบหรือความคิดเห็นที่ได้รับก็เป็นความคิดเห็นของผู้ตอบอย่างแท้จริงและเป็นคำตอบที่เป็นอิสระ มีอิทธิพลจากบุคคลภายนอกหรือเสียงส่วนใหญ่

5. เทคนิคเดลฟายนี้สามารถได้รับข้อมูลจากคนจำนวนมาก โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ และช่วงเวลา มีกลไกการดำเนินงานง่าย ค่าใช้จ่ายต่ำ เป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูง เพราะผู้ตอบจะต้องตอบตามหัวข้อที่กำหนดให้เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ไตร่ตรองและปรับปรุงแก้ไขความคิดเห็นของตนด้วย

ข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย ที่ผู้นำไปใช้ควรระวังหลายประการเช่นกัน ดังนี้

1. การกำหนดกรอบให้ผู้เชี่ยวชาญ เป็นการจำกัดกรอบความคิดของผู้เชี่ยวชาญทำให้แนวความคิดที่ได้ถูกจำกัดอยู่ในกรอบเฉพาะที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเท่านั้น (Phi Delta Kappa, 1984; จุมพล พูลภัทรชีวิน 2535)

2. การคัดเลือกและเกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญ ถ้าไม่เหมาะสมจะทำให้ได้ผู้ที่ไม่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่ต้องการความคิดเห็นอย่างแท้จริง ทำให้ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือได้ (Phi Delta Kappa, 1984; Murry and Hummons, 1995; ประยูร ศรีประสาธน์ 2523; สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ 2528; ชนิดา รักษ์พลเมือง 2531; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535; จุมพล พูลภัทรชีวิน 2535)

3. ผู้วิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบแต่ละรอบ (ชนิตา รัชย์พลเมือง 2531; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535)

4. การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามปลายเปิดมากเกินไป และต้องตอบหลายๆ รอบ เพื่อกลั่นกรองความคิดทำให้ผู้ตอบรู้สึกเบื่อหน่ายหรือรู้สึกว่าถูกรบกวนมากเกินไป จนอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือในการตอบรอบหลังๆ (Phi Delta Kappa, 1984; Murry and Hammons, 1995; ประยูร ศรีประสาธน์ 2523; ชนิตา รัชย์พลเมือง 2531; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535)

5. การสูญหายระหว่างทางของการส่งแบบสอบถามหรือการไม่ได้รับแบบสอบถาม กลับคืนครบในแต่ละรอบ (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523; สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ 2528; ชนิตา รัชย์พลเมือง 2531; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2535)

6. ผลการวิจัยเป็นความรู้สึก (intuition) มากกว่าเป็นวิทยาศาสตร์ (science) (Phi Delta Kappa, 1984)

สำหรับกรณีที่มีการนำเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายมาใช้ในประเทศไทย ปัญหาที่มักประสบก็คือ การวิจัยแบบนี้ต้องอาศัยการเสียสละเป็นอย่างมากจากผู้เชี่ยวชาญ เพราะต้องตอบแบบสอบถามถึง 4 รอบ โดยเฉพาะรอบที่หนึ่งซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดนั้น นอกจากผู้เชี่ยวชาญต้องคิดและต้องตอบเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งทำให้ผู้เชี่ยวชาญต้องเสียเวลาคิด และเวลาเขียนตอบเป็นอย่างมากแล้ว ในบางครั้งผู้เชี่ยวชาญมีปัญหาเรื่องการเขียนหนังสือได้ไม่ตรงกับความคิด หรือมีเวลาที่จะอุทิศให้กับการเขียนตอบไม่เพียงพอ สภาพเช่นนี้ทำให้ผู้เชี่ยวชาญไม่ประสงค์ตอบหรืออาจทำให้ข้อมูลที่ได้รับคลาดเคลื่อน ซึ่งปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยอาจแก้ไขได้ด้วยการสัมภาษณ์และบันทึกเสียงแทนการให้ผู้เชี่ยวชาญเขียนตอบก็จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้มากยิ่งขึ้น ส่วนการสอบถามรอบอื่นๆ ภาระในการเขียนตอบมีน้อยลงก็ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญเขียนตอบเช่นเดิมได้

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาดบัณฑิต วิชาเอก การประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยที่สะท้อน แนวคิดและกรอบคิดประเด็นที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ ระบบควบคุมคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) ดังเช่น งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ ความเป็นเลิศทางวิชาการ หรือปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพหลักสูตร เป็นต้น ทั้งนี้มีผลงานวิจัยจากต่างประเทศโดยสรุปพบว่า องค์ประกอบ หรือปัจจัย ด้านผู้เรียน หรือผู้ที่สำเร็จการศึกษานั้น เป็นสิ่งที่ควรตระหนักและควรให้ความสำคัญในเรื่องของ คุณภาพด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Morgan and Mitchell (1985 อ้างถึงใน สักดิ์ชาย เพชรช่วย 2541) ได้กล่าวถึงวิธีในการ พิจารณาความเป็นเลิศทางวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไว้ 6 ประการ คือ (1) พิจารณาว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถผลิตกำลังคนตอบสนองความต้องการของระบบเศรษฐกิจและการเมือง ได้เหมาะสมมากน้อยเพียงใด (2) พิจารณาว่าสถาบันการศึกษาได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงปัจจัย นำเข้า (input) ให้เป็นผลผลิต (output) ได้มีประสิทธิภาพเพียงใด (3) พิจารณาว่าสถาบันอุดมศึกษา มีความสามารถในการพัฒนานักศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นเพียงใด (4) พิจารณาถึงคุณภาพของ กระบวนการในการผลิตโดยเน้นที่อาจารย์และนักศึกษาเป็นสำคัญ (5) พิจารณาถึงคุณภาพของ หลักสูตรในด้านขอบเขตและเนื้อหาสาระของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมเพียงใด และ (6) พิจารณา คุณลักษณะของผู้ร่วมงาน โดยการประเมินภาพรวมแบบผสมผสาน

Mayhew, Ford and Habbard (1990 อ้างถึงใน สักดิ์ชาย เพชรช่วย 2541) ได้ให้ข้อเสนอ ว่าการที่สถาบันอุดมศึกษาจะประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้นจะต้องคำนึง ถึงปัจจัยต่างๆ คือ (1) การจัดหลักสูตรและรายวิชาต้องส่งผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญาของนักศึกษา อย่างแท้จริง ประกอบกับต้องพัฒนาในด้านความคิดที่ซับซ้อนขึ้นด้วย และนักศึกษาต้องเป็นผู้รอบรู้ ในศาสตร์อื่นๆ อีกหลายๆ ด้าน (2) การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร ต้องส่งเสริมให้นักศึกษามีบุคลิก และทักษะทางสังคมอย่างแท้จริง (3) คุณภาพของอาจารย์จะเป็นที่ยอมรับและมีการพัฒนามากขึ้น หากได้รับการสนับสนุนในด้านเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการต่างๆ ที่สูงพอประกอบกับ การดำเนินการพิจารณาถึงภาระงานด้านการสอน วิธีการรับอาจารย์ใหม่ เงินทุนสนับสนุนการวิจัย และงบประมาณของห้องสมุดมีความเหมาะสม (4) คุณภาพของการเรียนการสอนซึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบ

และพฤติกรรมการสอนของอาจารย์เป็นหลัก (5) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดแนวทางในการบริหารที่ดี เช่น มีรูปแบบการพัฒนาอาจารย์ที่ชัดเจน จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียนและอาจารย์ มีกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษาด้วยกัน และระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

Lake (1991 อ้างถึงใน สมจิตร แก้วนาค 2543: 76) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการพัฒนาหลักสูตรด้านวิชาชีพ ในรัฐเวอร์จิเนีย ของมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา มีขั้นตอนการศึกษา 2 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นขั้นการนำเสนอหัวข้อวิชาและสาระสำคัญในหลักสูตรเกี่ยวกับคุณลักษณะและมาตรฐานคุณภาพที่ต้องการ ทั้งด้านเอกสาร กระบวนการ และคุณภาพของผลลัพธ์ ส่วนขั้นตอนระยะที่สอง นำเสนอกระบวนการควบคุม คุณภาพ การตรวจสอบ ประเมินผล การปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งในด้านการกำหนดสาระใจความสำคัญของหลักสูตร การพัฒนาสมรรถภาพผู้เรียน รวมทั้งหลักการนิเทศกำกับดูแลกระบวนการศึกษาที่มีคุณภาพ ระบบการประกันคุณภาพหลักสูตร จึงประกอบด้วยการกำหนดมาตรฐานทั้งส่วนที่เป็นสาระ โครงสร้าง สำคัญในหลักสูตร รวมทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการปฏิบัติที่มีระบบการควบคุมคุณภาพของหลักสูตร เป็นมาตรฐานการปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้

Donaldson (1994 อ้างถึงใน อมรวิรัช นาคทรพร 2540) ได้เสนอกรอบหลักในการทำรายงานประเมินคุณภาพสำหรับหลักสูตรต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาของสกอตแลนด์ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ (1) วัตถุประสงค์ของการจัดหลักสูตร (2) การออกแบบและการพัฒนาหลักสูตร (3) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (4) บุคลากร (5) ทรัพยากร การเรียนรู้ (6) การบริหารหลักสูตร (7) การจัดการเรียนการสอน (8) การบริการนักศึกษา (9) การประเมินและติดตามผล (10) ผลงานของนักศึกษา และ (11) ผลผลิตและการควบคุมคุณภาพของหลักสูตร ซึ่งในองค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบนั้นยังมีองค์ประกอบย่อยในการประเมินคุณภาพด้วย ในส่วนขององค์ประกอบหลักที่ 9-11 ซึ่งเป็นองค์ประกอบประเมินคุณภาพของผู้เรียนนั้นมีองค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบหลักที่ 9 การประเมินและติดตามผล ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ (1) การจัดระบบการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) เทคนิคการประเมินมีความหลากหลาย ให้ข้อมูลที่นำเชื่อถือใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงการสรุปผลสัมฤทธิ์ และการพัฒนาผู้เรียน และ (3) มีการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และรายงานให้ทราบ องค์ประกอบหลักที่ 10 ผลงานของนักศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ (1) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และ (2) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและทัศนคติของผู้เรียนสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ และองค์ประกอบหลักที่ 11 ผลผลิตและการควบคุมคุณภาพของหลักสูตร ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ (1) มีการใช้ตัวบ่งชี้การดำเนินการอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ ในการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร (2) มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพันธกิจของสถาบัน และ (3) ผลสัมฤทธิ์จากเครื่องบ่งชี้ต่างๆ ได้รับการวิเคราะห์และนำไปปรับปรุงแก้ไข

Leslie (1994 อ้างถึงใน สมจิตร แก้วนาค 2543: 73-74) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพหลักสูตรทันตอนามัย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ ของมหาวิทยาลัยโนวาเซาท์อีสเทอร์น โดยมีปัญหาว่าหลักสูตรทันตอนามัย ยังไม่มีมาตรฐานการรับรองหลักสูตรที่จะใช้พิจารณาเป็นแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ที่คาดหวังได้ จึงกำหนดปัญหาการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพหลักสูตรโดยบูรณาการ หลักการประกันคุณภาพเข้ากับสาระในหลักสูตรที่ต้องการ การวิจัยเริ่มจากศึกษารายงาน ทบทวน วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ เพื่อกำหนดหลักการ และแนวคิดของระบบการประกัน คุณภาพ ซึ่งใช้เกณฑ์ในการตัดสินความถูกต้อง และความเหมาะสมจากมาตรฐานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งลักษณะการบริหารที่ลูกค้าพึงพอใจ มีการกำหนดกลวิธีการประเมินผลรวมทั้ง กระบวนการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รูปแบบของระบบประกันคุณภาพที่ศึกษาและพัฒนาขึ้น นำไปศึกษาประสิทธิภาพความตรง (validity) จากผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมมนาและอภิปรายลงความ เห็นผลการศึกษาทำให้ได้ระบบประกันคุณภาพหลักสูตรตามหลักการที่กำหนดไว้ คือมีทั้งรูปแบบ ของการประกันคุณภาพที่มีเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ และเกณฑ์คุณภาพ ความพึงพอใจจากครูผู้สอนและนักเรียนผู้ใช้หลักสูตร รวมทั้งสาระจำเป็นที่ต้องเรียนต้องฝึกทักษะ ในหลักสูตร กำหนดการประเมินผลด้วยวิธีการประเมินผลตนเองและเพื่อนร่วมชั้น ประเมินทักษะ ความสามารถและการปฏิบัติได้จริง สิ่งที่เป็นข้อเสนอแนะความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร และการสอนให้เกิดผลแก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพแท้จริง นอกเหนือจากทักษะการฝึกปฏิบัติตาม บทเรียนแล้ว ผู้เรียนยังต้องมีทักษะซึ่งได้รับการฝึกฝนให้สามารถประเมินตนเองและประเมินผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

แดเนียล ซี ทอสทีสัน แห่งโรงเรียนแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา (อ้างถึงในปราณี กุลละวณิช 2540: 135-136) ได้ให้คุณลักษณะของบัณฑิตไว้ 3 ประการ คือ การ เป็นผู้รู้รอบความรู้ในศาสตร์ของตน การเป็นผู้มีความชำนาญทางวิชาการและการเป็นผู้มีทัศนคติ ของนักวิชาการ เช่น การเป็นผู้รู้ในกรอบความรู้แห่งศาสตร์ของแพทย์มิใช่แต่มีความรู้ในเรื่องโรค ต่างๆ แต่ควรต้องมีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ในเรื่องมนุษย์จากมุมมองทางชีววิทยา จาก

มุมมองในฐานะสมาชิกของสังคมและจากมุมมองในฐานะที่เป็นคนคนหนึ่ง นอกจากเป็นผู้รู้ในกรอบความรู้ของศาสตร์ของตนแล้ว บัณฑิตควรต้องมีความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์แสวงหาข้อมูลต่างๆ อย่างคล่องแคล่ว มีความสามารถในการพูดจาติดต่อกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจกัน และสุดท้ายก็คือ ทักษะคิดในการเป็นนักวิชาการ คือ มีความอยากที่จะเรียนรู้ มีความนับถือในความรู้ของคนอื่น มีความสงสัยในวิชาการโดยไม่ก้าวร้าว เป็นต้น และทั้ง 3 คุณลักษณะนี้ยังขึ้นอยู่กับว่าจะเลือกลักษณะใดเป็นลักษณะแรก สำหรับ แดเนียล ซี ทอสทีสัน การเรียงลำดับคุณลักษณะเป็นดังนี้ คือ การเป็นผู้มีทัศนคติของนักวิชาการ การเป็นผู้มีความชำนาญทางวิชาการ และการเป็นผู้รู้ในกรอบความรู้แห่งศาสตร์ของตน การเรียงลำดับของทอสทีสันเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะท่านให้ความสำคัญแก่นโยบายทางวิชาการเป็นลำดับท้ายสุด ทั้งนี้คงเป็นด้วยเหตุผลที่ว่า เนื้อหาความรู้ที่บรรจุเข้าไปในหลักสูตรได้ไม่หมด การให้เนื้อหาความรู้มากจนเรียกว่าอัดเขี่ยคนั้นไม่เกิดประโยชน์ เพราะนิสิตไม่อาจซึมซับความรู้ได้หมด การสอนให้เรียนรู้เป็นโดยให้มีรากฐานความรู้ไว้ น่าจะเป็นวิธีการที่ถูกต้องมากกว่า นอกจากนี้การสอนให้นิสิตเป็นผู้มีนิสัยใฝ่รู้ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองน่าจะสำคัญที่สุด เพราะนั่นคือกุญแจที่จะทำให้ นิสิตเป็นนักวิชาการที่ดีได้ในที่สุด ส่วนการเป็นผู้มีความชำนาญของนักวิชาการนั้น ทอสทีสันกำหนดให้ความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะมีผลให้เป็นบัณฑิตที่ดี หรือเป็นผู้มีความรู้ตามความประสงค์ของมหาวิทยาลัย

ด้านวงการศึกษารวมของประเทศไทย มีผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาไว้เช่นกัน โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบย่อยนั้นได้กล่าวถึง คุณภาพด้านผู้เรียน หรือผู้ที่สำเร็จการศึกษา เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของต่างประเทศที่กล่าวข้างต้น ตลอดจนยังมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเครื่องชี้วัด ดัชนีบ่งชี้ หรือตัวชี้วัดคุณลักษณะ และคุณภาพของบัณฑิตและมหาบัณฑิตด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บุญส่ง นิลแก้ว (2530: 58) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ข้อคือ (1) เพื่อประเมินความต้องการของหน่วยงานทางการศึกษา (2) เพื่อประเมินองค์ประกอบเบื้องต้นของหลักสูตร (3) เพื่อประเมินสภาพการใช้หลักสูตร และ (4) เพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร ในส่วนของผลการประเมินความต้องการของหน่วยงานทางการศึกษา ได้สรุปถึงความคาดหวังของหน่วยงานทางการศึกษาในผลผลิตคุณลักษณะของผู้เรียนของหลักสูตร สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คือ (1) ให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านต่างๆ และสามารถ

ประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (2) มีความรู้ความสามารถในการประเมินโครงการ และประเมินหลักสูตร (3) มีความรู้ความสามารถในการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลและการวิจัย (4) มีความสามารถในการสอน และ/หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา สถิติการศึกษา และการวิจัยการศึกษา (5) มีความศรัทธาในประโยชน์ของงานทางการวัดและประเมินผลการศึกษา และมีใจรัก มุ่งพัฒนางานทางการวัดและประเมินผลการศึกษา และงานวิจัยทางการศึกษา และ (6) มีจรรยาบรรณทางการวัดและประเมินผลการศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเอาจริงเอาจังในการทำงาน

อุไรพรธม เจนวานิชยานนท์ (2537) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการวิเคราะห์จากเอกสาร และใช้เทคนิคกระบวนการ EDJR ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต่างๆ ช่วยประเมินได้คุณลักษณะของความเป็นเลิศ 20 คุณลักษณะ มีดัชนีบ่งชี้ทั้งสิ้น 121 ดัชนี และนำคุณลักษณะและดัชนีที่ได้มาวิเคราะห์ห้วงลืออนาคตและตารางปฏิสัมพันธ์ ได้แนวทางพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามดัชนีนำมาสร้างภาพ (Scenario) ของดัชนีบ่งชี้ได้ 19 ภาพ ซึ่งบรรยายคุณลักษณะของความเป็นเลิศทางวิชาการ ระดับของความเป็นเลิศ และแนวทางพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามคุณลักษณะนั้นนำดัชนีที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน ทดลองใช้โดยการประเมินสถาบันการศึกษาพยาบาล 1 แห่ง พบว่าดัชนีที่พัฒนาขึ้นใช้ได้ผลดีซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะของปัจจัยนำเข้า (input) ได้แก่ ปรัชญาและเป้าหมายของสถาบัน คุณลักษณะของนิสิตใหม่ คุณลักษณะอาจารย์ประจำ คุณลักษณะผู้บริหาร สถานภาพทางการเงิน งบประมาณของสถาบัน ทรัพยากรสนับสนุนทางวิชาการ และคุณลักษณะของแหล่งฝึก คุณลักษณะของกระบวนการ (process) ได้แก่ คุณลักษณะของหลักสูตร คุณลักษณะด้านการเรียนการสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ การบริหาร การพัฒนาคณาจารย์ การดำเนินงานให้ผลผลิตงานทางวิชาการ งานกิจกรรมนักศึกษา และการประเมินตนเองของสถาบัน คุณลักษณะของผลผลิต (output) ได้แก่ สมรรถนะของบัณฑิต เจตคติของบัณฑิตต่อวิชาชีพ พัฒนาการทางบุคลิกภาพและทักษะทางสังคมของบัณฑิต และผลผลิตทางด้านวิชาการของสถาบัน ในส่วนของ คุณลักษณะของผลผลิต (output) สรุปภาพ (scenario) ได้ดังนี้

ดัชนีบ่งชี้ที่ 16 : สมรรถนะของบัณฑิต ประกอบด้วย (1) สามารถประกอบวิชาชีพได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาพยาบาลศาสตร์ และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิจัย (2) ด้านการปฏิบัติงานพยาบาล กล่าวคือ มีสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานอย่างแม่นยำ สามารถแก้ปัญหาที่ยากและซับซ้อนได้ สามารถบริหารงานในระดับหัวหน้าทีมการพยาบาล สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความใฝ่รู้อยู่เสมอ ทำวิจัยทางการพยาบาลเพื่อพัฒนา

วิชาชีพ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกเชิงวิชาการ และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และ (3) มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามที่ระบุหรือกำหนดไว้ในหลักสูตรครอบคลุมที่ 4 มิติ และในการดูแลผู้ป่วยต้องคำนึงถึงครอบครัว ชุมชน และสภาพแวดล้อมของผู้ป่วยด้วย มีความสามารถในการเชิงธุรกิจบริการ และมีความรู้ภาษาต่างประเทศภาษาใดภาษาหนึ่งตามหลักสูตรในระดับสื่อสารได้

ดัชนีบ่งชี้ที่ 17 : เจตคติของบัณฑิตต่อวิชาชีพ ประกอบด้วย (1) มีความผูกพันต่อหน้าที่ที่จะปฏิบัติหน้าที่ทางการพยาบาลให้ดีที่สุด และมีความตั้งใจทำงานวิชาชีพพยาบาลตลอดไปไม่คิดเปลี่ยนอาชีพ (2) มีความสนใจทางวิชาการและพยายามพัฒนาวิชาชีพให้ดีขึ้นทั้งด้านวิชาการ และบริการ และ (3) สามารถนำความรู้ทางพยาบาลศาสตร์ไปใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเอง และบุคคลในครอบครัว

ดัชนีบ่งชี้ที่ 18 : พัฒนาการทางบุคลิกภาพและทักษะทางสังคมของบัณฑิต ประกอบด้วย (1) มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบงานในหน้าที่และมีความคิดริเริ่มเชิงวิชาการ (2) สามารถเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้เหมาะสมตามกาลเทศะ และ (3) มีความเข้าใจความเป็นมนุษย์ในการทำงานในวิชาชีพ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีคุณธรรมและจริยธรรม

อาทิตยา ดวงมณี (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการของสาขาวิชาทางการศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยมี 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับคัดเลือกตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 17 คน กลุ่มหัวหน้าภาค / อาจารย์ในสาขาวิชาทางการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 62 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับจัดอันดับความเป็นเลิศทางวิชาการของสาขาวิชาทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 7 คน ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมพบว่า ได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 6 มิติ / องค์ประกอบของความเป็นเลิศทางวิชาการ มีตัวบ่งชี้ย่อย 61 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพอาจารย์ 16 ตัวบ่งชี้ ด้านการวิจัย / ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ 9 ตัวบ่งชี้ ด้านทรัพยากรสนับสนุนทางวิชาการ 8 ตัวบ่งชี้ ด้านคุณภาพนิสิต / นักศึกษา 12 ตัวบ่งชี้ ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 7 ตัวบ่งชี้ และด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้าภาค / สาขาวิชา 9 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ทั้งหมดจำแนกตามระบบการศึกษาได้เป็นตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยนำเข้า 16 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ 27 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต 18 ตัวบ่งชี้ ในส่วนของตัวบ่งชี้สำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการด้านคุณภาพนิสิต / นักศึกษา ซึ่งมีตัวบ่งชี้รวม 12 ตัวบ่งชี้ นั้นประกอบด้วย (1) อัตราส่วนระหว่างจำนวนผู้สมัครเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทของสาขาวิชาต่อจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าจริง (2) ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยวิชาเฉพาะของสาขาวิชาที่นักศึกษาสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อได้ในระดับปริญญาโท

(3) เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) โดยเฉลี่ยของนักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (4) ระดับความสนใจของนักศึกษาโดยเฉลี่ยต่อการเรียนวิชาในหลักสูตร (5) นักศึกษาโดยเฉลี่ยมีทักษะในการใช้ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในรูปของการพูดการเขียน (6) นักศึกษาโดยเฉลี่ยมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการทำงานขั้นพื้นฐานและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย (7) ร้อยละของนักศึกษาในสาขาวิชาต่อปีที่ได้เป็นผู้ช่วยวิจัย (RA) ของอาจารย์ในสาขาวิชา (8) เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) โดยเฉลี่ยที่นักศึกษาแต่ละรุ่นได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตรของสาขาวิชา (9) ร้อยละของนักศึกษาในสาขาวิชาแต่ละรุ่นมีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (10) สัดส่วนของนักศึกษาในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรภายในระยะเวลา 2 ปี (11) ร้อยละของนักศึกษาในสาขาวิชาแต่ละรุ่นที่มีผลงานวิทยานิพนธ์ในระดับดีมาก (Excellence) และ (12) ระดับความพึงพอใจของอาจารย์โดยเฉลี่ยที่มีต่อคุณภาพของนักศึกษาในสาขาวิชา

ปราณี กุลละวณิช (2540: 135-137) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีคุณภาพนั้น มหาวิทยาลัยอาจกำหนดแตกต่างกันไปตามปณิธานของแต่ละมหาวิทยาลัย และอาจแตกต่างกันไปตามสาขาวิชาอีกด้วย อย่างไรก็ตามก็มีคุณลักษณะหลักๆ ที่บัณฑิตไม่ว่าจากมหาวิทยาลัยใดต้องมีร่วมกัน คุณลักษณะหลักๆ ดังกล่าวได้แก่ (1) การเป็นผู้มีความรู้ ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีรอบความรู้หรือฐานความรู้ในศาสตร์ของตนมั่นคงพอที่จะไปศึกษาความรู้ต่อไปเองได้จนตลอดชีวิต และ (2) การเป็นผู้มีคุณธรรม คือ การเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ การไม่เอาเปรียบผู้อื่นด้วยความรู้ของตน การใช้ความรู้ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นต้น

กรณีตัวอย่างของคุณลักษณะบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย “ผู้มีความรู้คู่คุณธรรม” ภาพของ “ผู้มีความรู้” นั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งคณะวิชาจะเป็นผู้กำหนดไว้ในหลักสูตร อีกส่วนหนึ่งได้แก่ ความรู้สามัญที่บัณฑิตจุฬาฯ ไม่ว่าสาขาใดได้พึงมีร่วมกัน ทั้งสองส่วนนี้จะต้องมีการปรับเปลี่ยน ปรับปรุง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยง (relevance) กับสภาพที่เป็นจริงของแต่ละสมัย ในปัจจุบันเป็นสมัยที่เทคโนโลยีการสื่อสารรุดหน้า ความรู้ความสามารถที่บัณฑิตจุฬาฯ ทุกคนพึงมีอาจแบ่งได้เป็น 6 ส่วน คือ (1) ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (2) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ความสามารถทั้ง 2 ส่วนนี้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแสวงหาความรู้ที่ไม่มีขอบเขตจำกัด ทั้งในเรื่องของเวลาและสถานที่ หรือแหล่งความรู้ (3) ความสามารถในการใช้ภาษาไทยขณะที่โลกแคบลงอย่างรวดเร็ว จนประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังขาดความพร้อมด้านนี้ บัณฑิตในฐานะที่ได้รับการศึกษาขั้นสูงกว่าคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศจะมีบทบาทในการเป็นผู้ชี้นำสังคมมากขึ้น และด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสื่อสารแนวคิด และ

แนะนำการปฏิบัติที่เหมาะสมให้เป็นที่เข้าใจชัดเจนของคนหมู่มากได้ (4) คุณลักษณะของบัณฑิตที่จะพัฒนางานได้ (Development) กล่าวคือ บัณฑิตไม่เพียงแต่จะออกไปทำงานตามความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมาเท่านั้น แต่ต้องสามารถไปพัฒนางานนั้นให้ดียิ่งขึ้นได้ด้วย ความสามารถดังกล่าวนี้ต้องอาศัยความรู้ในศาสตร์อื่นๆ เพื่อเป็นฐานให้เห็นสภาพของงาน และสภาพของปัญหาได้รอบคอบและชัดเจนขึ้นจึงจะมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงความรู้มากขึ้นแก้ปัญหาได้ดี (5) คุณลักษณะของความเป็นผู้นำบัณฑิตในฐานะเป็นผู้มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับสูงน่าจะเป็นผู้ที่มองปัญหาของบ้านเมืองได้ชัดเจน แยกแยะปัญหาได้ดี และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงน่าจะเป็นผู้ที่ชี้นำสังคมทั้งในเชิงความคิดและการปฏิบัติตน ความสามารถในการเป็นผู้นำได้นั้นคงมิใช่แค่มีความรู้ในศาสตร์เท่านั้น แต่ต้องมีปัญญาในการพิจารณาเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล และเลือกทำในสิ่งที่เหมาะสม ทั้งยังต้องสามารถชี้แจงและโน้มน้าวให้มีการปฏิบัติตามได้ (6) คุณลักษณะของความเป็นผู้รู้กว้าง คุณลักษณะนี้เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นมากขึ้นในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ว่าแม้ศาสตร์เฉพาะจะมีแก่นของศาสตร์ที่ชัดเจนต่างจากศาสตร์อื่นๆ แต่เส้นขอบเขตของศาสตร์มักไม่ชัดเจน ขอบเขตความรู้ในศาสตร์อื่นมักมีส่วนช่วยให้ความรู้ในศาสตร์เฉพาะชัดเจนและคมมากขึ้น นอกจากนี้การที่ยังมีความรู้ในศาสตร์อื่นๆ ก็สามารถช่วยให้บัณฑิตมีการตัดสินใจ และมีวิธีการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จที่ราบรื่นได้มากขึ้น

ศักดิ์ชาย เพชรช่วย (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษา ของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ โดยทำการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษา ของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ และทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้าง คุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณบดี และอาจารย์ที่สังกัดคณะครุศาสตร์ทั้ง 36 แห่ง จำนวน 452 คน และผู้ทรงคุณวุฒิสังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จำนวน 105 คน ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 75 ตัวบ่งชี้ วัดคุณภาพการศึกษา 11 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านอาจารย์ 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 14 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักสูตร 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบนักศึกษา 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการบริหารและการจัดการ 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการวิจัย 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการเงินและงบประมาณ 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบกิจการนักศึกษา 5 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 4 ตัวบ่งชี้ ในส่วนของตัวบ่งชี้รวมคุณภาพฯ ในองค์ประกอบนักศึกษา 7 ตัวบ่งชี้นั้นประกอบด้วย (1) คุณลักษณะของนักศึกษาตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดของผู้มีสิทธิเข้าเรียนในหลักสูตร (2) ร้อยละของนักศึกษา

ในขณะที่ยังมีการศึกษาภายในเวลาที่กำหนด (3) นักศึกษาผ่านการประเมินความคิดเชิงวิเคราะห์ มีเจตคติต่อวิชาชีพ และพฤติกรรมจากเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่คณะสร้างขึ้น (4) นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองแสดงออกถึงความรับผิดชอบและความเป็นผู้นำ (5) การจัดทำแผนงานพัฒนา นักศึกษาโดยเน้นความสามารถเฉพาะทางของนักศึกษาแต่ละรายโปรแกรมวิชาอย่างเหมาะสม (6) การติดตามผลการปฏิบัติงาน การศึกษาต่อของบัณฑิตมีความต่อเนื่องเป็นระบบ และ (7) ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

อดุลย์ วิริยเวชกุล (2541: 21, 72-75) ได้กำหนดกลุ่มของเกณฑ์ที่จะนำมาเป็นเครื่องชี้วัด หรือเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของบัณฑิตศึกษา ออกเป็น 5 กลุ่ม คือ คุณภาพบัณฑิตศึกษา นักศึกษา หลักสูตร วิทยานิพนธ์ และการพัฒนาอาจารย์บัณฑิตศึกษา สำหรับคุณภาพบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย การกำหนดวัตถุประสงค์ของคุณภาพบัณฑิตศึกษาควรจะมีขบวนการที่จะนำไปสู่ดัชนีบ่งชี้ที่มุ่งแก้ปัญหา คุณสมบัติที่ไม่พึงประสงค์ของผลผลิตของบัณฑิตศึกษาไทยในปัจจุบัน เป็นต้นว่า ความสามารถในการแสวงหาความรู้และเรียนด้วยตนเอง ความกระตือรือร้นและความสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการสื่อความหมายและเสนอผลงานทางวิชาการ ความสามารถในการจัดการเรียน การสอน ความสามารถในการสอน ความสามารถเชิง “วิจารณ์” บนพื้นฐานวิชาการและเหตุผล ความสามารถในการคิดเชิงวิฤต (critical thinking) และการคิดเชิงสร้างสรรค์ (creative thinking) ความรอบรู้ในศาสตร์ทั่วไปและศาสตร์อื่นๆ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและต่อเพื่อนร่วมงาน ความมีคุณธรรม วัฒนธรรม และอารยธรรม นอกจากนั้นแล้วควรจะมีขบวนการที่จะนำไปสู่ดัชนี บ่งชี้ที่มุ่งสร้างเสริมคุณภาพของผลผลิตของบัณฑิตศึกษาไทย ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ความเป็นสากล ซึ่งในที่นี้หมายถึง มีความสามารถเชิงภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษาอังกฤษที่นับว่าเป็นภาษาสากล รวมทั้งมีความสามารถในเชิงอื่นที่เป็นสากล เช่น วัฒนธรรม ของชนชาติอื่น ความสนใจใฝ่รู้ในวิชาการในสาขาวิชาเดียวกันที่เป็นสากล หรือแม้แต่ความสนใจ ส่วนบุคคลที่เป็นสากล

2. ความรู้ความสามารถเชิงคอมพิวเตอร์ อย่างน้อยที่สุดจะต้องมีดัชนีบ่งชี้ที่แสดงว่า ผลผลิตของระบบบัณฑิตศึกษาของสถาบันนั้น สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ สามารถใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมที่ได้รับความนิยมในด้าน word processing, spread sheet, statistics, และ โปรแกรมกราฟฟิคที่เป็นที่รู้จักหรือนิยมใช้ในยุคโลกาภิวัตน์

3. ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นต้นว่า ความสามารถในการค้นหา ข้อมูลและค้นคืนข้อมูลในฐานข้อมูล หรือสารสนเทศนานาชาติโดยผ่านคอมพิวเตอร์และ โทรคมนาคม ได้ รวมทั้งความสามารถในการใช้ e-mail อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

อย่างไรก็ตามยังมีผู้วิจัยที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ สมรรถนะและคุณลักษณะในวิชาชีพครู ซึ่งนับว่าเป็นวิชาชีพหนึ่งที่จะต้องมุ่งเน้นและตระหนักถึงควมมีคุณภาพด้วย ในฐานะที่ต้องเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในภาพรวมด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช (2541) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ สมรรถนะครูวิทยาศาสตร์และครูคณิตศาสตร์ที่พึงประสงค์ในอนาคต การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูวิทยาศาสตร์และครูคณิตศาสตร์ที่พึงประสงค์ในอนาคต เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรผลิตครูวิทยาศาสตร์และครูคณิตศาสตร์ระดับปริญญาตรีรุ่นใหม่ เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักการศึกษา วิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ 45 คน ครูวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ จำนวน 133 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สมรรถนะครูวิทยาศาสตร์และครูคณิตศาสตร์ที่พึงประสงค์ประกอบด้วย ความสามารถเชิงวิชาการ 14 ประการ ความเป็นครู 17 ประการ และความสามารถด้านนวัตกรรมการเรียนการสอน 9 ประการ สมรรถนะดังกล่าวทั้ง 40 ประการนี้ อยู่ภายในกรอบคุณสมบัตินี้ 8 ประการ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ (วทบ. คบ.) แนวใหม่ คือ (1) มีความใฝ่รู้ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการคิดแบบต่างๆ (2) มีวิจรณ์ญาณแบบสหวิทยาการและรอบรู้ทางสังคม (3) ความเป็นผู้นำแบบทีมงาน (4) มีความรู้และความสามารถสูงในด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (5) มีความสามารถในการสอน (6) มีจรรยาบรรณวิชาชีพ (7) มีความสามารถในการสื่อสารในประเทศและต่างประเทศ และ (8) มีความสามารถในการดำรงรักษาวัฒนธรรมไทยและตระหนักในวัฒนธรรมนานาชาติ

อรวรรณ อินทวิชญ (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน นำผลที่ได้มาสังเคราะห์สร้างเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาเป็นแบบสอบถาม แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 ท่านพิจารณาความเหมาะสมในการประเมิน และความเป็นไปได้ที่จะนำเกณฑ์ไปใช้ในการประเมินคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2 รอบ พร้อมทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอหลักฐานเพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการพิจารณาตามเกณฑ์ และกำหนดน้ำหนักในการประเมินแต่ละด้าน เพื่อใช้ในการประเมินองค์รวมของผู้ถูกประเมิน ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา มี 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านความรู้ 3 ลักษณะ คือ (1) ความรู้ในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ (2) ความรู้ในเนื้อหาวิชาชีพครู และ (3) ความรู้วิชาพื้นฐานทั่วไป ทั้ง 3 ลักษณะรวม 22 ข้อ (ตัวบ่งชี้)
2. ด้านทักษะการปฏิบัติงาน 9 ทักษะ คือ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การสอน (3) การจัดการกรรมการเรียนการสอน (4) การวัดและประเมินผล (5) การแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (6) การใช้และผลิตสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน (7) เทคนิคการใช้คำถาม (8) การสื่อสาร และ (9) การประสานงาน ทั้ง 9 ทักษะรวม 27 ข้อ (ตัวบ่งชี้)
3. ด้านเจตคติ 2 ลักษณะ คือ (1) เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และ (2) เจตคติต่อวิชาชีพครู ทั้ง 2 ลักษณะรวม 21 ข้อ (ตัวบ่งชี้)
4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณครู รวม 15 ข้อ (ตัวบ่งชี้)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: ฉบับสรุป) ได้ทำการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาคุณาจารย์ และชุดเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณาจารย์คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ เพื่อพัฒนา สมรรถนะทางวิชาชีพครู มีหลักการสำคัญคือ การมุ่งเน้นให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และเรียนรู้ด้วยความสุข ด้วยการใช้ กระบวนการทางปัญญาเพื่อพัฒนาคนและสังคม ซึ่งจากการศึกษาเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่า กลยุทธ์หลักประการหนึ่งในการพัฒนาคุณาจารย์ คือ การส่งเสริมและเอื้ออำนวยให้คณาจารย์ สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ให้สามารถใช้ศักยภาพแห่งตนในการพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการวิจัย ตลอดจนสร้างสรรค์องค์ความรู้ ใหม่อย่างต่อเนื่องด้วยชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นคณะวิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณาจารย์ และชุดเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เรียกว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูและการวิจัย หรือ รูปแบบ พสว. (Teaching Professional and Research Competency Development หรือ TPRCD Model) ขึ้น เพื่อใช้ในการส่งเสริมสมรรถนะ ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของคณาจารย์ที่เน้นความสอดคล้องตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจำแนกสมรรถนะไว้ 10 ด้าน ได้แก่ (1) สมรรถนะทางวิชาชีพครู (2) สมรรถนะด้านการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ (3) สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร และการ ประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (4) สมรรถนะด้านการพัฒนาทักษะการคิดและการ จัดการ (5) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (6) สมรรถนะด้านการเสริมพลังการ เรียนรู้ (7) สมรรถนะด้านการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (8) สมรรถนะด้านเทคนิคการใช้ – สร้าง

แหล่งการเรียนรู้ (9) สมรรถนะด้านการออกแบบหลักสูตรการสอนรายวิชา และ (10) สมรรถนะด้านการวิจัยสู่การพัฒนาวิชาชีพครู

ขอบข่ายเนื้อหาสาระของชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดเรียนรู้ด้วยตนเองแต่ละชุดจะมีเนื้อหาสาระโดยสังเขป ดังนี้

ชุดที่ 1 สมรรถนะทางด้านวิชาชีพครู ได้แก่ ความหมายของสมรรถนะทางวิชาชีพครู องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพครู สมรรถนะทางวิชาชีพครูสำหรับคณาจารย์ การกำหนดสมรรถนะทางวิชาชีพครู การสังเคราะห์สมรรถนะทางวิชาชีพครูจากพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542

ชุดที่ 2 สมรรถนะด้านการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ได้แก่ การทำงานของสมอง สารเคมีในสมอง ศักยภาพการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้

ชุดที่ 3 สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การดำเนินการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน และการประเมินผลภาคปฏิบัติ

ชุดที่ 4 สมรรถนะด้านการพัฒนาทักษะการคิดและการจัดการ ได้แก่ ความสำคัญของการคิด องค์ประกอบของการคิด ประเภทของการคิด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหาตามแนวพุทธศาสนา การจัดการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสำคัญของการจัดการ กระบวนการจัดการ ทักษะที่สำคัญในการจัดการ และการพัฒนาทักษะด้านการจัดการ

ชุดที่ 5 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่ ขอบข่ายของการบูรณาการ รูปแบบการบูรณาการ ความสำคัญของการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิซึม การจัดการเรียนรู้แบบโครงการและการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ชุดที่ 6 สมรรถนะด้านการเสริมพลังการเรียนรู้ ได้แก่ พลังการเรียนรู้ องค์ประกอบของการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่มีความหมาย การเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการสอน การเสริมแรงที่มีต่อการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างพลังการเรียนรู้

ชุดที่ 7 สมรรถนะด้านการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ รูปแบบการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะของการสื่อสาร องค์ประกอบของการสื่อสาร การสื่อสารเพื่อสร้างมิตร การสื่อสารเพื่อสร้างศรัทธา การสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ทางการสอน รูปแบบของการสื่อสารทางการสอน อิทธิพลการสื่อสารแบบวัจนภาษา และแบบอวัจนภาษา

ชุดที่ 8 สมรรถนะด้านการใช้ – สร้างแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้แหล่งการเรียนรู้ ประเภทของแหล่งการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน แหล่งการเรียนรู้ ด้านสารสนเทศ วิธีเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้ การสร้างแหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ธรรมชาติ และการสร้างแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

ชุดที่ 9 สมรรถนะด้านการออกแบบหลักสูตรการสอนรายวิชา ได้แก่ การดำเนินการ ออกแบบหลักสูตรการสอนรายวิชา การพัฒนาหลักสูตรการสอนรายวิชา กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การสอนรายวิชา

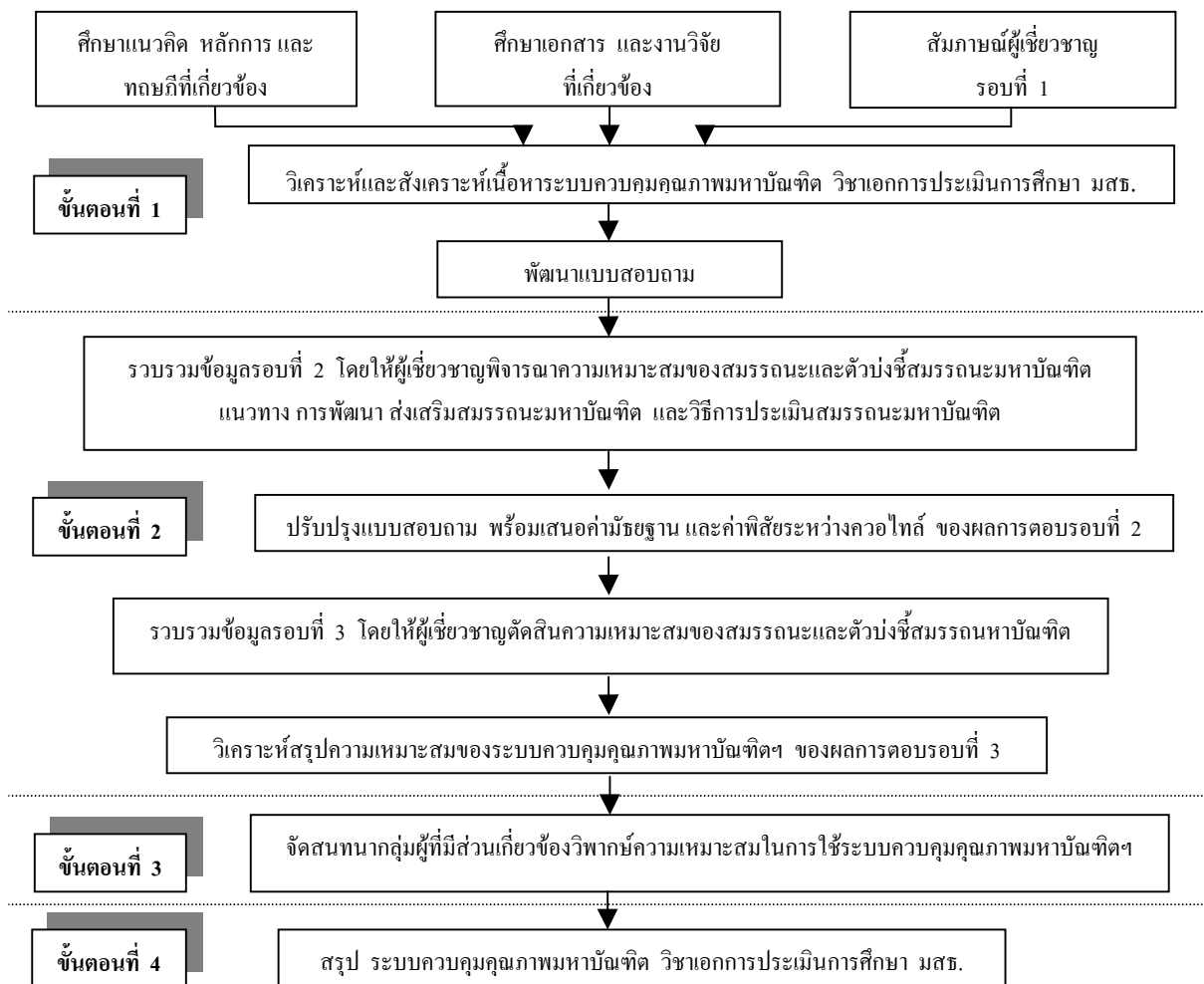
ชุดที่ 10 สมรรถนะด้านการวิจัยสู่การพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ การทำวิจัยทางการศึกษา กระบวนการวิจัย บทบาทของครูในการวิจัย การเป็นครูนักวิจัย การใช้ประโยชน์จากการวิจัย การสร้างคุณค่าวิชาชีพครูด้วยการวิจัย และการสร้างจริยธรรมของครูจากการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปแนวความคิดได้ว่า การควบคุมคุณภาพ การศึกษานั้น สามารถดำเนินการได้ทั้งระบบตั้งแต่ ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) อย่างไรก็ตาม ในระบบการเรียนการสอนนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถที่จะมุ่งเน้นทำการควบคุมคุณภาพของผลผลิต ด้วยการกำหนดสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้เรียนหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษา แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมผู้เรียน และวิธีการประเมินคุณภาพผู้เรียนหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาให้มีความชัดเจน มีความเป็นปรนัย และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งผลที่ได้จากระบบควบคุมคุณภาพนั้นจะสามารถที่จะใช้เป็นสารสนเทศที่จะสะท้อนถึงการนำไป กำหนดวิธีการควบคุมคุณภาพการศึกษาในส่วนของปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะทำการวิจัย การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหัพภาค วิชาเอก การประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในครั้งนี้ โดยมีวิธีการวิจัยดังที่จะกล่าวในบทต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาลัย วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นการวิจัยพัฒนาโดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Research) และการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) วิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหาลัย ซึ่งมีกรอบแนวคิดขั้นตอนในการวิจัยสรุปได้ ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนา ระบบควบคุมคุณภาพมหาลัย วิชาเอกการประถมศึกษา มสธ.

จากภาพที่ 3.1 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดขั้นตอนของการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัย วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ออกเป็นขั้นตอนหลักๆ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัย โดยการแสวงหาข้อมูลและสารสนเทศจาก 3 แหล่ง คือ ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน นำมาประมวลวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาวิทยาลัย แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาวิทยาลัย และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาวิทยาลัย วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แล้วนำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 หาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญต่อระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัย โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาวิทยาลัย แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาวิทยาลัย และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาวิทยาลัย แล้วสรุปผลของความเหมาะสมของระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัย วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จากรอบที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 จัดสนทนากลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องวิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัย วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และ/หรือผู้ที่สนใจในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัย จำนวน 20 คน เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและนำเสนอผล การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัย วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ข้อมูลตามขั้นตอนของเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย โดยให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในองค์ประกอบด้าน สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา หรือการวัดผลการศึกษา หรือการวิจัยการศึกษา หรือสถิติทางการศึกษา และ/หรือผู้เชี่ยวชาญด้านวงการวิชาชีพการประถมศึกษา และ/หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษารวม 20 คน เนื่องจาก Macillan,1971 (อ้างถึงใน เกษม บุญอ่อน 2522: 26-28) ศึกษาพบว่า การวิจัยโดยอาศัยเทคนิคเดลฟายนั้นหากจำนวนผู้เชี่ยวชาญมีตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป จะมีอัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (error) น้อยมากจนคงที่

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. เป็นคณาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ในสาขาวิชาการประถมศึกษา หรือการวัดผลการศึกษา หรือการวิจัยการศึกษา หรือสถิติทางการศึกษา หรือ
2. เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชา ในสาขาวิชาการประถมศึกษา หรือการวัดผลการศึกษา หรือการวิจัยการศึกษา หรือสถิติทางการศึกษา หรือ
3. เป็นนักวิชาการ / นักการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ในสาขาวิชาการประถมศึกษา หรือการวัดผลการศึกษา หรือการวิจัยการศึกษา หรือสถิติทางการศึกษา หรือ
4. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนหรือเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หรือ
5. เป็นผู้บริหาร หรือผู้แทนในองค์กรที่ทำหน้าที่ในการประเมินคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา หรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในระดับนโยบายทางการศึกษา

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อวิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และ/หรือผู้สนใจในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต จำนวน 20 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ได้แก่

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบัณฑิตศึกษา การวัดผลการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. คณาจารย์ผู้สอนแขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 1 แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 2 แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2. เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบวิพากษ์ (บัตรคำถาม) และการจัดสนทนากลุ่ม สรุปได้ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ใช้สำหรับรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1 เกี่ยวกับการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในประเด็นเกี่ยวกับสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2.2 แบบสอบถาม มีจำนวน 2 ชุด มีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยพัฒนามาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1 และสังเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต ประเด็นข้อคำถามสอบถามความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต เป็นแบบเลือกตอบ 3 รายการแรก และ วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต เป็นแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 วิธี ประเด็นหลักของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต ที่สำคัญในแบบสอบถามจำแนกเป็น 3 ด้าน รวม 16 สมรรถนะ 110 ตัวบ่งชี้ สรุปได้ดังนี้

1) ด้านความรู้ และเชี่ยวชาญวิชาการทางการประเมิน ประกอบด้วย

สมรรถนะที่	รายการสมรรถนะ	จำนวนตัวบ่งชี้
1	ความรู้ความสามารถในการวิจัย และ การใช้สถิติทางการศึกษา	8
2	ความรู้ความสามารถในการประเมิน และการจัดการโครงการประเมิน	11
3	ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา	10
4	ความรู้ความสามารถในการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ	4
5	ความรู้ความสามารถในการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ	5
6	ความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา	6
7	ความรู้ความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์	10

2) ด้านความรู้ลึก ความเป็นคนที่สมบูรณ์ในวิชาชีพ ประกอบด้วย

สมรรถนะที่	รายการสมรรถนะ	จำนวนตัวบ่งชี้
8	คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	5
9	จรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและประเมินการศึกษา	8
10	เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมินการศึกษา	5
11	มนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นหมู่คณะ	6

3) ด้านทักษะ คุณลักษณะ และบุคลิกภาพทางวิชาการ ประกอบด้วย

สมรรถนะที่	รายการสมรรถนะ	จำนวนตัวบ่งชี้
12	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิจารณญาณ และมีวิสัยทัศน์	6
13	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม	7
14	ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	6
15	ความสามารถในการเป็นนักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ	7
16	ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต	6

แบบสอบถามชุดที่ 1 นี้ประกอบด้วยช่องสำหรับแสดงความคิดเห็น 3 ช่องใหญ่ คือ ความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต และแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต สำหรับความหมายในการตอบแต่ละช่อง มีดังนี้

(1) ช่องความเหมาะสมของสมรรถนะ และ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต อันดับคะแนน ที่ให้มีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีความสำคัญมากที่สุด และมีความเป็นไปได้
- 4 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีความสำคัญมาก และมีความเป็นไปได้
- 3 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีคุณค่า มีความสำคัญปานกลาง และมีความเป็นไปได้
- 2 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีคุณค่า มีความสำคัญน้อย และมีความเป็นไปได้
- 1 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีคุณค่า มีความสำคัญน้อยที่สุด และมีความเป็นไปได้ หรือสำคัญ แต่เป็นไปได้ไม่ได้

(2) ช่องแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต ประกอบด้วยรายการต่างๆ ที่ผู้วิจัยรวบรวมและระบุไว้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกตอบรายการที่เห็นว่าเป็นแนวทางการพัฒนา ส่งเสริม ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด 3 รายการแรก หรือเลือกได้ไม่เกิน 3 รายการ

(3) ช่องวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิธีการประเมินที่เหมาะสมสามารถเลือกตอบ ได้มากกว่า 1 วิธี ประกอบด้วย การทดสอบ การสังเกต การสอบถาม / สัมภาษณ์ การพิจารณาจาก ผลงาน / โครงการ การรายงานตนเอง และวิธีการอื่นๆ โดยให้ระบุข้อความ

2.2.2 แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมเสนอคำมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของผลการตอบรอบที่ 2 เฉพาะส่วนของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต ทั้ง 3 ด้าน รวม 16 สมรรถนะ 110 ตัวบ่งชี้ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาผลการตอบของกลุ่มเปรียบเทียบกับคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเองเพื่อปรับเปลี่ยนหรือคองนำหนักเดิมตามดุลพินิจของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 แบบวิพากษ์ (บัตรคำถาม) เป็นข้อคำถามแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด ใช้รวบรวมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ต่อความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยผู้วิจัยได้เสนอคำถามในการสนทนากลุ่มประเด็นหลักๆ ดังนี้

2.3.1 ความจำเป็นในการกำหนดระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต ของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

2.3.2 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในประเด็นเกี่ยวกับ

1) *ระดับความเหมาะสม (สำคัญและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ) ของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต* วิชาเอกการประถมศึกษา การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เกี่ยวกับ

(1) สมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ ควรตัดออก

(2) สมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่ควรกำหนดเพิ่มขึ้น

2) *ระดับความเหมาะสม (สำคัญและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ) ของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต* วิชาเอกการประถมศึกษา การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3) *ระดับความเหมาะสม (สำคัญและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ) ของแนวทางการประเมินสมรรถนะมหำบัณฑิต* วิชาเอกการประถมศึกษา การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

4) *ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อนำระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต* ตามกรณีตัวอย่างของ วิชาเอกการประถมศึกษา การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มาใช้

2.3.3 ความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในแต่ละโปรแกรม/แขนงวิชา/วิชาเอก ควรจะมีการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิตที่เป็นรูปธรรม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ อย่างไร

2.4 การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ระบบฯ ได้แสดงความคิดเห็นต่อระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในองค์ประกอบด้านสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหำบัณฑิต

3.2 การรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจะแจ้งเลือกผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้แล้วทำการติดต่อในเบื้องต้นทั้งทางโทรศัพท์ และด้วยตนเองเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และขอความอนุเคราะห์ให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลในการวิจัย และเมื่อผู้เชี่ยวชาญตอบรับแล้วการรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 การรวบรวมข้อมูล รอบที่ 1 ผู้วิจัยติดต่อขอนัดวัน เวลา และสถานที่ทำการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ส่วนผู้เชี่ยวชาญที่มีความประสงค์ที่จะตอบในแบบสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค จะใช้วิธีส่งแบบสัมภาษณ์ทางไปรษณีย์ พร้อมแนบซองเปล่าติดตราไปรษณีย์ จ่าหน้าชื่อ ที่อยู่ของผู้วิจัยเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญส่งกลับคืน

3.2.2 การรวบรวมข้อมูล รอบที่ 2-3 ผู้วิจัยใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ พร้อมแนบซองเปล่าติดตราไปรษณีย์ จ่าหน้าชื่อ ที่อยู่ของผู้วิจัยเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญส่งข้อมูลกลับคืน

3.3 การรวบรวมข้อมูลจากผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง / ผู้สนใจเข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 20 คน แสดงความคิดเห็น ณ ที่ทำการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการสังเคราะห์ และวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้สัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ แล้วผู้วิจัยพยายามคงรูปภาษา และสำนวนเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ ตลอดจนปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อความหมาย และลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ดำเนินการดังนี้

4.2.1 สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาดำเนินการ ซึ่งเป็นลักษณะคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาโดยใช้ ค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range)

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาอันดับของข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ในรอบที่ 2 และ 3 คือ สมรรถนะและตัวบ่งชี้ ต้องมีค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่าระดับ 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.5 แสดงว่าสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะได้รับฉันทามติ หรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน โดยมีการแปลความหมายค่ามัธยฐาน ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง	สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีความสำคัญมากที่สุด และมีความเป็นไปได้
ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง	สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีความสำคัญมาก และมีความเป็นไปได้
ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง	สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีคุณค่า มีความสำคัญปานกลาง และมีความเป็นไปได้
ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง	สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีคุณค่า มีความสำคัญน้อย และมีความเป็นไปได้
ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง	สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีคุณค่า มีความสำคัญน้อยที่สุด และมีความเป็นไปได้ หรือสำคัญ แต่เป็นไปได้ไม่ได้

4.2.2 แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต ประกอบด้วยรายการต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยรวบรวมและระบุไว้ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกรายการที่เห็นว่าเป็นแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด 3 รายการแรก วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (frequency)

4.2.3 วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต ประกอบด้วยรายการ การทดสอบ การสังเกต การสอบถาม / สัมภาษณ์ การพิจารณาจากผลงาน / โครงการ การรายงานตนเอง และวิธีการอื่นๆ โดยให้ระบุข้อความ ผู้เชี่ยวชาญสามารถเลือกตอบวิธีการประเมินที่เหมาะสมได้มากกว่า 1 วิธี วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (frequency)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวิพากษ์ (บัตรคำถาม)

4.3.1 ความคิดเห็นต่างๆ จากคำถามแบบมาตราประมาณค่า 3 ระดับ และ 5 ระดับ วิเคราะห์จำแนกตามกลุ่มผู้ร่วมสนทนา ด้วยสถิติพรรณนาโดยใช้ ค่าความถี่ (frequency) ค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range) โดยมีการแปลความหมายค่ามัธยฐาน ดังนี้

1) ระดับความจำเป็นในการกำหนดระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.00 หมายถึง มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง มีหรือไม่มีก็ได้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง ไม่มีมีความจำเป็น

- 2) *ระดับความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต* มีความหมาย ดังนี้
- ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต มีความสำคัญและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากที่สุด หรือเหมาะสมระดับมากที่สุด
- ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต มีความสำคัญและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมาก หรือเหมาะสมระดับมาก
- ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต มีความสำคัญและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติปานกลาง หรือเหมาะสมระดับปานกลาง
- ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต มีความสำคัญและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ น้อย หรือเหมาะสมระดับน้อย
- ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต มีความสำคัญและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ น้อยที่สุด หรือเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

4.3.2 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยรวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะให้เป็นหมวดหมู่แล้วสรุปเสนอด้วยค่าความถี่ (Frequency) จำแนกตามกลุ่มผู้ร่วมสนทนา

รายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวิพากษ์เสนอไว้ในภาคผนวก ค (หน้า 260)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต ในด้านสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 2

ผลการสนทนากลุ่มวิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้

เป็นการเสนอผลการพิจารณาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย เป็นการสรุประดับความเหมาะสมของสมรรถนะ

	Mdn	ระดับ	Q ₃ - Q ₁	ระดับ						เกณฑ์ (n)
สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถในการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	-	-	-	-	-	มอบหมายให้ทำสารนิพนธ์ / วิจัยฉบับเล็ก (6)
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	15	1	2	4	2	มอบหมายให้สรุปข้อโต้แย้ง
2. มีผลงานสารนิพนธ์ (baby research) / งานวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)	4	มาก	1	สอดคล้อง	-	2	2	16	3	ส่งเคราะห์และวิพากษ์งานวิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่น (6)
3. มีผลงานสารนิพนธ์ (baby research) / งานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)	4	มาก	0	สอดคล้อง	-	2	4	15	3	- มอบหมายให้แปลและเขียนผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ (6) - มอบหมายให้ทำบทนิพนธ์ (5)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของส มรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ งชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมร ทธนะมหาบั ณฑิต (n)
	Md n.	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
4. มีผลงานบทนิพนธ์ใ ดโดยการสังเคราะห์ค วามรู้กับความคิดเ เห็นของตนเพื่อสร้า งองค์ความรู้ใหม่ (synthesis idea and information)	4	มา ก	0	สอด คล้อง	-	1	5	1 3	6	• มอบหมายใ ให้เขียนบท ความผล การวิจัยนำ เสนอในวาร สาร ทางวิชากา ร (4)
5. มีความสามารถนำ เสนอและปกป้องจุด ยืนผลงานของตนเ อง และสามารถวิพาก ษ์โต้ตอบงานวิจัย ในการสัมมนากลุ่ม	4	มา ก	1	สอด คล้อง	-	1 4	9	-	2	• มอบหมายใ ให้เข้าร่วม นำเสนอผล งานวิชากา รเป็นระยะๆ (2)
6. มีความสามารถหา ข้อโต้แย้งหรือปฏิเ สธ (antithesis) การสังเคราะห์ (synthesis) วิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่น	4	มา ก	0	สอด คล้อง	2	1 1	8	3	-	• ให้เป็นผู้ช่วย นักวิจัยของ อาจารย์ (1) • สนับสนุนทุ นอุดหนุน การวิจัย (-)

7. มีการนำสถิติภาคบ รรยาย และสถิติภาคสรุปอ่า งอิงมาใช้ในงานวิจัย / สารนิพนธ์ / บทนิพนธ์และนำเสนอ ได้ถูกต้องชัดเจน	4	มา ก	0	สอด คล้อง	5	1	5	1 2	1	จัดให้มีการ อบรมเสริม ประสบการณ์วิชาชีพ (-)
8. มีบทความทางการวิ จัยเสนอในวารสาร ที่เป็นที่ยอมรับในป ระเทศ / ต่างประเทศ	4	มา ก	1	สอด คล้อง	-	4	3	1 3	2	

จากตารางที่ 4.1 ในสมรรถนะที่ 1
ความรู้ความสามารถในการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 8 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)
ชุดวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีผลงานสารนิพนธ์ (baby research)
/ งานวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานสารนิพนธ์ (baby research) / งานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)

ตัวบ่งชี้ที่ 4

มีผลงานบทนิพนธ์โดยการสังเคราะห์ความรู้กับความคิดเห็นของตนเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ (synthesis idea and information)

ตัวบ่งชี้ที่ 5

มีความสามารถนำเสนอและปกป้องจุดยืนผลงานของตนเองและสามารถวิพากษ์ โต้ตอบงานวิจัยในการสัมมนากลุ่ม

ตัวบ่งชี้ที่ 6

มีความสามารถหาข้อโต้แย้งหรือปฏิเสธ (antithesis) การสังเคราะห์ (synthesis) วิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการนำสถิติภาคบรรยาย

และสถิติภาคสรุปอ้างอิงมาใช้ในงานวิจัย /

สารนิพนธ์ /

บทนิพนธ์และนำเสนอได้ถูกต้อง ชัดเจน

ตัวบ่งชี้ที่ 8

มีบทความทางการวิจัยเสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ /

ต่างประเทศ

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก ได้แก่

1. มอบหมายให้ทำสารนิพนธ์ / วิจัยฉบับเล็ก

2. มอบหมายให้สรุปข้อโต้แย้ง สังเคราะห์

และวิพากษ์งานวิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่น

3.

มอบหมายให้แปลและเขียนผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)
ชุดวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา ประเมินด้วยวิธีการทดสอบ
ด้านการมีผลงานสารนิพนธ์ / งานวิจัยเชิงปริมาณ
ผลงานสารนิพนธ์ / งานวิจัยเชิงคุณภาพ
ผลงานบทนิพนธ์โดยการสังเคราะห์ความรู้กับความคิดเห็นของตนเพื่อสร
ร้างองค์ความรู้ใหม่ การนำสถิติภาคบรรยาย
และสถิติภาคสรุปอ้างอิงมาใช้ในงานวิจัย / สารนิพนธ์ /
บทนิพนธ์และนำเสนอได้ถูกต้องชัดเจน
และมีบทความทางการวิจัยเสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ /
ต่างประเทศนั้น ใช้วิธีประเมินจากการดูผลงาน /
โครงการที่ได้รับมอบหมาย
ส่วนความสามารถนำเสนอ
และปกป้องจุดยืนผลงานของตนเอง และสามารถวิพากษ์
โต้ตอบงานวิจัยในการสัมมนากลุ่ม
และความสามารถหาข้อโต้แย้งหรือปฏิเสธ การสังเคราะห์
วิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่นนั้น ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

สมรรถนะที่ 2 ความรู้ความสามารถในการประเมินและการจัดการโครงการประเมิน	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	-	-	-	-	-	• มอบหมายให้ทำการประเมินในลักษณะต่างๆ (7)
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการประเมินและการจัดการโครงการประเมิน	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	1 5	1	2	5	1	• มอบหมายให้ทำบทนิพนธ์ทางการประเมิน (4) • จัดให้มีการนำเสนอและปกป้องผลงานประเมิน (4)
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA เฉพาะชุดวิชาเลือก) ในชุดวิชาการประเมินนโยบาย แผนงานและโครงการ / การประเมินหลักสูตรและการสอน / การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1 5	1	2	4	1	• มอบหมายให้สรุปข้อโต้แย้ง ส่งเคราะห์และวิพากษ์งานประเมินของผู้อื่น (4) • มอบหมายให้เขียนบทความทางวิชาการประเมิน (4)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สมรรถนะ	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ	วิธีการประเมินตัวบ่งชี้ (n)	แนวทางการพัฒนา

และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	ส่งเสริมสมรรถ นะมหาบั คิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ						
3. มีผลงานสารนิพนธ์ เกี่ยวกับการประเมิน นโยบาย แผนงานและโครงการ / การประเมินหลักสูตร และการสอน / การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร	4	มาก	0	สอดคล้อง	-	3	5	1 6	2	• มอบหมายให้ ยกร่างโครงการ การประเมิน เพื่อประเมิน เป้าหมาย ต่าง ๆ (3) • มอบหมายให้ ปฏิบัติหน้าที่ ที่เป็นผู้ช วยงานประเมิน ของอาจ ารย์ (2)
4. มีผลงานการออกแบบ การประเมิน เลือกประเภทหรือรูปแบบ (model) ทางการประเมินใน การประเมินได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	4	มาก	1	สอดคล้อง	1	3	5	1 5	2	• สนับสนุน ทุนอุดหนุน การประเมิน (1) • จัดให้มีการ

	Md n	ระดับ	Q ₃ - Q ₁	ระดับ						เกณฑ์ (n)
8. มีผลงานในการเขียน ข้อเสนอโครงการประเมินได้อย่างเป็นรูป ธรรม	4	มาก	1	สอดคล้อง	1	4	2	1	1	
9. มีผลงานในการบริหาร การจัดการจัดการโครงการประเมินได้อย่าง มีประสิทธิภาพ	4	มาก	0	สอดคล้อง	2	5	5	1	2	
10. มีผลงานในการสร้าง แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบใหม่	4	มาก	1	สอดคล้อง	2	3	3	1	1	
11. มีบทความการประเมินการศึกษาเสนอ ในวารสาร ที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ / ต่างประเทศ	3	ปาน กลาง	1	ไม่ สอดคล้อง	-	4	2	1	2	

จากตารางที่ 4.2 ในสมรณนะที่ 2
ความรู้ความสามารถในการประเมินและการจัดการโครงการประเมิน
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 11 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)

ชุดวิชาการประเมินและการจัดการ

โครงการประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA

เฉพาะชุดวิชาเลือก) ในชุดวิชาการ

ประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ /

การประเมินหลักสูตรและการสอน /

การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 3

มีผลงานสารนิพนธ์เกี่ยวกับการประเมินนโยบาย

แผนงานและโครงการ /

การประเมินหลักสูตรและการสอน /

การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีผลงานการออกแบบการประเมิน

เลือกประเภทหรือรูปแบบ (model)

ทางการประเมินในการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พ

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสามารถนำผลงาน

และประสบการณ์จากการประเมินการศึกษามาบูร

ณาการสร้างสรรค์เป็นผลงานทางวิชาการชิ้นใหม่

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีความสามารถนำเสนอ

และปกป้องจุดยืน ผลงานของตนเอง

และสามารถวิพากษ์

โต้ตอบในการสัมมนากลุ่มนักศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีความสามารถหาข้อโต้แย้งหรือปฏิเสธ (antithesis) การสังเคราะห์ (synthesis) งานการประเมินของผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 8

มีผลงานในการเขียนข้อเสนอโครงการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 9

มีผลงานในการบริหารการจัดการโครงการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 10 มีผลงานในการสร้างแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบใหม่

3.

ความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันเพราะมีความเหมาะสมในระดับ

ปานกลาง 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 11

มีบทความการประเมินการศึกษาเสนอในวารสาร ที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ / ต่างประเทศ

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (ลำดับที่ 2 มีความถี่เท่ากัน 4 รายการ) ได้แก่

1. มอบหมายให้ทำการประเมินในลักษณะต่าง ๆ
2. มอบหมายให้ทำบทนิพนธ์ทางการประเมิน
2. จัดให้มีการนำเสนอและปกป้องผลงานประเมิน
2. มอบหมายให้สรุปข้อโต้แย้ง

สังเคราะห์และวิพากษ์งานประเมินของผู้อื่น

2. มอบหมายให้เขียนบทความทางการประเมิน

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการประเมิน
และการจัดการโครงการประเมิน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA เฉพาะชุดวิชาเลือก)
ในชุดวิชาการประเมินนโยบาย แผนงาน และ
โครงการ / การประเมินหลักสูตรและการสอน / การประเมินองค์กร /
การประเมินบุคลากร ประเมินด้วยวิธีการทดสอบ

ด้านผลงานสารนิพนธ์เกี่ยวกับการประเมินนโยบาย แผนงาน
และโครงการ / การประเมินหลักสูตรและการสอน / การประเมินองค์กร /
การประเมินบุคลากร ผลงานการออกแบบการประเมิน เลือกประเภท /
รูปแบบทางการประเมินในการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ความสามารถนำผลงาน
และประสบการณ์จากการประเมินการศึกษามาบูรณาการสร้างสรรค์เป็น
ผลงานทางวิชาการชิ้นใหม่
ผลงานในการเขียนข้อเสนอโครงการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม
ผลงานในการบริหารการจัดการโครงการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ผลงานในการสร้างแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบใหม่
และมีบทความการประเมินการศึกษาเสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในปร
เทศ / ต่างประเทศนั้น ใช้วิธีประเมินจากการดูผลงาน /
โครงการที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนความสามารถนำเสนอ
และปกป้องจุดยืนผลงานของตนเอง และสามารถวิพากษ์
โต้ตอบในการสัมมนาแก่นักศึกษา
และความสามารถหาข้อโต้แย้งหรือปฏิเสธ
การสังเคราะห์งานการประเมินของผู้อื่น ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

ตารางที่ 4.3 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)

ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช **ในสมรรถนะที่ 3**

ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่งชี้ (n)					แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต (n)
	Md	ระดับ	Q	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
	n	บ	3	บ						
			Q ₁							

สมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา	4	มาก	0	สอดคล้อง	-	-	-	-	-	• มอบหมายให้ร่วมวางแผนประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
1. มีความรู้ความเข้าใจในระบบการศึกษาของไทยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1	3	9	1	2	• มอบหมายให้ร่วมกิจกรรมประเมินภายนอกของสถานศึกษา (9)
2. มีผลงานการประเมินผลภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา	4	มาก	1	สอดคล้อง	-	6	6	1	4	• มอบหมายให้พัฒนามาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์เพื่อการประกันคุณภาพของหน่วยงาน
3. มีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา	4	มาก	1	สอดคล้อง	1	3	5	1	4	

4. มีความรู้ความเข้าใจ ในมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมิน เพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษาทุกประเภท และทุกระดับการศึกษา	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1 2	3	1 1	3	3	งานที่สังกัด (5) • มอบหมายให้วิเคราะห์ SWOT ระบบการศึกษาระบบการศึกษาระบบการศึกษาของไทย (5)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหา บัณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
5. มีผลงานการพัฒนา ตัวบ่งชี้ในการประเมิน เพื่อการประกัน คุณภาพการศึกษา	4	มาก	0	สอดคล้อง	4	4	7	1 3	7	• มอบหมายให้ทำการประเมินโดยเน้นการ

6. มีผลงานการประเมิน การเรียนการสอน ตามแนวทางการป ฏิรูปการศึกษาโดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (student center)	4	มาก	0	สอดคล้อง	1	4	5	1 3	5	ประเมินสภาพ จริง (3) ● มอบหมายใ ให้เข้าร่วมก การสัมมนา เกี่ยวกับการ ประกัน
7. มีผลงานในการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ของผู้เรียน	4	มาก	0	สอดคล้อง	2	2	5	1 4	5	คุณภาพก ารศึกษาแล้ว สรุปเป็นบ ทนิพนธ์ / บทความกา รประกันคุ ณภาพการ
8. มีผลงานการประเมินโดยใช้เทคนิค (เครื่องมือ /วิธีการ) ที่หลากหลายหรือการประเมินแนวใหม่ (alternative assessment)	4	มาก	0	สอดคล้อง	2	2	6	1 5	3	คุณภาพการ ศึกษา (3) ● มอบหมายใ ให้ทำการปร ะเมินโดยเน้น การ ประเมินแนว ใหม่ (-)
9. มีผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา	4	มาก	1	สอดคล้อง	2	2	6	1 4	3	
10. มีผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา	4	มาก	1	สอดคล้อง	2	3	5	1 5	2	

จากตารางที่ 4.3 ในสมรรถนะที่ 3
 ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 10 ตัวบ่งชี้
 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีความรู้ความเข้าใจในระบบการศึกษาของไทยตาม
 แนวพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
 2542

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน
 ตัวบ่งชี้

และเกณฑ์ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการ
 ศึกษาทุกประเภท และทุกระดับการศึกษา

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีผลงานการประเมินผลภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษ
 ษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3

มีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 5

มีผลงานการพัฒนาตัวบ่งชี้ในการประเมินเพื่อการ
 ประกันคุณภาพการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 6

มีผลงานการประเมินการเรียนการสอนตามแนวทาง

การปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
(student center)

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีผลงานในการประเมินตามสภาพจริง
(authentic assessment) ของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีผลงานการประเมินโดยใช้เทคนิค
(เครื่องมือ / วิธีการ) ที่หลากหลาย
หรือการประเมินแนวใหม่ (alternative
assessment)

ตัวบ่งชี้ที่ 9

มีผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการประกัน
คุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 10

มีผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อ
การประกันคุณภาพการศึกษา

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (ลำดับที่ 3 มีความถี่เท่ากัน 2
รายการ) ได้แก่

1.

มอบหมายให้ร่วมวางแผนประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการ
ศึกษา

2.

มอบหมายให้ร่วมกิจกรรมประเมินภายนอกของสถานศึกษา

3. มอบหมายให้พัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้

และเกณฑ์เพื่อการประกันคุณภาพของ หน่วยงานที่สังกัด

3. มอบหมายให้วิเคราะห์ SWOT ระบบการศึกษาของไทย

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้
ความรู้ความเข้าใจในระบบการศึกษาของไทยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน ตัวบ่งชี้
และเกณฑ์ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาทุกประเภท
และทุกระดับการศึกษา ประเมินด้วยวิธีการทดสอบ
ด้านผลงานการประเมินผลภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
ผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
ผลงานการพัฒนาตัวบ่งชี้ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
า
ผลงานการประเมินการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดย
เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลงานในการประเมินตามสภาพจริง
ของผู้เรียน ผลงานการประเมินโดยใช้เทคนิค (เครื่องมือ / วิธีการ)
ที่หลากหลาย หรือการประเมินแนวใหม่
ผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับ
สถานศึกษา
และผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพ
การศึกษานั้น ใช้วิธีประเมินจากากรดูผลงาน /
โครงการที่ได้รับมอบหมาย

ตารางที่ 4.4 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)

ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช **ในสมรรถนะที่ 4**

ความรู้ความสามารถในการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถ นะมหาบั ณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 4 ความรู้ความสามารถในการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ	4	มาก	0	สอดคล้อง	-	-	-	-	-	• มอบหมายให้ประเมินความต้องการจำเป็น

	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ						ชิต (n)
4. มีความสามารถกำหนด กรอบแนวทางการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม	4	มาก	1	สอดคล้อง	3	4	7	1 3	2	มอบหมายให้จัดทำกรอบแนวทางการประเมินโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงาน (5)

จากตารางที่ 4.4 ในสมรรถนะที่ 4
ความรู้ความสามารถในการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 4 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่
สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ **มากถึง 4 ตัวบ่งชี้** ได้แก่
ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น ประเมินความเป็นไปได้
เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหารงาน
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีผลงานสะท้อนการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน
การประเมินความก้าวหน้าของงาน
และนำผลการประเมินไปปรับปรุง
แก้ปัญหาการปฏิบัติงานระหว่างดำเนินโครงการ
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ
ประเมินติดตามผลระยะยาว
และประเมินผลกระทบแล้วนำผลมาตัดสินคุณค่างาน

ตัวบ่งชี้ที่ 4

มีความสามารถกำหนดกรอบแนวทางการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (เป็นลำดับที่ 1

ที่มีความถี่เท่ากันทั้ง 3 รายการ) ได้แก่

1. มอบหมายให้ประเมินความต้องการจำเป็น /
ความเป็นไปได้ของงาน / โครงการ

ของหน่วยงาน

1. มอบหมายให้ประเมินความก้าวหน้าของงาน /
โครงการของหน่วยงาน

1. มอบหมายให้ประเมินผลของงาน /
โครงการของหน่วยงาน

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวมนั้นทุกตัวบ่งชี้ซึ่ง ได้แก่

ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น

ประเมินความเป็นไปได้

เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหารงาน

ผลงานสะท้อนการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน

การประเมินความก้าวหน้าของงาน

และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ปัญหาการปฏิบัติ

ผลงานในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ ประเมินติดตามผลระยะยาว

และประเมินผลกระทบแล้วนำผลมาตัดสินคุณค่างาน

และความสามารถกำหนดกรอบแนวทางการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม

ใช้วิธีประเมินจากการดูผลงาน /โครงการที่มอบหมาย

	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ						เกณฑ์ (n)
สมรรถนะที่ 5 ความรู้ความสามารถในการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ	4	มาก	0	สอดคล้อง	-	-	-	-	-	ให้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ
1. มีผลงานที่สะท้อนถึงการสร้างระบบการประเมินผลภายในให้แก่หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ	4	มาก	1	สอดคล้อง	1	3	6	1	3	- เสริมสร้างพลังอำนาจ (9) - มอบหมายให้ร่วมเป็นคณะทำงานวางแผนประเมินภายในขององค์กรที่สังกัด (7)
2. มีผลงานการเป็นผู้ประเมินในลักษณะให้คำปรึกษา ถ่ายทอด ฝึกอบรม ที่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ	4	มาก	1	สอดคล้อง	1	3	7	1	2	จัดทำ Web site เปิดโอกาสให้นักประเมินแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น (5)
3. มีผลงานการเป็นผู้ฝึก ครูฝึก และมีเทคนิคการอบรมกลุ่มเล็กให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ	4	มาก	1	สอดคล้อง	2	6	6	1	4	มอบหมายให้เขียนบทความเพื่อแลกเปลี่ยน

4. มีความสามารถในการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์กับผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน	4	มาก	0	สอดคล้อง	1	1 1	6	7	3	ารเรียนรู้ในหน่วยงาน (5)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหา บัณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
5. มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรทางการประเมิน	4	มาก	1	สอดคล้อง	1	1 3	7	5	3	- จัดทำฐานข้อมูลนักประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ (3) - มอบหมายให้เข้าร่วมในกิจกรรมสัมมนาประเมินผลที่จัดโดยหน่วยงานหรือจัดด้วยตนเอง (-)

จากตารางที่ 4.5 ในสมรรถนะที่ 5
 ความรู้ความสามารถในการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ
 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 5 ตัวบ่งชี้
 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่
 สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ **มากถึง 5 ตัวบ่งชี้** ได้แก่
 ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีผลงานที่สะท้อนถึงการสร้างระบบการประเมินผล
 ภายในให้แก่   หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีผลงานการเป็นผู้ประเมินในลักษณะให้คำปรึกษา
 ถ่ายทอด

ฝึกอบรมที่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับหน่วย
 งาน / หน่วยปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานการเป็นผู้ฝึก ครูฝึก

และมีเทคนิคการอบรมกลุ่มเล็กให้กับ
 หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้ที่ 4

มีความสามารถในการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์กับผู้เกี่ยวข้องกับการ
 ประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 5

มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรทางการประเมิน

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (ลำดับที่ 3 มีความถี่เท่ากับ 2
 รายการ) ได้แก่

1.
ให้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ
2.
มอบหมายให้ร่วมเป็นคณะทำงานวางแผนประเมินภายในขององค์กรที่สังกัด
3. จัดทำ Web site
เปิดโอกาสให้นักประเมินแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น
3.
มอบหมายให้เขียนบทความเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในหน่วยงาน

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้

ผลงานที่สะท้อนถึงการสร้างระบบการประเมินผลภายในให้แก่หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ ผลงานการเป็นผู้ประเมินในลักษณะให้คำปรึกษา ถ่ายทอด ฝึกอบรมที่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจ ให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ และผลงานการเป็นผู้ฝึก ครูฝึก และมีเทคนิคการอบรมกลุ่มเล็กให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ นั้น ใช้วิธีประเมินจากการดูผลงาน / โครงการที่ได้รับมอบหมาย

ด้านความสามารถในการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์กับผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน และความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรทางการประเมิน ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

ตารางที่ 4.6 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)

ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช **ในสมรรถนะที่ 6**

ความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหา บัณฑิต (n)
	Mdn	ระดับ	Q ₃ - Q ₁	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 6 ความรู้ความสามารถในการพัฒนา เครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	-	-	-	-	-	มอบหมายให้พัฒนาเครื่องมือประเมินประเภทต่าง ๆ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการพัฒนา เครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	1 6	1	5	4	-	แล้วนำไปใช้ในองค์กร (10) • มอบหมายให้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (10) • จัดให้มีการอบรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพ (7)
2. มีผลงานการพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการประเมินการศึกษา	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	3	2	5	1 6	-	
3. มีผลงานในการพัฒนา มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินการศึกษา	4	มาก	1	สอดคล้อง	3	3	4	1 4	-	
4. มีส่วนร่วมในการเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อการประเมินการศึกษา	4	มาก	0	สอดคล้อง	1	5	7	6	8	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

สมรรถนะ	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ	วิธีการประเมินตัวบ่งชี้ (n)	แนวทางการพัฒนา

และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	ส่งเสริมสมรรถ นะมหาบั คิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ						
5. มีผลงานวิเคราะห์ คุณภาพของเครื่อง มือเพื่อการประเมิน การศึกษาด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์	4	มา ก	1	สอด คล้อง	2	4	5	1 2	2	
6. มีความสามารถเลือก ใช้ เครื่องมือเพื่อการปร ะเมินการศึกษาได้ อย่างมี ประสิทธิภาพ	5	มา กที่ สุด	1	สอด คล้อง	7	8	7	1 0	2	

จากตารางที่ 4.6 ในสมรรถนะที่ 6
ความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 6 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)
ชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับ
การประเมินการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีผลงานการพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับการประเมิน
การศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 6

มีความสามารถเลือกใช้เครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษาได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีเหมาะสมในระดับ
มาก 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานในการพัฒนามาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ /

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 5

มีผลงานวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือเพื่อการปร

เมินการศึกษาด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (ลำดับที่ 1 มีความถี่เท่ากับ 2
รายการ) ได้แก่

1. มอบหมายให้พัฒนาเครื่องมือประเมินประเภทต่าง ๆ
แล้วนำไปใช้ในองค์กร

1.

มอบหมายให้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์

2. จัดให้มีการอบรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพ

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)
 ชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษาประเมินด้วยวิธีการทดสอบ

ด้านผลงานการพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการประเมินการศึกษา ผลงานในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินการศึกษา
 ผลงานวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 และความสามารถเลือกใช้เครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ใช้วิธีประเมินจากการดูผลงาน /
 โครงการที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ /
 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษา ประเมินจากการรายงานตนเอง หรือจากการสอบถาม / สัมภาษณ์ หรือดูจากผลงาน / โครงการ

ตารางที่ 4.7 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต
 วิชาเอกการประเมินการศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 7
 ความรู้ความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของส มรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมร ทธนะมหาบั ณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 7 ความรู้ความสา มารถในการ ทำวิทยานิพนธ์	5	มา กที่สุด	0	สอ ดค ล้อง	-	-	-	-	-	ให้มีการสอบปากเปล่างานวิทยานิพนธ์โดยคณะกรรมการประจำหลักสูตร/บัณฑิตวิทยาลัย (9)
1. หัวข้อวิทยานิพนธ์มีความทันสมัยและมีคุณค่าต่อการพัฒนาศาสตร์ด้านการประเมินการศึกษาโดยผ่านการพิจารณาในลักษณะของคณะกรรมการประจำหลักสูตร / บัณฑิตวิทยาลัย	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	1	4	7	1 5	2	ให้มีการสอบรวบยอดงานวิทยานิพนธ์โดยมี

3. มีสัดส่วนการค้นคว้า อ้างอิงวรรณกรรมระหว่าง ในและต่างประเทศ	4	มาก	1	สอดคล้อง	2	6	5	1 4	1	• มอบหมายให้เขียนบทความจากวิทยานิพนธ์ส่งตีพิมพ์ในวารสาร (3) • มอบหมายให้นำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ในการประชุม/สัมมนาวิชาการ(3) • สนับสนุนเงินทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ (-)
4. มีความสามารถเขียน รายงานและพุดนำเสนองาน วิทยานิพนธ์	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	4	9	6	1 0	1	
5. มีวินัยในตนเอง (self discipline) และการจัดการเรื่องเวลา	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1	1 5	3	2	4	
6. งานวิทยานิพนธ์ได้รับการ อุดหนุนงบประมาณจาก หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง	3	ปานกลาง	0. 2 5	ไม่สอดคล้อง	-	2	5	9	3	
7. ผลงานวิทยานิพนธ์ ได้รับการพิจารณาผ่าน กรรมการสอบทั้งภายในและ ภายนอกมหาวิทยาลัย	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1	3	6	1 1	1	

8. มีความเข้มข้นในการประเมินผลการทำวิทยานิพนธ์ เช่น การสอบหัวข้อ การสอบปากเปล่า (oral examination) การสอบรวมยอด (comprehensive examination) การสอบป้องกัน เป็นต้น	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	2	9	8	7	2	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่งชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต (n)
	Mdn	ระดับ	Q3 - Q1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
9. ระดับคุณภาพของวิทยานิพนธ์มีประโยชน์ต่อสังคม โดยรวมทั้งทางตรง และ ทางอ้อม	4	มาก	1	สอดคล้อง	-	3	4	13	3	

10. ผลงานวิทยานิพนธ์ ได้รับความยอมรับ เช่น ได้รับการคัดเลือก ให้นำเสนอผลงาน ในที่ประชุมสัมมนา ทางวิชาการ ได้รับการตีพิมพ์ใน วารสารวิชาการที่เป็น ที่ยอมรับ เป็นต้น	4	มาก	1	สอดคล้อง	-	4	6	1 1	2	

จากตารางที่ 4.7 ในสมรรถนะที่ 7
ความรู้ความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 10 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1

หัวข้อวิทยานิพนธ์มีความทันสมัยและมีคุณค่าต่อการพัฒนาศาสตร์
ด้านการประเมินการศึกษา
โดยผ่านการพิจารณาในลักษณะของ
คณะกรรมการประจำหลักสูตร /

บัณฑิตวิทยาลัย

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย

การกำหนดปัญหาการวิจัย

การให้นิยามคำถามการวิจัย

การสังเคราะห์วรรณกรรม การสร้างเครื่องมือ

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มตัวอย่าง
 การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
 การแปลผลและการสรุปข้อมูล
 การแก้ปัญหาในการวิจัย

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถเขียนรายงาน
 และพุดนำเสนองานวิทยานิพนธ์

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีวินัยในตนเอง (self discipline)
 และการจัดการเรื่องเวลา

ตัวบ่งชี้ที่ 7

ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับการพิจารณาผ่านกรรม
 การสอบทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ตัวบ่งชี้ที่ 8

มีความเข้มข้นในการประเมินผลการทำวิทยานิพนธ์
 เช่น การสอบหัวข้อ การสอบปากเปล่า (oral
 examination) การสอบรวบยอด (comprehensive
 examination) การสอบป้องกัน เป็นต้น

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ

มาก 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 3

มีสัดส่วนการค้นคว้าอ้างอิงวรรณกรรมระหว่างในและต่างประเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 9

ระดับคุณภาพของวิทยานิพนธ์มีประโยชน์ต่อสังคม
 โดยรวมทั้งทางตรงและทางอ้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 10

ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับความยอมรับ เช่น ได้รับการคัดเลือกให้

นำเสนอผลงานในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ
 ได้รับการตีพิมพ์ใน

วารสารวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ

เป็นต้น

3.

ความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันเพราะมีความเหมาะสมในระดับ *ปานกลาง*
1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 6

งานวิทยานิพนธ์ได้รับการอุดหนุนงบประมาณจาก
 หน่วยงานหรือ องค์กรที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก ได้แก่

1.

ให้มีการสอบปากเปล่างานวิทยานิพนธ์โดยคณะกรรมการประจำ
 หลักสูตร / บัณฑิต

วิทยาลัย

2.

ให้สอบบรรยายผลงานวิทยานิพนธ์โดยมีคณะกรรมการสอบทั้งภายในและ
 ภายนอก

มหาวิทยาลัย

3.

ให้มีการสอบหัวข้อวิทยานิพนธ์โดยคณะกรรมการประจำหลักสูตร
 / บัณฑิตวิทยาลัย

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้

ความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย การกำหนดปัญหาการวิจัย

การให้นิยามคำถามการวิจัย การสังเคราะห์วรรณกรรม

การสร้างเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มตัวอย่าง

การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลและการสรุปข้อมูล

การแก้ปัญหาในการวิจัย ประเมินด้วยวิธีการทดสอบ

ด้านหัวข้อวิทยานิพนธ์มีความทันสมัย

และมีคุณค่าต่อการพัฒนาศาสตร์ด้านการประเมินการศึกษา
 โดยผ่านการพิจารณาในลักษณะของคณะกรรมการประจำหลักสูตร /
 บัณฑิตวิทยาลัย คณะกรรมการประจำหลักสูตร / บัณฑิตวิทยาลัย
 สัดส่วนการค้นคว้าอ้างอิงวรรณกรรมระหว่างในและต่างประเทศ
 ความสามารถเขียนรายงานและพุดนำเสนองานวิทยานิพนธ์
 งานวิทยานิพนธ์ได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากหน่วยงานหรือองค์กร
 ที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับการพิจารณาผ่านกรรมการสอบทั้งภายในแล
 ะภายนอกมหาวิทยาลัย

ระดับคุณภาพของวิทยานิพนธ์มีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมทั้งทางตรงแ
 ละทางอ้อม และผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับความยอมรับ เช่น
 ได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอผลงานในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ
 ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่เป็นที่ยอมรับนั้น
 ใช้วิธีการประเมินจากการดูผลงาน / โครงการที่มอบหมาย

ส่วนการมีวินัยในตนเอง

และการจัดการเรื่องเวลาประเมินด้วยวิธีการสังเกต
 และความเข้มข้นในการประเมินผลการทำงานวิทยานิพนธ์ เช่น
 การสอบหัวข้อ การสอบปากเปล่า การสอบรวบยอด การสอบป้องกัน
 ประเมินด้วยวิธีการสังเกต หรือสอบถาม / สัมภาษณ์ หรือดูจากผลงาน
 / โครงการที่มอบหมาย

1.2 ด้านความรู้สึก ความเป็นคนที่สมบูรณ์ในวิชาชีพ

ตารางที่ 4.8 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)

ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช **ในสมรรถนะที่ 8**

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหา บัณฑิต (n)
	Mdn	ระดับ	Q ₃	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สัมภาษณ์ / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 8 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ พึงประสงค์	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	-	-	-	-	-	• บูรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไว้ในกิจกรรมฝึก
1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบในวิชาชีพ	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	1	16	5	5	6	

2. มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช้วิชาชีพในทางที่ผิด	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	1	16	4	5	6	กประสบการณ์วิชาชีพ (10) ● บุรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมเข้าในกิจกรรมการปฐมนิเทศ (8)
3. มีความเสียสละทำประโยชน์เพื่อสังคม ทำการประเมินเพื่อการกุศล	4.5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1	15	4	3	7	
4. มีความประหยัด (ใช้สิ่งของ และทรัพย์สิน ทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัด และคุ้มค่า)	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1	16	5	3	5	
5. เป็นตัวอย่างที่ดีในแวดวงวิชาชีพ วางตนเหมาะสม รู้จักกาลเทศะ	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	1	17	5	4	5	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต	วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถ นะมหาบั
		ทดสอบ	สังเกต	สอบ	ผู้ ผล	ราย	

	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ						เกณฑ์ (n)
										● บุรณาการ เนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริย- ธรรม และ ค่านิยมไว้ในส าระชุดวิชา ต่างๆ (6) ● ให้จัดทำแฟ้ม ผลงานที่ส ะท้อนถึงการ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสง ค์ (5)

จากตารางที่ 4.8 ในสมรรถนะที่ 8 คุณธรรม จริยธรรม
และค่านิยมที่พึงประสงค์
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 5 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับ **มากที่สุดทั้ง**
5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ
ปฏิบัติตนตามระเบียบในวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ใช้วิชาชีพในทางที่ผิด
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความเสียสละทำประโยชน์เพื่อสังคม

ทำการประเมินเพื่อการกุศล

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความประหยัด

(ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเอง และส่วนรวม
อย่างประหยัด และคุ้มค่า)

ตัวบ่งชี้ที่ 5 เป็นตัวอย่างที่ดีในแวดวงวิชาชีพ

วางตนเหมาะสม รู้จักกาลเทศะ

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก ได้แก่

1. บุรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม
และค่านิยมเข้าในกิจกรรม

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. บุรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม
และค่านิยมเข้าในกิจกรรม

การปฐมนิเทศ

3. บุรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม
และค่านิยมไว้ในสาระชุดวิชาต่างๆ

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวมทุกตัวบ่งชี้ซึ่งได้แก่
การมีวินัย การมีความรับผิดชอบ การปฏิบัติตนตามระเบียบในวิชาชีพ
มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ใช้วิชาชีพในทางที่ผิด

มีความเสียสละทำประโยชน์เพื่อสังคม ทำการประเมินเพื่อการกุศล

มีความประหยัด (ใช้สิ่งของ และทรัพย์สินทั้งของตนเอง
และส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า)

และการเป็นตัวอย่างที่ดีในแวดวงวิชาชีพ วางตนเหมาะสม รู้จักกาลเทศะ
ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

	Mdn	ระดับ	Q ₃ - Q ₁	ระดับ						เกณฑ์ (n)
สมรรถนะที่ 9 จรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและประเมินการศึกษา	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	-	-	-	-	-	• บุรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาเข้าในกิจกรรมการสัมมนาเสริม / สัมมนาเข้ม (8)
1. มีความรับผิดชอบ (responsibility) โดยคำนึงถึงความเป็นป็นประโยชน์ ความซื่อสัตย์ และให้บริการด้วยมาตรฐาน	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	1	15	7	6	7	
2. มีความสามารถ (competence) ร่วมกันรักษามาตรฐานของวิชาชีพ โดยการหักท้วงปฏิบัติการณ์ของผู้ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ และพยายามแก้ไขปฏิบัติการที่ไม่เหมาะสม	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1	12	8	5	6	• บุรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาเข้าในกิจกรรมฝึกประสบการณ์

3. ยอมรับในขอบเขต ความรู้ความสามารถ ของตน ไม่ฝืนให้บริการหรือ ใช้เทคนิคที่ตนไม่ท ราบ	5	มา กที่ สุด	1	สอด คล้อง	2	1 2	8	6	8	รณวิชาชีพ (8)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของส มรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมร ทธนะมหาบั ณัติ (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
4. เผยแพร่ความรู้ต่อ สาธารณะ (public statements) ทั้งทางตรงและทาง อ้อมให้ถูกต้องตาม หลักวิชาและขอบ เขต ความรู้ของตน	4	มา ก	1	สอด คล้อง	1	1 1	7	1 0	6	บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาวัยในสาขาระชดวิชาทางการประเ

5. รักษาความลับ(co nfidentiality) เกี่ยวกับบุคคลไม่เ เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ โดยปราศจากเหตุ ผล	5	มา กที่ สุด	0	สอด คล้อง	3	1 2	8	4	5	มิน (7) ● ให้จัดทำ แฟ้มผลงาน ที่สะท้อนถึง การ มีจรรยาบรร ณในวิชาชีพ
6. รักษาความลับของแ บบสอบ (test security) มิให้มีการคัดลอกห รือเผยแพร่ ทั่วไป ผู้ใช้จะต้องอยู่ในวิ ชาชีพและรักษาคว ามลับ	5	มา กที่ สุด	0	สอด คล้อง	1	1 4	7	3	4	พการประ เมินการศึก ษา (6)
7. การตีความผลการส อบ (test interpretation) ต้องเก็บเป็นความลั บจะเปิดเผยได้เฉพ าะบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในก าร ตีความเท่านั้น	5	มา กที่ สุด	1	สอด คล้อง	1	1 1	9	2	4	

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

สมรรถนะ	ความเหมาะสมของส มรรถนะและ	วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)	แนวทาง การพัฒนา

และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	ส่งเสริมสมรรถ นะมหาบั ณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ						
8. การพิมพ์เผยแพร่แ บบสอบ (test publication) แบบสอบเชิงจิตวิทยา จะจัดพิมพ์เพื่อการ ค้าเฉพาะผู้พิมพ์ที่ป ฏิบัติตามหลักการวิ ชาชีพและจำหน่ายแ บบสอบแก่ผู้ใช้ที่ทร งคุณวุฒิเท่านั้น	4	มา ก	0	สอด คล้อง	1	8	9	5	3	

จากตารางที่ 4.9 ในสมรรถนะที่ 9

จรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและประเมินการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 8 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความรับผิดชอบ (responsibility)

โดยคำนึงถึงความเป็นปณัย ความ ซื่อสัตย์
และให้บริการด้วยมาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความสามารถ (competence)

ร่วมกันรักษามาตรฐานของวิชาชีพ

โดยการหักล้างปฏิบัติการของผู้ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ และพยายาม แก้ไขปฏิบัติการที่ไม่เหมาะสม
ตัวบ่งชี้ที่ 3

ยอมรับในขอบเขตความรู้ความสามารถของตน
ไม่ฝืนให้บริการหรือใช้เทคนิคที่ตนไม่ทราบ

ตัวบ่งชี้ที่ 5 รักษาความลับ (confidentiality)

เกี่ยวกับบุคคลไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบโดยปราศจากเหตุผล

ตัวบ่งชี้ที่ 6 รักษาความลับของแบบสอบ (test security) มิให้มีการคัดลอกหรือ เผยแพร่ทั่วไป
ผู้ที่ใช้จะต้องอยู่ในวิชาชีพและรักษาความลับ

ตัวบ่งชี้ที่ 7 การตีความผลการสอบ (test interpretation)

ต้องเก็บเป็นความลับจะเปิดเผยได้เฉพาะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการตีความเท่านั้น

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีเหมาะสมในระดับ

มาก 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 4 เผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณะ (public statements) ทั้งทางตรงและ
ทางอ้อมให้ถูกต้องตามหลักวิชาและขอบเขตความรู้ของตน

ตัวบ่งชี้ที่ 8 การพิมพ์เผยแพร่แบบสอบ (test publication) แบบสอบเชิงจิตวิทยา

จะจัดพิมพ์เพื่อการค้าเฉพาะผู้พิมพ์ที่ปฏิบัติตามหลัก
การทางวิชาชีพ

และจำหน่ายแบบสอบแก่ผู้ใช้ที่ทรงคุณวุฒิเท่านั้น

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (ลำดับที่ 1 มีความถี่เท่ากัน 2
รายการ) ได้แก่

1.

บูรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาเข้าใน กิจกรรมการสัมมนาเสริม / สัมมนาเข้ม

1.

บูรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาเข้าใน

กิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.

บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาไว้ในสาระ

ชุดวิชาทางการประเมิน

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้

ความรับผิดชอบโดยคำนึงถึงความเป็นปรณัย ความซื่อสัตย์ และให้บริการด้วยมาตรฐาน

ความสามารถร่วมกันรักษามาตรฐานของวิชาชีพโดยการทักท้วงปฏิบัติการของผู้ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ และพยายามแก้ไขปฏิบัติการที่ไม่เหมาะสม ยอมรับในขอบเขตความรู้ความสามารถของตน

ไม่ฝืนให้บริการหรือใช้เทคนิคที่ตนไม่ทราบ

เผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณะทั้งทางตรง

และทางอ้อมให้ถูกต้องตามหลักวิชา และขอบเขตความรู้ของตน

รักษาความลับเกี่ยวกับบุคคลไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบโดยปราศจากเหตุผล

รักษาความลับของแบบสอบถามให้มีการคัดลอกหรือเผยแพร่ทั่วไปผู้ที่ใช้จะต้องอยู่ในวิชาชีพและรักษาความลับ

การตีความผลการสอบต้องเก็บเป็นความลับจะเปิดเผยได้เฉพาะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการตีความเท่านั้น ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

ด้านการพิมพ์เผยแพร่แบบสอบแบบสอบเชิงจิตวิทยาจะจัดพิมพ์

เพื่อการค่าเฉพาะผู้พิมพ์ที่ปฏิบัติตามหลักการทางวิชาชีพและจำหน่ายแบบสอบแก่ผู้ใช้ที่ทรงคุณวุฒิ เท่านั้น ประเมินจากการสอบถาม / สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.10 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)

ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในสมรรถนะที่ 10

เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมินการศึกษา

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหา บัณฑิต (n)
	Mdn	ระดับ	Q ₃ - Q ₁	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 10 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมินการศึกษา	5	มากที่สุด	0	สอดคล้อง	-	-	-	-	-	• บูรณาการ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพประเมินการศึกษาไว้ในกิจกรรมปฐมนิเทศ / กิจกรรม
1. มีใจรักและมุ่งมั่นพัฒนางานทางการประเมินการศึกษาสามารถทำงานอย่างมีความสุข	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	-	13	8	3	8	

2. มีความศรัทธาในประโยชน์ของงานทาง การประเมินการศึกษา	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	-	12	8	5	8	การเรียนการสอน / กิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (9)
3. มีจิตสำนึกในการประเมินการศึกษาที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เป็นหน้าที่ของทุกคนต้องทำด้วยความเต็มใจและอยากทำ	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	-	13	9	5	6	• บูรณาการการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพประเมิน การศึกษาไว้ในสาระชุดวิชา การประเมิน (7)
4. เป็นกรรมการ / สมาชิกของสมาคม / ชมรมวิชาชีพการประเมิน	4	มาก	1	สอดคล้อง	1	6	10	5	5	• สํารวจเจตคติต่อวิชาชีพแล้วเปลี่ยนเจตคติของผู้ที่มีเจตคติในทางลบ (6)
5. มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง	4	มาก	0	สอดคล้อง	-	10	12	3	6	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่งชี้ (n)					แนวทางการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต (n)
	Mdn	ระดับ	Q3	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
			Q1							

									● มอบหมายให้เป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของสมาคม / ชมรมวิชาชีพประเมินการศึกษาศึกษา (6) ● ให้จัดตั้งชมรมกลุ่มนักประเมินปฏิบัติการกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (1) ● ให้จัดทำแผนผลงานที่สะท้อนถึงการมีเจตคติที่ดีวิชาชีพการประเมินการศึกษาศึกษา (1)

จากตารางที่ 4.10 ในสมรณะที่ 10
 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมินการศึกษา
 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรณะมหาบัณฑิต จำนวน 5 ตัวบ่งชี้
 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีใจรักและมุ่งมั่นพัฒนางานทางการประเมินการศึกษ
 ษา สามารถทำงานอย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีความศรัทธาในประโยชน์ของงานทางการประเมินการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3

มีจิตสำนึกในการประเมินการศึกษาที่ต้องทำอย่างต่อ
 อเนื่อง เป็นหน้าที่

ของทุกคนต้องทำด้วยความเต็มใจและอยากทำ

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 4 เป็นกรรมการ / สมาชิกของสมาคม /
 ชมรมวิชาชีพการประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรณะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (ลำดับที่ 3 มีความถี่เท่ากัน 2
 รายการ) ได้แก่

1.

บูรณาการการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพประเมินการศึกษาไว้ในกิจกรรมปฐ
 มนิเทศ /

กิจกรรม การเรียนการสอน /
กิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.

บูรณาการการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพประเมินการศึกษาไว้ในสาระชุดวิชาการประเมิน

3. สํารวจเจตคติต่อวิชาชีพฯ

แล้วเปลี่ยนเจตคติของผู้ที่มีเจตคติในทางลบ

3. มอบหมายให้เป็นคณะกรรมการ /

สมาชิกของสมาคม / ชมรมวิชาชีพประเมินการศึกษา

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้

การมีใจรักและมุ่งมั่นพัฒนางานทางการประเมินการศึกษา
สามารถทำงานอย่างมีความสุขมีความศรัทธาในประโยชน์ของงานทาง
การประเมินการศึกษา

และมีจิตสำนึกในการประเมินการศึกษาที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง
เป็นหน้าที่ของทุกคนต้องทำด้วยความเต็มใจและอยากทำนั้นประเมินด้วย
วิธีการสังเกต

ด้านการเป็นคณะกรรมการ / สมาชิกของสมาคม /
ชมรมวิชาชีพการประเมิน และมีความภูมิใจในผลงานของตนเองนั้น
ประเมินด้วยวิธีการสอบถาม / สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.11 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-
Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่ง
ชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)

ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในสมรรถนะที่ 11

มนุษย์สัมพันธ์ และการทำงานเป็นหมู่คณะ

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของส มรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมร ทธนะมหาบั ณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สัมภาษณ์ / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 11 มนุษยสัมพันธ์ และการทำงาน เป็นหมู่คณะ	5	มา กที่ สุด	0	สอ ดค ล้อง	-	-	-	-	-	• มอบหมายใ ให้ ทุกคนมีโอ กาสทำหน้าที่ ในกลุ่มงาน / โครงการใน การฝึกปฏิบัติ สถานกา รณ์จำลอง (8)
1. มีผลงานที่สะท้อน ถึงการปฏิบัติงานใ นฐานะ หัวหน้าคณะทำงาน	4	มา ก	1	สอ ด ค ล้อง ง	1	6	5	9	3	• มอบหมายใ ให้มีการจัดสั มมนากลุ่ม/ focus group หรือกิจกรรม ที่ต้องอาศัย ยความร่วมมือ มือการทำงาน เป็นทีม (8) • บูรณาการ การมีมนุษย
2. มีความสามารถในการ ปรับตัวและตอ บสนองอย่างมีเหตุผ ลต่อเหตุการณ์ที่เป ี่ยนแปลง	4	มา ก	0	สอ ด ค ล้อง ง	1	1 2	9	3	2	
3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ ดีต่อเพื่อนร่วมงาน	5	มา กที่ สุด	1	สอ ด ค ล้อง ง	-	1 5	8	2	1	
4. มีความใจกว้างรับ ฟังความคิดเห็นแล ะความสามารถขอ งผู้อื่น และ ยอมรับเมื่อถูกวิจา รณ์	5	มา กที่ สุด	0	สอ ด ค ล้อง ง	-	1 4	9	1	4	

										/ กิจกรรมฝึ กประสบกา รณวิชาชีพ พ (6) ● มอบหมายใ ห้ทำงานกลุ่ มโดยมีการ เชื่อมโยงเ ป็นเครือข่าย ย เช่น กลุ่มพื้น ภูมิภาคเดีย วกัน กลุ่มหัวข้อ ประเด็นปัญ หาเดียวกัน (6)

จากตารางที่ 4.11 ในสมรรถนะที่ 11 มนุษย์สัมพันธ์
 และการทำงานเป็นหมู่คณะ
 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 6 ตัวบ่งชี้
 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 4

มีความใจกว้างรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของ
 ผู้อื่น และยอมรับ

เมื่อถูกวิจารณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ให้ความร่วมมือ ไม่เอาเปรียบ
ช่วยเหลือและรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีผลงานที่สะท้อนถึงการปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าคณะทำงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองอย่างมี
เหตุผลต่อ

เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ตัวบ่งชี้ที่ 6

มีจุดยืนแต่สามารถยืดหยุ่นตามภาวะการณ์

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (ลำดับที่ 1 มีความถี่เท่ากัน
2 รายการ และลำดับที่ 2 มีความถี่เท่ากัน 2 รายการ) ได้แก่

1. มอบหมายให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่ในกลุ่มงาน /
โครงการในการฝึกปฏิบัติ

สถานการณ์จำลอง

1. มอบหมายให้มีการจัดสัมมนากลุ่ม / focus
group หรือกิจกรรมที่ต้องอาศัยความ
ร่วมมือการทำงานเป็นทีม

2.

บูรณาการการมีมนุษยสัมพันธ์และการทำงานเป็นหมู่คณะในกิจกรรมปฐ
มนิเทศ /

กิจกรรมการเรียนการสอน /

กิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.

มอบหมายให้ทำงานกลุ่มโดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เช่น
กลุ่มพื่นภูมิภาคเดียวกัน

กลุ่มหัวข้อประเด็นปัญหาเดียวกัน

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้

การมีผลงานที่สะท้อนถึงการปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าคณะทำงาน ใช้วิธีประเมินจากการดูผลงาน / โครงการที่ได้รับมอบหมาย

ด้านความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองอย่างมีเหตุผลต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน

มีความใจกว้างรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น

และยอมรับเมื่อถูกวิจารณ์ ให้ความร่วมมือ ไม่เอาเปรียบ ช่วยเหลือ

และรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม

และการมีจุดยืนแต่สามารถยืดหยุ่นตามภาวะการณั้้น

ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

1.3 ด้านทักษะ คุณลักษณะ

และบุคลิกภาพทางวิชาการ

ตารางที่ 4.12 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)

ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในสมรรถนะที่ 12

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์

**คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง   มีวิจารณ์ญาณ
และมีวิสัยทัศน์**

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของส มรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ งชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถ นะมหาบัณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 12 ความสามารถใน การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิจารณ์ญาณ และมีวิสัยทัศน์	5	มา กที่สุด	1	สอ ดค ล่อง	-	-	-	-	-	เน้นให้มีการแสดงความคิดเห็นในการสัมมนาเสริมสัมมนาเข้มหรือที่ประชุมสัมมนาต่างๆ
1. มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูลเปรียบเทียบข้อมูลและมีความคิดรวบยอด	5	มา กที่สุด	1	สอ ด ค ล อ ง	1 1	5	4	1	-	มอบหมายงานให้อ่านแล้วตีความวิเคราะห์

2. มีความสามารถในการประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง ระบุสาเหตุและผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีที่มีความถูกต้องเหมาะสม	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1 2	5	6	3	2	าระห์ วิพากษ์วิจารณ์ (7) ●บูรณาการเนื้อหาการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง ไว้ในหลักสูตร / ชุดวิชา (6)

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่งชี้ (n)					แนวทางการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q ₃ - Q ₁	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	

3. ยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นถือมั่นความคิดเห็นของตนเป็นหลัก	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	1	1 2	8	1	3	• จัดให้มีการแสดงวิสัยทัศน์ทางวิชาการในกิจกรรมสัมมนาเสริม / สัมมนาเข้ม (5) • ให้เข้าร่วมในกิจกรรมสัมมนา Online ที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ (3)
4. มีปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจด้วยการมีข้อมูลที่เพียงพอและตัดสินใจได้อย่างสันติ	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	3	1 3	7	2	2	
5. มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น	4	มาก	1	สอดคล้อง	1	1 3	5	1	2	
6. มีความริเริ่มมีจินตนาการ สามารถคาดการณ์ และกำหนดเป้าหมายได้	4	มาก	1	สอดคล้อง	4	8	9	4	3	

จากตารางที่ 4.12 ในสมรรถนะที่ 12

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์

คิดไตร่ตรอง มีวิจารณ์ญาณ และมีวิสัยทัศน์

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ

มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 6 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล
เปรียบเทียบข้อมูล และมีความคิดรวบยอด

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีความสามารถในการประเมินค่าความน่าเชื่อถือ
ของข้อมูล รู้จัก

พิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง

ระบุสาเหตุและผล ค้นหาคำตอบ

เลือกวิธีที่มีความถูกต้องเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 3

ยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น
ไม่ยึดมั่นถือมั่นความคิด เห็นของตนเป็นหลัก

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีปฏิภาณในการแก้ไขปัญหา

และตัดสินใจด้วยการมีข้อมูลที่เพียงพอ

และตัดสินใจได้อย่างสันติ

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น
เข้าใจผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีความริเริ่ม มีจินตนาการ
สามารถคาดการณ์ และกำหนดเป้าหมายได้

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก ได้แก่

1. เน้นให้มีการแสดงความคิดเห็นในการสัมมนาเสริมสัมมนา
ข้าม หรือที่ประชุม สัมมนาต่างๆ
2. มอบหมายงานให้อ่านแล้วต้องตีความ วิเคราะห์ วิพากษ์
และวิจารณ์
3. บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง   เข้าไว้ในหลักสูตร /
ชุดวิชา

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้
ความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูล
และมีความคิดรวบยอด
และความสามารถในการประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล
รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง ระบุสาเหตุและผล
ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีที่มีความถูกต้องเหมาะสม
ประเมินด้วยวิธีการทดสอบ

ด้านการยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น
ไม่ยึดมั่นถือมั่นความคิดเห็นของตนเป็นหลัก
มีปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจด้วยการมีข้อมูลที่เพียงพอ
และตัดสินใจได้อย่างสันติ และมีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น
เข้าใจผู้อื่นนั้น ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

ส่วนมีความริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์
และกำหนดเป้าหมายได้ประเมินจากการสอบถาม / สัมภาษณ์
หรือการสังเกต

ตารางที่ 4.13 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-
Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่ง
ชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา
ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)
ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต

วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช **ในสมรรถนะที่ 13**
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
และนวัตกรรม

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของส มรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมร ทธนะมหาบั ณฑิต (n)
	Md n	ระดับ บ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สัมภาษณ์ / สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 13 ความสามารถใน การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรม	4	มา ก	1	สอ ดค ล้อง	-	-	-	-	-	• มอบหมายใ ให้นักศึกษา สืบค้นข้อมูล ห้องสมุดบ นระบบเครี อข่ายคอม พิวเตอร์ (8)
1. มีความสามารถติด ต่อสื่อสารทาง e- mail	5	มา กที่ สุด	1	สอ ด ค ล้อง ง	6	6	6	1 0	4	• มอบหมายใ ให้นักศึกษา สืบค้นข้อมูล ทาง internet (7)
2. มีความสามารถสืบ ค้นข้อมูลทาง internet	5	มา กที่ สุด	1	สอ ด ค ล้อง ง	5	5	5	1 0	4	• มอบหมายใ ให้นักศึกษา มี ปฏิสัมพันธ์
3. มีความสามารถในก ารเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัย / การประเมินทาง internet	5	มา กที่ สุด	1	สอ ด ค ล้อง ง	6	4	5	1 0	4	

4. มีความสามารถในการวิเคราะห์สถิติข้อมูลและจัดทำข้อมูลเสนอโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	7	4	4	1 1	2	กับอาจารย์ทาง e-mail (5)
5. มีความสามารถสืบค้นข้อมูลห้องสมุดบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (electronic library)	4	มาก	1	สอดคล้อง	5	4	4	1 0	3	
6. มีความสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพโปรแกรมสมัยใหม่	4	มาก	1	สอดคล้อง	4	1 0	4	6	2	

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่งชี้ (n)					แนวทางการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต (n)
	Mdn	ระดับ	Q ₃	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
			Q ₁							

7. มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น	4	มาก	1	สอดคล้อง	4	9	3	7	3	• อบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์สถิติ ข้อมูล การนำเสนอผลงาน และการติดต่อสื่อสาร (4) • มอบหมายให้นักศึกษา นำเสนอผลงานโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ (4) • มอบหมายให้นักศึกษา เก็บ ข้อมูลการวิจัย / ประเมินทาง Internet (3)

จากตารางที่ 4.13 ในสมรรถนะที่ 13

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ **มาก**

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 7 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถติดต่อสื่อสารทาง e-mail

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความสามารถสืบค้นข้อมูลทาง internet

ตัวบ่งชี้ที่ 3

มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิ
จัย / การประเมิน ทาง internet

ตัวบ่งชี้ที่ 4

มีความสามารถในการวิเคราะห์สถิติข้อมูลและจัด
ทำข้อมูลเสนอโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 5

มีความสามารถสืบค้นข้อมูลห้องสมุดบนระบบเครือ
ข่ายคอมพิวเตอร์ (electronic library)

ตัวบ่งชี้ที่ 6

มีความสามารถใช้ซอฟต์แวร์สแกนรูปเล่มสมัยใหม่

ตัวบ่งชี้ที่ 7

มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแ
พรประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรกได้แก่

1.

มอบหมายให้นักศึกษาสืบค้นข้อมูลห้องสมุดบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

2. มอบหมายให้นักศึกษาสืบค้นข้อมูลทาง internet

3. มอบหมายให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ทาง e-mail

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้
ความสามารถในการติดต่อสื่อสารทาง e-mail
ความสามารถในการสืบค้นข้อมูลทาง internet
ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย / การประเมินทาง internet
ความสามารถในการวิเคราะห์สถิติข้อมูลและจัดทำข้อมูลเสนอโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
และความสามารถในการสืบค้นข้อมูลห้องสมุดบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ นั้นใช้วิธีประเมินจากการดูผลงาน / โครงการที่ได้รับมอบหมาย
ด้านความสามารถใช้ไอศตทัศน์อุปกรณ์สมัยใหม่
และความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

ตารางที่ 4.14 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n) ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ในสมรรถนะที่ 14
ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของส มรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมร ทธนะมหาบั ณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สัมภาษณ์ / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 14 ความสามารถใ นการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร	4	มา ก	1	สอ ดค ล้อง	-	-	-	-	-	• มอบหมายใ ให้อ่านวิทยา นิพนธ์ / งานวิจัยแล้ว สรุปรายงาน ประเด็น สำคัญทางวิ ชาการ (8) • มอบหมายใ ให้เข้าร่วมปร ะชุมสัมมน าทาง วิชาการแล้ว สรุปประเ
1. มีความสามารถในกา รอ่าน อ่านเร็ว / รู้เรื่อง อ่านเป็น อ่านแล้ววิเคราะห์ได้ อ่านแล้วจำได้	5	มา กที่ สุด	1	สอ ด ค ล้อง	1 1	4	5	6	2	
2. มีความสามารถในก ารฟัง มีสมาธิในการฟัง รู้จักฟัง จับประเด็นได้ ฟังแล้วจำได้	5	มา กที่ สุด	1	สอ ด ค ล้อง	9	5	8	6	1	

5. มีความสามารถใช้ภาษา อังกฤษในการติดต่อสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) กับ เจ้าของภาษาได้	4	มาก	0	สอดคล้อง	9	3	5	7	2	• มอบหมายให้เขียนบทความทางวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (5) • จัดให้มีการฝึกสถานการณ์จำลองที่มีการเจรจาต่อรองแก้ไขข้อขัดแย้งต่างๆ (5)
6. มีความสามารถในการเจรจาต่อรองแก้ไขข้อขัดแย้งในงานการประเมินได้	4	มาก	0	สอดคล้อง	5	8	6	5	2	

จากตารางที่ 4.14 ในสมรรถนะ 14
ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 6 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถในการอ่าน อ่านเร็ว /
รู้เรื่อง อ่านเป็น อ่านแล้ววิเคราะห์ได้
อ่านแล้วจำได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความสามารถในการฟัง มีสมาธิในการฟัง
รู้จักฟัง จับประเด็นได้

ฟังแล้วจำได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3

มีความสามารถในการเขียนถูกต้องตามหลักภาษา
เขียนสื่อสารรู้เรื่อง เขียนด้วยภาษาของตน
มีหลักการบูรณาการแล้วเขียนขึ้นใหม่และมีการอ้างอิงที่ถูกต้อง

2.

ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ **มาก 3**
ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 4

มีความสามารถในการเขียนบทความวิชาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 5

มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร
(ฟัง พูด อ่าน เขียน)

กับเจ้าของภาษาได้

ตัวบ่งชี้ที่ 6

มีความสามารถในการเจรจาต่อรองแก้ไขข้อขัดแย้งในงานการ
ประเมินได้

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก ได้แก่

1. มอบหมายให้อ่านวิทยานิพนธ์ /

งานวิจัยแล้วสรุปรายงานประเด็นสำคัญทางวิชาการ

2.

มอบหมายให้เข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการแล้วสรุปประเด็นสำคัญทางวิชาการ

3.

มอบหมายให้มีการแปลบทความทางวิชาการที่เป็นภาษาอังกฤษ

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้
 ความสามารถในการอ่าน อ่านเร็ว / รู้เรื่อง อ่านเป็น
 อ่านแล้ววิเคราะห์ได้ อ่านแล้วจำได้ความสามารถในการฟัง
 มีสมาธิในการฟัง รู้จักฟัง จับประเด็นได้ ฟังแล้วจำได้
 ความสามารถในการเขียนถูกต้องตามหลักภาษา เขียนสื่อสารรู้เรื่อง
 เขียนด้วยภาษาของตน
 มีหลักการบูรณาการแล้วเขียนขึ้นใหม่และมีการอ้างอิงที่ถูกต้อง
 และความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน
 เขียน) กับเจ้าของภาษาได้นั้น ประเมินด้วยวิธีการทดสอบ
 ด้านความสามารถในการเขียนบทความวิชาการ
 ประเมินจากการดูผลงาน / โครงการที่ได้รับมอบหมาย
 ส่วนความสามารถในการเจรจาต่อรองแก้ไขข้อขัดแย้งในงานก
 ารประเมินได้ ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

ตารางที่ 4.15 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ
 ่งชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา
 ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)
 ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต
 วิชาเอกการประเมินการศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช **ในสมรรถนะที่ 15**
ความสามารถในการเป็นนักวิชาการ
ผู้นำทางวิชาการ

สมรรถนะ	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ	วิธีการประเมินตัวบ่งชี้ (n)	แนวทางการพัฒนา

และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	ส่งเสริมสมรรถ นะมหาบั คิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ						
สมรรถนะที่ 15 ความสามารถใน การเป็น นักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ	4	มา ก	0 . 5	สอ ดค ล้อง	-	-	-	-	-	- จัดให้มีเวที แสดงความคิด เห็น/โต้ วาท์ในประ เด็นทาง วิชาการ (9) - มอบหมายใ ให้นักศึกษา เป็น ผู้ช่วยสอน ผู้ช่วยวิทยา กรฝึกอบรม เกี่ยวกับสถิ ติการวิจัย / การประเมิน (8) - มอบหมายใ ให้มีการจัด ทำฐานข้อมูล
1. มีความสามารถใน การสอน / เป็นวิทยากร ฝึกอบรมเกี่ยวกับส ถิติ การวิจัย และการประเมิน	4	มา ก	1	สอด คล้อง	5	7	6	7	1	
2. เป็นผู้นำทางวิชา กร สามารถให้การปรี กษา แนะนำความรู้เกี่ยว กับ สถิติ การวิจัย และประเมินการศีก ษา	4	มา ก	1	สอด คล้อง	4	7	7	5	3	

3. มีความรู้สึกในศาสตร์ของตน รู้กว้างรอบรู้ในศาสตร์อื่น ๆ และรู้หลักการผสมผสานเชื่อมโยงสาระความรู้เข้ากันอย่างกว้างขวาง	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	10	5	8	3	1	ลครือข่าย นักสถิติ นักวิจัย นักประเมิน (6)
4. มีความสามารถในการใช้ข้อมูลความรู้ ยืนยันความคิด (make use information)	4	มาก	1	สอดคล้อง	5	7	8	6	3	

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่งชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q ₃ - Q ₁	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
5. มีความมั่นใจ มีความกล้าหาญทางวิชาการ เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	2	13	7	4	2	มอบหมายให้จัดทำหนังสือรวมบทความทางวิชาการประเมินการศึกษาระดับปริญญาตรี

6. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์(emotion maturity) ตรีภตรงโดยรอบคอบ	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	2	13	7	1	2	กษา (6)
7. เป็นผู้ชี้แนะและปฏิบัติเป็นแบบอย่างของชุมชน และสังคมได้	4	มาก	1	สอดคล้อง	3	7	6	5	3	

จากตารางที่ 4.15 ในสมรรถนะที่ 15

ความสามารถในการเป็นนักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ **มาก**

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ **มากที่สุด 3 ตัวบ่งชี้** ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้ลึกในศาสตร์ของตน รู้กว้างรอบรู้ในศาสตร์อื่นๆ และรู้หลัก

การผสมผสานเชื่อมโยงสาระความรู้เข้ากันอย่างกว้างขวาง

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความมั่นใจ

มีความกล้าหาญทางวิชาการ เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดง ออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (emotion maturity) ตรีภตรงโดยรอบคอบ

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีเหมาะสมในระดับ
มาก 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถในการสอน /
เป็นวิทยากรฝึกอบรมเกี่ยวกับสถิติ
การวิจัย และการประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 เป็นผู้นำทางวิชาการ
สามารถให้การปรึกษาแนะนำความรู้เกี่ยวกับ
สถิติ การวิจัย

และประเมินการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการใช้ข้อมูล
ความรู้ ยืนยันความคิด (make use
information)

ตัวบ่งชี้ที่ 7

เป็นผู้นำและปฏิบัติเป็นแบบอย่างของชุมชน และสังคมได้

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (ลำดับที่ 3 มีความถี่เท่ากัน 2
รายการ) ได้แก่

1. จัดให้มีเวทีแสดงความคิดเห็น /

โต้วาทีในประเด็นทางวิชาการ

2. มอบหมายให้นักศึกษาเป็นผู้ช่วยสอน

ผู้ช่วยวิทยากรฝึกอบรมเกี่ยวกับสถิติ การวิจัย /

การประเมิน

3.

มอบหมายให้มีการจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายนักสถิติ นักวิจัย

3.

มอบหมายให้จัดทำหนังสือรวมบทความทางการประเมินการศึกษาประจำรุ่น
การศึกษา

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้
ความรู้ลึกในศาสตร์ของตน รู้กว้าง รอบรู้ในศาสตร์อื่นๆ
และรู้หลักการผสมผสานเชื่อมโยงสาระความรู้เข้ากันอย่างกว้างขวาง
ประเมินด้วยวิธีการทดสอบ

ด้านความมั่นใจ มีความกล้าหาญทางวิชาการ
เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ตรีศตรองโดยรอบคอบ และ
การเป็นผู้ชี้แนะและปฏิบัติเป็นแบบอย่างของชุมชนและสังคมได้นั้น
ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

ส่วนความสามารถในการสอน /
เป็นวิทยากรฝึกอบรมเกี่ยวกับสถิติ การวิจัย และการประเมิน
เป็นผู้นำทางวิชาการสามารถให้การปรึกษาแนะนำความรู้เกี่ยวกับ สถิติ
การวิจัย และประเมินการศึกษา และมีความสามารถในการใช้ข้อมูล
ความรู้ ยืนยันความคิด นั้น ประเมินด้วยวิธีการสังเกต หรือการสอบถาม
/ สัมภาษณ์ หรือการดูจากผลงาน /โครงการที่ได้รับมอบหมาย

ตารางที่ 4.16 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q₃-
Q₁)

ของคะแนนรวมประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่ง
ชี้สมรรถนะ ค่าความถี่ (n) ของแนวทางการพัฒนา
ส่งเสริมสมรรถนะ และค่าความถี่ (n)
ของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช **ในสมรรถนะที่ 16**
ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้
พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง
และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของส มรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมร ทธนะมหาบั ณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q 3 - Q 1	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สัมภาษณ์ / สัมภาษณ์	ดูผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
สมรรถนะที่ 16 ความสามารถใ นการแสวงหาคว ามรู้ ใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอย างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	5	มา กที่ สุด	1	สอ ดค ล้อง	-	-	-	-	-	• มอบหมายใ ให้เข้าร่วมปร ะชุม /สัมมนาทาง วิชาการ (8) • มอบหมายใ ให้มีการสืบค้ นอ้างอิงแห ล่งข้อมูลม ากกว่า 1 แหล่งในงาน /โครงการที่ กำหนด (8)
1. มีความกระตือรือร้น รับรู้ข้อมูลข่าวสารอ ยุตลอดเวลา สนใจการเรียนรู้จาก แหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อห าเหตุผล	5	มา กที่ สุด	1	สอ ดค ล้อง	1	1 5	7	4	3	• มอบหมายใ ให้เขียนบทความ ไปนำเสนอ ในที่ประ ชุมสัมมนา ต่างๆ เพื่อการ
2. มีความสามารถในการ แสวงหาข้อมูลจาก แหล่งต่างๆ เช่น ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์	5	มา กที่ สุด	1	สอ ดค ล้อง	1	1 0	1 1	1 0	3	• มอบหมายใ ให้เขียนบทความ ไปนำเสนอ ในที่ประ ชุมสัมมนา ต่างๆ เพื่อการ

3. มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูลเปรียบเทียบและสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง	4	มาก	1	สอดคล้อง	6	4	6	8	2	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (7)

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

สมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหา บัณฑิต				วิธีการประเมินตัวบ่ง ชี้ (n)					แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหา บัณฑิต (n)
	Md n	ระดับ	Q ₃ - Q ₁	ระดับ	ทดสอบ	สังเกต	สัมภาษณ์ / สอบถาม / สัมภาษณ์	ผลงาน / โครงการ	รายงานตนเอง	
4. มีความสามารถในการตั้งคำถามได้ตรงประเด็นและเป็นประโยชน์ในศาสตร์ที่ศึกษา	5	มากที่สุด	1	สอดคล้อง	4	8	9	6	3	สนับสนุนให้จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. มีการเข้าร่วมอบรมประชุม สัมมนา และติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	4	มาก	1	สอดคล้อง	-	8	8	5	8	ให้เข้าร่วมกิจกรรมสัมมนา Online

6. มีความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4	มาก	1	สอดคล้อง	1	4	4	1	6	ที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ (3)

จากตารางที่ 4.16 ในสมรรถนะที่ 16
ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด

ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต จำนวน 6 ตัวบ่งชี้
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีความกระตือรือร้นรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา
สนใจการเรียนรู้

จากแหล่งต่างๆ

รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ผู้รู้ ผู้ทรง
คุณวุฒิ อาจารย์ ห้องสมุด

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ตัวบ่งชี้ที่ 4

มีความสามารถในการตั้งคำถามได้ตรงประเด็น
และเป็นประโยชน์ใน

ศาสตร์ที่ศึกษา

2. ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มาก 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล
เปรียบเทียบและสรุปประเด็น
จากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วย
ตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการเข้าร่วมอบรมประชุม สัมมนา
และติดตามความเคลื่อนไหวทาง

วิชาการอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 6

มีความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชี
วิต

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

สอดคล้องกันมากที่สุด 3 รายการแรก (ลำดับที่ 1 มีความถี่เท่ากับ 2
รายการ) ได้แก่

1. มอบหมายให้เข้าร่วมประชุม /
สัมมนาทางวิชาการ

1. มอบหมายให้มีการสืบค้นอ้างอิงแหล่งข้อมูลมากกว่า 1
แหล่งในงาน / โครงการที่ กำหนด

2.

มอบหมายให้เขียนบทความไปนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาต่างๆ
เพื่อการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้

วิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม ดังนี้

ความกระตือรือร้นรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา
สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
ประเมินด้วยวิธีการสังเกต

ด้านความสามารถในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น
ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ความสามารถในการตั้งคำถามได้ตรงประเด็นและเป็นประโยชน์ในศาสตร์ที่ศึกษา และการเข้าร่วมอบรมประชุม สัมมนา และติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ประเมินด้วยวิธีการสอบถาม / สัมภาษณ์ หรือการสังเกต หรือดูจากผลงาน / โครงการที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล

เปรียบเทียบและสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

และความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประเมินด้วยวิธีดูจากผลงาน / โครงการที่ได้รับมอบหมาย

ตอนที่ 2

ผลการสนทนากลุ่มวิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้

เป็นการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มสรุปได้ดังนี้ (รายละเอียด ระดับความคิดเห็น ค่าความถี่ของประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ เสนอไว้ในภาคผนวก ง หน้า 260)

2.1 การกำหนดระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

การกำหนดระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต

ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า **มีความจำเป็นอย่างยิ่ง**

เพราะเป็นการสนองตอบเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา

ซึ่งการจัดการศึกษาทุกระดับต้องมีการควบคุมคุณภาพเพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของผลผลิต

ตามแนวคิดเกี่ยวกับการมีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้

ซึ่งหลักการอุดมศึกษาได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดจากเดิมที่มีเฉพาะความมีเสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom)

ไปสู่การมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถตรวจสอบ (social accountability) ได้ด้วย

ดังนั้นการที่จะให้สังคมตรวจสอบผลผลิตได้จะต้องมีมาตรฐานของผลผลิตเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพ

ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา

และสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ

ก็ได้เริ่มให้ความสำคัญในเรื่องการควบคุมคุณภาพ

การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

ในส่วนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น

ได้กำหนดตัวบ่งชี้ที่ว่าด้วยคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของบัณฑิต

มหาบัณฑิตไว้ในเรื่องของการประกันคุณภาพของสถาบันด้วย

ซึ่งการควบคุมคุณภาพนั้นจำเป็นต้องดำเนินการทั้งระบบตั้งแต่

ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output)

โดยเฉพาะถ้ามีระบบควบคุมคุณภาพผลผลิต หรือ

ด้านผู้เรียนนั้นจะทำให้ได้มหาบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้

ความสามารถในศาสตร์ / วิชาเอกที่ศึกษา

และยังก่อให้เกิดผลต่อการที่ได้คณาจารย์ที่มีคุณภาพ

เพราะมหาบัณฑิตเป็นตัวชี้วัดหลักสูตรที่จะสะท้อนไปถึง ผู้สอนด้วย

และในภาพรวมจะทำให้สถาบันมีคุณภาพเป็นเพิ่มคุณค่าแก่สถาบันยิ่งขึ้น

ทั้งนี้เมื่อมหาบัณฑิตมีคุณภาพ คณาจารย์มีคุณภาพ และสถาบันมีคุณภาพแล้วรวม 3 องค์ประกอบนี้จะเอื้อเป็นระบบที่ต่อเนื่องกัน โดยระบบควบคุมคุณภาพจะเป็นมาตรการที่กลั่นกรอง ควบคุม และดูแลกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อลดความสูญเปล่าและก่อให้เกิดผลลัพธ์ (outcome) ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในคุณภาพของสถาบันของตน ตลอดจนยังเป็นการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม สามารถตรวจสอบได้ เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบโดยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสังคมมีความเข้าใจตรงกันว่า คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา หรือมหาบัณฑิตจะมีคุณภาพตามระบบ ที่กำหนดไว้ คุณภาพมหาบัณฑิตนอกจากจะมีคุณภาพตามที่สถาบันกำหนดแล้ว อาจเป็นการพัฒนามาตรฐานคุณภาพมหาบัณฑิตให้มีคุณสมบัติเป็นที่ต้องการของสังคม และเป็นที่ยอมรับเข้าสู่ระดับมาตรฐานสากลได้

2.2 สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เกี่ยวกับสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่สังเคราะห์ขึ้น โดยภาพรวมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า **มีความเหมาะสมในระดับมาก** เพราะสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีความหลากหลายและครอบคลุมทุกมิติ แต่ตัวบ่งชี้บางรายการยากเกินไปที่จะนำไปปฏิบัติได้ แต่ก็ควรนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาหาวิธีการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดมาตรฐานที่พึงประสงค์ของระดับบัณฑิตศึกษา อย่างไรก็ตามอาจมีการคัดเลือกสมรรถนะหลัก ๆ

และสร้างเป็นสมรรถนะที่เป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่เน้นการเป็นระบบทางไกล อาจประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ สมรรถนะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสมรรถนะความเป็นมหาบัณฑิตในระบบเปิด / ระบบทางไกล ซึ่งหากพัฒนาสมรรถนะคุณภาพได้ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จะเป็นการสร้างเอกลักษณ์ในการแข่งขัน (จุดขาย) แข็งคุณภาพให้แก่มหาวิทยาลัยได้ และถ้าแขนงวิชาสามารถกำหนดและนำไปปฏิบัติได้ก็จะเกิดคุณภาพสูงสุด แต่อย่างไรก็ตามถ้าผู้เรียนยังไม่มีความสามารถในระดับที่กำหนดระบบฯ อาจทำให้มีผลกระทบต่อการสำเร็จการศึกษาที่ยากขึ้น นอกจากนี้การจัดกลุ่มของตัวบ่งชี้ในบางสมรรถนะยังมีความซ้ำซ้อน อาจเป็นปัญหาในการปฏิบัติ ในบางมุมมองของผู้เข้าร่วมสนทนาเห็นว่าสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีมากเกินไป และไม่มีค่านิยามกำกับไว้ในแต่ละสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันได้ ทั้งนี้ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่ไม่เหมาะสมควรตัดออก คือ

สมรรถนะที่ 1

ความรู้ความสามารถในการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา ควรตัดตัวบ่งชี้การมีผลงานสารนิพนธ์ / งานวิจัยเชิงปริมาณ และตัวบ่งชี้การมีผลงานสารนิพนธ์ / งานวิจัยเชิงคุณภาพ อย่างไม่อย่างหนึ่ง โดยที่ไม่ควรเน้นเป็นเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ ควรเป็นไปตามความเหมาะสมในประเด็นที่จะประเมิน ตัวบ่งชี้การมีบทความทางการวิจัย และบทความทางการประเมินการศึกษา เสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ / ต่างประเทศ เพราะเป็นเกณฑ์ที่ยากเกินไปในระดับของการเป็นนักศึกษา และเนื่องจากการนำเสนอบทความวิจัยลงในวารสารต่างประเทศมีขั้นตอนปฏิบัติมาก อีกทั้งทักษะการเขียนภาษาต่างประเทศอาจเป็นข้อจำกัดของ

นักศึกษาด้วย

อาจกำหนดเพียงให้นำเสนอบทความลงในวารสารภายในประเทศน่าจะเพียงพอในการศึกษาระดับปริญญาโท

สมรรถนะที่ 2

ความรู้ความสามารถด้านการประเมินและการจัดการโครงการประเมินควรตัดตัวบ่งชี้การมีผลงานในการบริหารการจัดการโครงการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตัวบ่งชี้การมีผลงานในการสร้างแนวคิด ทฤษฎีรูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบใหม่

เพราะเป็นเกณฑ์ที่ยากเกินไปในระดับของการเป็นนักศึกษา

สมรรถนะที่ 3

ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาควรตัดตัวบ่งชี้การมีผลงานการประเมินผลภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ตัวบ่งชี้การมีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้ประเมินภายนอกโดยตำแหน่งและเป็นเกณฑ์ที่ยากเกินไปในระดับของปริญญาโท

ควรนำไปกำหนดในระดับปริญญาเอกจะมีความเป็นไปได้มากกว่า

ตัวบ่งชี้การมีผลงานในการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน

เพราะจะทำให้เฉพาะนักศึกษาที่เป็นครู อาจารย์ที่สอนในชั้นเรียนเท่านั้น

ตัวบ่งชี้การมีผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา

และตัวบ่งชี้การมีผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาเพราะผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่ได้อยู่ในวงการด้านการศึกษา

สมรรถนะที่ 4

ความรู้ความสามารถด้านการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ

ควรตัดตัวบ่งชี้การมีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น ประเมินความเป็นไปได้

เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหารงาน

ตัวบ่งชี้การมีผลงานในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ประเมินติดตามผลระยะยาว

และประเมินผลกระทบแล้วนำผลมาตัดสินคุณค่างาน

เพราะมีโอกาสเป็นไปได้ไม่น้อยควรเลือกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ส่วนตัวบ่งชี้การมีความสามารถกำหนดกรอบแนวทางการประเมินได้อย่าง เป็นรูปธรรม ควรตัดออก เพราะน่าจะอยู่ในสมรรถนะที่ 2

ความรู้ความสามารถด้านการประเมินและการจัดโครงการประเมิน

สมรรถนะที่ 5

ความรู้ความสามารถด้านการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ

ควรตัดตัวบ่งชี้การมีผลงานสะท้อนถึงการสร้างระบบการประเมินผลภายในให้แก่หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้การมีผลงานการเป็นผู้ประเมินในลักษณะให้คำปรึกษา ถ่ายทอด ฝึกอบรมที่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ และตัวบ่งชี้การมีผลงานการเป็นผู้ฝึก ครูฝึก

และมีเทคนิคการอบรมกลุ่มเล็กให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ

แต่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางท่านเห็นว่าควรตัดออกทั้งสมรรถนะที่ 5

เพราะควรจะเกิดขึ้นหลังจากการสำเร็จการศึกษาแล้ว

สมรรถนะที่ 6

ความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา

ควรตัดตัวบ่งชี้การมีผลงานในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินการศึกษา เพราะมีโอกาสเป็นไปได้น้อย

สมรรถนะที่ 7

ความรู้ความสามารถด้านการทำวิทยานิพนธ์

เพราะเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรอยู่แล้ว

สมรรถนะที่ 9

จรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและประเมินการศึกษา ควรตัด

ตัวบ่งชี้การพิมพ์เผยแพร่แบบสอบ

แบบสอบเชิงจิตวิทยาจะจัดพิมพ์เพื่อการค้าเฉพาะผู้พิมพ์ที่ปฏิบัติตามหลัก การทางวิชาชีพ และจำหน่ายแบบสอบแก่ผู้ใช้ที่ตรงคุณวุฒิเท่านั้น

สมรรถนะ 14

ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ควรตัดตัวบ่งชี้การมีความสามารถในการอ่าน อ่านเร็ว / รู้เรื่อง อ่านเป็น

อ่านแล้ววิเคราะห์ได้ อ่านแล้วจำได้ เพราะจะประเมินค่อนข้างยาก
และตัวบ่งชี้การมีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร (ฟัง
พูด อ่าน เขียน) กับเจ้าของภาษาได้ เพราะนักศึกษายังไม่มีความพร้อม
สมรรถนะที่ 16

ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ควรตัดตัวบ่งชี้การมีความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้
ตลอดชีวิต เพราะจะประเมินค่อนข้างยาก

ตัวบ่งชี้ที่ควรกำหนดเพิ่มขึ้น คือ ความเป็นคนใจกว้าง
ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์และการประเมินจากผู้อื่น
ควรเพิ่มในสมรรถนะที่ 3

ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
เพราะนักประเมินยังมีจุดอ่อนในเรื่องนี้
เนื่องจากเคยชินกับการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น
แต่ไม่ค่อยยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น

2.3 แนวทางการพัฒนา

**ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช**

เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่สังเคราะห์ขึ้น
โดยภาพรวมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า
มีความเหมาะสมในระดับมาก

เพราะครอบคลุมทุกสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ มีเหตุมีผล
มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
สามารถนำมากำหนดให้ผู้เรียนทำกิจกรรมระหว่างที่ทำการศึกษาอยู่ได้
แนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมหากสามารถปฏิบัติได้จะทำให้ได้มหาบัณฑิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน

นยิ่งขึ้น และทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่ามหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษา
 วิชาเอกการประเมินการศึกษา
 จะมีความรู้ความสามารถตามสมรรถนะต่างๆ ที่กำหนดไว้
 ทั้งนี้ประเด็นของการมีแนวคิดให้มหาวิทยาลัยมีสมรรถนะในการเขียนบท
 ความวิจัยเสนอในวารสารต่างประเทศ นั้นควรมีการพัฒนา
 และส่งเสริมสมรรถนะมหาวิทยาลัยให้มีความรู้ ทักษะ
 และเทคนิคการเขียนภาษาอังกฤษเชิงบทความวิชาการเพื่อลงในวารสาร
 ต่างประเทศด้วย แต่ทั้งนี้มีความคิดเห็นในมุมมองกลับกันว่า
 แนวทางการพัฒนา
 ส่งเสริมสมรรถนะมีมากเกินไปที่จะนำไปปฏิบัติได้ครบถ้วน
 เนื่องจากอาจมีข้อจำกัดด้านเวลา ค่าใช้จ่าย และอื่นๆ
 บางรายการอาจทำได้ยากในช่วงระยะเวลา 2 ปี ตามหลักสูตร
 เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่มีภาระงานประจำควบคู่ไประหว่างการศึกษา
 จึงมีข้อจำกัดด้านเวลาในการทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้
 แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมยังขาดความชัดเจนในแนวปฏิบัติ
 อาจต้องรวบรวมข้อมูลจากการนำไปทดลองปฏิบัติแล้วนำมาปรับปรุงแก้
 ไขให้เกิดเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังผู้มีความเห็นว่า
 แนวทางการพัฒนา
 ส่งเสริมไม่สามารถสะท้อนหรือผลักดันสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะตาม
 ที่กำหนดไว้ได้

2.4 วิธีการประเมินสมรรถนะมหาวิทยาลัย

วิชาเอกการประเมินการศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เกี่ยวกับวิธีการประเมินสมรรถนะมหาวิทยาลัย

วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ที่สังเคราะห์ขึ้น

โดยภาพรวมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า
มีความเหมาะสมในระดับมาก เพราะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
 มีความหลากหลายครบถ้วน

วิธีการที่กำหนดสามารถใช้เป็นแนวทางในการควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต และเป็นประกันคุณภาพของมหาบัณฑิตได้อย่างชัดเจน
 วิธีการประเมินเป็นการรับรองได้ในระดับหนึ่งว่ามหาบัณฑิตที่ผ่านการประเมินสมรรถนะตามที่กำหนดนั้น
 จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามที่ได้ศึกษาไว้อย่างมีคุณภาพ แต่ในทางปฏิบัติควรพิจารณาให้ความสำคัญในการกำหนดรูปแบบ และขั้นตอนการวิธีการประเมินให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นเอกฉันท์
 หรือเลือกวิธีประเมินที่เห็นว่าสำคัญและมีความเป็นไปได้มาก
 ผู้สันทนบางท่านเห็นว่าอาจดำเนินการได้ไม่ครบทุกวิธี เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีงานประจำอยู่แล้วอาจจะไม่มีเวลา ในการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย
 และหากต้องมีการประเมินที่มากเกินไปอาจทำให้เกิดปัญหาต่อผู้เรียนไป ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาในเวลาที่กำหนดได้
 นอกจากนี้ยังมีมุมมองที่กลับกันเกี่ยวกับวิธีการประเมินว่าไม่สามารถเป็น ไปได้ในทางปฏิบัติในการศึกษาด้วยระบบทางไกล
 และสมรรถนะบางรายการได้มีการกำหนดคุณสมบัตินั้นๆ ไว้ในหลักสูตรแล้ว

2.5 ประโยชน์ / จุดเด่น หรือปัญหาอุปสรรค / ข้อควรคำนึง ของระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นว่า
 ประโยชน์ / จุดเด่น ของระบบควบคุม คุณภาพมหาบัณฑิต จะทำให้ได้มหาบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพมาตรฐานตามที่สาขาวิชา / สถาบันคาดหวัง
 จะได้คณาจารย์ที่มีคุณภาพ ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ และสถาบันที่มีคุณภาพ
 โดยเฉพาะประโยชน์ของมหาบัณฑิตนั้นเป็นการรับรองคุณภาพมหาบั

๓. ทัศนคติ วิชาเอกการประเมินการศึกษาว่ามีความรู้
 ความสามารถตามสมรรถนะต่างๆ เช่น ความรู้ความคิด การนำไปใช้
 และคุณธรรม จริยธรรม เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 หรือตามมาตรฐานที่กำหนด เป็นที่ศรัทธาของตลาดแรงงานและสังคม
 นอกจากนี้ผู้สนใจที่จะเข้าศึกษาสามารถคาดหวังต่อความรู้ความสา
 มารถที่ตนจะได้รับ
 ด้านผู้เรียนจะทราบถึงคุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาใน
 วิชาเอกนี้อย่างชัดเจน
 มีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถที่จะได้รับจากการศึกษาในสถาบัน
 นั้นๆ ผู้เรียนจะมีความรับผิดชอบสูง
 มีข้อมูลสำหรับการประเมินตนเองว่ามีคุณสมบัติ
 และจะนำประโยชน์จากความรู้ความสามารถตามสมรรถนะและตัวบ่งชี้ส
 มรรถนะไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน
 และสายงานของตนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างสูงสุด
 ด้านประโยชน์ต่อคณาจารย์
 และหลักสูตรนั้นเป็นประโยชน์ในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา
 หากสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
 จะเป็นประโยชน์โดยเฉพาะด้านความรู้ความสามารถในการวิจัยและการใ
 ช้สถิติทางการศึกษาที่จะนำไปสู่การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เพื่อกา
 รพัฒนาสังคมประเทศชาติ
 นอกจากนี้จะมีข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพั
 ฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และประโยชน์ต่อสถาบัน
 คือ เป็นการสร้างเอกลักษณ์ในการแข่งขัน (จุดขาย)
 เชิงคุณภาพให้แก่มหาวิทยาลัยทำให้เกิดความเชื่อมั่นและสร้างมาตรฐาน
 ให้เป็นที่ยอมรับว่า
 เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นมาตรฐานในระบบการศึกษาทางไกล

ปัญหาอุปสรรค /

ข้อควรคำนึงของระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 คือสมรรถนะและตัวบ่งชี้บางรายการมีคุณสมบัติหรือเกณฑ์สูงเกินไปอาจ
 วัดประเมินได้ยาก ตัวบ่งชี้สมรรถนะ

มีมากเกินไปบางรายการมีความซ้ำซ้อนระหว่างสมรรถนะ เช่น
 ความรู้ความสามารถในการทำวิจัย กับ
 ความรู้ความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นต้น สมรรถนะ วิธีการ
 และแนวทางปฏิบัติบางรายการยังไม่ชัดเจนอาจเป็นอุปสรรคในการนำระบบควบคุมคุณภาพนี้ไปใช้
 สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะบางรายการเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ
 และยากต่อการตรวจสอบประเมิน อาจทำให้
 ผู้เรียนเกิดปัญหาระหว่างการศึกษ
 โดยเฉพาะการทำกิจกรรมไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นผลต่อการ
 สำเร็จการศึกษาที่ยากขึ้น
 แผนกิจกรรมการเรียนการสอนอาจมอบหมายงานไม่ครบถ้วนตามแนว
 ทางการพัฒนาและส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต
 ในขณะที่เดียวกันควรต้องคำนึงถึงกิจกรรมที่มอบหมายว่าผู้เรียนได้จัดทำ
 ด้วยตนเองหรือไม่
 สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะบางรายการอาจต้องใช้เวลามากในการติ
 ดตามประเมินผล ไม่สามารถประเมินในช่วงเวลาที่ศึกษาในหลักสูตรได้
 นอกจากนี้ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาในวิชาเอกการประเมินการศึกษาอาจเกิดค
 ความลำบากใจในการตัดสินใจเข้าศึกษาในสถาบันนี้
 เพราะจะวิตกกังวลกับวิธีการประเมินที่ยากเกินไป วิธีการปฏิบัติ
 และการนำไปใช้ทั้งระบบอาจไม่เป็นที่ยอมรับของผู้สนใจที่จะเลือกศึกษาใ
 นวิชาเอกนี้

2.6

**แนวทางการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในแต่ละโปรแกรม /
 แขนงวิชา / วิชาเอก
 ที่เป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ**

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นว่
 การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต แต่ละโปรแกรม /

แขนงวิชา / วิชาเอกในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
 ควรพัฒนาโดยการกำหนดเป็นมาตรฐานสมรรถนะกลางของมหาวิทยาลัย
 และสมรรถนะเฉพาะที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละโปรแกรม /
 แขนงวิชา / วิชาเอก
 แล้วประกาศเป็นแนวปฏิบัติบังคับใช้ให้เป็นรูปธรรม
 กระตุ้นให้ทุกโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก
 ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องควบคุมคุณภาพ
 และประกันคุณภาพมหาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามที่พึงประสงค์ของห
 ลักสูตร แต่ด้านกระบวนการคัดเลือกผู้เรียนแต่ละโปรแกรม / แขนงวิชา
 / วิชาเอก
 ควรมีระบบการคัดเลือกผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานเพียงพอในการสำเร็จการ
 ศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ
 และด้านคอมพิวเตอร์ ส่วนกิจกรรมสัมมนาเสริม
 และสัมมนาเข้มต้องเป็นกิจกรรมที่มีการฝึกความรู้ ทักษะเกี่ยวกับสถิติ
 การวิจัย และการประเมินเพื่อนำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์
 การจัดการกรรมการเรียนการสอนต้องเป็นไปตามแนวปฏิบัติสอดคล้องกับ
 ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
 การประเมินผู้เรียนควรมีความเป็นมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ
 และควรมีการติดตามประเมินผลมหาบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษาอ
 ย่างต่อเนื่อง
 ในขณะที่เดียวกันควรมีการพัฒนา ระบบควบคุมคุณภาพอาจารย์ระดับบั
 คิตศึกษา
 โดยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาในการควบคุมวิทยานิพนธ์ให้เป็
 นมาตรฐาน การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ การใช้อินเทอร์เน็ต
 และด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านอาจารย์ผู้สอน
 อาจารย์สัมมนาเสริม สัมมนาเข้ม
 ควรตระหนักในการถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาอย่างจริงจัง
 โดยเฉพาะการทุ่มเทเวลาให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง
 อาจารย์ที่ปรึกษาควรใช้เวลาแก่นักศึกษาระบบทางไกลให้มากๆ
 และกระตุ้นให้อาจารย์เห็นความสำคัญของระบบควบคุมคุณภาพ
 และการประกันคุณภาพการศึกษา

อย่างไรก็ตามการพัฒนาาระบบอาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับมีความเป็นไปได้น้อย
ยในทางปฏิบัติ โดยที่มหาวิทยาลัยควรต้องปรับปรุงระบบการเรียน
และผู้สอน การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิตทุกโปรแกรม /
แขนงวิชา /วิชาเอก ควรต้องคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ ความสามารถ
และคุณลักษณะของนักศึกษาประกอบการพัฒนาระบบด้วย
หากจะพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิตของแต่ละโปรแกรม /
แขนงวิชา
/วิชาเอกโดยพิจารณาจากกรณีศึกษาของวิชาเอกการประเมินการศึกษา
ครั้งนี้ ควรมีการลดจำนวนสมรรถนะ
และตัวบ่งชี้สมรรถนะลงน่าจะเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น
นอกจากนี้มีบางมุมมองที่เห็นว่า
มีความเป็นไปได้น้อยที่จะกำหนดแนวปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม
เพราะนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มีระดับความสามารถหรือมาตรฐานที่ต่างกัน
เนื่องจากการรับเข้าเป็นเพียงการคัดเลือกเท่านั้น
ไม่ได้ทำการสอบแข่งขันเพื่อคัดนักศึกษา

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นการวิจัยแบบพัฒนาโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพมหำบัณฑิต ประกอบด้วย สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหำบัณฑิต ซึ่งปรากฏสาระโดยสรุปเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหำบัณฑิต

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มี 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ข้อมูลตามขั้นตอนของเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย จำนวน 20 คน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยการกำหนดสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน แสดงความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการใช้ ระบบควบคุมคุณภาพมหบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ประเภท ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ ใช้รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 1 เพื่อพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. แบบสอบถาม มี 2 ชุด คือ แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญในการตอบรอบที่ 2 เกี่ยวกับความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหบัณฑิต วิธีการประเมินสมรรถนะมหบัณฑิต และแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหบัณฑิต และแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้เชี่ยวชาญในการตอบรอบที่ 3 เพื่อให้พิจารณาผลการตอบของกลุ่มเปรียบเทียบกับคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเองเพื่อปรับเปลี่ยน หรือคงน้ำหนักเดิมตามดุลพินิจของผู้เชี่ยวชาญ
3. แบบวิพากษ์ (บัตรคำถาม) สำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการใช้ ระบบควบคุมคุณภาพมหบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบควบคุมคุณภาพมหบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 วิธี ได้แก่

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. รวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. รวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ดำเนินการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่แล้วสรุปเสนอเป็นรายการ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ในรายการสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ มหาบัณฑิต คำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาโดยใช้ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไป และ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.5 ส่วนแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และ วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวิพากษ์ (บัตรคำถาม) คำถามปลายเปิดวิเคราะห์โดยใช้ ค่าความถี่ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ส่วนคำถามปลายเปิดใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา รวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่แล้วสรุปเสนอเป็นค่าความถี่

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช มีลักษณะที่สำคัญ คือ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต ประกอบด้วย 3 ด้านรวม 16 สมรรถนะ 108 ตัวบ่งชี้ แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตในแต่ละ สมรรถนะมีแนวทางที่สำคัญ 3-5 แนวทาง และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ 5 วิธี ซึ่งในที่นี้จะอธิบายเป็นรายสมรรถนะ สรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้ และเชี่ยวชาญวิชาการทางการประเมิน มี 7 สมรรถนะ 52 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถในการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 8 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ประเภทพุทธิพิสัย 1 ตัวบ่งชี้ คือ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา ใช้วิธีประเมินโดยการทดสอบ ด้านตัวบ่งชี้ประเภททักษะพิสัยมี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีผลงานสารนิพนธ์ / งานวิจัยเชิงปริมาณ

(2) มีผลงานสารนิพนธ์ / งานวิจัยเชิงคุณภาพ (3) มีผลงานบทนิพนธ์โดยการสังเคราะห์ความรู้กับความ
 ความคิดเห็นของตนเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ (4) มีการนำสถิติภาคบรรยายและสถิติภาคสรุปอ้างอิง
 มาใช้ในงานวิจัย / สารนิพนธ์ / บทนิพนธ์และนำเสนอได้ถูกต้อง ชัดเจน และ (5) มีผลงานบทความ
 ทางการวิจัยเสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ / ต่างประเทศ ตัวอย่างที่ตามรายการนี้ประเมิน
 จากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย ส่วน (6) มีความสามารถในการนำเสนอและปกป้องจุดยืนผลงาน
 ของตนเอง และสามารถวิพากษ์ โต้ตอบงานวิจัยในการสัมมนา กลุ่ม และ (7) มีความสามารถหา
 ข้อโต้แย้ง หรือปฏิเสธ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่นนั้น ใช้วิธีประเมินจากการสังเกต
 แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ มอบหมาย
 ให้ทำสารนิพนธ์ / วิจัยฉบับเล็ก มอบหมายให้สรุปข้อโต้แย้ง สังเคราะห์ และวิพากษ์งานวิทยานิพนธ์
 / งานวิจัยของผู้อื่น และมอบหมายให้แปลและเขียนผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์

สมรรถนะที่ 2 ความรู้ความสามารถในการประเมิน และการจัดการโครงการ
ประเมิน มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 10 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ประเภทพุทธิพิสัย 2 ตัวบ่งชี้
 ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการประเมินและการจัดการ โครงการประเมิน และ
 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA เฉพาะชุดวิชาเลือก) ในชุดวิชาการประเมินนโยบาย แผนงาน และ
 โครงการ / การประเมินหลักสูตรและการสอน / การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร ใช้วิธี
 ประเมินโดยการทดสอบ ด้านตัวบ่งชี้ประเภททักษะพิสัยมี 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีผลงานสารนิพนธ์
 เกี่ยวกับการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ / การประเมินหลักสูตรและการสอน / การประเมิน
 องค์กร / การประเมินบุคลากร (2) มีผลงานออกแบบการประเมิน เลือกประเภท หรือรูปแบบทาง
 การประเมินในการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) มีความสามารถนำผลงานและประสบการณ์
 จากการประเมินการศึกษามานำมาบูรณาการสร้างสรรค์เป็นผลงานทางวิชาการชิ้นใหม่ (4) มีผลงานใน
 การเขียนข้อเสนอโครงการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม (5) มีผลงานในการบริหารการจัดการ
 โครงการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (6) มีผลงานในการสร้างแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบ หรือ
 วิธีการประเมินแบบใหม่ ตัวอย่างที่ตามรายการนี้ประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย ส่วน
 (7) มีความสามารถนำเสนอและปกป้องจุดยืนผลงานของตนเอง และ (8) สามารถวิพากษ์โต้ตอบ
 ในการสัมมนากลุ่มนักศึกษา และมีความสามารถหาข้อโต้แย้งหรือปฏิเสธ การสังเคราะห์ งานการ
 ประเมินของผู้อื่นนั้น ใช้วิธีประเมินจากการสังเกต

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ มอบหมาย
 ให้ทำการประเมินในลักษณะต่าง ๆ มอบหมายให้ทำบทนิพนธ์ ทางการประเมิน จัดให้มีการนำเสนอ

และปกป้องผลงานประเมิน มอบหมายให้สรุปข้อโต้แย้ง สังเคราะห์และวิพากษ์งานประเมินของผู้อื่น และมอบหมายให้เขียนบทความทางการประเมิน

สมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพ

การศึกษา มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 10 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ประเภทพุทธิพิสัย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความรู้ความเข้าใจในระบบการศึกษาของไทยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ (2) มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา ใช้วิธีประเมินโดยการทดสอบ ด้าน ตัวบ่งชี้ประเภททักษะพิสัยมี 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีผลงานการประเมินผลภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (2) มีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (3) มีผลงานการพัฒนาตัวบ่งชี้ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (4) มีผลงานการประเมินการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (5) มีผลงานในการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน (6) มีผลงานการประเมินโดยใช้เทคนิค (เครื่องมือ / วิธีการ) ที่หลากหลายหรือการประเมินแนวใหม่ (7) มีผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา และ (8) มีผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ตามรายการนี้ประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ มอบหมายให้ร่วมวางแผนประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา มอบหมายให้ร่วมกิจกรรมประเมินภายนอกของสถานศึกษา มอบหมายให้พัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินเพื่อการประกันคุณภาพของหน่วยงานที่สังกัด และมอบหมายให้วิเคราะห์ SWOT ระบบการศึกษาของไทย

สมรรถนะที่ 4 ความรู้ความสามารถในการประเมินในการบริหารงานเชิง

ระบบ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 4 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ในสมรรถนะนี้เป็นตัวบ่งชี้ประเภททักษะพิสัย ได้แก่ (1) มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น ประเมินความเป็นไปได้เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหารงาน (2) มีผลงานสะท้อนการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน การประเมินความก้าวหน้าของงาน และนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ระหว่างดำเนินโครงการ (3) มีผลงานในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ ประเมินติดตามผลระยะยาว และประเมินผลกระทบแล้วนำผลมาตัดสินใจดำเนินงาน และ (4) มีความสามารถกำหนดกรอบแนวทางการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม ตัวบ่งชี้ตามรายการนี้ประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ มอบหมายให้ประเมินความต้องการจำเป็น / ความเป็นไปได้ของงาน / โครงการของหน่วยงาน มอบหมายให้ประเมินความก้าวหน้าของงาน / โครงการของหน่วยงาน และมอบหมายให้ประเมินผลของงาน / โครงการของหน่วยงาน

สมรรถนะที่ 5 ความรู้ความสามารถในการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ

มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 5 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ประเภททักษะพิสัย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีผลงานที่สะท้อนถึงการสร้างระบบการประเมินผลภายในให้แก่หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ (2) มีผลงานการเป็นผู้ประเมินในลักษณะให้คำปรึกษา ถ่ายทอด ฝึกอบรมที่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ และ (3) มีผลงานการเป็นผู้ฝึก ครูฝึก และมีเทคนิคการอบรมกลุ่มเล็กให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ ตัวบ่งชี้ตามรายการนี้ประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย ส่วนตัวบ่งชี้ในเชิงเจตพิสัยมี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความสามารถในการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์กับผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน และ (2) มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรทางการประเมินนั้น ใช้วิธีประเมินจากการสังเกต

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ ให้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ มอบหมายให้ร่วมเป็นคณะทำงานวางแผนประเมินภายในขององค์กรที่สังกัด จัดทำ Web Site เพื่อเปิดโอกาสให้นักประเมินแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น และมอบหมายให้เขียนบทความเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในหน่วยงาน

สมรรถนะที่ 6 ความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการ

ประเมินการศึกษา มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 6 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ประเภทพุทธิพิสัย 1 ตัวบ่งชี้ คือ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษาใช้วิธีประเมินโดยการทดสอบ ด้านตัวบ่งชี้ประเภททักษะพิสัยมี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีผลงานการพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการประเมินการศึกษา (2) มีความสามารถเลือกใช้เครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) มีผลงานการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินการศึกษา และ (4) มีผลงานการวิเคราะห์ คุณภาพของเครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตัวบ่งชี้ตามรายการนี้ประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย ส่วน (5) การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษานั้น ประเมินจากการรายงานตนเอง

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ มอบหมายให้พัฒนาเครื่องมือประเมินประเภทต่าง ๆ แล้วนำไปใช้ในองค์กร มอบหมายให้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์ และจัดให้มีการอบรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพ

สมรรถนะที่ 7 ความรู้ความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 9 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ประเภทพุทธิพิสัย 1 ตัวบ่งชี้ คือ (1) มีความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย การกำหนดปัญหาการวิจัย การให้นิยามคำถามการวิจัย การสังเคราะห์วรรณกรรม การสร้างเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลและการสรุปข้อมูล การแก้ปัญหาในการวิจัย ใช้วิธีประเมินโดยการทดสอบ ด้านตัวบ่งชี้ประเภททักษะพิสัยมี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) หัวข้อวิทยานิพนธ์มีความทันสมัยและมีคุณค่าต่อการพัฒนาศาสตร์ด้านการประเมินการศึกษา โดยผ่านการพิจารณาในลักษณะของคณะกรรมการประจำหลักสูตร / บัณฑิตวิทยาลัย (2) มีความสามารถเขียนรายงาน และพุดนำเสนองานวิทยานิพนธ์ (3) ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับการพิจารณาผ่านกรรมการสอบทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย (4) มีสัดส่วนการค้นคว้าอ้างอิงวรรณกรรมระหว่างในและต่างประเทศ (5) ระดับคุณภาพของ วิทยานิพนธ์มีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมทั้งทางตรงและทางอ้อม และ (6) งานวิทยานิพนธ์ได้รับความยอมรับ เช่น ได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอผลงานในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ เป็นต้น ตัวบ่งชี้ตามรายการนี้ประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย ส่วน (7) การมีความเข้มข้นในการประเมินผลการทำวิทยานิพนธ์ เช่น การสอบหัวข้อ การสอบปากเปล่า การสอบรวบยอด การสอบป้องกัน เป็นต้นนั้นใช้วิธีประเมินจากการสังเกต ด้านตัวบ่งชี้ในเชิงเจตพิสัยมี 1 ตัวบ่งชี้ คือ (1) การมีวินัยในตนเอง และการจัดการเรื่องเวลา ใช้วิธีประเมินจากการสังเกต

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ ให้มีการสอบปากเปล่างานวิทยานิพนธ์โดยคณะกรรมการประจำหลักสูตร / บัณฑิตวิทยาลัย ให้มีการสอบรวบยอดงานวิทยานิพนธ์โดยมีคณะกรรมการสอบทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และให้มีการสอบหัวข้อวิทยานิพนธ์โดยคณะกรรมการประจำหลักสูตร / บัณฑิตวิทยาลัย

ด้านความรู้ลึก ความเป็นคนที่สมบูรณ์ในวิชาชีพ มี 4 สมรรถนะ 24 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

สมรรถนะที่ 8 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 5 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ในสมรรถนะนี้เป็นตัวบ่งชี้ในเชิงเจตพิสัย ได้แก่ (1) มีวินัย มีความ

รับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบในวิชาชีพ (2) มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ใช้วิชาชีพในทางที่ผิด (3) มีความเสียสละทำประโยชน์เพื่อสังคม ทำการประเมินเพื่อการกุศล (4) มีความประหยัด (ใช้สิ่งของ และทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัด และคุ้มค่า) และ (5) เป็นตัวอย่างที่ดีในแวดวงวิชาชีพ วางตนเหมาะสม รู้จักกาลเทศะ ตัวบ่งชี้กลุ่มนี้ใช้วิธีประเมินจากการสังเกต

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ บูรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมเข้าในกิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บูรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมเข้าในกิจกรรมการปฐมนิเทศ และ บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไว้ในสาระชุดวิชาต่างๆ

สมรรถนะที่ 9 จรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและประเมินการศึกษา

มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 8 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ในเชิงเจตพิสัย ได้แก่ (1) มีความรับผิดชอบโดยคำนึงถึงความเป็นปราชญ์ ความซื่อสัตย์และให้บริการด้วยมาตรฐาน (2) มีความสามารถร่วมกันรักษามาตรฐานของวิชาชีพโดยการทักท้วงปฏิบัติการของผู้ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ และพยายามแก้ไขปฏิบัติการที่ไม่เหมาะสม (3) ยอมรับในขอบเขตความรู้ความสามารถของตนไม่ฝืนให้บริการหรือใช้เทคนิคที่ตนไม่ทราบ (4) รักษาความลับ เกี่ยวกับบุคคลไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบโดยปราศจากเหตุผล (5) รักษาความลับของแบบสอบถามให้มีการคัดลอกหรือเผยแพร่ทั่วไป ผู้ที่ใช้จะต้องอยู่ในวิชาชีพและรักษาความลับ (6) การตีความผลการสอบต้องเก็บเป็นความลับจะเปิดเผยได้เฉพาะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการตีความเท่านั้น และ (7) การเผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณะ ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ถูกต้องตามหลักวิชาและขอบเขตความรู้ของตน ตัวบ่งชี้กลุ่มนี้ประเมินจากการสังเกต ส่วน (8) การพิมพ์เผยแพร่แบบสอบถามแบบสอบเชิงจิตวิทยาจะจัดพิมพ์เพื่อการค้าเฉพาะผู้พิมพ์ที่ปฏิบัติตามหลักการทางวิชาชีพ และจำหน่ายแบบสอบถามแก่ผู้ใช้ที่ทรงคุณวุฒิเท่านั้น ประเมินจากการสอบถาม / การสัมภาษณ์

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ บูรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาเข้าในกิจกรรมการสัมมนาเสริม / สัมมนาเข้ม บูรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาเข้าในกิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาไว้ในสาระชุดวิชาทางการประเมิน

สมรรถนะที่ 10 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมินการศึกษา

มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 5 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ในเชิงเจตพิสัย ได้แก่ (1) มีใจรักและมุ่งมั่นพัฒนางานทาง

การประเมินการศึกษา สามารถทำงานอย่างมีความสุข (2) มีความศรัทธาในประโยชน์ของงานทาง การประเมินการศึกษา และ (3) มีจิตสำนึกในการประเมินการศึกษาที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็น หน้าที่ของทุกคนต้องทำด้วยความเต็มใจและอยากทำ ตัวบ่งชี้กลุ่มนี้ประเมินจากการสังเกต ส่วน (4) การเป็นคณะกรรมการ / สมาชิกของสมาคม / ชมรมวิชาชีพการประเมิน และ (5) มีความภูมิใจ ในผลงานของตนเอง ประเมินจากการสอบถาม / การสัมภาษณ์

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ บูรณาการ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพประเมินการศึกษาไว้ในกิจกรรมปฐมนิเทศ / กิจกรรมการเรียนการสอน / กิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บูรณาการการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพประเมินการศึกษาไว้ในสาระ ชุติวิชาการประเมิน สสำรวจเจตคติต่อวิชาชีพแล้วเปลี่ยนเจตคติของผู้ที่มีเจตคติในทางลบ และมอบหมาย ให้เป็นคณะกรรมการ / สมาชิกของสมาคม / ชมรมวิชาชีพประเมินการศึกษา

สมรรถนะที่ 11 มนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นหมู่คณะ มีตัวบ่งชี้ สมรรถนะรวม 6 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ในเชิงเจตพิสัย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การมีมนุษย- สัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน (2) มีความใจกว้างรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่นและ ยอมรับเมื่อถูกวิจารณ์ (3) ให้ความร่วมมือ ไม่เอาเปรียบ ช่วยเหลือและรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม (4) มีความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองอย่างมีเหตุผลต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และ (5) มีจุดยืนแต่สามารถยืดหยุ่นตามภาวะการณ์ ตัวบ่งชี้กลุ่มนี้ประเมินจากการสังเกต ด้านตัวบ่งชี้ ประเภททักษะพิสัยมี 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การมีผลงานที่สะท้อนถึงการปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้า คณะทำงาน ประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ มอบหมาย ให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่ในกลุ่มงาน / โครงการในการฝึกปฏิบัติสถานการณ์จำลอง มอบหมาย ให้มีการจัดสัมมนากลุ่ม / focus group หรือ กิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือการทำงานเป็นทีม บูรณาการการมีมนุษยสัมพันธ์และการทำงานเป็นหมู่คณะในกิจกรรมปฐมนิเทศ / กิจกรรมการเรียน การสอน / กิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และมอบหมายให้ทำงานกลุ่มโดยมีการเชื่อมโยงเป็น เครือข่าย เช่น กลุ่มพินิจภูมิภาคเดียวกัน กลุ่มหัวข้อประเด็นปัญหาเดียวกัน เป็นต้น

ด้านทักษะ คุณลักษณะ และบุคลิกภาพทางวิชาการ มี 5 สมรรถนะ 32 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

สมรรถนะที่ 12 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์

คิดไตร่ตรอง มีวิจารณ์ญาณ และมีวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 6 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ประเภทพุทธิพิสัย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูลและมีความคิดรวบยอด และ (2) มีความสามารถในการประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง ระบุสาเหตุและผล ค้นหาคำตอบ เลือกริธีที่มีความถูกต้องเหมาะสม ใช้วิธีประเมินโดยการทดสอบ ส่วนตัวบ่งชี้ในเชิงเจตพิสัยมี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นถือมั่นความคิดเห็นของตนเป็นหลัก (2) มีปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจด้วยการมีข้อมูลที่เพียงพอและตัดสินใจได้อย่างสันติ (3) มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น และ (4) มีความริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์ และกำหนดเป้าหมายได้ ตัวบ่งชี้กลุ่มนี้ใช้วิธีประเมินจากการสังเกต

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ เน้นให้มีการแสดงความคิดเห็นในการสัมมนา เสริมสัมมนาเข้ม หรือที่ประชุมสัมมนาต่างๆ มอบหมายงานให้อ่านแล้วต้องตีความ วิเคราะห์ วิพากษ์ และวิจารณ์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองเข้าไปในหลักสูตร / ชุติวิชา

สมรรถนะที่ 13 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม

มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 7 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ประเภททักษะพิสัย ได้แก่ (1) มีความสามารถติดต่อสื่อสารทาง e-mail (2) มีความสามารถสืบค้นข้อมูลทาง internet (3) มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย / การประเมินทาง internet (4) มีความสามารถในการวิเคราะห์สถิติข้อมูล และจัดทำข้อมูลเสนอโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และ (5) มีความสามารถสืบค้นข้อมูลห้องสมุดบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ตัวบ่งชี้ตามรายการนี้ประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย ส่วน (6) มีความสามารถใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กสมัยใหม่ และ (7) มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นนั้น ใช้วิธีประเมินจากการสังเกต

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ มอบหมายให้สืบค้นข้อมูลห้องสมุดบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มอบหมายให้สืบค้นข้อมูลทาง internet และมอบหมายให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ทาง e-mail

สมรรถนะที่ 14 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีตัวบ่งชี้

สมรรถนะรวม 6 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ประเภทพุทธิพิสัย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความสามารถในการอ่าน อ่านเร็ว / รู้เรื่อง อ่านเป็น อ่านแล้ววิเคราะห์ได้ อ่านแล้วจำได้ (2) มีความสามารถ

ในการฟัง มีสมาธิในการฟัง รู้จักฟัง จับประเด็นได้ ฟังแล้วจำได้ (3) มีความสามารถในการเขียน ถูกต้องตามหลักภาษา เขียนสื่อสารรู้เรื่อง เขียนด้วยภาษาของตน มีหลักการบูรณาการแล้วเขียนขึ้นใหม่ และมีการอ้างอิงที่ถูกต้อง และ (4) มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) กับเจ้าของภาษาได้ ตัวบ่งชี้กลุ่มนี้ใช้วิธีประเมินโดยการทดสอบ ด้านตัวบ่งชี้ประเภท ทักษะพิสัยมี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความสามารถในการเขียนบทความวิชาการนั้นประเมินจาก ผลงาน / โครงการที่มอบหมาย ส่วน (2) การมีความสามารถในการเจรจาต่อรองแก้ไข ข้อขัดแย้ง ในงานการประเมินได้นั้น ใช้วิธีประเมินจากการสังเกต

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ มอบหมายให้อ่านวิทยานิพนธ์ / งานวิจัยแล้วสรุปรายงานประเด็นสำคัญทางวิชาการ มอบหมายให้เข้าร่วมประชุม สัมมนาทางวิชาการแล้วสรุปประเด็นสำคัญทางวิชาการ และมอบให้แปลบทความทางวิชาการที่เป็นภาษาอังกฤษ

สมรรถนะที่ 15 ความสามารถในการเป็นนักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ

มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 7 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ประเภทพุทธิพิสัย 1 ตัวบ่งชี้ คือ (1) มีความรู้ลึกในศาสตร์ของตน รู้กว้าง รอบรู้ในศาสตร์อื่นๆ และรู้หลักการผสมผสานเชื่อมโยงสาระ ความรู้เข้ากันอย่างกว้างขวาง ใช้วิธีประเมินโดยการทดสอบ ด้านตัวบ่งชี้ในเชิงเจตพิสัยมี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความมั่นใจ มีความกล้าหาญทางวิชาการ เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น (2) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ตรีศตรองโดยรอบคอบ และ (3) เป็นผู้ชี้นำและปฏิบัติ เป็นแบบอย่างของชุมชน และสังคมได้นั้น ใช้วิธีประเมินจากการสังเกต ส่วนตัวบ่งชี้ประเภท ทักษะพิสัยมี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การมีความสามารถในการสอน / เป็นวิทยากรฝึกอบรมเกี่ยวกับ สถิติ การวิจัย และการประเมิน นั้นประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย ด้าน (2) เป็นผู้นำทาง วิชาการ สามารถให้การปรึกษาแนะนำความรู้เกี่ยวกับสถิติ การวิจัย และประเมินการศึกษา และ (3) มีความสามารถในการใช้ข้อมูล ความรู้ ยืนยันความคิด นั้น ประเมินจากการสอบถาม / สัมภาษณ์

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ จัดให้มี เวทีแสดงความคิดเห็น / โต้เถียงในประเด็นทางวิชาการ มอบหมายให้นักศึกษาเป็นผู้ช่วยสอน ผู้ช่วย วิทยากรฝึกอบรมเกี่ยวกับสถิติ การวิจัย การประเมิน มอบหมายให้มีการจัดทำฐานข้อมูลเครือข่าย นักสถิติ นักวิจัย และมอบหมายให้จัดทำหนังสือรวมบทความทางการประเมินการศึกษาประจำรุ่น การศึกษา

สมรรถนะที่ 16 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้ พัฒนาตนเอง
อย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 6 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้เชิงทักษะพิสัย ได้แก่ (1) มีความกระตือรือร้นรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา สนใจ การเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลนั้น ประเมินจากการสังเกต (2) การมีความ สามารถในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ (3) มีความสามารถในการตั้งคำถามได้ตรงประเด็นและเป็นประโยชน์ในศาสตร์ที่ศึกษา ใช้วิธีประเมินจากการสอบถามหรือสัมภาษณ์ (4) การเข้าร่วมอบรมประชุม สัมมนา และติดตาม ความเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ประเมินจากการสังเกต / สอบถาม / สัมภาษณ์ / รายงาน ตนเอง ส่วน (5) การมีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและสรุปประเด็นจากการ เรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง และ (6) มีความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูล เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย

แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่สำคัญ ได้แก่ มอบหมาย ให้เข้าร่วมประชุม / สัมมนาทางวิชาการ มอบหมายให้มีการสืบค้นอ้างอิงแหล่งข้อมูลมากกว่า 1 แหล่ง ในงาน / โครงการที่กำหนด และมอบหมายให้เขียนบทความไปนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาต่าง ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.3.2 ความเหมาะสมของระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการ ศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ระบบ ควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดับ **มาก**

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน คือ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต ซึ่ง สอดคล้องและอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดของ อุทุมพร จามรมาน (2542) ที่กล่าวไว้ว่า ระบบการเรียน การสอนนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับ (1) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (objectives) หรือวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรและรายวิชา (2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (learning experience) หรือ กระบวนการ เรียนของนักศึกษา หรือ กระบวนการสอนของอาจารย์ และ (3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

(evaluation) ในการวิจัยครั้งนี้จึงประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาทำการ พัฒนาระบบควบคุมคุณภาพ มหาวิทยาลัยฯ ขึ้น ในความคิดที่ว่าโดยทั่วไปแล้วหลักสูตรการเรียนการสอนจะกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ชัดเจนแล้วดังเช่น กรณีหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544) ได้ระบุวัตถุประสงค์ทั่วไปไว้เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และวัตถุประสงค์เฉพาะที่จะให้มหาวิทยาลัยทางการประเมินการศึกษามีความรู้ความสามารถด้านการประเมินการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การบริหารและการจัดการเกี่ยวกับการประเมินการศึกษา การประยุกต์หลักการประเมินการศึกษาไปใช้ในการพัฒนางาน และมีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพการประเมิน แต่วัตถุประสงค์เฉพาะที่กล่าวข้างต้นนี้ยังไม่มีการกำหนดตัวบ่งชี้ใดๆ ที่แสดงถึงความเข้าใจที่ตรงกัน อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นปณัยว่าคุณสมบัติมหาบัณฑิตตามที่ระบุในวัตถุประสงค์ควรมีคุณลักษณะเป็นอย่างไร ดังนั้นสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิตที่พัฒนาจากการวิจัยครั้งนี้ จึงเปรียบเสมือนเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในวิชาเอกการประเมินการศึกษา ที่จะทำให้มหาบัณฑิตเกิดคุณลักษณะตามที่พึงประสงค์ของหลักสูตรและรายวิชา ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัยฯ ที่กำหนดขึ้นจะเปรียบเสมือนแนวทางการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต ซึ่งจะครอบคลุมทั้งกระบวนการเรียนของนักศึกษาและกระบวนการสอนของอาจารย์ ส่วนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัยฯ ที่กำหนดขึ้นนี้จะเปรียบเสมือนวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต ที่เป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตามระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัยฯ นี้ที่สำคัญยังเป็นการสนองนโยบายตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541), ทบวงมหาวิทยาลัย (2541, 2544) และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล ว่องวาณิช และนงราม เศรษฐพานิช (2545) กล่าวคือ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ (quality control) การตรวจสอบคุณภาพ (quality auditing) และการประเมินคุณภาพ (quality assessment) ซึ่งการควบคุมคุณภาพนั้นสถาบันศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบควบคุมคุณภาพภายใต้องค์ประกอบต่างๆ ที่จะมีผลต่อคุณภาพของบัณฑิต โดยใช้หลักการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีระบบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานภายใน ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) ที่กล่าวว่า การจัดระบบมีความสำคัญกับการประเมิน ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบ การดำเนินงานและการแก้ปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ Morgan and Mitchell (1985 อ้างถึงใน ศักดิ์ชาย เพชรช่วย 2541) ที่กล่าวถึงวิธีการพิจารณาความเป็นเลิศทางวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ที่สถาบันการศึกษาจะต้องพิจารณาว่าได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้า (input) ให้เป็นผลผลิต (output) ได้มีอย่างมีประสิทธิภาพ

เพียงใด สถาบันอุดมศึกษามีความสามารถในการพัฒนานักศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นเพียงใด และพิจารณาถึงคุณภาพของกระบวนการในการผลิตโดยเน้นที่อาจารย์ และนักศึกษาเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ Leak (1991 อ้างถึงใน สมจิตร แก้วนาค 2543) ได้ทำการศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ ในรัฐเวอร์จิเนีย ของมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยขั้นตอนแรกจะเสนอสาระสำคัญในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ และมาตรฐานคุณภาพที่ต้องการ และขั้นตอนที่สองเสนอกระบวนการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งมีสาระสำคัญด้านการพัฒนาสมรรถภาพผู้เรียนไว้ในระบบด้วย

2.2 สมรรถนะหลักคุณภาพมหัศจรรย์ วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แบ่งออกเป็น 3 ด้านสำคัญ คือ ด้านความรู้และเชี่ยวชาญทางการประเมิน ด้านความรู้สึก และความเป็นคนที่สมบูรณ์ในวิชาชีพ และ ด้านทักษะ คุณลักษณะ และบุคลิกภาพทางวิชาการ ซึ่งสมรรถนะหลักๆ นี้อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดของ บลูม (1956) ที่กล่าวว่าวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษามุ่งเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน 3 ด้านใหญ่ๆ คือ ด้านพุทธิพิสัยซึ่งเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการคิด ด้านเจตพิสัยซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านความรู้สึก และด้านทักษะพิสัยซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเกียรติ ชอบผล (2536) ที่อธิบายคุณภาพการศึกษาในเชิงวัตถุประสงค์ (quality as an objective) คุณภาพจะยึดคุณลักษณะของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นเกณฑ์ คือ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและค่านิยม ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปสู่สิ่งที่ต้องการในปัจจุบัน และแนวคิดของ แดเนี่ยล ซี ทอสทีสัน แห่งโรงเรียนแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำคัญมี 3 ประการ คือ การเป็นผู้รู้รอบความรู้ในศาสตร์ของตน การเป็นผู้มีความชำนาญทางวิชาการ และการเป็นผู้มีทัศนคติของนักวิชาการ ซึ่งไม่ต่างไปจากแนวคิดของ ปราณี กุลละวณิชย์ (2540) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีคุณภาพนั้นแต่ละมหาวิทยาลัยอาจกำหนดแตกต่างกันไปตามปณิธานของสถาบัน และอาจแตกต่างกันไปตามสาขาวิชาอีกด้วย อย่างไรก็ตามก็มีคุณลักษณะหลักๆ ที่บัณฑิตไม่ว่าจากมหาวิทยาลัยใดต้องมีส่วนร่วมกัน คือ การเป็นผู้มีความรู้และเป็นผู้มีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรพรรณ เจนวานิชยานนท์ (2537) ที่ทำการพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สรุปไว้ว่า ความเป็นเลิศในส่วนของคุณลักษณะของผลผลิต (output) ได้แก่ สมรรถนะของบัณฑิต เจตคติของบัณฑิตต่อวิชาชีพ พัฒนาการทางบุคลิกภาพและทักษะทางสังคมของบัณฑิต และผลผลิตทางด้านวิชาการของสถาบัน อย่างไรก็ตาม บัณฑิตหรือมหัศจรรย์ที่มีคุณภาพเมื่ออนาคตต้องปรับเปลี่ยนบทบาทในการออกไป

รับใช้สังคม หรือต้องเปลี่ยนสถานะไปเป็นคุณลักษณะของปัจจัยนำเข้า (input) นั้นยังต้องมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับสมรรถนะคุณภาพ ดังเช่น การศึกษาของ อรวรรณ อินทวิชญ์ (2542) เรื่องการพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา พบว่า เกณฑ์ประเมินครูฯ มี 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านเจตคติ และด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณครู

2.3 สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รวม 16 สมรรถนะ 108 ตัวบ่งชี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ ตามที่ได้ศึกษาค้นคว้า ดังนี้

2.3.1 สมรรถนะความรู้ความสามารถในการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุควิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา (2) มีผลงานสารนิพนธ์ / งานวิจัยเชิงปริมาณ (3) มีผลงานสารนิพนธ์ / งานวิจัยเชิงคุณภาพ (4) มีผลงานบทนิพนธ์ โดยการสังเคราะห์ความรู้กับความคิดเห็นของตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ (5) มีความสามารถนำเสนอและปกป้องจุดยืนผลงานของตนเองและสามารถวิพากษ์โต้ตอบงานวิจัยในการสัมมนากลุ่ม (6) มีความสามารถหาข้อโต้แย้งหรือปฏิเสธ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่น (7) มีการนำสถิติภาคบรรยายและสถิติภาคสรุปอ้างอิงมาใช้ในการวิจัย / สารนิพนธ์ / บทนิพนธ์ และนำเสนอได้ถูกต้อง ชัดเจน และ (8) มีบทความทางการวิจัยเสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ / ต่างประเทศ ในภาพรวมของสมรรถนะนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Donaldson (1994 อ้างถึงใน อมรวิชช์ นาครทรรพ 2540) ที่เสนอกรอบหลักในการทำรายงานประเมินคุณภาพสำหรับหลักสูตรต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาของสก็อตแลนด์ สรุปว่า ในองค์ประกอบผลงานของนักศึกษา ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2543) ซึ่งได้สรุปหลักเกณฑ์ในการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ไว้ว่า หลักสูตรจะต้องพัฒนาทักษะในการค้นคว้าวิจัย ทั้งเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาทักษะในการวิจัยเพื่อการคิด และการทำงานที่เป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผลและเป็นวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (2543) เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาจำเป็นต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานของการวิจัย (Research Based Learning) ให้มากขึ้น โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research Based Approach) เป็นวิธีการที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะเป็นการเรียนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยตรง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสิ (2536) ที่กล่าวว่า

นักวิจัย นักประเมิน ควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำวิจัย มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เก็บรวบรวมข้อมูลและสามารถแปลความหมายได้ และแนวคิดของ สวัสดิ์ ประทุมราช (2535) ที่กล่าวว่า นักวัดและประเมินผลต้องมีความรู้ความสามารถ (Competencies) ในด้านสถิติ การคำนวณ ค่าสถิติและตีความหมายได้ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญส่ง นิลแก้ว (2530) ที่ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ พบว่าความคาดหวังของหน่วยงานทางการศึกษาในการผลิตคุณลักษณะของผู้เรียนใน หลักสูตรสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา คือ มีความรู้ความสามารถในการใช้สถิติวิเคราะห์ ข้อมูลและการวิจัย สอดคล้องกับการวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ที่พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณจารย์และบุคลากรเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกำหนดให้มีสมรรถนะด้านการวิจัยสู่การพัฒนาวิชาชีพครูไว้ในรูปแบบของการพัฒนาด้วย

2.3.2 สมรรถนะความรู้ความสามารถในการประเมินและการจัดการโครงการประเมิน มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการประเมินและการจัดการโครงการประเมิน (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA เฉพาะชุดวิชาเลือก) ในชุดวิชาการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ / การประเมินหลักสูตร และการสอน / การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร (3) มีผลงานสารนิพนธ์เกี่ยวกับการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ / การประเมินหลักสูตรและการสอน / การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร (4) มีผลงานการออกแบบการประเมิน เลือกระเภท หรือรูปแบบทางการประเมินในการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ (5) มีความสามารถนำผลงาน และประสบการณ์จากการประเมินการศึกษามานำมาบูรณาการสร้างสรรค์เป็นผลงานทางวิชาการชิ้นใหม่ (6) มีความสามารถนำเสนอ และปกป้องจุดยืนผลงานของตนเอง และสามารถวิพากษ์ ได้ตอบในการสัมมนากลุ่มนักศึกษา (7) มีความสามารถหาข้อโต้แย้ง หรือปฏิเสธ การสังเคราะห์งานการประเมินของผู้อื่น (8) มีผลงานในการเขียนข้อเสนอโครงการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม (9) มีผลงานในการบริหารการจัดการโครงการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (10) มีผลงานในการสร้างแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบใหม่ ในภาพรวมของสมรรถนะนี้สอดคล้องกับงานประเมินของ บุญส่ง นิลแก้ว (2530) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้เรียนหลักสูตรสาขาการวัดและประเมินผลศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการประเมินโครงการ และประเมินหลักสูตร และสอดคล้องกับแนวคิดของ งามอาจ นัยพัฒน์ (2544) กล่าวว่าไว้ว่าปัจจุบันกำลังมีความต้องการให้มีการประเมิน สิ่งที่ต้องการจะประเมิน 6 ประเภทหลัก (The big 6p) คือ โครงการ (program) นโยบาย (policy) บุคลากร (personnel) ผลผลิต (product) ผลการปฏิบัติงาน (performance) และเค้าโครงแผนการดำเนินงาน (proposal) เกิดขึ้นอย่างมากใน

องค์กรของรัฐบาลและเอกชน ความต้องการ ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดพัฒนาการและความก้าวหน้าหลายประการ อาทิ การพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนทางด้านแนวคิด ทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติ เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สวัสดิ์ ประทุมราช (2535) ที่กล่าวว่า นักวัดและประเมินผลจะต้องมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการสอน และการประเมินโครงการทางการศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2536) กล่าวว่านักประเมินวิชาชีพต้องเป็นนักจัดการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้ให้ข้อมูล ผู้ใช้ข้อมูล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ

2.3.3 สมรรถนะความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความรู้ความเข้าใจในระบบการศึกษาของไทย ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2) มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาทุกประเภท และทุกระดับการศึกษา (3) มีผลงานการประเมินผลภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (4) มีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (5) มีผลงานการพัฒนาตัวบ่งชี้ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (6) มีผลงานการประเมินการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (7) มีผลงานในการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน (8) มีผลงานการประเมินโดยใช้เทคนิค (เครื่องมือ / วิธีการ) ที่หลากหลายหรือการประเมินแนวใหม่ (9) มีผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา และ (10) มีผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมของสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ทบวงมหาวิทยาลัย (2541) และสุวิมล ว่องวานิช และนงราม เศรษฐพานิช (2545) ที่กล่าวว่า หลักการประกันคุณภาพศึกษานั้นจะต้องมีขั้นตอนในการประเมินคุณภาพที่เป็นการประเมินคุณภาพขององค์กร / หน่วยงาน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานภายในภาพรวม สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ สวาสนา ประवालพฤษ์ และคณะ (2543) กล่าวถึงการประเมินผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาที่สำคัญมี 3 ลักษณะคือ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (performance assessment) การประเมินแนวใหม่ (alternative assessment) และการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) นอกจากนี้ กระบวนทัศน์ใหม่ของการวัดและการประเมินจะต้องมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ (student center) ต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และทักษะการปฏิบัติ

2.3.4 สมรรถนะความรู้ความสามารถในการประเมินการบริหารเชิงระบบ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นประเมินความเป็นไปได้ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหารงาน (2) มีผลงานสะท้อนการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน การประเมินความก้าวหน้าของงานและนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ปัญหาคารปฏิบัติงานระหว่างดำเนินโครงการ (3) มีผลงานในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ ประเมินติดตามผลระยะยาว และประเมินผลกระทบแล้วนำผลมาตัดสินคุณค่างาน (4) มีความสามารถกำหนดกรอบแนวทางการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม ในภาพรวมของสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ คอฟแมน (Kaufman, 1978 อ้างถึงใน สุพักตร์ พิบูลย์ 2544) กล่าวว่าประเภทและบทบาทของการประเมินทางการศึกษาสามารถเกิดขึ้นในกระบวนการบริหารจัดการศึกษาเชิงระบบ โดยวิธีการเชิงระบบในการปฏิบัติงาน (system approach) มีขั้นตอนการบริหารจัดการที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ (1) ประเมินสภาพปัจจุบัน / ปัญหาหรือความต้องการจำเป็น (2) พิจารณาค้นหาหรือพัฒนาทางเลือกใหม่ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพงานและทางเลือกที่เหมาะสม (3) วางแผนจัดทำโครงการตามทางเลือกที่คัดสรรแล้ว (4) ดำเนินการตามแผน นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินความก้าวหน้า และ (5) ประเมินผลสรุปการดำเนินงาน ติดตามผล ศึกษาผลกระทบการดำเนินงาน

2.3.5 สมรรถนะความรู้ความสามารถในการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีผลงานที่สะท้อนถึงการสร้างระบบการประเมินผลภายในให้แก่หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ (2) มีผลงานการเป็นผู้ประเมินในลักษณะให้คำปรึกษา ถ่ายทอดฝึกอบรมที่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ (3) มีผลงานการเป็นผู้ฝึกครูฝึก และมีเทคนิคการอบรมกลุ่มเล็กให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ (4) มีความสามารถในการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์กับผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน และ (5) มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรทางการประเมิน ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับภารกิจของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ที่พัฒนารูปแบบการพัฒนาคณาจารย์และชุดเรียนรู้ด้วยตัวเอง สำหรับการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อใช้ในการส่งเสริมสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามภารกิจของคณาจารย์ที่เน้นความสอดคล้องตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำนวนสมรรถนะไว้ 10 ด้าน 1 ใน 10 ด้านนั้นประกอบด้วย สมรรถนะด้านการเสริมพลังการเรียนรู้ซึ่งในชุดเรียนรู้ด้วยตัวเองมีขอบข่ายเนื้อหาสาระ เช่น การเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการสอน การเสริมสร้างแรงที่มีต่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างพลังการเรียนรู้ เป็นต้น

2.3.6 สมรรถนะความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมิน การศึกษา มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุมวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา (2) มีผลงานการพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการประเมินการศึกษา (3) มีความสามารถเลือกใช้เครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (4) มีผลงานในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินการศึกษา (5) มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษา และ (6) มีผลงานวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือการประเมินการศึกษาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สวัสดิ์ ประทุมราช (2535) กล่าวว่า นักวัดและประเมินผลจะต้องมีความรู้ความสามารถในเทคนิคการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ทั้ง 3 มิติได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย คือ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการวัดความถนัด ด้านเจตพิสัย ต้องมีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาเชิงจิตวิทยาเกี่ยวกับความรู้สึก ความสนใจ ทักษะคิด ตลอดจนค่านิยมที่ยึดถือกันในสังคมและวัฒนธรรม และด้านทักษะพิสัย คือ การสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะ ความรู้ความสามารถให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา และความรู้ความสามารถในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล ที่อาศัยเทคนิคทางสถิติเพื่อช่วยตัดสินใจถึงความถูกต้องและเหมาะสมของเครื่องมือให้เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพดี วัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัด มีความเที่ยงหรือความคงเส้นคงวาในการวัด สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสิ (2536) กล่าวถึงนักประเมินในฐานะนักวิชาชีพต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวัด เป็นผู้รู้เทคนิคในการวัด การกำหนดสเกลการวัด และการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ของ บุญส่ง นิลแก้ว (2530) ที่สรุปคุณลักษณะของผู้เรียนว่า จะต้องมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านต่างๆ ได้

2.3.7 สมรรถนะความรู้ความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) หัวข้อวิทยานิพนธ์มีความทันสมัยและมีคุณค่าต่อการพัฒนาศาสตร์ด้านการประเมินการศึกษา โดยผ่านการพิจารณาในลักษณะของคณะกรรมการประจำหลักสูตร / บัณฑิตวิทยาลัย (2) มีความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย การกำหนดปัญหาการวิจัย การให้นิยามคำถามการวิจัย การสังเคราะห์วรรณกรรม การสร้างเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลและการสรุปข้อมูล การแก้ปัญหาในการวิจัย (3) มีความสามารถเขียนรายงาน และพุดนำเสนองานวิทยานิพนธ์ (4) มีวินัยในตนเอง และการจัดการเรื่องเวลา (5) ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับการพิจารณาผ่านกรรมการสอบทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (6)

มีความเข้มข้นในการประเมินผลการทำวิทยานิพนธ์ เช่น การสอบหัวข้อ การสอบปากเปล่า การสอบรวบรวมข้อ การสอบป้องกัน เป็นต้น (7) มีสัดส่วนการค้นคว้าอ้างอิงวรรณกรรมระหว่างในและต่างประเทศ (8) ระดับคุณภาพของวิทยานิพนธ์มีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมทั้งทางตรงและทางอ้อม และ (9) ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับความยอมรับ เช่น ได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอผลงานในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ เป็นต้น ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536) ที่กล่าวว่า นักวิจัยประเมินผลโครงการที่ดีและนักวิจัยเชิงวิชาการที่ดีมีร่วมกัน คือ มีความรู้ความสามารถในด้านระเบียบวิธีวิจัย รู้ถึงข้อดีและข้อจำกัดของระเบียบวิธีการวิจัยแต่ละวิธี และสามารถประยุกต์ความรู้ทางด้านระเบียบวิธีการวิจัยให้เข้ากับโจทย์หรือปัญหาที่จะวิจัย หรือโครงการที่จะประเมินได้ ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544) ที่เปิดสอนเฉพาะแผน ก หรือบังคับให้นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาสาระในรายละเอียดชุดวิชาวิทยานิพนธ์ที่มีขั้นตอนดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับการวิจัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา ดวงมณี (2540) เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการ ของสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ศึกษา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่าตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านคุณภาพนิสิต / นักศึกษาส่วนหนึ่งคือ ร้อยละของนักศึกษาในสาขาวิชาแต่ละรุ่นที่มีผลงานวิทยานิพนธ์ในระดับดีมาก (Excellence)

2.3.8 สมรรถนะคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบในวิชาชีพ (2) มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ใช้วิชาชีพในทางที่ผิด (3) มีความเสียสละทำประโยชน์เพื่อสังคม ทำการประเมินเพื่อการกุศล (4) มีความประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนและส่วนรวมอย่างประหยัด / คุ่มค่า) และ (5) เป็นตัวอย่างที่ดีในแวดวงวิชาชีพ วางตนเหมาะสม รู้จักกาลเทศะ ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย วีระพัฒนานนท์ (2543) ที่กล่าวถึงพันธกิจและหลักเกณฑ์ในการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาว่า หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ละเว้นการประพฤติชั่ว ดำรงตนอยู่ในความดีงาม รู้จักปฏิบัติงานบนพื้นฐานทางจริยธรรมของวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบสันติสามารถอยู่ร่วมกับผู้ร่วมงาน และผู้อื่นในชุมชนสังคม และดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ ปราณี กุลละวณิชย์ (2540) และ อุดลย์ วิริยเวชกุล (2541) กล่าวถึง คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีคุณภาพต้องเป็นผู้มีคุณธรรม วัฒนธรรม และอารยธรรม คือ การเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ การไม่เอาเปรียบผู้อื่นด้วยความรู้ของการใช้ความรู้ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นต้น

2.3.9 สมรรถนะจรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและประเมินการศึกษา มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบโดยคำนึงถึงความเป็นปรณัย ความซื่อสัตย์ และให้บริการด้วยมาตรฐาน (2) มีความสามารถร่วมกันรักษามาตรฐานของวิชาชีพ โดยการทักท้วงปฏิบัติการของผู้ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ และพยายามแก้ไขปฏิบัติการที่ไม่เหมาะสม (3) ยอมรับในขอบเขตความรู้ความสามารถของตนไม่ฝืนให้บริการหรือใช้เทคนิคที่ตนไม่ทราบ (4) รักษาความลับเกี่ยวกับบุคคลไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบโดยปราศจากเหตุผล (5) รักษาความลับของแบบสอบ มิให้มีการคัดลอกหรือเผยแพร่ทั่วไป ผู้ที่ใช้จะต้องอยู่ในวิชาชีพและรักษาความลับ (6) การตีความผลการสอบต้องเก็บเป็นความลับจะเปิดเผยได้เฉพาะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการตีความเท่านั้น (7) เผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณะ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้ถูกต้องตามหลักวิชาและขอบเขตความรู้ของตน และ (8) การพิมพ์เผยแพร่แบบสอบ แบบสอบเชิงจิตวิทยาจะจัดพิมพ์เพื่อการค้าเฉพาะผู้พิมพ์ที่ปฏิบัติตามหลักการทางวิชาชีพ และจำหน่ายแบบสอบแก่ผู้ใช้ที่ทรงคุณวุฒิเท่านั้น ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Anastasi (1958 อ้างถึงใน สวัสดิ์ ประทุมราช 2535) ที่กล่าวว่าวิชาชีพการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง จำเป็นต้องมีจรรยาบรรณเป็นของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อบริการสังคมในทางที่ถูกต้อง ไม่ควรถือโอกาสหาประโยชน์ส่วนตัวในทางมิชอบโดยอาศัยวิชาชีพ และไม่ทำให้ผู้รับบริการได้รับความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือผลภายหลังในทางไม่ดีอันเกิดจากการได้รับการบริการที่ไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร ศรีสอาน (2532) ที่กล่าวถึงการวัดและประเมินผลในฐานะที่เป็นวิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีจรรยาบรรณ (professional ethics) ในวิชาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพ ผู้ละเมิดจรรยาบรรณจะต้องได้รับการลงโทษ ในกรณีร้ายแรงอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สอดคล้องกับงานประเมินของ บุญส่ง นิลแก้ว (2530) ที่สรุปความคาดหวังของหน่วยงานทางการศึกษาในผลผลิตคุณลักษณะของผู้เรียนหลักสูตรสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษานั้น จะต้อง มีจรรยาบรรณทางการวัดและประเมินผลการศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเอาจริงเอาจังในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537) สรุปว่าดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้านพัฒนาการของบุคลิกภาพและทักษะทางสังคมของบัณฑิต ส่วนหนึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช (2541) ที่พบว่า สมรรถนะครูวิทยาศาสตร์และครุคณิตศาสตร์ที่พึงประสงค์ในอนาคต จะต้องเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และงานวิจัยของ อรพรรณ อินทวิชญ (2540) ที่พบว่าเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาจะต้องมีการประเมินจรรยาบรรณของครูเช่นกัน

2.3.10 สมรรถนะเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมิน มีตัวบ่งชี้สมรรถนะ 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีใจรักและมุ่งมั่นพัฒนางานทางการประเมินการศึกษา สามารถทำงานอย่างมีความสุข (2) มีความศรัทธาในประโยชน์ของงานทางการประเมินการศึกษา (3) มีจิตสำนึกในการประเมินการศึกษาที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เป็นหน้าที่ของทุกคนต้องทำด้วยความเต็มใจและอยากทำ (4) เป็นกรรมการ / สมาชิกของสมาคม / ชมรมวิชาชีพการประเมิน และ (5) มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร ศรีสอาน (2532) กล่าวคือ การวัดและประเมินผลในฐานะที่เป็นวิชาชีพชั้นสูงจะต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้กว้างขวาง ลึกซึ้ง โดยใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร (Long Period of Training) ซึ่งการศึกษาอบรมมักจะต่อจากปริญญาตรีอีก 2 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ อดุลย์ วิริยเวชกุล (2541) งานประเมินของ บุญส่ง นิลแก้ว (2530) งานวิจัยของ ศักดิ์ชาย เพชรช่วย (2541), อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537), อรพรรณ อินทวิษณุ (2542) ที่พบว่า คัดนี้บ่งชี้คุณภาพผู้เรียน บัณฑิต มหาบัณฑิต ผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ ควรจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อวิชาชีพนั้นๆ เช่น นักวัดและประเมินผลควรมีความศรัทธาในประโยชน์ของงานทางการวัดและประเมินผล และมีใจรักมุ่งมั่นพัฒนางานทางการวัดและประเมินผล เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ แดเนียน ซี ทอสทีสัน (อ้างถึงใน ปราณี กุลละวณิชย์ 2540) กล่าวว่า ทัศนคติในการเป็นวิชาการ คือ มีความอยากที่จะเรียนรู้ มีความนับถือในความรู้ของคนอื่น และมีความสงสัยในวิชาการโดยไม่ก้าวร้าว เป็นต้น

2.3.11 สมรรถนะมนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นหมู่คณะ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะ 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน (2) มีความใจกว้างรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น และยอมรับเมื่อถูกวิจารณ์ (3) ให้ความร่วมมือ ไม่เอาเปรียบ ช่วยเหลือและรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม (4) มีผลงานที่สะท้อนถึงการปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าคณะทำงาน (5) มีความสามารถในการปรับตัว และตอบสนองอย่างมีเหตุผลต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และ (6) มีจุดยืนแต่สามารถยืดหยุ่นตามภาวะการณ์ ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2543) ที่กล่าวถึงพันธกิจของบัณฑิตศึกษาที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการ มีความตระหนักและรับผิดชอบที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ การรู้จักตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่นและรู้จักดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามสมควรแก่อัตภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536) กล่าวถึงคุณสมบัติที่พึงปรารถนาของนักประเมินผล คือ ไม่มีความเป็นอัตตะสูง มีมนุษยสัมพันธ์เยี่ยม สอดคล้องกับงาน

วิจัยของ อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537) พบว่าดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในด้านสมรรถนะบัณฑิตต้องมีความสามารถบริหารงานในระดับหัวหน้าทีมการพยาบาล ด้านบุคลิกภาพทางสังคมต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และสามารถเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้เหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันท์เพ็ญ เชื้อพานิช (2541) ที่พบว่าสมรรถนะครูวิทยาศาสตร์และครูคณิตศาสตร์ที่พึงประสงค์ส่วนหนึ่งจะต้องมีความเป็นผู้นำแบบทีมงาน

2.3.12 สมรรถนะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์
คิดไตร่ตรอง มีวิจารณญาณ และมีวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะ 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูลและมีความคิดรวบยอด (2) มีความสามารถในการประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง ระบุสาเหตุและผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีที่มีความถูกต้องเหมาะสม (3) ยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นถือมั่นความคิดเห็นของตนเป็นหลัก (4) มีปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจด้วยการมีข้อมูลที่เพียงพอ และตัดสินใจได้อย่างสันติ (5) มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น และ (6) มีความริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์ และกำหนดเป้าหมายได้ ในภาพรวมสมรรถนะนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2543) กล่าวถึงพันธกิจในการพัฒนาผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความทันสมัย และมีวิสัยทัศน์ เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ รู้เท่าทันต่อความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยรวม ติดตามข่าวสาร รู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลและเหตุการณ์ รวมทั้งเป็นผู้มองการณ์ไกลทั้งเรื่องราวในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัวออกไป เป็นผู้ที่มีสติปัญญา รู้จักการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การมีเหตุผล และการคิดอย่างอิสระปราศจากการครอบงำ และการรู้แจ้งในความจริงแห่งความรู้ รู้จักใช้วิจารณญาณในการวินิจฉัยข้อมูล ความรู้ และเหตุการณ์โดยรวมอย่างสม่ำเสมอ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองและแก่การทำงานได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาตามแนวคิดของ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2543) ที่เน้นการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ (critical – based approach) การวิเคราะห์ (critical thinking) หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการทางปัญญาคิดพิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับสถานการณ์หรือข้อมูลอย่างมีเหตุผล โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนเองในการสำรวจข้อมูล จนสามารถตัดสินใจประเมินหาข้อสรุปหรือแก้ปัญหาที่เผชิญได้ และสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ เผชิญปัญหา และตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ อุดุทธ์ วิริยเวชกุล (2541), ปราณีย์ กุลละวณิชย์ และงานวิจัยของ อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537), จันท์เพ็ญ เชื้อพานิช (2541) ที่กล่าวว่า สมรรถนะและคุณลักษณะของบัณฑิต มหาบัณฑิต

พยาบาล ครูวิทยาศาสตร์และครุคณิตศาสตร์ ควรมีความสามารถในการคิดเชิงวิฤต (critical thinking) การคิดเชิงสร้างสรรค์ (creative thinking) มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการคิดแบบต่างๆ ความสามารถเชิงวิจารณ์บนพื้นฐานวิชาการและเหตุผล มองปัญหาของบ้านเมืองได้ชัดเจน แยกแยะปัญหาได้ดี แก้ปัญหาที่ยากและซับซ้อนได้ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล

2.3.13 สมรรถนะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม

มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความสามารถติดต่อสื่อสารทาง e-mail (2) มีความสามารถสืบค้นข้อมูลทาง internet (3) มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย / การประเมินทาง internet (4) มีความสามารถในการวิเคราะห์สถิติข้อมูลและจัดทำข้อมูลเสนอโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (5) มีความสามารถสืบค้นข้อมูลห้องสมุดบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (6) มีความสามารถใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์สมัยใหม่ และ (7) มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2543) ที่สรุปไว้ในพันธกิจและหลักเกณฑ์ในการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาว่า การบัณฑิตศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึงความรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ ใช้เพื่อเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นได้ ตลอดจนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ อุดลย์ วิริยเวชกุล (2541), ปราณี กุลละวณิชย์ (2540) และ แดเนียล ซี ทอสทีสัน (อ้างถึงในปราณี กุลละวณิชย์ 2540) สรุปว่า คัดชนับซึ่งที่มุ่งสร้างเสริมคุณภาพของบัณฑิตศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถเชิงคอมพิวเตอร์ สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ได้รับนิยมด้าน word processing, spread sheet, statistic และโปรแกรมกราฟฟิคที่นิยมนำมาใช้ในยุคโลกาภิวัตน์ ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นหาข้อมูล และค้นคืนข้อมูลในฐานข้อมูลหรือสารสนเทศนานาชาติโดยผ่านคอมพิวเตอร์ และโทรคมนาคมได้ รวมทั้งสามารถใช้ e-mail ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และงานวิจัยของ อาทิตยา ดวงมณี (2540) ที่พบว่าตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านคุณภาพนิสิต / นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษา จะต้องมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการทำงานขั้นพื้นฐานและการวิเคราะห์ข้อมูล หรือเพื่อการวิจัย

2.3.14 สมรรถนะความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีตัวบ่งชี้สมรรถนะ

รวม 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความสามารถในการอ่าน อ่านเร็ว / รู้เรื่อง อ่านเป็น อ่านแล้ววิเคราะห์ได้ อ่านแล้วจำได้ (2) มีความสามารถในการฟัง มีสมาธิในการฟัง รู้จักฟัง จับประเด็นได้ ฟังแล้วจำได้ (3) มีความสามารถในการเขียนถูกต้องตามหลักภาษา เขียนสื่อสารรู้เรื่อง เขียนด้วยภาษาของตน

มีหลักการบูรณาการแล้วเขียนขึ้นใหม่และมีการอ้างอิงที่ถูกต้อง (4) มีความสามารถในการเขียนบทความวิชาการ (5) มีความสามารถใช้อย่างถูกต้องในการติดต่อสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) กับเจ้าของภาษาได้ (6) มีความสามารถในการเจรจาต่อรองแก้ไขข้อขัดแย้งในสถานการณ์ประนีประนอมได้ ในภาพรวมสมรรถนะนี้ สอดคล้องกับพันธกิจและหลักเกณฑ์ในการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่ วินัย วีระพัฒนานนท์ (2543) กล่าวไว้ว่า การบัณฑิตศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาทั้งที่เป็นภาษาของตน ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนการประมวลความรู้และข้อมูลมาใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย รวมทั้งมีความสามารถในการใช้ภาษาที่ 2 โดยเฉพาะภาษาอังกฤษมาใช้ในการแสวงหาความรู้และการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ อดุลย์ วิริยะเวชกุล (2541) , และปราณี กุลละวณิชย์ (2540) และงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช (2541), อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537) และอาทิตย์ ดวมณี (2540) กล่าวสรุปว่า คุณลักษณะของมหาบัณฑิต และบัณฑิต และสมรรถนะครุวิทยาศาสตร์ และครุคณิตศาสตร์ควรต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรู้ความสามารถในภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในรูปแบบของการพูด และการเขียน

2.3.15 สมรรถนะความสามารถในการเป็นนักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความรู้ลึกในศาสตร์ของตน รู้กว้าง รอบรู้ในศาสตร์อื่นๆ และรู้หลักการผสมผสานเชื่อมโยงสาระความรู้เข้ากันอย่างกว้างขวาง (2) มีความมั่นใจ มีความกล้าหาญทางวิชาการ เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น (3) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ตรีศรตรงโดยรอบคอบ (4) มีความสามารถในการสอน / เป็นวิทยากรฝึกอบรมเกี่ยวกับสถิติ การวิจัย และการประเมิน (5) เป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถให้การปรึกษาแนะนำความรู้เกี่ยวกับสถิติ การวิจัย และประเมินการศึกษา (6) มีความสามารถในการใช้ข้อมูลความรู้ ยืนยันความคิด และ (7) เป็นผู้ชี้แนะและปฏิบัติเป็นแบบอย่างของชุมชนและสังคมได้ ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2543) ที่กล่าวว่า แนวคิดพื้นฐานของการบัณฑิตศึกษาต้องมีความเป็นนักวิชาการ (scholarship) สร้างความเป็น scholar ให้กับผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่ใจในวิชาการ แสวงหาและพัฒนาความรู้อยู่ตลอดเวลา ไหว้ตัวต่อความรู้ใหม่ ต้องใคร่ครวญความรู้ นั้น สามารถแสดงความรู้ให้ปรากฏ ประยุกต์ใช้ความรู้เป็น และมีคุณธรรมของนักวิชาการ สอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย วีระพัฒนานนท์ (2543) ที่กล่าวไว้ในพันธกิจของบัณฑิตศึกษาว่า จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ กล้าหาญทางวิชาการ ตลอดจนเป็นผู้นำในสังคมสามารถชี้นำแก่สังคมและชุมชนได้ รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินการแก้ปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้

แก่ชุมชน ประเทศ และโลก ตลอดจนเป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตให้แก่บุคคลและครอบครัวได้ด้วย และเป็นผู้มีความรู้ลึกและกว้าง กล่าวคือ มีความรู้ในสาขาวิชาอย่างลึกซึ้งทั้งเชิงเนื้อหาสาระนำไปใช้ได้เหมาะสม และรู้จักประเมินคุณค่าของความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษา ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงสาระความรู้ทั้งหลายเข้าด้วยกันได้อย่างกว้างขวาง และมองเห็นคุณค่าของการประสมประสานความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ อุดุทธ์ วิริยะเวชกุล (2541), ปราณี กุลละวณิชย์ (2540) , แคนเน็ล ซี ทอสทีสัน (อ้างถึงใน ปราณี กุลละวณิชย์ 2540) กล่าวว่า มหาบัณฑิต บัณฑิตจะต้องเป็นผู้ที่มีกรอบความรู้หรือฐานความรู้ในศาสตร์ของตน และคงต้องมีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องหรือศาสตร์ทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช (2541) และอรรพรรณ อินทวิชาญ (2542) สรุปว่า สมรรถนะครุวิทยาศาสตร์และครุคณิตศาสตร์ และเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะครุวิทยาศาสตร์ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และมีความรู้วิชาพื้นฐานและมีวิจรรณญาณแบบสหวิทยาการ และรอบรู้ทางสังคม

2.3.16 สมรรถนะความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีตัวบ่งชี้สมรรถนะรวม 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความกระตือรือร้นรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล (2) มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (3) มีความสามารถในการตั้งคำถามได้ตรงประเด็นและเป็นประโยชน์ในศาสตร์ที่ศึกษา (4) มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง (5) มีการเข้าร่วมอบรมประชุม สัมมนา และติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง และ (6) มีความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในภาพรวมสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2543) กล่าวว่า แนวคิดพื้นฐานของการบัณฑิตศึกษาต้องมีการสืบเสาะ (inquiry) ลักษณะการสืบเสาะคือการสงสัยเมื่อสงสัยแล้วต้องสืบค้นแล้วต้องแสวงหาสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย วีระพัฒนานนท์ (2543) ที่กล่าวไว้ในพันธกิจและหลักเกณฑ์ในการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ที่ต้องพัฒนาผู้เรียนในการเป็นผู้ใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีความรู้ลึกไวที่จะรับความรู้ใหม่และรู้จักการใช้วิจรรณญาณในการวินิจฉัยข้อมูล ความรู้ และเหตุการณ์ โดยรวมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ อุดุทธ์ วิริยะเวชกุล (2541) แคนเน็ล ซี ทอสทีสัน (อ้างถึงใน ปราณี กุลละวณิชย์ 2540) และงานวิจัยของ อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537) และ

จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช (2541) กล่าวว่า มหาบัณฑิต บัณฑิตจะต้องเป็นผู้มีความกระตือรือร้นและสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีนิสัยใฝ่รู้ รักการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.4 แนวทางการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สามารถดำเนินการได้หลายแนวทางตามพฤติกรรมของตัวบ่งชี้สมรรถนะจากการวิจัยสรุปว่า (1) ด้านความรู้และเชี่ยวชาญวิชาการทางการประเมิน ประกอบด้วยสมรรถนะความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา ความรู้ความสามารถด้านการประเมินและการจัดการ โครงการประเมิน ความรู้ความสามารถด้านการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ความรู้ความสามารถด้านการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ ความรู้ความสามารถด้านการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ ความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา และความรู้ความสามารถด้านการทำวิทยานิพนธ์ (2) ด้านความรู้ลึก เป็นคนที่สมบูรณ์ในวิชาชีพ ประกอบด้วยสมรรถนะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและประเมินการศึกษา เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมินการศึกษา และมนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นหมู่คณะ (3) ด้านทักษะ คุณลักษณะ และบุคลิกภาพทางวิชาการ ประกอบด้วยสมรรถนะ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิจารณ์ญาณ และมีวิสัยทัศน์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความสามารถในการเป็นนักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต ภาพรวมของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2543) ที่กล่าวไว้ว่ากระบวนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นคนที่สมบูรณ์ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทักษะการวิจัย และการพัฒนาวิชาการวิชาชีพ จะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้โดยการให้ค้นคว้า และวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง นำเสนอสิ่งที่ได้ค้นคว้าและวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระของวิชาในหลักสูตร ตลอดจนการเลือกและนำเสนอเนื้อหาที่สนใจอย่างเป็นระบบ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาคำถามที่กว้างขวาง โดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ นอกเหนือไปจากการค้นจากตำรา หนังสือ เอกสาร และบทความจากสื่อการศึกษาที่ใช้อยู่ตามปกติ การใช้ภาษาที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเสนอสาระความรู้ด้วยการพูดและการเขียนที่ถูกต้องเป็นระบบ สื่อความหมายให้เข้าใจโดยง่าย และใช้กรอบแนวคิดในรูปแบบของการวิจัยในการนำเสนอ การนำเสนอเนื้อหาของวิชาที่มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และมองเห็นคุณค่าในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงาน การส่งเสริมให้

ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในการเชื่อมโยงความรู้ในสาขาวิชากับวิชาการในสาขาอื่น และมองเห็นผลกระทบของการพัฒนาวิชาการที่มีต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกัน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนที่เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ การเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และการใช้เหตุใช้ผล การส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติในสถานการณ์จริง การเรียนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และในสภาพการณ์จริง และส่งเสริมทักษะการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นประชาธิปไตย การได้แสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ และการยึดมั่นในสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่น และการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียน ร่วมคิดร่วมปฏิบัติในกิจกรรมอย่างทั่วถึงและเสมอภาค รวมทั้งให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการแสดงความคิดเห็นต่อบทเรียนการกำหนดจุดประสงค์กิจกรรม วิธีเรียน และการประเมินผลร่วมกัน

2.5 วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย

ลูโซทัยธรรมมาธิราช สามารถดำเนินการได้หลายวิธีตามพฤติกรรมของตัวบ่งชี้สมรรถนะ จากการวิจัยสรุปว่า ตัวบ่งชี้ประเภทพุทธิพิสัยประเมินโดยวิธีการทดสอบ ตัวบ่งชี้ประเภทเจตพิสัยประเมินโดยวิธีการสังเกต การสอบถาม และการสัมภาษณ์ และตัวบ่งชี้ประเภททักษะพิสัยจะประเมินจากผลงาน / โครงการที่มอบหมาย การสังเกต และการรายงานตนเอง ภาพรวมของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิตนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ส. วาสนา ประवालพฤษ์ และคณะ (2543) ที่กล่าวถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใน 3 ลักษณะ คือ การประเมินผลการปฏิบัติ (performance assessment) ซึ่งเป็นการประเมินที่ต้องการให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความคิด และทักษะโดยการปฏิบัติงานการประเมินแนวใหม่ (alternative assessment) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติที่มุ่งเน้นในเรื่องวิธีการประเมินตามแนวใหม่ ซึ่งต่างจากการทดสอบโดยการเขียนตอบแบบดั้งเดิม และการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งเป็นความสำคัญของการประยุกต์ใช้ความรู้ ความคิด และทักษะในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงหรือโลกแห่งความเป็นจริง (real world) โดยองค์ประกอบของการวัดและประเมินประกอบด้วย ความรู้ ความคิดต่างๆ (cognitive & metacognitive) ความรู้สึก ความซาบซึ้ง (affective) และการปฏิบัติ และคุณลักษณะต่างๆ (psychomotor) โดยเน้นกระบวนการและผลงานที่กระทำทั้งในระหว่างเรียนและภายหลังการเรียน โดยมีเทคนิคการวัดและประเมินที่หลากหลาย เช่น การสอน การปฏิบัติงาน การทำโครงการและโครงงาน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ระบบควบคุมคุณภาพมหابัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา นี้ แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สามารถนำไปประยุกต์ใช้โดยกำหนดกระบวนการดำเนินงานให้เป็นระบบ มีความเป็นรูปธรรม โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ตรวจสอบคุณสมบัติ / คุณลักษณะของนักศึกษา ว่ามีสมรรถนะตามที่กำหนดเพียงใด
- 2) เทียบคุณสมบัติ / คุณลักษณะให้แก่นักศึกษาในสมรรถนะที่มีอยู่แล้ว
- 3) ส่งเสริมให้นักศึกษาที่ยังขาดคุณสมบัติ / คุณลักษณะเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามสมรรถนะที่กำหนด
- 4) ประเมินคุณลักษณะของนักศึกษา เป็นระยะๆ โดยอาจารย์ที่ปรึกษา
- 5) ประเมินสรุปสมรรถนะของนักศึกษา ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา
- 6) ออกใบรับรองสมรรถนะมหابัณฑิต เมื่อสำเร็จการศึกษา

3.1.2 ระบบควบคุมคุณภาพมหابัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา นี้ แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สามารถนำไปสร้างเป็นฐานข้อมูล (data base) ด้านคุณภาพผู้เรียนสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อติดตามประเมินผู้เรียน ประเมินหลักสูตร ตลอดจนการดำเนินงานภายในแขนงวิชา และสามารถใช้งานหรือประเมินตนเองของแขนงวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างกลไกการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพภายในองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมาย และมุ่งสู่ความเป็นมาตรฐานต่อไปได้

3.1.3 ระบบควบคุมคุณภาพมหابัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนี้ เป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่า องค์ประกอบของระบบโดยเฉพาะสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีความสำคัญมากถึงมากที่สุดและมีความเป็นไปได้ แต่ในทางปฏิบัติผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้ระบบอาจทำการคัดเลือก สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม ตลอดจนวิธีการประเมินที่เห็นว่ามีความพร้อมในทางปฏิบัติมาใช้ในการควบคุมคุณภาพมหابัณฑิต เพื่อให้เกิดความยอมรับจากทุกระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.1.4 ควรใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต นี้เป็นมาตรการกระตุ้นให้มหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษาได้ประเมินตนเอง โดยใช้สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะเหล่านี้ เป็นแนวทางการพัฒนาตนเองให้เข้าสู่ตามระดับมาตรฐานคุณภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ ตนเองในความเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพการประเมิน ที่มีคุณลักษณะเป็นที่ต้องการขององค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3.1.5 แขนงวิชาหรือสาขาวิชาอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อาจนำ ระบบควบคุมคุณภาพ นี้ไปประยุกต์ใช้ในการควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต โดยเฉพาะสมรรถนะ และตัวบ่งชี้ที่มหำบัณฑิตทุกแขนงวิชาหรือศาสตร์ต่าง ๆ ควรพึงมีส่วนร่วม หรือเป็นมาตรฐานร่วมกัน หรือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิตให้สอดคล้องตามบริบทของแต่ละ แขนงวิชา หรือสาขาวิชาได้

3.1.6 ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราชนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต สาขาการประเมินการ ศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยครั้งนี้ทำการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิตในองค์ประกอบ ด้านสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหำบัณฑิตเท่านั้น ดังนั้นจึงควรนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปพัฒนา กำหนดเกณฑ์ของระดับคุณภาพให้มีความเป็นรูปธรรม และเป็นปรนัยในทางปฏิบัติ ต่อไป

3.2.2 อาจทำการวิจัยเพื่อลดจำนวนของตัวบ่งชี้ในแต่ละสมรรถนะมหำบัณฑิต เพราะ จะทำให้สะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประเมินคุณภาพมหำบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้สมรรถนะ (ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ได้) ด้วยกันเอง และความสำคัญของแต่ละสมรรถนะ (ตัวบ่งชี้รวม) ในการพยากรณ์คุณภาพมหำบัณฑิต ในภาพรวม เพื่อให้ทราบว่าสมรรถนะใดมีส่วนสำคัญที่เป็นจริง ในการควบคุม ประเมิน ภาพรวมคุณภาพมหำบัณฑิต จะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบ ให้ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

3.2.4 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพมหำบัณฑิต เพื่อขยายผล องค์ประกอบด้านวิธีการประเมินสมรรถนะมหำบัณฑิต ให้มีความเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ในประเด็น เกี่ยวกับจะประเมินอะไร ประเมินอย่างไร ประเมินเมื่อใด ประเมินที่ไหน ใครเป็นผู้ประเมิน ฯลฯ

3.2.5 ควรมีการวิจัยสำรวจความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (stake-holder) หรือผู้ที่สนใจในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้เทคนิควิธีวิจัยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ได้ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

3.2.6 ควรมีการวิจัยประเมินผล ระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ วิชาเอกการประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นสารสนเทศประกอบการพัฒนาไปสู่การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (stake-holder) ต่อไป

3.2.7 ควรมีการวิจัยพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ ต่อยอดจากผลการวิจัยจากการใช้ระบบผู้เชี่ยวชาญในครั้งนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคคลภายนอกที่ให้ความคิดเห็นที่มีคุณค่าสูงสุด แต่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยเพิ่มกลุ่มผู้เชี่ยวชาญภายในมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้นเพื่อลดข้อจำกัดเมื่อนำไปปฏิบัติ

3.2.8 ควรมีการวิจัยพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยอาจกำหนดเป็นองค์ประกอบสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหัศจรรย์ ที่ทุกแขนงวิชา สาขาวิชาควรพึงมีร่วมกัน หรือเป็นมาตรฐานเดียวกัน และกำหนดสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหัศจรรย์เฉพาะ ตามบริบทของแต่ละแขนงวิชา หรือสาขาวิชา เพื่อใช้ประโยชน์ในการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยในภาพรวมต่อไป

3.2.9 ควรมีการวิจัยพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในระบบทางไกล ในองค์ประกอบของ ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output)

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุคประเสริฐ *ดัชนีความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา* กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค 2543
- เกษม บุญอ่อน “เคลฟาย : เทคนิคการวิจัย” *ครูปริทัศน์* 4 (ตุลาคม 2522) หน้า 26-28
- ขนิษฐา วิทยาอนุมาต “การวิจัยแบบเคลฟาย : เทคนิคและปัญหาที่พบในการวิจัย” ใน *รวมบทความเกี่ยวกับการวิจัยการศึกษา* กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองศาสน์การพิมพ์ 2531
- คณะกรรมการการพัฒนาศูนย์ธุรกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545-2549* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2544
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน *คุณภาพและการประกันคุณภาพในวิถีทรรศน์การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย* รายงานชุดแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค 2543
- _____ . *ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลกในศตวรรษที่ 21* กรุงเทพมหานคร ที พี พีрін 2542
- _____ . *แนวการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* รายงานชุดแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย กรุงเทพมหานคร วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น 2544
- _____ . *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)* กรุงเทพมหานคร อรรถพลการพิมพ์ 2540
- _____ . *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค 2542
- _____ . *รูปแบบการพัฒนาคณาจารย์และชุดเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (ฉบับสรุป)* กรุงเทพมหานคร วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น 2545
- _____ . “ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ : การอุดมศึกษา” ม.ป.ท. 2541 (อัดสำเนา)
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช *ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูวิทยาศาสตร์และครูคณิตศาสตร์ที่พึงประสงค์ในอนาคต* รายงานการวิจัย ม.ป.ท. 2542

- จุมพล พูลภัทรชีวิน “เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR” ใน *รวมบทความที่เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา* เล่ม 2 ม.ป.ท. 2535
- เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่ และแสวง ปิ่นมณี *ดัชนีทางการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก 2529
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ “การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย” ใน *รวมบทความที่เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา* เล่ม 2 ม.ป.ท. 2535
- ชนิดา รักษ์พลเมือง “การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย” ใน *การวิเคราะห์นโยบายทางการศึกษา* ม.ป.ท. 2531
- ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา “ร่าง แนวทางการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา” ม.ป.ท. 2541 (อัดสำเนา)
- _____. *นโยบาย แนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา* กรุงเทพมหานคร 2544
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์ “หน่วยที่ 5 การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลด้านเจตพิสัยการศึกษา” ใน *เอกสารการสอน ชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการวัดและประเมินผลการศึกษา* หน้า 159-160 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2535
- บุญส่ง นิลแก้ว “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนา หลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2530
- ประยูร ศรีประสาธน์ “เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย” *วารสารการศึกษาแห่งชาติ* 14 (เมษายน – พฤษภาคม 2523) หน้า 49-60
- ประเสริฐ จริยานุกูล “การพัฒนาคุณภาพผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษา” *วารสารอุดมศึกษา* 1 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2535) หน้า 39-46
- ปราณี กุลละวณิชย์ “การสร้างบัณฑิต” ใน *บนเส้นทางอุดมศึกษา* หน้า 135-155 จรัส สุวรรณเวลา และคณะ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540
- พิชิตเดช ชัดติยะ “การพัฒนาแบบจำลองการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในวิทยาลัยเทคนิค” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2542
- ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา* รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร อรุณการพิมพ์ 2543

- ราชบัณฑิตยสถาน *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์ 2538
- วิจิตร ศรีสอาน “หน่วยที่ 1 สถานภาพวิชาชีพศึกษาศาสตร์” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ประสพการณ์วิชาชีพการศึกษาศาสตร์* หน้า 5-7 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2532
- วินัย รังสินันท์ “หน่วยที่ 13 ทฤษฎีและวิธีการวัดด้านเจตพิสัย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา จิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการวัดและการประเมินผลการศึกษา* หน้า 541-568 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2535
- _____ “หน่วยที่ 14 ทฤษฎีและวิธีการวัดด้านทักษะพิสัย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา จิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการวัดและการประเมินผลการศึกษา* หน้า 569-594 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2535
- วินัย วีระวัฒนานนท์ *หลักเกณฑ์การพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับบัณฑิตศึกษา* รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร อรุณการพิมพ์ 2543
- ศักดิ์ชาย เพชรช่วย “การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษา ของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2541
- ศิริชัย กาญจนวาสี *ทฤษฎีการประเมิน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536
- ส. วาสนา *ประมวลพฤษัย ระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร อรุณการพิมพ์ 2543
- สวัสดิ์ ประทุมราช “หน่วยที่ 1 วิชาชีพการวัดและประเมินผลการศึกษา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาประสพการณ์วิชาชีพการวัดและประเมินผลการศึกษา* หน้า 15-21 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2535
- ลำเรียง บุญเรืองรัตน์ “หน่วยที่ 12 ทฤษฎีและวิธีการวัดด้านพุทธิพิสัย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา จิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการวัดและการประเมินผลการศึกษา* หน้า 503-539 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2535
- สมเกียรติ ชอบผล *การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ : แนวคิดและระบบ* กรุงเทพมหานคร 2536
- สมคิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์ *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา* นนทบุรี จตุพรดีไซน์ 2544

- สมจิตร แก้วนาค “การพัฒนาและศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการประกันคุณภาพการพัฒนา
หลักสูตรการฝึกอบรมของกองทัพอากาศ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต
สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2543
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ *การประกันคุณภาพการศึกษา* กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2539
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ *การประเมินผลโครงการประชุมหลักการและการประยุกต์ใช้* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย *หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์* นนทบุรี โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2544
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ *การวิจัยประเมินผลโครงการ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
เลียงเชียง 2536
- สุพักตร์ พิบูลย์ “หน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมิน” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการประเมิน
และการจัดการโครงการประเมิน* หน้า 1-51 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2544
- _____ “หน่วยที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยและประเมิน” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
วิทยานิพนธ์ 2* หน้า 1-45 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช 2546
- สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ “การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย” *วารสารการศึกษาแห่งชาติ* 19 (ธันวาคม –
มกราคม 2528) หน้า 99-77
- สุวลี ทวีบุตร “การเปรียบเทียบผลการสร้างฉันทมติ และระดับการให้ความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญ
ระหว่างการใช้เทคนิคเดลฟายแบบเดิม และเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2540
- สุวิมล ว่องวานิช *คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา : การออกแบบ
ระบบการประเมินผลภายใน* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น
2544
- สุวิมล ว่องวานิช และนงราม เศรษฐพานิช “หน่วยที่ 10 การประกันคุณภาพการศึกษา” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการประเมินและการจัดการโครงการประเมิน หน้า 219-261
นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2545

- องอาจ นัยพัฒน์ “กระบวนการทัศน์หลักและแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยและการประเมินทางการศึกษา” *วารสารวัดผลการศึกษา* 22 (กันยายน – ธันวาคม 2543) หน้า 1-20
- _____ . “วิวัฒนาการ ความเชื่อ และแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมิน” *วารสารการวัดผลการศึกษา* 22 (มกราคม – เมษายน 2544) หน้า 51-68
- อดุลย์ วิริยเวชกุล *คู่มือการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา* กรุงเทพมหานคร เจริญดีการพิมพ์ 2541
- อมรวิชัย นาคทรพรพ *ในกระแสแห่งคุณภาพ* กรุงเทพมหานคร ที พี พีริ้นท์ 2540
- อาทิตยา ดวงมณี “การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการของสาขาวิชาทางการวิจัย การศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 2540
- อุทุมพร จามรมาน “การประกันคุณภาพการอุดมศึกษาตามแนวทางของทบวงมหาวิทยาลัย”(อัครสำเนา) ม.ป.ท. 2542
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน *การตีค่าความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ฟีนนี่พับบลิชชิ่ง 2540
- _____ . *สอนไปทำไม? เทคนิคการสอนและวัดผลระดับอุดมศึกษา* กรุงเทพมหานคร ฟีนนี่พับบลิชชิ่ง 2541
- อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ “การพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน” *วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 2537
- อรวรรณ อินทวิชญ์ “การพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์* 2542
- Cocharn, S.W. “The Delphi Method : Formulating And Refinding Group Judgment.” *Journal of Human Sciences* 2, no.2 (November 1983):111-117.
- Conrad, C.F. and Blackburn. R.T. “Correlates of departmental quality in regional colleges and university.” *American Educational Research Journal* American Educational Research Association 22 (Summer 1985): 279-295.
- Cryer, P. *Preparing for Quality Assessment and Audit Establishing a Quality Assurance System in Higher Education*. CVCP Publication, 1993.

- Davies, Peter. *The American Heritage Dictionary of the English Language*. New York, American Heritage Publishing, 1972.
- Eisner E. "Educational Connoisseurship and Criticism : Their form and function in education evaluation." *Journal of Aesthetic* 10 (1976): 135-150.
- Johnston, J.N. *Indicators of Education systems*. London: The Anchor Press, Tiptree Essex, 1981.
- Lamas, L. & Tomlinson, K. "Standard: the varying perceptions of senior staff in higher education institutions." *Quality Assurance in Education*. Vol.8 (3) (2000)
- Linstone, H.A. and Turoff, M. *The Delphi Method Techniques and Applications*. Addison Wesley Publishing , 1975.
- Murry, J.W. and Hammons, J.O. "Delphi : A Versatile Methodology for Conducting Qualitative Research." *The Review of Higher Education* 18, no. 4 (1995): 423-436.
- Phi Delta Kappa. Phi Delta Kappa Commission on schooling for the 21st Century. *Handbook for Conducting Future Studies in Education* (1984): 21-22.
- Pophan, W.J. *Educational Evaluation* United states of America : Allyn and Bacon (1993): 43-44.
- Seriven, M. *Evaluation Thesaurus*. 4th Edition Newbury Perk, CA: Sage Publication., 1999.

ภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลการวิจัย
ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

ชื่อ	ศาสตราจารย์ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์
คุณวุฒิ	วท.บ. (สุขาภิบาลเกียรตินิยม), ค.ม. (วิจัยศึกษา)
ตำแหน่ง	อดีต ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาศึกษาศาสตร์
หน่วยงาน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
ชื่อ	ศาสตราจารย์ นพ.อคุณย์ วิริยเวชกุล
คุณวุฒิ	แพทยศาสตรบัณฑิต, น.ต., Fellow, Royal College of Physicians of London, Fellow qua Physician, Royal College of Physicians and Surgeons of Clagow
ตำแหน่ง	กรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
หน่วยงาน	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
ชื่อ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยพร ณ นคร
คุณวุฒิ	วท.บ. (เทคนิคการแพทย์), วท.ม. (พยาธิชีววิทยา), MS (Chemistry), Ph.D. (Physical Chemistry)
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
หน่วยงาน	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
ชื่อ	ศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ เศรษฐมานิต
คุณวุฒิ	วศ.บ. วิศวกรรมโยธา (เกียรตินิยม), วศ.ม. วิศวกรรมโยธา, วศ.ด. วิศวกรรมโยธา (Public healty engineering)
ตำแหน่ง	กรรมการบริหารสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ประธานกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
หน่วยงาน	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ชื่อ	ดร.วิเชียร เกตุสิงห์
คุณวุฒิ	กศ.บ. (การมัธยมศึกษา), กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา), กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนา หลักสูตร)
ตำแหน่ง	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
หน่วยงาน	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ชื่อ	ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน
คุณวุฒิ	Ph.D. (Science Education)
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
หน่วยงาน	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ชื่อ	รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย
คุณวุฒิ	กศ.บ. (คณิตศาสตร์), กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา), ค.ด. (การวัดและประเมินผล การศึกษา)
ตำแหน่ง	ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
หน่วยงาน	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ชื่ออาจารย์	อาจารย์ ดร. อมรวิรัช นาคทรพรพ
คุณวุฒิ	ค.บ. (เกียรตินิยม), M.S. (อุดมศึกษา), M.A., Ph.D. (การวิจัยและประเมินผลการศึกษา)
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา
หน่วยงาน	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชื่อ	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ
คุณวุฒิ	ค.บ. (เกียรตินิยม), ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
ตำแหน่ง	รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวิจัยการศึกษา
หน่วยงาน	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์
คุณวุฒิ	กศ.บ. (คณิตศาสตร์), พบ.ม. (สถิติประยุกต์), Ph.D. (Applied Statistics)
ตำแหน่ง	หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา
หน่วยงาน	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชื่อ	ศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ บุญเรืองรัตน์
คุณวุฒิ	กศ.บ. (เคมี), กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา), Ph.D. (Curriculum Research and Development)
ตำแหน่ง	ศาสตราจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
หน่วยงาน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ชื่อ	รองศาสตราจารย์ ดร. ส วาสนา ประवालพุกภัย
คุณวุฒิ	กศ.บ. (ฟิสิกส์-คณิตศาสตร์), M.A., Ph.D. (Measurement, Evaluation and Research Design)
ตำแหน่ง	รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
หน่วยงาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ชื่อ	อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มเฮง
คุณวุฒิ	Ph.D. (Educational Research and Evaluation)
ตำแหน่ง	หัวหน้าภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
หน่วยงาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ชื่อ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ ไชยโส
คุณวุฒิ	ก.บ. เกียรตินิยม (ประถมศึกษา), ค.ม., ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
หน่วยงาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชื่อ	รองศาสตราจารย์ ดร.เตือนใจ เกตุษา
คุณวุฒิ	กศ.บ., กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา), Ph.D. (การวิจัยและประเมินผล)
ตำแหน่ง	รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการประเมินและการวิจัย
หน่วยงาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ชื่อ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข
คุณวุฒิ	ศษ.บ. (คณิตศาสตร์), ศษ.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา), กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา)
ตำแหน่ง	หัวหน้าภาควิชาประเมินผลและการวิจัยการศึกษา ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
หน่วยงาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ชื่อ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธ์
คุณวุฒิ	กศ.บ.(การแนะแนว), ศษ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา), กศ.ด.(วิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและประเมินผลการศึกษา รองคณบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ ผู้ประสานงานสาขาวิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา
หน่วยงาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ชื่อ	รองศาสตราจารย์ ประภาพร ศรีตระกูล
คุณวุฒิ	ค.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
ตำแหน่ง	หัวหน้าภาควิชาประเมินผลและการวิจัยการศึกษา
หน่วยงาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชื่อ	รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด
คุณวุฒิ	กศ.บ. (คณิตศาสตร์), กศ.ม. (วัดผลการศึกษา), ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
ตำแหน่ง	รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาศึกษา
หน่วยงาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ชื่อ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐ์ ศรีวิหะ
คุณวุฒิ	กศ.บ. (คณิตศาสตร์), M.A., Ph.D. (Education)
ตำแหน่ง	หัวหน้าภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
หน่วยงาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

กลุ่มที่ 1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบัณฑิตศึกษา การวัดผลการศึกษา

และการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ ศรีพหล	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
2. ดร.จิตรา เตมีย์	ผู้อำนวยการสำนักสำนักบัณฑิตศึกษา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ วิภาสศิลป์	สำนักทะเบียนและวัดผล
4. รองศาสตราจารย์ ชุษณะ รุ่งปัจฉิม	ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานการประกัน คุณภาพการศึกษา

กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์	แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง	แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย	แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์	แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

กลุ่มที่ 3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 1 แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1. นาวาอากาศตรีหญิงกาญจนา ค้ายาคี	3. นางสาวสุวรรณา อินทร์ฉาย
2. นาวาอากาศโทหญิงสิริพรรณ เรือนขจร	4. นายสมบัติ พิพัฒน์เมธา

กลุ่มที่ 4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 2 แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1. นางรุ่งทิพย์ นิยมสินธุ์	5. นางสาววิมล สุวรรณโชติ
2. นางสาวท ก่อเจดีย์	6. นางสาวกาญจณี ยืนยงเลิศสวัสดิ์
3. นางจันทร์รา ไชยเสน	7. นางสาวทศมาศ จิรวงศ์รุ่งเรือง
4. นางสาวภาพร สุทกาทิน	8. นายภิญชัยยะ จรุงเรือง

ภาคผนวก ข

เครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์ รอบที่ 1

แบบสอบถาม รอบที่ 2

แบบสอบถาม รอบที่ 2

บัตรคำถามการสนทนากลุ่ม

แบบสัมภาษณ์
เกี่ยวกับ

การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

===== ◆ =====

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์
: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล

ผู้วิจัย : นางสาวณาดา มุมบ้านเช่า
นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
โทรศัพท์ 0 - 2503 - 3626 , 0 - 9485 - 3240
โทรสาร 0 - 2503 - 3626
e-mail : mummyada@yahoo.com

รอบที่ 1

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

กรอบการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นับเป็นแรงผลักดันที่สำคัญให้มีการปฏิรูปการศึกษาไทยทุกรูปแบบ โดยเฉพาะด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ที่กำหนดให้มีการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ นั้น สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้เปิดสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตมหาบัณฑิตด้านการประเมินการศึกษาให้มี คุณสมบัติ 4 ประการคือ (1) มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (2) มีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการเกี่ยวกับการประเมินการศึกษา (3) มีความสามารถในการประยุกต์หลักการการประเมินการศึกษาไปใช้ในการพัฒนางาน และ (4) มีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพการประเมิน ซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวเป็นเพียงการระบุความสามารถกว้างๆ แต่ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพของมหาบัณฑิตที่สำคัญเป็นรูปธรรมและมีความเป็นปรนัย ตลอดจนแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต ที่จะนำไปสู่การควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อใช้ในการควบคุมคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านผู้เรียน ให้มุ่งสู่มาตรฐานและสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสาขาวิชา สังคม และประเทศชาติต่อไป

คำจำกัดความในการวิจัย

1. ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต หมายถึง กลไกขององค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพมหาบัณฑิต ได้แก่ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. สมรรถนะมหาบัณฑิต หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งครอบคลุมในด้าน พุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย
3. ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต หมายถึง สารสนเทศที่เป็นรูปธรรมบ่งบอกถึงความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งอาจแสดงออกในเชิงพฤติกรรม หรือหลักฐานที่ประจักษ์ที่สามารถสังเกตเห็น หรือตรวจสอบได้ของมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

4. **แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต** หมายถึง วิธีการที่จะทำให้มหาบัณฑิตมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมิน การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

5. **วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต** หมายถึง แนวปฏิบัติหลักๆ ในการตรวจสอบสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

6. **คุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา** หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จะต้องได้รับการส่งเสริมและตรวจสอบว่ามีสมรรถนะ ผ่านเกณฑ์การประเมินก่อนสำเร็จการศึกษา

คำชี้แจงการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต ซึ่งดำเนินการโดยใช้เทคนิคการวิจัย แบบเดลฟายในการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

รอบที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระตามกรอบแนวคิดของท่าน เกี่ยวกับการ พัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ และ/หรือประเด็นอื่นๆ ที่ท่านเห็นว่าสำคัญและจำเป็นต่อการวิจัยครั้งนี้

รอบที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการความเหมาะสมของสมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมให้มหาบัณฑิตเกิดการพัฒนาในสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะที่กำหนด วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา และขอข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม เพื่อความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รอบที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้ทบทวนคำตอบของตนเอง ซึ่งอาจเปลี่ยนคำตอบใหม่หรือจะคง ยืนยันคำตอบเดิม ในรอบนี้ได้แสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยระบุ คำมีชยฐาน และ ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ที่คำนวณได้ พร้อมทั้งระบุคะแนนคำตอบของท่านในรอบที่ 2 ไปด้วยเพื่อเป็นข้อมูลให้ท่านได้ใช้ประกอบการ พิจารณาตัดสินใจของท่านอีกครั้งหนึ่ง

นางสาวญาดา มุมบ้านเช่า

ผู้วิจัย

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นต่อกรอบและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบควบคุม คุณภาพ
มหาวิทยาลัย วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดังต่อไปนี้

1. ท่านมีความเห็นว่า จำเป็นที่จะต้องควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ หรือไม่ อย่างไร

.....
 .....
 .....
 .....

2. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยหรือระดับปริญญาโท ทั่วๆ ไปควรมีสมรรถนะที่สำคัญๆ อะไรบ้าง

.....
 .....
 .....
 .....

3. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยหรือระดับปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา ควรมีสมรรถนะ
ที่สำคัญๆ อะไรบ้าง ทั้งนี้ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านยกตัวอย่าง ตัวอย่างชื่อของสมรรถนะนั้นๆ ด้วย

สมรรถนะ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้
1.	
2.	
3.	
4	
5	

จากรายการสมรรถนะข้างต้น ขอให้ท่านระบุสมรรถนะที่เห็นว่าสำคัญที่สุด 3 อันดับแรก

- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....

4. แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตให้มีคุณภาพตามสมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่กำหนด ควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5. วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

6. โปรดระบุมุมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอก การประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม
เกี่ยวกับ

การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

==== ◆ =====

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์
: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล

ผู้วิจัย : นางสาวณาดา มุมบ้านเช่า

นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

โทรศัพท์ 0 - 2503 - 3626 , 0 - 9485 - 3240

โทรสาร 0 - 2503 - 3626

e-mail : mummyada@yahoo.com

รอบที่ 2

แบบสอบถาม

การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมิการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

ชื่อผู้ตอบ .....

คำชี้แจงในการวิจัย

การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมิการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประเมิการศึกษาฯ ใน องค์ประกอบ ด้านสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต และวิธีการ ประเมิสมรรถนะมหำบัณฑิต จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 ท่านในรอบที่ 1 และผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับสมรรถนะที่ สำคัญ จำแนกเป็น 3 ด้านหลักๆ รวม 16 สมรรถนะ 110 ตัวบ่งชี้ แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหำบัณฑิต และวิธีการประเมิสมรรถนะมหำบัณฑิตฯ ดังนี้

1. ด้านความรอบรู้ และเชี่ยวชาญวิชาการทางการประเมิ ประกอบด้วย

- สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถด้านการวิจัย และการใช้สถิติทางการศึกษา
- สมรรถนะที่ 2 ความรู้ความสามารถด้านการประเมิ และการจัดการ โครงการประเมิ
- สมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถด้านการประเมิเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
- สมรรถนะที่ 4 ความรู้ความสามารถด้านการประเมิในการบริหารงานเชิงระบบ
- สมรรถนะที่ 5 ความรู้ความสามารถด้านการประเมิเสริมสร้างพลังอำนาจ
- สมรรถนะที่ 6 ความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมิการศึกษา
- สมรรถนะที่ 7 ความรู้ความสามารถด้านการทำวิทยานิพนธ์

2. ด้านความรู้สึก ความเป็นคนที่สมบูรณ์ในวิชาชีพ ประกอบด้วย

- สมรรถนะที่ 8 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- สมรรถนะที่ 9 จรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและประเมิการศึกษา
- สมรรถนะที่ 10 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมิการศึกษา
- สมรรถนะที่ 11 มนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นหมู่คณะ

3. ด้านทักษะ คุณลักษณะ และบุคลิกภาพทางวิชาการ ประกอบด้วย

- สมรรถนะที่ 12 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์
คิดไตร่ตรอง มีวิจารณญาณ และมีวิสัยทัศน์
- สมรรถนะที่ 13 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม
- สมรรถนะที่ 14 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
- สมรรถนะที่ 15 ความสามารถในการเป็นนักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ
- สมรรถนะที่ 16 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

จุดมุ่งหมายของการตอบแบบสอบถามในรอบนี้ เป็นการสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาถึงความเห็นเกี่ยวกับ รายการความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาดบัณฑิต แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมให้มหาดบัณฑิตเกิดการพัฒนาในสมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่กำหนด และวิธีการประเมินสมรรถนะมหาดบัณฑิต วิชาเอก การประเมินการศึกษา ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็น ดังนี้

● **ช่องความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาดบัณฑิต** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสม 5 4 3 2 หรือ 1 ทั้งนี้ขอให้ท่านให้คะแนนทั้งในส่วนของสมรรถนะหลัก และส่วนของตัวบ่งชี้ (ในกรณีการตัดสินรายการสมรรถนะหลักจะเป็นการตัดสินสมรรถนะนั้น โดยภาพรวม) โดยอันดับคะแนนที่ให้ความหมายดังนี้

- 5 = เหมาะสมมากที่สุด หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเป็นไปได้
- 4 = เหมาะสมมาก หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีความสำคัญมาก และมีความเป็นไปได้
- 3 = เหมาะสมปานกลาง หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีคุณค่า มีความสำคัญปานกลาง และมีความเป็นไปได้
- 2 = เหมาะสมน้อย หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีคุณค่า มีความสำคัญน้อย และมีความเป็นไปได้
- 1 = เหมาะสมน้อยที่สุด หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีคุณค่า มีความสำคัญน้อยที่สุด และมีความเป็นไปได้ หรือสำคัญ แต่เป็นไปได้ไม่ได้

● **ช่องวิธีการประเมินตัวบ่งชี้** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงช่องที่เห็นว่าเหมาะสม ซึ่งสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 วิธี หรือระบุข้อความลงในช่องอื่นๆ (โปรดระบุ)

● **ช่องแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาดบัณฑิต** โปรดใส่หมายเลข 1 2 และ 3 หน้ารายการที่ท่านเห็นว่าเป็นแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมมากที่สุด 3 รายการแรก

ตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม/สัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ โปรดระบุ)	
	5	4	3	2	1							
สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความ สามารถในการวิจัยและการใช้ สถิติทางการศึกษา		✓										...1..● มอบหมายให้ทำ สารนิพนธ์/วิจัยฉบับเล็ก .....● มอบหมายให้ทำ บทนิพนธ์ ...3..● มอบหมายให้เข้ ร่วมนำเสนอผลงาน วิชาการเป็นระยะ ๆ .....● ให้สรุปข้อโต้แย้ง สังเคราะห์และวิพากษ์ งานวิทยานิพนธ์/งานวิจัย ของผู้อื่น ...2..● ให้แปลและเขียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก คอมพิวเตอร์ .....● อื่น ๆ(ระบุ)..... ....
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการวิจัยและสถิติทางการ ศึกษา	✓					✓						
2. มีผลงานสารนิพนธ์(Baby research) / งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)		✓							✓	✓		
3. มีผลงานสารนิพนธ์(Baby research) / งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)			✓						✓	✓		
4. มีผลงานบทนิพนธ์โดยการ สังเคราะห์ความรู้กับความคิดเห็น ของตนเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ (synthesis idea and information)	✓									✓		
5. มีความสามารถนำเสนอและ ปกป้องจุดยืนผลงานของตนเอง และสามารถวิพากษ์ ได้ตอบ งานวิจัย ในการสัมมนากลุ่ม			✓				✓					

ข้อมูลจากท่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ในการสรุปรายการสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อันจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
ในอนาคต ดังนั้นขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบในทุกรายการตรงตามความคิดเห็นหรือดุลยพินิจของท่าน
ทั้งนี้หากท่านสามารถส่งคืนแบบสอบถามนี้ ภายในเวลา 2 สัปดาห์ จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

นางสาวญาดา มุมบ้านเช่า
ผู้วิจัย

ด้านความรู้ และเชี่ยวชาญวิชาการทางการประเมิน

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม/สัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ โปรดระบุ)	
	5	4	3	2	1							
สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความ สามารถในการวิจัยและการใช้ สถิติทางการศึกษา												.....● มอบหมายให้ทำ สารนิพนธ์/วิจัยฉบับเล็ก
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการวิจัยและสถิติการศึกษา												.....● มอบหมายให้ทำ บทนิพนธ์
2. มีผลงานสารนิพนธ์(baby research) / งานวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)												.....● มอบหมายให้เข้า ร่วมนำเสนอผลงานวิชา การเป็นระยะ ๆ
3. มีผลงานสารนิพนธ์(baby research) / งานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)												.....● มอบหมายให้สรุป ข้อโต้แย้ง สังเคราะห์และ วิพากษ์งานวิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่น
4. มีผลงานบทนิพนธ์โดยการ สังเคราะห์ความรู้กับความคิดเห็น ของตนเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ (synthesis idea and information)												.....● มอบหมายให้แปล และเขียนผลการวิเคราะห์ ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์
5. มีความสามารถนำเสนอและ ปกป้องจุดยืนผลงานของตนเอง และสามารถวิพากษ์ ได้ตอบงาน วิจัยในการสัมมนากลุ่ม												.....● มอบหมายให้เขียนบทความผลการวิจัย นำเสนอในวารสารทาง วิชาการ
6. มีความสามารถหาข้อโต้แย้ง หรือปฏิเสธ (antithesis) การสังเคราะห์ (synthesis) วิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่น												.....● มอบหมายให้เป็น ผู้ช่วยนักวิจัยของอาจารย์
7. มีการนำสถิติภาคบรรยาย และ สถิติภาคสรุปอ้างอิงมาใช้ใน งานวิจัย / สารนิพนธ์ / บทนิพนธ์ และนำเสนอได้ถูกต้องชัดเจน												.....● สนับสนุนทุน อุดหนุนการวิจัย
8. มีบทความทางการวิจัยเสนอใน วารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ / ต่างประเทศ												.....● จัดให้มีการอบรม เสริมประสบการณ์วิชาชีพ
9. อื่นๆ (โปรดระบุ)												.....● อื่นๆ (ระบุ)..... ....

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถามสัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/ประเมิน)	
	5	4	3	2	1							
สมรรถนะที่ 2 ความรู้ความ สามารถในการประเมิน และ การจัดการโครงการประเมิน												.....● มอบหมายให้ทำ การประเมินในลักษณะ ต่าง ๆ
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการประเมินและการจัดการ โครงการประเมิน												.....● มอบหมายให้ทำ บทนิพนธ์ทางการประเมิน .....● จัดให้มีการนำ เสนอและปกป้องผลงาน ประเมิน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA เฉพาะชุดวิชาเลือก) ในชุดวิชาการ ประเมินนโยบาย แผนงานและ โครงการ / การประเมินหลักสูตร และการสอน/การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร												.....● มอบหมายให้สรุป ข้อโต้แย้ง สังเคราะห์และ วิพากษ์งานประเมินของ ผู้อื่น
3. มีผลงานสารนิพนธ์เกี่ยวกับการ ประเมินนโยบาย แผนงานและ โครงการ/การประเมินหลักสูตร และการสอน / การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร												.....● มอบหมายให้เขียน บทความทางการประเมิน .....● มอบหมายให้ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วย งานประเมินของอาจารย์
4. มีผลงานออกแบบการประเมิน เลือกประเภทหรือรูปแบบ (model) ทางการประเมินในการประเมินได้ อย่างมีประสิทธิภาพ												.....● สนับสนุนทุน อุดหนุนการประเมิน .....● มอบหมายให้ยก ร่างโครงการประเมินเพื่อ ประเมินเป้าหมายต่าง ๆ
5. มีความสามารถนำผลงาน และ ประสบการณ์จากการประเมินการ ศึกษามานำมาสร้างสรรค์ เป็นผลงานทางวิชาการชิ้นใหม่												.....● จัดให้มีการอบรม เสริมประสบการณ์วิชาชีพ .....● อื่นๆ (ระบุ).....
6. มีความสามารถนำเสนอ และ ปกป้องจุดยืน ผลงานของตนเอง และสามารถวิพากษ์ ได้ตอบในการ สัมมนากลุ่มนักศึกษา												....
7. มีความสามารถหาข้อโต้แย้งหรือ ปฏิเสศ (antithesis) การสังเคราะห์ (synthesis) งานการประเมินของ ผู้อื่นได้												....

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด $\longrightarrow$ น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม/สัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/โปรครระบุ)	
	5	4	3	2	1							
8. มีผลงานในการเขียนข้อเสนอโครงการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม												
9. มีผลงานในการบริหารการจัดการโครงการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ												
10. มีผลงานในการสร้างแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบใหม่												
11. มีบทความการประเมินการศึกษาเสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศ / ต่างประเทศ												
12. อื่นๆ (โปรดระบุ).....												
สมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา												.....● มอบหมายให้วิเคราะห์ SWOT ระบบการศึกษาของไทย .....● มอบหมายให้พัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์เพื่อการประกันคุณภาพของหน่วยงานที่สังกัด .....● มอบหมายให้ร่วมวางแผนประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา .....● มอบหมายให้ร่วมกิจกรรมประเมินภายนอกของสถานศึกษา
1. มีความรู้ความเข้าใจในระบบการศึกษาของไทยตามแนว พรบ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542												
2. มีผลงานการประเมินผลภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา												
3. มีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา												
4. มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา												
5. มีผลงานการพัฒนาตัวบ่งชี้ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา												

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม/สัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/โปรเจกต์)	
	5	4	3	2	1							
6. มีผลงานการประเมินการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (student center)												.....● มอบหมายให้ทำการประเมินโดยเน้นการประเมินสภาพจริง
7. มีผลงานในการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ของผู้เรียน												.....● มอบหมายให้ทำการประเมินโดยเน้นการประเมินแนวใหม่
8. มีผลงานการประเมินโดยใช้เทคนิค (เครื่องมือ/วิธีการ) ที่หลากหลายหรือการประเมินแนวใหม่ (alternative assessment)												.....● มอบหมายให้เข้าร่วมการสัมมนาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาแล้วสรุปเป็นบทนิพนธ์ / บทความการประกันคุณภาพการศึกษา
9. มีผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา												.....● อื่นๆ (ระบุ).....
10. มีผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา												.....
11. อื่นๆ (โปรเจกต์)												.....
สมรรถนะที่ 4 ความรู้ความสามารถในการประเมินในการบริหารเชิงระบบ												.....● มอบหมายให้วิเคราะห์ SWOT ของหน่วยงาน
1. มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นประเมินความเป็นไปได้ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหารงาน												.....● มอบหมายให้ประเมินความต้องการจำเป็น/ความเป็นไปได้ของงาน/โครงการของหน่วยงาน
2. มีผลงานสะท้อนการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน การประเมินความก้าวหน้าของงาน และนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานระหว่างดำเนินโครงการ												.....● มอบหมายให้ประเมินความก้าวหน้าของงาน/โครงการของหน่วยงาน

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด $\longrightarrow$ น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถามสัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆโปรดระบุ)	
	5	4	3	2	1							
3. มีผลงานในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ ประเมินติดตามผลระยะยาว และประเมินผลกระทบ แล้วนำผลมาตัดสินคุณค่างาน												.....● มอบหมายให้ประเมินผลของงาน / โครงการของหน่วยงาน .....● มอบหมายให้จัดทำกรอบแนวทางการประเมินโครงการต่างๆ ของหน่วยงาน .....● อื่นๆ (ระบุ).....
4. มีความสามารถกำหนดกรอบแนวทางการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม												
5. อื่นๆ (โปรดระบุ)												
สมรรถนะที่ 5 ความรู้ความสามารถในการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation)												.....● มอบหมายให้ร่วมเป็นคณะทำงานวางแผนประเมินภายในขององค์กรที่สังกัด .....● ให้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ .....● จัดทำฐานข้อมูลนักประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ .....● จัดทำ Web site เปิดโอกาสให้นักประเมินแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น .....● มอบหมายให้เขียนบทความเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ภายในหน่วยงาน .....● มอบหมายให้เข้าร่วมในกิจกรรมสัมมนาประเมินผลที่จัดโดยหน่วยงาน หรือจัดด้วยตนเอง .....● อื่นๆ (ระบุ).....
1. มีผลงานที่สะท้อนถึงการสร้างระบบการประเมินผลภายในให้แก่หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ												
2. มีผลงานการเป็นผู้ประเมินในลักษณะให้คำปรึกษา ถ่ายทอดฝึกอบรม ที่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ												
3. มีผลงานการเป็นผู้ฝึก ครูฝึก และมีเทคนิคการอบรมกลุ่มเล็กให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ												
4. มีความสามารถในการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์กับผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน												
5. มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรทางการประเมิน												
6. อื่นๆ (โปรดระบุ)												
.....												

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถามสัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/โปรครระบุ)	
	5	4	3	2	1							
สมรรถนะที่ 6 ความรู้ความ สามารถในการพัฒนาเครื่องมือ สำหรับการประเมินการศึกษา												.....● มอบหมายให้ พัฒนาเครื่องมือประเมิน ประเภทต่าง ๆ แล้วนำไป ใช้ในองค์กร
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับ การประเมินการศึกษา												.....● มอบหมายให้ วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. มีผลงานการพัฒนาเครื่องมือที่มี คุณภาพสำหรับใช้ในการประเมิน												.....● จัดให้มีการอบรม เสริมประสบการณ์วิชาชีพ
3. มีผลงานในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมิน												.....● อื่นๆ (ระบุ).....
4. มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษา												.....
5. มีผลงานวิเคราะห์คุณภาพของ เครื่องมือเพื่อการประเมินการศึกษา ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์												.....
6. มีความสามารถเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อการประเมินการศึกษาได้อย่าง มีประสิทธิภาพ												.....
7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....												.....
สมรรถนะที่ 7 ความรู้ความ สามารถในการทำวิทยานิพนธ์												.....● ให้มีการสอบ หัวข้อวิทยานิพนธ์โดย คณะกรรมการประจำ หลักสูตร/บัณฑิตวิทยาลัย
1. หัวข้อวิทยานิพนธ์ทันสมัย มี คุณค่าต่อการพัฒนาศาสตร์ด้านการ ประเมินการศึกษาผ่านการพิจารณา ในลักษณะของคณะกรรมการ ประจำหลักสูตร / บัณฑิตวิทยาลัย												.....● ให้มีการสอบปาก เปล่างานวิทยานิพนธ์โดย คณะกรรมการประจำ หลักสูตร/บัณฑิตวิทยาลัย
2. มีความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย การกำหนดปัญหาการวิจัย การให้ นิยามคำถามวิจัย การสังเคราะห์ วรรณกรรม การสร้างเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง และสุ่ม ตัวอย่าง การเก็บข้อมูล												.....● ให้สอบรวมยอด งานวิทยานิพนธ์โดยมี คณะกรรมการสอบทั้ง ภายในและภายนอก มหาวิทยาลัย

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาวิทยาลัย	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาวิทยาลัย					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาวิทยาลัย
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม/สัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/โปรครระบุ)	
	5	4	3	2	1							
การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล และการสรุปข้อมูล การแก้ปัญหา ในการวิจัย												.....● สนับสนุนเงิน ทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์
3. มีสัดส่วนการค้นคว้าอ้างอิง วรรณกรรมระหว่างในและต่าง ประเทศ												.....● มอบหมายให้ เขียนบทความจากวิทยานิพนธ์ ส่งตีพิมพ์ในวารสาร
4. มีความสามารถเขียนรายงานและ การพูดนำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์												.....● มอบหมายให้ นำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ในการประชุม / สัมมนาวิชาการ
5. มีวินัยในตนเอง (self discipline) และการจัดการเรื่องเวลา												.....● อื่นๆ (ระบุ).....
6. งานวิทยานิพนธ์ได้รับการ อุดหนุนงบประมาณจากหน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง												.....
7. ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับการ พิจารณาผ่านกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ภายในและภายนอก มหาวิทยาลัย												.....
8. มีความเข้มข้นในการประเมินผล การทำวิทยานิพนธ์ เช่น การสอบ หัวข้อ การสอบปากเปล่า (oral examination) การสอบรวบยอด (comprehensive examination) การสอบป้องกัน เป็นต้น												.....
9. ระดับคุณภาพของวิทยานิพนธ์ มีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมทั้ง ทางตรงและทางอ้อม												.....
10. ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับความ ยอมรับ เช่น ได้รับการคัดเลือก ให้นำเสนอผลงานในที่ประชุม สัมมนาทางวิชาการ ได้รับการ ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่เป็นที่ ยอมรับ เป็นต้น												.....
11. อื่นๆ (โปรดระบุ).....												.....

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาวิทยาลัย	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาวิทยาลัย					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาวิทยาลัย
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถามสัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/โปรครระบุ)	
	5	4	3	2	1							
4. เผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณะ (public statements) ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ถูกต้องตามหลักวิชา และขอบเขตความรู้ของตน												.....● บูรณาการหลักปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินการศึกษาเข้าในกิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
5. รักษาความลับ (confidentiality) เกี่ยวกับบุคคลไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบโดยปราศจากเหตุผล												.....● ให้จัดทำเพิ่มผล งานที่สะท้อนถึงการมี จรรยาบรรณในวิชาชีพ การประเมินการศึกษา
6. รักษาความลับของแบบสอบ (test security) มิให้มีการคัดลอกหรือเผยแพร่ทั่วไป ผู้ที่จะใช้จะต้องอยู่ในวิชาชีพและรักษาความลับ												.....● อื่นๆ (ระบุ).....
7. การตีความผลการสอบ (test interpretation) ต้องเก็บเป็นความลับจะเปิดเผยได้เฉพาะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการตีความ												.....
8. การพิมพ์เผยแพร่แบบสอบ (test publication) แบบสอบเชิงจิตวิทยาจะจัดพิมพ์เพื่อการค้าเฉพาะผู้พิมพ์ที่ปฏิบัติตามหลักการทางวิชาชีพ และจำหน่ายแบบสอบแก่ผู้ใช้ที่ทรงคุณวุฒิเท่านั้น												.....
9. อื่นๆ (โปรดระบุ)												.....
สมรรถนะที่ 10 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมินการศึกษา												.....● บูรณาการการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพประเมินการศึกษาไว้ในสาระชุดวิชาทางการประเมิน
1. มีใจรักและมุ่งมั่นพัฒนางานทางการประเมินการศึกษาสามารถทำงานอย่างมีความสุข												.....● บูรณาการการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพประเมินการศึกษาไว้ในกิจกรรมปฐมนิเทศ/กิจกรรมการเรียนการสอน / กิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
2. มีความศรัทธาในประโยชน์ของงานทางการประเมินการศึกษา												
3. มีจิตสำนึกในการประเมินการศึกษาที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เป็นหน้าที่ของทุกคนต้องทำด้วยความเต็มใจและอยากทำ												

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถามสัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/โปรครระบุ)	
	5	4	3	2	1							
4. เป็นกรรมการ / สมาชิกของ สมาคม / ชมรมวิชาชีพการประเมิน												.....● ดำรงเจตคติต่อวิชาชีพแล้วเปลี่ยนเจตคติของผู้ที่มีเจตคติในทางลบ .....● มอบหมายให้นักศึกษาเป็นคณะกรรมการ / สมาชิกของสมาคม / ชมรมวิชาชีพประเมินการศึกษา .....● ให้จัดตั้งชมรม / กลุ่มนักประเมินปฏิบัติการจริงเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง .....● ให้จัดทำเพิ่มผลงานที่สะท้อนถึงการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการประเมิน .....● อื่นๆ (ระบุ).....
5. มีความภูมิใจในผลงานของตน												
6. อื่นๆ (โปรครระบุ)												
สมรรถนะที่ 11 มนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นหมู่คณะ												.....● บูรณาการการมีมนุษยสัมพันธ์และการทำงานเป็นหมู่คณะไว้ในกิจกรรมปฐมนิเทศ / การเรียนการสอน / การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ .....● มอบหมายให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่ในกลุ่มงาน / โครงการในการฝึกปฏิบัติสถานการณ์จำลอง .....● มอบหมายให้ทำงานกลุ่มโดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เช่นกลุ่มพื้นที่ภูมิภาคเดียวกัน กลุ่มหัวข้อประเด็นปัญหาเดียวกัน .....● มอบหมายให้มีการจัดสัมมนากลุ่ม / focus group หรือกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม .....● อื่นๆ (ระบุ).....
1. มีผลงานที่สะท้อนถึงการปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าคณะทำงาน												
2. มีความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองอย่างมีเหตุผลต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง												
3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน												
4. มีความใจกว้างรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่นและยอมรับเมื่อถูกวิจารณ์												
5. ให้ความร่วมมือ ไม่เอาเปรียบช่วยเหลือและรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม												
6. มีจุดยืนแต่สามารถยืดหยุ่นตามภาวะการณ์												
7. อื่นๆ (โปรครระบุ).....												

ด้านทักษะ คุณลักษณะ และบุคลิกภาพเชิงวิชาการ

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาวิทยาลัย	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาวิทยาลัย					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาวิทยาลัย
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม/สัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ โปรดระบุ)	
	5	4	3	2	1							
สมรรถนะที่ 12 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิจารณ์ญาณ และมีวิสัยทัศน์												.....● บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองเข้าไปในหลักสูตร / ชุดวิชา
1. มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบ และมีความคิดรวบยอด												.....● เน้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในการสัมมนาเสริม สัมมนาเข้ม หรือในที่ประชุม / สัมมนา
2. มีความสามารถในการประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง ระบุสาเหตุและผล ค้นหาคำตอบ และเลือกวิธีที่มีความถูกต้อง และเหมาะสม												.....● จัดให้มีการแสดงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ ในกิจกรรมสัมมนาเสริม / สัมมนาเข้ม
3. ยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นถือมั่น ความคิดเห็นของคนเป็นหลัก												.....● ให้เข้าร่วมในกิจกรรมสัมมนา online ที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ
4. มีปฏิภาณในการแก้ไขปัญหา และตัดสินใจด้วยการมีข้อมูลที่เพียงพอ และตัดสินใจได้อย่างสันติ												.....● มอบหมายงานให้อ่านแล้วต้องตีความวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์
5. มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น												.....● อื่นๆ (ระบุ).....
6. มีความริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์ และกำหนดเป้าหมายได้												.....
7. อื่นๆ (โปรดระบุ)												.....
สมรรถนะที่ 13 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม												.....● กำหนดให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ทาง e-mail
1. มีความสามารถติดต่อสื่อสารทาง e-mail												.....● มอบหมายให้นักศึกษาสืบค้นข้อมูลทาง internet

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหำบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหำบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหำบัณฑิต
	มากที่สุด $\longrightarrow$ น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม/สัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/โปรครระบุ)	
	5	4	3	2	1							
2. มีความสามารถสืบค้นข้อมูล ทาง internet												.....● มอบหมายให้ นักศึกษาเก็บข้อมูลการ วิจัย / การประเมินทาง internet .....● มอบหมายให้ นักศึกษาสืบค้นข้อมูล ห้องสมุดบนระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ .....● กำหนดให้ ศึกษานำเสนอผลงาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ .....● ฝึกอบรมการใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์สถิติ ข้อมูล การนำเสนอผลงาน และการติดต่อสื่อสาร .....● อื่นๆ (ระบุ).....
3. มีความสามารถในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย / การประเมินทาง internet												
4. มีความสามารถในการวิเคราะห์ สถิติข้อมูลและ จัดทำข้อมูลเสนอ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์												
5. มีความสามารถสืบค้นข้อมูล ห้องสมุดบนระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ (electronic library)												
6. มีความสามารถใช้โสต ทัศนูปกรณ์สมัยใหม่												
7. มีความสามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอด ความรู้ให้กับผู้อื่น												
8. อื่นๆ (โปรครระบุ).....												
สมรรถนะที่ 14 ความสามารถ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร												
1. มีความสามารถในการอ่าน อ่านเร็ว อ่านรู้เรื่อง อ่านเป็น อ่าน แล้ววิเคราะห์ได้ อ่านแล้วจำได้												
2. มีความสามารถในการฟัง มีสมาธิในการฟัง รู้จักฟัง จับประเด็นได้ ฟังแล้วจำได้												
3. มีความสามารถในการเขียน ถูกต้องตามหลักภาษา เขียนสื่อสาร รู้เรื่อง เขียนด้วยภาษาของตน มีหลักการบูรณาการแล้วเขียนขึ้น ใหม่ และมีการอ้างอิงที่ถูกต้อง												
4. มีความสามารถในการเขียน บทความวิชาการ												

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถามสัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/โปรครระบุ)	
	5	4	3	2	1							
5. มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในการติดต่อสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) กับเจ้าของภาษาได้												.....● มอบหมายให้ม ีการแปลบทความทาง วิชาการที่เป็นภาษาอังกฤษ
6. มีความสามารถในการเจรจา ต่อรองแก้ไขข้อขัดแย้งในงาน การประเมินได้												.....● อื่นๆ (ระบุ)..... ....
7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....												.....
สมรรถนะที่ 15 ความสามารถในการเป็นนักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ												.....● มอบหมายให้ นักศึกษาเป็นผู้ช่วยสอน ผู้ช่วยวิทยากรฝึกอบรม เกี่ยวกับสถิติ การวิจัย และการประเมิน
1. มีความสามารถในการสอน / เป็นวิทยากรฝึกอบรมเกี่ยวกับ สถิติ การวิจัย และการประเมิน												.....● มอบหมายให้ม ีการจัดทำฐานข้อมูลหรือ ข่ายนักสถิติ นักวิจัย นัก ประเมิน
2. เป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถ ให้การปรึกษา แนะนำความรู้ เกี่ยวกับ สถิติ การวิจัย และ ประเมินการศึกษา												.....● จัดให้มีเวทีแสดง ความคิดเห็น/ได้ว่าทีใน ประเด็นทางวิชาการ
3. มีความรู้ลึกในศาสตร์ของตน รู้กว้าง รอบรู้ในศาสตร์อื่นๆ และ รู้หลักการผสมผสานเชื่อมโยง สาระความรู้เข้ากันอย่างกว้างขวาง												.....● มอบหมายให้จัด ทำหนังสือรวมบทความ ทางการประเมินการศึกษา ประจำรุ่นการศึกษา
4. มีความสามารถในการใช้ข้อมูล ความรู้ ยืนยันความคิด (make use information)												.....● อื่นๆ (ระบุ)..... ....
5. มีความมั่นใจ มีความกล้าหาญ ทางวิชาการ เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น												....
6. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (emotion maturity) ตรีครอบงำโดยรอบคอบ												....
7. เป็นผู้นำและปฏิบัติเป็นแบบ อย่างของชุมชน และสังคมได้												....
8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....												.....

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะ/ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต					วิธีการประเมินตัวบ่งชี้						แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต
	มากที่สุด → น้อยที่สุด					ทดสอบ	สังเกต	สอบถาม/สัมภาษณ์	ดูผลงาน/โครงการ	รายงานตนเอง	(อื่นๆ/โปรเจกต์)	
	5	4	3	2	1							
สมรรถนะที่ 16 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ พัฒนาการตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต												.....● มอบหมายให้เข้าร่วมประชุม/สัมมนาทางวิชาการ .....● มอบหมายให้มีการสืบค้นอ้างอิงแหล่งข้อมูล
1. มีความกระตือรือร้น รับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล												มากกว่า 2 แหล่งในงาน / โครงการที่กำหนด .....● สนับสนุนให้จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้
2. มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ												ตลอดชีวิต .....● มอบหมายให้เขียนบทความไปนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาต่างๆ เพื่อ
3. มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง												การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ .....● ให้เข้าร่วมกิจกรรมสัมมนา online ที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ
4. มีความสามารถในการตั้งคำถามได้ตรงประเด็นและเป็นประโยชน์ในศาสตร์ที่ศึกษา												.....● อื่นๆ (ระบุ).....
5. มีการเข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา และติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง												.....
6. มีความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต												.....
7. อื่นๆ (โปรเจกต์).....												.....

สมรรถนะด้านอื่นๆ.....

.....

ตัวบ่งชี้.....

.....

ตัวบ่งชี้.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสอบถาม
เกี่ยวกับ

การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต
วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

==== ◆ =====

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์
: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล

ผู้วิจัย : นางสาวญาดา มุมบ้านเช่า

นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

โทรศัพท์ 0 - 2503 - 3626 , 0 - 9485 - 3240

โทรสาร 0 - 2503 - 3626

e-mail : mummyada@yahoo.com

รอบที่ 3

แบบสอบถาม

การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

ชื่อผู้ตอบ .....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ สอบถามความคิดเห็นในความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหบัณฑิตฯ ที่สำคัญ 3 ด้านรวม 16 สมรรถนะ 110 ตัวบ่งชี้ เช่นเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านความรู้ และเชี่ยวชาญวิชาการทางการประเมิน (สมรรถนะที่ 1-7 รวม 54 ตัวบ่งชี้)
- 1.2 ด้านความรู้สึก ความเป็นคนที่สมบูรณ์ในวิชาชีพ (สมรรถนะที่ 8-11 รวม 24 ตัวบ่งชี้)
- 1.3 ด้านทักษะ คุณลักษณะ และบุคลิกภาพทางวิชาการ (สมรรถนะที่ 12-16 รวม 32 ตัวบ่งชี้)

2. การตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 ขอให้ท่านพิจารณาผลการตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อเปรียบเทียบกับคำตอบของท่านในรอบที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้แสดง ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Intrequaretile Range) และค่าคะแนนเดิมนที่ท่านได้ให้น้ำหนักในแบบสอบถามรอบที่ 2 ไว้ในแบบสอบถามนี้แล้ว ดังนี้

- 2.1 ค่ามัธยฐาน (Median) คือ ผลการตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แสดงด้วยสัญลักษณ์ M
- 2.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Intrequaretile Range) คือ ช่วงการกระจายระยะระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 (Q_3-Q_1) ซึ่งแสดงด้วยสัญลักษณ์ ( ) ทั้งนี้ถ้าค่าที่ได้ไม่เกิน 1.50 ถือว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน
- 2.3 ค่าคะแนนที่ท่านให้น้ำหนัก ในแบบสอบถามรอบที่ 2 แสดงด้วยสัญลักษณ์ ⊗
- 2.4 ค่าคะแนนที่ท่านจะให้น้ำหนัก ในแบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ขอให้ แสดงด้วยสัญลักษณ์ ✓

การตอบแบบสอบถามในรอบนี้ขอให้ท่านปรับเปลี่ยนหรือคงน้ำหนักคะแนนเดิมตามดุลพินิจของท่าน โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความเหมาะสม” ทั้งนี้ถ้าหากการตอบของท่านไม่อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์การตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านได้โปรดแสดงเหตุผลอธิบายเขียนลงในช่อง “เหตุผล” สำหรับการตอบของท่านด้วย รายละเอียดสำหรับความหมายในการตอบ มีดังนี้

- ช่อง ความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหบัณฑิต ค่าคะแนนที่ให้มีความหมาย ดังนี้
- 5 = เหมาะสมมากที่สุด หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเป็นไปได้
- 4 = เหมาะสมมาก หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีความสำคัญมาก และมีความเป็นไปได้
- 3 = เหมาะสมปานกลาง หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีคุณค่า มีความสำคัญปานกลาง และมีความเป็นไปได้
- 2 = เหมาะสมน้อย หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีคุณค่า มีความสำคัญน้อย และมีความเป็นไปได้
- 1 = เหมาะสมน้อยที่สุด หมายถึง สมรรถนะและตัวบ่งชี้มีคุณค่า มีความสำคัญน้อยที่สุด และมีความเป็นไปได้ หรือสำคัญ แต่เป็นไปได้ไม่ได้

ค่ามัธยฐาน (Median) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แปลผลไว้ ดังนี้

ค่ามัธยฐาน 4.50 – 5.00	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเป็นไปได้
ค่ามัธยฐาน 3.50 – 4.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมาก และมีความเป็นไปได้
ค่ามัธยฐาน 2.50 – 3.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะและตัวบ่งชี้มีคุณค่า มีความสำคัญปานกลาง และมีความเป็นไปได้
ค่ามัธยฐาน 1.50 – 2.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะและตัวบ่งชี้มีคุณค่า มีความสำคัญน้อย และมีความเป็นไปได้
ค่ามัธยฐาน 1.00 – 1.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะและตัวบ่งชี้มีคุณค่า มีความสำคัญน้อยที่สุด และมีความเป็นไปได้ หรือสำคัญ แต่เป็นไปได้ไม่ได้

ตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหัพัต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหัพัต							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถในการวิจัย และการใช้สถิติทางการศึกษา								
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการวิจัย และสถิติทางการศึกษา	⊗	M	✓			4	4.5 -3	

คำอธิบาย ผลการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นั้น มีค่ามัธยฐานของ **ตัวบ่งชี้ที่ 1 ของสมรรถนะที่ 1** = 4 กล่าวคือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่า **ตัวบ่งชี้ที่ 1 ของสมรรถนะที่ 1 มีความสำคัญมาก และมีความเป็นไปได้** โดยมีพิสัยระหว่างควอไทล์ = 4.5 – 3 หรือเท่ากับ 1.5 ถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน จากคำตอบเดิมท่านให้น้ำหนัก = 5 หมายความว่า ท่านเห็นว่า **ตัวบ่งชี้ที่ 1 ของสมรรถนะที่ 1 มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเป็นไปได้** แต่เมื่อท่านได้เปรียบเทียบผลการตอบของผู้เชี่ยวชาญกับผลการตอบเดิมของท่านแล้วพบว่าไม่อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ท่านได้ปรับเปลี่ยนคะแนนใหม่เป็น 4 ซึ่งอยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผลใดๆ แสดงว่าท่านมีความเห็นเรื่องความเหมาะสมของ **ตัวบ่งชี้ที่ 1 ของสมรรถนะที่ 1** นี้สอดคล้องกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูลจากท่านเป็นสิ่งที่มีความอย่างยิ่ง ในการสรุปรายการสมรรถนะและตัวบ่งชี้คุณภาพมหัพัต วิชาการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อันจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการศึกษาในอนาคต ดังนั้นขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบในทุกรายการตรงตามความคิดเห็นหรือดุลยพินิจของท่าน ทั้งนี้หากท่านสามารถ ส่งคืนแบบสอบถามนี้ ภายในเวลา 2 สัปดาห์ จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ด้านความรู้ และเชี่ยวชาญวิชาการทางการประเมิน

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหัพันธ์	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหัพันธ์							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถในการวิจัย และการใช้สถิติทางการศึกษา	M	⌋				5	5 - 4	
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการวิจัย และสถิติทางการศึกษา	M	⌋				5	5 - 4	
2. มีผลงานสารนิพนธ์(baby research) / งานวิจัย เชิงปริมาณ (quantitative research)	⌋	M				4	5 - 4	
3. มีผลงานสารนิพนธ์(baby research) / งานวิจัย เชิงคุณภาพ (qualitative research)	⌋	M	⌋			4	5 - 3	
4. มีผลงานบทนิพนธ์โดยการสังเคราะห์ความรู้ กับความคิดเห็นของคนเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ (synthesis idea and information)	⌋	M				4	5 - 4	
5. มีความสามารถนำเสนอและปกป้องจุดยืน ผลงานของตนเองและสามารถวิพากษ์ ได้ตอบ งานวิจัย ในการสัมมนาในกลุ่ม	⌋	M				4	5 - 4	
6. มีความสามารถหาข้อโต้แย้งหรือปฏิเสธ (antithesis) การสังเคราะห์ (synthesis) วิทยานิพนธ์ / งานวิจัยของผู้อื่น		M	⌋			4	4 - 3	
7. มีการนำสถิติภาคบรรยาย และสถิติภาคสรุป อ้างอิงมาใช้ในการวิจัย / สารนิพนธ์ / บทนิพนธ์ และนำเสนอได้ถูกต้องชัดเจน	⌋	M				4	5 - 4	
8. มีบทความทางการวิจัยเสนอในวารสารที่เป็นที่ ยอมรับในประเทศ / ต่างประเทศ	⌋	M	⌋			4	5 - 3	
สมรรถนะที่ 2 ความรู้ความสามารถในการ ประเมิน และการจัดการโครงการประเมิน	M	⌋				5	5 - 4	
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการ ประเมินและการจัดการ โครงการประเมิน	M	⌋				5	5 - 4	
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA เฉพาะชุดวิชา เลือก) ในชุดวิชาการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ / การประเมินหลักสูตรและการสอน / การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร	M	⌋				5	5 - 4	

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
3. มีผลงานสารนิพนธ์เกี่ยวกับการประเมินนโยบาย แผนงานและโครงการ / การประเมินหลักสูตรและการสอน / การประเมินองค์กร / การประเมินบุคลากร		M └┘				4	4.25 - 4	
4. มีผลงานการออกแบบการประเมิน เลือกประเภทหรือรูปแบบ (model) ทางการประเมินในการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ		M └┘				4	5 - 4	
5. มีความสามารถนำผลงาน และประสบการณ์จากการประเมินการศึกษามานำมาสู่การสร้างสรรค์เป็นผลงานทางวิชาการชิ้นใหม่		M └┘				4	5 - 3	
6. มีความสามารถนำเสนอ และปกป้องจุดยืนผลงานของตนเอง และสามารถวิพากษ์ ได้ตอบในการสัมมนาแก่นักศึกษา		M └┘				4	5 - 3	
7. มีความสามารถหาข้อโต้แย้งหรือปฏิเสธ (antithesis) การสังเคราะห์ (synthesis) งานการประเมินของผู้อื่นได้		M └┘				4	5 - 3	
8. มีผลงานในการเขียนข้อเสนอโครงการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม		M └┘				4	5 - 4	
9. มีผลงานในการบริหารการจัดการโครงการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ		M └┘				4	4.25 - 3	
10. มีผลงานในการสร้างแนวคิด ทฤษฎีรูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบใหม่		M └┘				4	4 - 3	
11. มีบทความการประเมินการศึกษาเสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ / ต่างประเทศ			M └┘			3	4.25 - 3	
สมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา		M └┘				4	5 - 3	
1. มีความรู้ความเข้าใจในระบบการศึกษาของไทยตามแนว พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	M └┘					5	5 - 4	
2. มีผลงานการประเมินผลภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา		M └┘				4	4 - 3	
3. มีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา		M └┘				4	4 - 3	

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหัพันธ์	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหัพันธ์							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
4. มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และ เกณฑ์ในการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการ ศึกษาทุกประเภท และทุกระดับการศึกษา	M	⌋				5	5-4	
5. มีผลงานการพัฒนาตัวบ่งชี้ในการประเมินเพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษา		M	⌋			4	4-4	
6. มีผลงานการประเมินการเรียนการสอนตาม แนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ (student center)		M	⌋			4	5-3	
7. มีผลงานในการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ของผู้เรียน		M	⌋			4	5-3	
8. มีผลงานการประเมินโดยใช้เทคนิค (เครื่องมือ/ วิธีการ) ที่หลากหลายหรือการประเมินแนวใหม่ (alternative assessment)		M	⌋			4	5-4	
9. มีผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการ ประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา		M	⌋			4	4-3	
10. มีผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา		M	⌋			4	4-3	
สมรรถนะที่ 4 ความรู้ความสามารถในการ ประเมินในการบริหารเชิงระบบ		M	⌋			4	4-4	
1. มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความ ต้องการจำเป็น ประเมินความเป็นไปได้ เพื่อนำ ผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหารงาน		M	⌋			4	5-4	
2. มีผลงานสะท้อนการกำกับติดตามการปฏิบัติ งาน การประเมินความก้าวหน้าของงาน และนำ ผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ปัญหาการปฏิบัติ งานระหว่างดำเนินโครงการ		M	⌋			4	5-3	
3. มีผลงานในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ ประเมินติดตามผลระยะยาว และประเมินผล กระทบแล้วนำผลมาตัดสินคุณค่างาน		M	⌋			4	5-4	
4. มีความสามารถกำหนดกรอบแนวทางการ ประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม		M	⌋			4	5-4	

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
สมรรถนะที่ 5 ความรู้ความสามารถในการ ประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation)		M └─┘				4	4 - 3.5	
1. มีผลงานที่สะท้อนถึงการสร้างระบบการ ประเมินผลภายในให้แก่หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ		M └─┘				4	4-3	
2. มีผลงานการเป็นผู้ประเมินในลักษณะให้คำ ปรึกษา ถ่ายทอด ผูกอบรมที่เป็นการเสริมสร้าง พลังอำนาจให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ		└─┘ M				3.5	4.25 - 3	
3. มีผลงานการเป็นผู้ฝึก ครูฝึก และมีเทคนิคการ อบรมกลุ่มเล็กให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ		M └─┘				4	4-3	
4. มีความสามารถในการปฏิบัติตนในเชิงสร้าง สรรค์กับผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน		M └─┘				4	4-3	
5. มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรทาง การประเมิน		└─┘ M				4	5-4	
สมรรถนะที่ 6 ความรู้ความสามารถในการ พัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา	M └─┘					5	5-4	
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ชุดวิชาการ พัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา	M └─┘					5	5-4	
2. มีผลงานการพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพ สำหรับใช้ในการประเมินการศึกษา	M └─┘					5	5-4	
3. มีผลงานในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และ เกณฑ์ในการประเมินการศึกษา		└─┘ M				4	5-4	
4. มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการประเมินการ ศึกษา		M └─┘				4	4-3	
5. มีผลงานวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือเพื่อ การประเมินการศึกษาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์		└─┘ M				4	5-4	
6. มีความสามารถเลือกใช้เครื่องมือเพื่อการ ประเมินการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	M └─┘					5	5-4	

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
สมรรถนะที่ 7 ความรู้ความสามารถในการทำ วิทยานิพนธ์	M					5	5 – 4.5	
1. หัวข้อวิทยานิพนธ์มีความทันสมัยและมีคุณค่า ต่อการพัฒนาศาสตร์ด้านการประเมินการศึกษา โดยผ่านการพิจารณาในลักษณะของคณะกรรมการ ประจำหลักสูตร / บัณฑิตวิทยาลัย	M 					5	5 – 5	
2. มีความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย การกำหนด ปัญหาการวิจัย การให้นิยามคำถามการวิจัย การสังเคราะห์วรรณกรรม การสร้างเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล และการสรุปข้อมูล การแก้ปัญหาในการวิจัย	M 					5	5 – 5	
3. มีสัดส่วนการค้นคว้าอ้างอิงวรรณกรรม ระหว่างในและต่างประเทศ		M				4	5 – 3.75	
4. มีความสามารถเขียนรายงาน และการพูด นำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์	M					5	5 – 4	
5. มีวินัยในตนเอง (self discipline) และการ จัดการเรื่องเวลา		M				4.5	5 – 4	
6. งานวิทยานิพนธ์ได้รับการอุดหนุนงบประมาณ จากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง			M			3	4 – 2.75	
7. ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับการพิจารณาผ่าน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ภายในและภายนอก มหาวิทาลัย	M					5	5 – 4	
8. มีความเข้มข้นในการประเมินผลการทำวิทยา นิพนธ์ เช่น การสอบหัวข้อ การสอบปากเปล่า (oral examination) การสอบรวบยอด (comprehensive examination) การสอบป้องกัน เป็นต้น		M				4.5	5 – 4	
9. ระดับคุณภาพของวิทยานิพนธ์มีประ โยชน์ต่อ สังคมโดยรวมทั้งทางตรงและทางอ้อม			M			4	5 – 4	
10. ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับความยอมรับ เช่น ได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอผลงานในที่ประชุม สัมมนาทางวิชาการ ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร วิชาการที่เป็นที่ยอมรับ เป็นต้น		M				4.5	5 – 4	

ด้านความรู้สึกรู้สึก ความเป็นคนที่สมบูรณ์ในวิชาชีพ

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหัพันธ์	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหัพันธ์							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
สมรรถนะที่ 8 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์	M 	┌				5	5-4	
1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตาม ระเบียบในวิชาชีพ	M 	┌				5	5-4	
2. มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ใช้วิชาชีพในทางที่ผิด	M 					5	5-5	
3. มีความเสียสละทำประโยชน์เพื่อสังคม ทำการ ประเมินเพื่อการกุศล	M 	┌				4.5	5-4	
4. มีความประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้ง ของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า)	M 	┌				4.5	5-4	
5. เป็นตัวอย่างที่ดีในแวดวงวิชาชีพ วางตน เหมาะสม รู้จักกาลเทศะ	M 					5	5-5	
สมรรถนะที่ 9 จรรยาบรรณในวิชาชีพการ ประเมินการศึกษา	M 					5	5- 4.5	
1. มีความรับผิดชอบ (responsibility) มุ่งเสริม สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับคน ต้องคำนึงถึงความ เป็นปรนัย ความซื่อสัตย์ และให้บริการ ด้วยมาตรฐาน	M 	┌				5	5-4	
2. มีความสามารถ (competence) ร่วมกันรักษา มาตรฐานของวิชาชีพ โดยการทักท้วงปฏิบัติการ ของผู้ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ และพยายามแก้ไข ปฏิบัติการที่ไม่เหมาะสม	M 	┌				5	5-4	
3. ยอมรับในขอบเขตความรู้ความสามารถของตน ไม่ฝืนให้บริการหรือใช้เทคนิคที่ตนไม่ทราบ	M 	┌				5	5-4	
4. เผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณะ (public statements) ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ถูกต้องตามหลักวิชา และขอบเขตความรู้ของตน	M 	┌	M			4	5-4	
5. รักษาความลับ (confidentiality) เกี่ยวกับบุคคล ไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบโดยปราศจากเหตุผล	M 					5	5-5	
6. รักษาความลับของแบบสอบ (test security) มิให้มีการคัดลอกหรือเผยแพร่ทั่วไป ผู้ที่จะใช้ จะต้องอยู่ในวิชาชีพและรักษาความลับ	M 					5	5-5	

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
7. การตีความผลการสอบ (test interpretation) ต้องเก็บเป็นความลับจะเปิดเผยได้เฉพาะบุคคล ที่มีความรู้ความสามารถในการตีความเท่านั้น	M └┘					5	5 - 4	
8. การพิมพ์เผยแพร่แบบสอบ (test publication) แบบสอบเชิงจิตวิทยาจะจัดพิมพ์เพื่อการค้าเฉพาะ ผู้พิมพ์ที่ปฏิบัติตามหลักการทางวิชาชีพ และ จำหน่ายแบบสอบแก่ผู้ใช้ที่ทรงคุณวุฒิเท่านั้น	└┘	M				4	5 - 4	
สมรรถนะที่ 10 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการ ประเมินการศึกษา	M 					5	5 - 5	
1. มีใจรักและมุ่งมั่นพัฒนางานทางการประเมิน การศึกษา สามารถทำงานอย่างมีความสุข	└┘	M				4.5	5 - 4	
2. มีความศรัทธาในประโยชน์ของงานทางการ ประเมินการศึกษา	M └┘					5	5 - 4	
3. มีจิตสำนึกในการประเมินการศึกษาที่ต้องทำ อย่างต่อเนื่อง เป็นหน้าที่ของทุกคนต้องทำด้วย ความเต็มใจและอยากทำ	M └┘					5	5 - 4	
4. เป็นกรรมการ / สมาชิกของสมาคม / ชมรม วิชาชีพการประเมิน		└┘	M			4	4 - 3	
5. มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง	└┘	└┘	M			4	5 - 4	
สมรรถนะที่ 11 มนุษยสัมพันธ์และการทำงาน เป็นหมู่คณะ	M └┘					5	5 - 4	
1. มีผลงานที่สะท้อนถึงการปฏิบัติงานในฐานะ หัวหน้าคณะทำงาน		└┘	M			4	4 - 3	
2. มีความสามารถในการปรับตัวและตอบสนอง อย่างมีเหตุผลต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง		└┘	M			4	4 - 4	
3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน	M └┘					5	5 - 4	
4. มีความใจกว้างรับฟังความคิดเห็นและความ สามารถของผู้อื่น และยอมรับเมื่อถูกวิจารณ์	M 					5	5 - 5	
5. ให้ความร่วมมือ ไม่เอาเปรียบ ช่วยเหลือ และรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม	M └┘					5	5 - 4	
6. มีจุดยืนแต่สามารถยืดหยุ่นตามภาวะการณ์	└┘	└┘	M			4	5 - 3	

ด้านทักษะ คุณลักษณะ และบุคลิกภาพเชิงวิชาการ

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาวิทยาลัย	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาวิทยาลัย							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
สมรรถนะที่ 12 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิจารณญาณ และมีวิสัยทัศน์	M └─┘					5	5 - 4	
1. มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบ และมีความคิดรวบยอด	M └─┘					5	5 - 4	
2. มีความสามารถในการประเมินค่าความน่า เชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง ระบุสาเหตุและผล ค้นหาคำตอบ และเลือกวิธีที่มีความถูกต้องเหมาะสม	M └─┘					5	5 - 4	
3. ยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นถือมั่นความคิดเห็นของตนเป็นหลัก	M └─┘					5	5 - 4	
4. มีปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจด้วย การมีข้อมูลที่เพียงพอ และตัดสินใจได้อย่างสันติ	M └─┘					5	5 - 4	
5. มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น	└─┘ M					4	5 - 4	
6. มีความริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์ และกำหนดเป้าหมายได้	└─┘ M					4	5 - 4	
สมรรถนะที่ 13 ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม	└─┘ M					4	5 - 4	
1. มีความสามารถติดต่อสื่อสารทาง e-mail	M └─┘					5	5 - 4	
2. มีความสามารถสืบค้นข้อมูลทาง internet	M └─┘					5	5 - 4	
3. มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ การวิจัย / การประเมินทาง internet	M └─┘					5	5 - 4	
4. มีความสามารถในการวิเคราะห์สถิติข้อมูลและ จัดทำข้อมูลเสนอโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์	M └─┘					5	5 - 4	
5. มีความสามารถสืบค้นข้อมูลห้องสมุดบน ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (electronic library)	└─┘ M					4	5 - 4	
6. มีความสามารถใช้ไอศตทัศนูปกรณ์สมัยใหม่	└─┘ M					4	5 - 4	

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหาบัณฑิต	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
7. มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น		M				4	5 - 4	
สมรรถนะที่ 14 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร		M				4	4.75 - 4	
1. มีความสามารถในการอ่าน อ่านเร็ว/รู้เรื่อง อ่านเป็น อ่านแล้ววิเคราะห์ได้ อ่านแล้วจำได้	M					5	5 - 4	
2. มีความสามารถในการฟัง มีสมาธิในการฟัง รู้จักฟัง จับประเด็นได้ ฟังแล้วจำได้	M					5	5 - 4	
3. มีความสามารถในการเขียนถูกต้องตามหลักภาษา เขียนสื่อสารรู้เรื่อง เขียนด้วยภาษาของตนเอง มีหลักการบูรณาการแล้วเขียนขึ้นใหม่และมีการอ้างอิงที่ถูกต้อง	M					5	5 - 4	
4. มีความสามารถในการเขียนบทความวิชาการ		M				4	5 - 4	
5. มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) กับเจ้าของภาษาได้		M				4	4 - 4	
6. มีความสามารถในการเจรจาต่อรองแก้ไขข้อขัดแย้งในงานการประเมินได้		M				4	4 - 3.75	
สมรรถนะที่ 15 ความสามารถในการเป็นนักวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ		M				4	5 - 3.75	
1. มีความสามารถในการสอน / เป็นวิทยากร ฝึกอบรมเกี่ยวกับสถิติ การวิจัย และการประเมิน	M					4.5	5 - 4	
2. เป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถให้การปรึกษา แนะนำความรู้เกี่ยวกับสถิติ การวิจัย และประเมินการศึกษา		M				4	5 - 4	
3. มีความรู้ลึกในศาสตร์ของตน รู้กว้าง รอบรู้ในศาสตร์อื่นๆ และรู้หลักการผสมผสานเชื่อมโยงสาระความรู้เข้ากันอย่างกว้างขวาง	M					5	5 - 4	
4. มีความสามารถในการใช้ข้อมูล ความรู้ ยืนยันความคิด (make use information)		M				4	5 - 4	

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะมหัพันธ์	ความเหมาะสมของสมรรถนะและ ตัวบ่งชี้สมรรถนะมหัพันธ์							เหตุผล
	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	
5. มีความมั่นใจ มีความกล้าหาญทางวิชาการ เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น	M	┌				5	5 - 4	
6. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (emotion maturity) ตรึกตรองโดยรอบคอบ	M	┌				5	5 - 4	
7. เป็นผู้นำและปฏิบัติเป็นแบบอย่างของชุมชน และสังคมได้	┌	M				4	5 - 4	
สมรรถนะที่ 16 ความสามารถในการแสวงหา ความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต	M	┌				4.5	5 - 4	
1. มีความกระตือรือร้น รับรู้ข้อมูลข่าวสาร อยู่ตลอดเวลา สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล	M	┌				4.5	5 - 4	
2. มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลจาก แหล่งต่างๆ เช่น ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ	M	┌				5	5 - 4	
3. มีความสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและสรุปประเด็นจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง	┌	M				4	5 - 4	
4. มีความสามารถในการตั้งคำถามได้ตรง ประเด็นและเป็นประโยชน์ในศาสตร์ที่ศึกษา	M	┌				5	5 - 4	
5. มีการเข้าร่วมอบรมประชุม สัมมนา และ ติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	┌	M				4	5 - 4	
6. มีความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการ เรียนรู้ตลอดชีวิต		M	┌			4	4 - 3	

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวญาดา มุมบ้านเช่า
ผู้วิจัย

บัตรคำถามประกอบการสนทนากลุ่ม

(บัตรที่ 1)

1. ท่านคิดว่า ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำเป็นต้องมีการกำหนดระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต หรือไม่

ควรอย่างยิ่ง

มีหรือไม่มีก็ได้

ไม่ควร/ไม่จำเป็น

เพราะ.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

(บัตรที่ 2/1)

2. จากกรณีศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ในแต่ละประเด็น ต่อไปนี้

2.1 ด้านความเหมาะสมของ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต

2.1.1 ระดับความเหมาะสมโดยภาพรวม (พิจารณาในด้านความสำคัญและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ)

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2.1.2 สมรรถนะและตัวบ่งชี้ใดที่ท่านเห็นว่า ไม่เหมาะสม ควรตัดออก เพราะเหตุใด

.....
 .....
 .....

2.1.3 สมรรถนะและตัวบ่งชี้ใดที่ท่านเห็นว่า ควรกำหนดเพิ่มขึ้น เพราะเหตุใด

.....
 .....
 .....

(บัตรที่ 2/2)

2.2 ท่านเห็นว่า แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มสธ.

โดยภาพรวมมีความเหมาะสม (สำคัญและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ) ในระดับใด เพราะเหตุใด

มากที่สุด   มาก   ปานกลาง   น้อย   น้อยที่สุด

เพราะ.....
.....
.....
.....
.....
.....

(บัตรที่ 2/3)

2.3 ท่านเห็นว่า วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มสธ.

โดยภาพรวมมีความเหมาะสม (สำคัญและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ) ในระดับใด เพราะเหตุใด

มากที่สุด   มาก   ปานกลาง   น้อย   น้อยที่สุด

เพราะ.....
.....
.....
.....
.....
.....

(บัตรที่ 2/4)

2.4 ท่านคิดว่าถ้ามีการนำ ระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ ตามกรณีตัวอย่างของวิชาเอก การประเมินการศึกษา มสธ. มาใช้ จะเป็นประโยชน์ / จุดเด่น หรือ มีปัญหาอุปสรรค / ข้อควรคำนึง ในด้านใดบ้าง

ประโยชน์ / จุดเด่น

.....
.....
.....

ปัญหาอุปสรรค / ข้อควรคำนึง

.....
.....
.....

(บัตรที่ 3)

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่จะทำให้ การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ในแต่ละ โปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก มีระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ ที่เป็นรูปธรรม และ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ค

ผลการสนทนากลุ่ม

**ผลการสนทนากลุ่มวิพากษ์ความเหมาะสมในการใช้
ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการเสนอความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการใช้ระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการบัณฑิตศึกษา การวัดผลการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประถมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กลุ่มที่ 3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 1 แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประถมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กลุ่มที่ 4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 2 แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประถมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ทั้ง 4 กลุ่มแสดงความคิดเห็นในการสนทนา ดังนี้

1. ความจำเป็นในการกำหนดระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นต่อความจำเป็นในการกำหนดระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ความคิดเห็น	n	ระดับความจำเป็น			Mdn	O ₃ -O ₁	ระดับ
		3	2	1			
กลุ่มที่ 1 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3	3	-	-	3	0	จำเป็นอย่างยิ่ง
กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน	2	2	-	-	3	0	จำเป็นอย่างยิ่ง
กลุ่มที่ 3 นักศึกษา รุ่นที่ 1	4	4	-	-	3	0	จำเป็นอย่างยิ่ง
กลุ่มที่ 4 นักศึกษา รุ่นที่ 2	8	8	-	-	3	0	จำเป็นอย่างยิ่ง
รวมเฉลี่ย	17	17	-	-	3	0	จำเป็นอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 1 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นต่อความจำเป็นในการกำหนดระบบควบคุมคุณภาพมหำบัณฑิต ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง เห็นว่า **จำเป็นอย่างยิ่ง** ที่จะต้องกำหนดระบบควบคุมคุณภาพในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพราะ (ความถี่)

1. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ได้เริ่มให้ความสำคัญในเรื่อง การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ประกอบกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ก็ได้กำหนดตัวบ่งชี้ที่ว่าด้วยคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของบัณฑิต มหำบัณฑิตไว้ในเรื่องของการประกันคุณภาพของสถาบันด้วย (1)

2. การจัดการศึกษาทุกระดับต้องมีการควบคุมคุณภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของผลผลิตตามแนวคิดของการมีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งหลักการอุดมศึกษาได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดจากที่มีเฉพาะความมีเสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) ไปสู่การมีความรับผิดชอบต่อสังคมตรวจสอบ (social accountability) ได้ด้วย ดังนั้นการที่จะให้สังคมตรวจสอบผลผลิตได้จะต้องมีมาตรฐานของผลผลิตเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพ (1)

3. จะทำให้ได้มหำบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีความสามารถตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หรือในศาสตร์ วิชาเอกที่ศึกษา (1)

กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน เห็นว่า **จำเป็นอย่างยิ่ง** ที่จะต้องกำหนดระบบควบคุมคุณภาพในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพราะ (ความถี่)

1. จะทำให้ได้มหำบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หรือในศาสตร์ วิชาเอกที่ศึกษา (2)

2. จะทำให้ได้คณาจารย์ที่มีคุณภาพ เพราะมหำบัณฑิตเป็นตัวชี้วัดหลักสูตร และจะสะท้อนไปถึงผู้สอนด้วย (1)

3. จะทำให้ได้สถาบันมีคุณภาพ เพราะเมื่อมหำบัณฑิตมีคุณภาพ คณาจารย์มีคุณภาพ แล้วรวม 3 องค์ประกอบนี้จะเอื้อเป็นระบบที่ต่อเนื่องกัน (1)

กลุ่มที่ 3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 1 เห็นว่า **จำเป็นอย่างยิ่ง** ที่จะต้องกำหนดระบบควบคุมคุณภาพในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพราะ (ความถี่)

1. เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจที่ตรงกันว่า คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาหรือมหาลัยจะมีคุณภาพตามระบบที่กำหนดไว้ (3)

2. เป็นการช่วยถ่วงดุล ควบคุม ดูแล ระบบกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อลดความสูญเปล่าและจะเกิดผลลัพธ์ (Outcome) ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (1)

3. เป็นมาตรการในการกำกับดูแล ควบคุม และเป็นการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรม สามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจน (1)

4. เป็นการสนองตอบเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา (1)

5. เป็นการพัฒนามาตรฐานคุณภาพมหาลัยให้มีคุณสมบัติเป็นที่ต้องการของสังคม (1)

6. เป็นการสร้างมาตรฐานในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ เพราะการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการการศึกษาที่เน้นการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ (1)

กลุ่มที่ 4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 2 เห็นว่า **จำเป็นอย่างยิ่ง** ที่จะต้องกำหนดระบบควบคุมคุณภาพในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพราะ (ความถี่)

1. จะทำให้ได้มหาลัยที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับมาตรฐานสากล (5)

2. จะทำให้ได้มหาลัยที่มีคุณภาพตามที่สถาบันกำหนด (3)

3. จะทำให้ทราบคุณสมบัติของมหาลัยที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละสาขาวิชา (1)

4. จะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในคุณภาพของสถาบันของตน (1)

5. การควบคุมคุณภาพเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันให้แก่สังคม (1)

6. การควบคุมคุณภาพจำเป็นต้องดำเนินการทั้งระบบตั้งแต่ Input Process และ Output โดยเฉพาะ Output หรือผู้เรียนเมื่อมีระบบควบคุมคุณภาพจะเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่สถาบันยิ่งขึ้น (1)

2. ความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ความคิดเห็น	n	ระดับความเหมาะสม					Mdn	O ₃ -O ₁	ระดับ
		5	4	3	2	1			
กลุ่มที่ 1 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3	-	2	-	1	-	4	2	มาก
กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน	2	-	2	-	-	-	4	0	มาก
กลุ่มที่ 3 นักศึกษา รุ่นที่ 1	4	-	4	-	-	-	4	0	มาก
กลุ่มที่ 4 นักศึกษา รุ่นที่ 2	8	2	5	-	1	-	4	.75	มาก
รวมเฉลี่ย	17	2	13	-	2	-	4	0	มาก

จากตารางที่ 2 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง เห็นว่าโดยภาพรวมสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมในระดับ **มาก** สมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่ไม่เหมาะสมควรตัดออก คือ (ความถี่)

สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีผลงานสารนิพนธ์ (baby research) / งานวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานสารนิพนธ์ (baby research) / งานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) (1)

สมรรถนะที่ 2 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินและการจัดการโครงการประเมิน ตัวบ่งชี้ที่ 9 มีผลงานในการบริหารการจัดการโครงการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตัวบ่งชี้ที่ 10 มีผลงานในการสร้างแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบใหม่ เพราะเป็นเกณฑ์ที่ยากเกินไปในระดับของการเป็นนักศึกษา (1)

สมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีผลงานการประเมินผลภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (1) ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นเกณฑ์ที่ยากเกินไปในระดับของปริญญาโท ควรนำไปกำหนดในระดับปริญญาเอกจะมีความเป็นไปได้มากกว่า (2)

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีผลงานการประเมินการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (student center) ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีผลงานในการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ของผู้เรียน เพราะจะทำให้เฉพาะนักศึกษาที่เป็นครู อาจารย์ที่สอนในชั้นเรียนเท่านั้น (1) ตัวบ่งชี้ที่ 9 มีผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา และตัวบ่งชี้ที่ 10 มีผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (1)

สมรรถนะที่ 4 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น ประเมินความเป็นไปได้ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหารงาน ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีผลงานสะท้อนการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน การประเมินความก้าวหน้าของงาน และนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานระหว่างดำเนินโครงการ ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ ประเมินติดตามผลระยะยาว และประเมินผลกระทบแล้วนำผลมาตัดสินคุณค่างาน ควรเลือกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น (1)

สมรรถนะที่ 5 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีผลงานที่สะท้อนถึงการสร้างระบบการประเมินผลภายในให้แก่หน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีผลงานการเป็นผู้ประเมินในลักษณะให้คำปรึกษา ถ่ายทอด ฝึกอบรมที่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานการเป็นผู้ฝึก ครูฝึก และมีเทคนิคการอบรมกลุ่มเล็กให้กับหน่วยงาน / หน่วยปฏิบัติ (1)

สมรรถนะที่ 7 ความรู้ความสามารถด้านการทำวิทยานิพนธ์ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรอยู่แล้ว (1)

สมรรถนะที่ 9 จรรยาบรรณในวิชาชีพการวัดและประเมินการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 8 การพิมพ์เผยแพร่แบบสอบ (Test Publication) แบบสอบเชิงจิตวิทยาจะจัดพิมพ์เพื่อการค้าเฉพาะผู้พิมพ์ที่ปฏิบัติตามหลักการทางวิชาชีพ และจำหน่ายแบบสอบแก่ผู้ใช้ที่ทรงคุณวุฒิเท่านั้น (1)

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้อาจเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีมากเกินไป หากนำมาใช้อาจเป็นภาระให้แก่ นักศึกษา นอกจากนั้นไม่มีค่านิยมกำกับไว้ในแต่ละสมรรถนะและตัวบ่งชี้ ทำให้ยากแก่การพิจารณาว่าข้อใดควรคงไว้หรือตัดออก อย่างไรก็ตามอาจมีการคัดเลือกสมรรถนะหลักๆ และสร้างเป็นสมรรถนะที่เป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่เน้นการเป็นระบบทางไกล ที่ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ สมรรถนะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสมรรถนะความเป็นมหาบัณฑิตในระบบเปิด ซึ่งหากพัฒนาสมรรถนะคุณภาพได้ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จะเป็นการสร้างเอกลักษณ์ในการแข่งขัน (จุดขาย) เชิงคุณภาพให้แก่มหาวิทยาลัยได้ (1)

กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน เห็นว่าโดยภาพรวมสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ วิชาเอกการประเมินการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีความเหมาะสมในระดับ **มาก** สมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่ไม่เหมาะสมควรตัดออก คือ (ความถี่)

สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีผลงานสารนิพนธ์ (baby research) / งานวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานสารนิพนธ์ (baby research) / งานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ไม่ควรเน้นเป็นเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ น่าจะเป็นความเหมาะสมตามประเด็นที่จะประเมิน (1) ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีบทความทางการวิจัยเสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ / ต่างประเทศ เพราะเป็นเกณฑ์ที่ยากเกินไปในระดับของการเป็นนักศึกษา ควรกำหนดเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น (3)

สมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นเกณฑ์ที่ยากเกินไป (1) ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีผลงานในการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ของผู้เรียน เพราะจะทำได้เฉพาะนักศึกษาที่เป็นครู อาจารย์ที่สอนในชั้นเรียนเท่านั้น (1) ตัวบ่งชี้ที่ 9 มีผลงานในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา และตัวบ่งชี้ที่ 10 มีผลงานในการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะผู้เรียนไม่ได้อยู่ในวงการการศึกษาก็มีมาก (1)

สมรรถนะที่ 4 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น ประเมินความเป็นไปได้ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหารงาน ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ ประเมินติดตามผลระยะยาว และประเมินผลกระทบแล้วนำผลมาตัดสินใจดำเนินงาน เพราะมีโอกาสเป็นไปได้น้อย (1)

สมรรถนะที่ 6 ความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินการศึกษา เพราะมีโอกาสเป็นไปได้น้อย (1)

สมรรถนะที่ 7 ความรู้ความสามารถด้านการทำวิทยานิพนธ์ ตัวบ่งชี้ที่ 6 งานวิทยานิพนธ์ได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพราะวิทยานิพนธ์ที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนนั้นไม่ได้หมายความว่าไม่มีคุณภาพ นักศึกษาอาจจะไม่ได้เสนอขอทุนอุดหนุนก็ได้ (3)

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะบางรายการมีคำ / ข้อความที่มีความหมายไม่ชัดเจน เช่น ในสมรรถนะที่ 7 คำว่า “เข้มข้น” ในตัวบ่งชี้ที่ 8 คำว่า “คุณภาพ หรือ มีประโยชน์” ในตัวบ่งชี้ที่ 9 เป็นต้น ตัวบ่งชี้บางรายการควรตัดหรือปรับคำ / ข้อความ เช่น

สมรรถนะที่ 7 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ควรตัดคำว่า “สัดส่วน” ออก สมรรถนะที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ควรตัดคำว่า “ทำการประเมินเพื่อการกุศล” ออก สมรรถนะที่ 11 ตัวบ่งชี้ที่ 9 ควรปรับคำว่า “ผู้ทรงคุณวุฒิ” เป็น “ผู้ทรงคุณวุฒิที่รับผิดชอบทางด้านรางวัล” สมรรถนะที่ 14 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ควรตัดคำว่า “ต่อรอง” ออก

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่ควรกำหนดเพิ่มขึ้น คือ (ความถี่)

สมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ควรเพิ่มตัวบ่งชี้เกี่ยวกับ ความเป็นคนใจกว้าง ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์และการประเมินจากผู้อื่น เพราะนักประเมินยังมีจุดอ่อนในเรื่องนี้ เนื่องจากเคยชินกับการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น แต่ไม่ค่อยยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น (1)

กลุ่มที่ 3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 1 เห็นว่า โดยภาพรวมสมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะ วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมใน ระดับ *มาก*

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่ไม่เหมาะสมควรตัดออก คือ (ความถี่)

สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีบทความทางวารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ/ต่างประเทศ เพราะเป็นเกณฑ์ที่ยากเกินไป และเนื่องจากการนำเสนอบทความวิจัยลงในวารสารต่างประเทศมีขั้นตอนการปฏิบัติมาก อีกทั้งทักษะการเขียนภาษาต่างประเทศอาจเป็นข้อจำกัดของนักศึกษา ทั้งนี้อาจกำหนดเพียงให้นำเสนอบทความลงในวารสารภายในประเทศน่าจะเพียงพอในการศึกษาระดับปริญญาโท (3)

สมรรถนะ 7 ความรู้ความสามารถด้านการทำวิทยานิพนธ์ ตัวบ่งชี้ที่ 6 งานวิทยานิพนธ์ ได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง (1)

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะมีความเหมาะสมหลากหลาย และครอบคลุมทุกมิติ ถ้าสาขาวิชาสามารถกำหนดและนำไปปฏิบัติได้ก็จะเกิดคุณภาพสูงสุด แต่ถ้าผู้เรียนยังไม่มีความสามารถในระดับที่กำหนด อาจทำให้มีผลกระทบต่อ การสำเร็จ การศึกษาที่ยังขึ้น นอกจากนี้การจัดกลุ่มของตัวบ่งชี้ในบางสมรรถนะยังมีความซ้ำซ้อน อาจเป็นข้อจำกัดในการนำไปปฏิบัติ หรือประเมินในแต่ละสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ (1)

กลุ่มที่ 4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 2 เห็นว่า โดยภาพรวมสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมในระดับ *มาก*

สมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่ไม่เหมาะสมควรตัดออก คือ (ความถี่)

สมรรถนะที่ 1 ความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีบทความทางการวิจัยเสนอในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ/ต่างประเทศ เพราะเป็นเกณฑ์ที่ยากเกินไปในระดับของการเป็นนักศึกษา (1)

สมรรถนะที่ 3 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีผลงานเป็นผู้ประเมินผลภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะนักศึกษาก่อนหน้านี้ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้ประเมินภายนอกโดยตำแหน่ง (1)

สมรรถนะที่ 4 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินในการบริหารงานเชิงระบบ ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถกำหนดกรอบแนวทางการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะควรอยู่ในสมรรถนะที่ 2 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินและการจัดโครงการประเมิน (1)

สมรรถนะที่ 5 ความรู้ความสามารถด้านการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ เพราะควรเกิดขึ้นหลังจากการสำเร็จการศึกษาแล้ว (1)

สมรรถนะที่ 7 ความรู้ความสามารถด้านการทำวิทยานิพนธ์ ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีส่วนร่วมการค้นคว้าอ้างอิงวรรณกรรมระหว่างในและต่างประเทศ และ ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับความยอมรับ เช่น ได้รับการคัดเลือกให้ นำเสนอผลงานในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ เป็นต้น เพราะเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากในการปฏิบัติ (1)

สมรรถนะที่ 14 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถในการอ่าน อ่านเร็ว / รู้เรื่อง อ่านเป็น อ่านแล้ววิเคราะห์ได้ อ่านแล้วจำได้ เพราะจะประเมินยาก (1) และตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) กับเจ้าของภาษาได้ เพราะนักศึกษายังไม่มีความพร้อม (1)

สมรรถนะที่ 16 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะจะประเมินค่อนข้างยาก (1)

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะบางตัวยากเกินไปที่จะนำไปปฏิบัติได้ แต่ก็ควรนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาหาวิธีการที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดมาตรฐานที่พึงประสงค์ของระดับบัณฑิตศึกษา (1)

3. ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมิน การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ความคิดเห็น	n	ระดับความเหมาะสม					Mdn	O ₃ -O ₁	ระดับ
		5	4	3	2	1			
กลุ่มที่ 1 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3	-	1	2	-	-	3	1	ปานกลาง
กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน	2	-	2	-	-	-	4	0	มาก
กลุ่มที่ 3 นักศึกษา รุ่นที่ 1	4	-	2	2	-	-	3.5	1	มาก
กลุ่มที่ 4 นักศึกษา รุ่นที่ 2	8	2	3	2	1	-	4	1.75	มาก
รวมเฉลี่ย	17	2	8	6	1	-	4	1	มาก

จากตารางที่ 3 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของ แนวทาง การพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง เห็นว่าโดยภาพรวมแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมใน ระดับ *ปานกลาง* เพราะ (ความถี่)

1. มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา (1)
2. มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ สามารถนำมากำหนดให้ผู้เรียนทำกิจกรรมระหว่าง ที่ทำการศึกษายู่ได้ (1)

กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน เห็นว่าโดยภาพรวมแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ มหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมใน ระดับ *มาก* เพราะ (ความถี่)

1. มีความครอบคลุมทุกสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ (1)
2. มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ สามารถนำมากำหนดให้ผู้เรียนทำกิจกรรมระหว่าง ที่ทำการศึกษายู่ได้ (1)

ผู้ร่วมสนทนามีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต ในข้อ ให้มีการสอบปากเปล่างานวิทยานิพนธ์โดยคณะกรรมการประจำหลักสูตร / บัณฑิตวิทยาลัย และให้สอบรวบยอดงานวิทยานิพนธ์โดยมีคณะกรรมการสอบทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ควรรวมเป็น สอบปากเปล่าโดยมีกรรมการภายนอกร่วมด้วย และกรรมการอื่นควรมากกว่าจำนวน อาจารย์ที่ปรึกษา (1)

กลุ่มที่ 3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 1 เห็นว่าโดยภาพรวมแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมในระดับ *มาก* เพราะ (ความถี่)

1. ทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่ามหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาการประเมินการศึกษา จะมีความรู้ความสามารถตามสมรรถนะต่างๆ ที่กำหนดไว้ (1)

2. ยังขาดความชัดเจนในแนวปฏิบัติ อาจจะต้องรวบรวมข้อมูลจากการทดลองนำไป ปฏิบัติแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น (1)

3. แนวทางการพัฒนา และส่งเสริมมีมากเกินไปที่จะนำไปปฏิบัติได้ครบถ้วน เนื่องจาก ข้อจำกัดด้านเวลา ค่าใช้จ่าย และอื่นๆ (1)

ผู้ร่วมสนทนามีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า หากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมิน การศึกษา มีแนวคิดให้มหาบัณฑิตเกิดสมรรถนะในการเขียนบทความวิจัยเสนอในวารสารต่างประเทศ นั้น ควรมีการพัฒนาและส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตให้มีความรู้ ทักษะ และเทคนิคการเขียนภาษาอังกฤษเชิงบทความวิชาการ เพื่อลงในวารสารต่างประเทศด้วย (1)

กลุ่มที่ 4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 2 เห็นว่าโดยภาพรวมแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมในระดับ *มาก* เพราะ (ความถี่)

1. แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต ส่วนใหญ่มีเหตุมีผลและสามารถ นำไปปฏิบัติได้ (2)

2. แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตที่กำหนดไว้หากสามารถปฏิบัติ ได้จะทำให้ได้มหาบัณฑิตที่มีคุณภาพมาตรฐานยิ่งขึ้น (2)

3. บางรายการอาจทำได้ยากในระยะเวลา 2 ปีตามหลักสูตร เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่มี ภาระงานประจำควบคู่ไประหว่างศึกษา จึงอาจมีข้อจำกัดด้านเวลาในการทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ (1)

4. แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิตไม่สามารถสะท้อนหรือผลักดันสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะตามที่กำหนดไว้ได้ (1)

4. ความเหมาะสมของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ความคิดเห็น	n	ระดับความเหมาะสม					Mdn	O ₃ -O ₁	ระดับ
		5	4	3	2	1			
กลุ่มที่ 1 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3	-	1	2	-	-	3	1	ปานกลาง
กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน	2	-	2	-	-	-	4	0	มาก
กลุ่มที่ 3 นักศึกษา รุ่นที่ 1	4	2	2	-	-	-	4.5	1	มากที่สุด
กลุ่มที่ 4 นักศึกษา รุ่นที่ 2	8	2	2	3	1	-	3.5	1.75	มาก
รวมเฉลี่ย	17	4	7	5	1	-	4	1.5	มาก

จากตารางที่ 4 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของ วิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง เห็นว่าโดยภาพรวมวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมในระดับ **ปานกลาง** เพราะ (ความถี่)

1. วิธีการประเมินต้องเป็นรูปธรรม สะดวกแก่การประเมิน และสะท้อนสมรรถนะเป็นอย่างดี (1)
2. การประเมินมีความเป็นไปได้น้อยในทางปฏิบัติถ้าจะทำให้ครบทุกวิธีการ ดังนั้นอาจเลือกบางวิธีที่สำคัญๆก็เพียงพอแล้ว (2)

กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน เห็นว่าโดยภาพรวมวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมในระดับ **มาก** เพราะ (ความถี่)

1. วิธีการประเมินมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (1)

กลุ่มที่ 3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 1 เห็นว่าโดยภาพรวมวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมในระดับ **มากที่สุด** เพราะ (ความถี่)

1. ในทางปฏิบัติควรพิจารณาให้ความสำคัญในการกำหนดรูปแบบและขั้นตอนการวิธีการประเมิน ให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ (2)
2. เป็นการรับรองได้ในระดับหนึ่งว่ามหาบัณฑิตที่ผ่านการประเมินสมรรถนะตามที่กำหนดนั้นจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามที่ได้ศึกษาอย่างมีคุณภาพ (1)
3. วิธีการประเมินมีหลากหลาย ครบถ้วน (1)
4. สามารถใช้เป็นแนวทางในการควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิตได้ แต่ในการปฏิบัติอาจดำเนินการได้ไม่ครบทุกวิธี (1)

กลุ่มที่ 4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 2 เห็นว่าโดยภาพรวมวิธีการประเมินสมรรถนะมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมในระดับ **มาก** เพราะ (ความถี่)

1. นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีงานประจำอยู่แล้ว อาจไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และหากต้องมีการประเมินที่หลากหลายอาจเกิดปัญหาในการไม่สามารถสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนได้ (2)
2. วิธีการประเมินที่กำหนดเป็นการประกันคุณภาพของมหาบัณฑิตได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่กำหนดไว้ (1)
3. สมรรถนะบางรายการในหลักสูตรได้มีการกำหนดคุณสมบัตินั้นๆ ไว้แล้ว (1)
4. วิธีการประเมินไม่สามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในการศึกษาด้วยระบบทางไกล (1)

5. ประโยชน์/จุดเด่น หรือ ปัญหาอุปสรรค/ข้อควรคำนึง ของระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กลุ่มที่ 1 บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง เห็นว่าถ้ามีการนำระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มาใช้จะเป็นประโยชน์ / มีจุดเด่น ดังนี้ (ความถี่)

1. ถ้าดำเนินการได้ครบถ้วนตามระบบ จะได้มหาบัณฑิตที่มีคุณภาพระดับนานาชาติ (2)
2. เป็นการสร้างมาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (1)
3. เป็นการสร้างมาตรฐานในระบบการศึกษาทางไกล (1)
4. เป็นการสร้างมาตรฐานในคุณลักษณะมหาบัณฑิตด้านความรู้ ความคิด การนำไปใช้ และคุณธรรม จริยธรรม (1)
5. เป็นการสร้างเอกลักษณ์ในการแข่งขัน (จุดขาย) เชิงคุณภาพให้แก่มหาวิทยาลัย (1)
ปัญหาอุปสรรค / ข้อควรคำนึงถึง (ความถี่)
  1. ควรพิจารณาคัดเลือกกรอบสมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้ เป็นรูปธรรม เรียบง่าย และวัดประเมินได้จริงไปใช้ (1)
  2. อาจพิจารณาจำแนกสมรรถนะมหาบัณฑิตเป็น 2 ส่วน คือ สมรรถนะตามจุดมุ่งหมาย ในหลักสูตร และสมรรถนะในระบบการศึกษาทางไกล (1)
  3. ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของระบบที่อาจเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้เรียน รวมถึง สาขาวิชา และมหาวิทยาลัย (1)
  4. ในทางปฏิบัติอาจเป็นไปได้น้อย อาจต้องแบ่งระดับความสำเร็จเป็นช่วงเวลาถ้าจะต้อง มีการนำระบบไปใช้ (1)

กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน เห็นว่าถ้ามีการนำระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มาใช้จะเป็นประโยชน์ / มีจุดเด่น ดังนี้ (ความถี่)

1. จะได้มหาบัณฑิตที่มีคุณภาพ คณาจารย์มีคุณภาพ หลักสูตรมีคุณภาพ และสถาบัน มีคุณภาพ เป็นที่ศรัทธาของตลาดแรงงานและสังคม (1)
2. มหาบัณฑิตสามารถตรวจสอบตนเองได้ว่ามีความรู้ ความสามารถตรงตามสมรรถนะ และตัวบ่งชี้ที่มากน้อยเพียงใด เพื่อการเข้าถึงคุณภาพ (1)
3. จะทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนได้ตรวจสอบคุณภาพของมหาบัณฑิต ว่าผลผลิต หรือมหาบัณฑิตนั้นมีคุณภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ระดับใด (1)
4. เพื่อเป็นการยืนยันว่ามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชซึ่งจัดการศึกษาในระบบทางไกล สามารถผลิตมหาบัณฑิตที่ได้มาตรฐาน โดยที่นักศึกษาต้องเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ (1)
ปัญหาอุปสรรค / ข้อควรคำนึง (ความถี่)
  1. ตัวบ่งชี้สมรรถนะบางรายการคุณสมบัติหรือเกณฑ์สูงเกินไปอาจวัดประเมินได้ยาก (1)

2. ตัวบ่งชี้สมรรถนะมีมากเกินไป บางรายการมีความซ้ำซ้อนกันระหว่างสมรรถนะ เช่น ความรู้ความสามารถในการทำวิจัย กับ ความรู้ความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นต้น (1)

กลุ่มที่ 3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 1 เห็นว่าถ้ามีการนำระบบควบคุมคุณภาพ มหบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มาใช้จะเป็นประโยชน์ / มีจุดเด่น ดังนี้ (ความถี่)

1. เป็นประโยชน์ในการประกันคุณภาพการศึกษาหากสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (2)
2. เป็นการรับรองคุณภาพมหบัณฑิตสาขาการประเมินการศึกษาว่ามีความรู้ความสามารถตามสมรรถนะต่างๆ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด (2)
3. ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและสร้างมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับของสังคม (2)
4. ทำให้ผู้เรียนมีข้อมูลสำหรับการประเมินตนเองว่าตนเองมีคุณสมบัติ มีความต้องการ หรือจะทำประโยชน์จากความรู้ความสามารถตามสมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและสายงานของตน อย่างไร (2)

ปัญหาอุปสรรค / ข้อควรคำนึง (ความถี่)

1. สมรรถนะ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติบางรายการยังไม่ชัดเจน อาจเป็นอุปสรรคในการนำระบบควบคุมคุณภาพนี้ไปใช้ (1)
2. ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาในสาขาการประเมินการศึกษา อาจเกิดความลำบากใจในการตัดสินใจเข้าศึกษาในสถาบันนี้ เพราะอาจวิตกกังวลกับวิธีการประเมินที่ยากเกินไป (1)
3. วิธีการปฏิบัติ และการนำไปใช้ทั้งระบบอาจไม่เป็นที่ยอมรับของผู้สนใจที่จะเลือกศึกษาในสาขาวิชานี้ (1)

กลุ่มที่ 4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 2 เห็นว่าถ้ามีการนำระบบควบคุมคุณภาพ มหบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มาใช้จะเป็นประโยชน์ / มีจุดเด่น ดังนี้ (ความถี่)

1. จะทำให้ได้มหบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพมาตรฐานตามที่สาขาวิชา / สถาบันคาดหวัง (4)
2. มหบัณฑิตจะมีความรับผิดชอบสูง และจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างสูงสุด (2)
3. ทำให้ทราบคุณลักษณะของมหบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขานี้อย่างชัดเจน และผู้สนใจที่จะเข้าศึกษาสามารถคาดหวังต่อความรู้ความสามารถที่ตนจะได้รับ (1)
4. เป็นผลดีในการเพิ่มคุณค่า คุณภาพให้แก่สถาบัน (1)

5. จะเป็นประโยชน์โดยเฉพาะด้านความรู้ความสามารถในการวิจัยและการใช้สถิติทางการศึกษาที่จะนำไปสู่การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ เพื่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติ (1)

6. มีข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (1)

7. จะทำให้ผู้ที่สนใจเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามีความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถที่จะได้รับจากการศึกษาในสถาบันนั้นๆ (1)

ปัญหาอุปสรรค / ข้อควรคำนึง (ความถี่)

1. สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะบางรายการเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ และยากต่อการตรวจสอบประเมิน (4)

2. ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิตนี้อาจเกิดผลกระทบที่มีผู้สนใจเรียนแต่ไม่กล้าสมัครเข้าศึกษา (2)

3. ผู้เรียนอาจเกิดปัญหาระหว่างการศึกษาระหว่างการทำกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดที่อาจส่งผลกระทบต่อสำเร็จการศึกษาที่ยากขึ้น (1)

4. แผนกิจกรรมการเรียนการสอนอาจมอบหมายงานไม่ครบถ้วนตามแนวทางการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะมหาบัณฑิต ในขณะที่เดียวกันต้องคำนึงถึงกิจกรรมที่มอบหมายผู้เรียนได้จัดทำด้วยตนเองหรือไม่ (1)

5. สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะบางรายการอาจต้องใช้เวลามากในการติดตามและประเมินผล ไม่สามารถประเมินในช่วงเวลาที่ศึกษาในหลักสูตรได้ (1)

6. แนวทางการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในแต่ละโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก ที่เป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

กลุ่มที่ 1 บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง เห็นว่าแนวทางการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิตในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในแต่ละโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก ที่จะเป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีดังนี้ (ความถี่)

1. ปัจจุบันทุกหลักสูตรมีมาตรฐานการควบคุมคุณภาพอยู่แล้ว แต่อาจจะไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่ถ้ามีการรักษามาตรฐานกลางตามหลักการและข้อบังคับของมหาวิทยาลัยแล้ว ก็อาจจะเหมาะสมกับแต่ละหลักสูตรที่มีความหลากหลายและมีจุดเน้นที่ไม่เหมือนกันอยู่แล้ว (1)

2. สิ่งที่จะพัฒนาเป็นลำดับแรกคือ ระบบควบคุมคุณภาพอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ การเฝ้าหาความรู้ใหม่ การวิจัย การใช้อินเทอร์เน็ต รวมถึงด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น (1)
3. แต่ละโปรแกรม / สาขาวิชา อาจสร้างสมรรถนะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะได้แต่ไม่ควร กำหนดรายการที่มากเกินไป (1)
4. กำหนดเกณฑ์ในการประเมินกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษาให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และควรเข้มงวดกับการประเมินตามเกณฑ์ (1)

กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ผู้สอน เห็นว่าแนวทางการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในแต่ละโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก ที่จะป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีดังนี้ (ความถี่)

1. คัดเลือกบัณฑิตที่มีความรู้พื้นฐานเพียงพอในการสำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะด้าน ภาษาอังกฤษ และด้านคอมพิวเตอร์ (1)
2. กิจกรรมสัมมนาเสริม สัมมนาเข้ม ต้องเป็นการทำงานที่ฝึกความรู้ ทักษะเกี่ยวกับ สถิติ การวิจัย การประเมิน เพื่อนำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ (1)
3. อาจารย์สัมมนาเสริม สัมมนาเข้ม ควรตระหนักในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษา อย่างจริงจัง โดยเฉพาะการทุ่มเทเวลาในการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง (1)
4. เพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาในการควบคุมวิทยานิพนธ์ให้เป็นมาตรฐาน และกระตุ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาใช้เวลาแก่นักศึกษาระบบทางไกลให้มากๆ (1)
5. กระตุ้นให้อาจารย์เห็นความสำคัญของระบบควบคุมคุณภาพ และการประกันคุณภาพ การศึกษา (1)
6. ควรมีระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในแต่ละ โปรแกรม เพราะเนื่องด้วยระบบการศึกษาทางไกลที่นักศึกษาต้องศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองเป็น ส่วนใหญ่ การมีระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิตจะทำให้สามารถผลิตมหาบัณฑิตได้ตรงตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสามารถประกันได้ว่าจะได้มหาบัณฑิตที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง (1)

กลุ่มที่ 3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 1 เห็นว่าแนวทางการพัฒนาระบบควบคุม คุณภาพมหาบัณฑิตในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในแต่ละ โปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก ที่จะป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีดังนี้ (ความถี่)

1. พัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ โดยกำหนดมาตรฐานสมรรถนะกลางของมหาวิทยาลัย และสมรรถนะเฉพาะของแต่ละโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก แล้วประกาศเป็นแนวปฏิบัติบังคับใช้ให้เป็นรูปธรรม (2)
2. กระตุ้นให้ทุกโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องควบคุมคุณภาพ ประกันคุณภาพผลผลิตหรือมหัศจรรย์ให้มีคุณภาพตามที่พึงประสงค์ของหลักสูตร (2)
3. ควรมีการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ในทุกโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก แต่ต้องคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของนักศึกษาประกอบการพัฒนาระบบด้วย (1)

กลุ่มที่ 4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รุ่นที่ 2 เห็นว่าแนวทางการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในแต่ละโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก ที่จะเป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีดังนี้ (ความถี่)

1. กระตุ้นให้ทุกโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องควบคุมคุณภาพ ประกันคุณภาพผลผลิตหรือมหัศจรรย์ให้มีคุณภาพตามที่พึงประสงค์ของหลักสูตร (2)
2. มีความเป็นไปได้น้อยในทางปฏิบัติ มหาวิทยาลัยควรต้องปรับปรุงอีกหลายด้าน โดยเฉพาะระบบการเรียน และผู้สอน (2)
3. มหาวิทยาลัยหรือแต่ละโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก ควรมีระบบการคัดเลือกนักศึกษาตามคุณภาพที่กำหนด (1)
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องเป็นไปตามแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ (1)
5. ควรมีการติดตามประเมินผลมหัศจรรย์หลังจากสำเร็จการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (1)
6. หากจะพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหัศจรรย์ของแต่ละโปรแกรม / แขนงวิชา / วิชาเอก โดยพิจารณาจากกรณีศึกษาของวิชาเอกการประเมินการศึกษา ควรมีการลดจำนวนสมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะลงน่าจะเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น (1)
7. มีความเป็นไปได้น้อยที่จะมีแนวปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพราะนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีระดับความสามารถหรือมาตรฐานแตกต่างกัน เนื่องจากการรับเข้าเป็นเพียงการคัดเลือกเท่านั้น ไม่ได้ทำการสอบแข่งขันเพื่อคัดนักศึกษาที่มีมาตรฐาน (1)

ภาคผนวก ง

หนังสือติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ทม 1307 / ว 5

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

6 มีนาคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณดา มุมบ้านเช่า นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และ/หรือ การประกันคุณภาพการศึกษา และเห็นว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญในวงการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญที่จะให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน รับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งจะขอรบกวนเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2-3 รอบ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจ้อย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร. 0-2503-3566 โทรสาร 0-2503-3567

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ   สาขาวิชาศึกษาศาสตร์   โทร 3521

ที่   ทม 1307 / ว 5

วันที่   6 มีนาคม 2546

เรื่อง   ขออนุมัติครุภัณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นางสาวณดา มุมบ้านเช่า นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และ/หรือ การประกันคุณภาพการศึกษา และเห็นว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญในวงการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญที่จะให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขออนุมัติครุภัณฑ์จากท่าน รับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งจะขอรบกวนเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2-3 รอบ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจ้อย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

กองแผนงาน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

13 มิถุนายน 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย รอบที่ 2

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยดิฉัน นางสาวญาดา มุมบ้านเช่า นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ดิฉันได้ทำการประมวลผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ส่งเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาเป็นแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในขั้นตอนต่อไปเป็นการคัดเลือกตัวบ่งชี้วิธีการประเมิน และแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมให้มหบัณฑิตเกิดการพัฒนาในสมรรถนะตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ตามเทคนิควิจัยเดลฟาย ซึ่งมีท่านเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้หากท่านสามารถส่งกลับคืนผู้วิจัยภายใน วันศุกร์ที่ 27 มิถุนายน 2546 จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวญาดา มุมบ้านเช่า)

ผู้วิจัย

กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

โทรศัพท์ / โทรสาร 0-2503-3626

กองแผนงาน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

25 สิงหาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย รอบที่ 3

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ตามที่ดิฉัน นางสาวณดา มุมบ้านเช่า นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมิน การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหบัณฑิต วิชาเอกการประเมิน การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช แล้วนั้น

ในการนี้ ดิฉันได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 2 เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอส่งแบบ สอบถามในรอบที่ 3 (รอบสุดท้าย) มาเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ได้แสดงผลการตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและ ของตัวท่านในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ให้ท่านทราบ โดยในการนี้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ทบทวนคำตอบ อีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบแบบสอบถามในรอบสุดท้ายนี้ ทั้งนี้หากท่านสามารถส่งกลับคืนผู้วิจัยภายใน วันจันทร์ที่ 1 กันยายน 2546 จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวณดา มุมบ้านเช่า)

ผู้วิจัย

กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
โทรศัพท์ / โทรสาร 0-2503-3626

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ   สาขาวิชาศึกษาศาสตร์   โทร 3524 - 5

ที่   ศธ 0522.16 / ว 9

วันที่   12 ธันวาคม 2546

เรื่อง   ขอเรียนเชิญร่วมสนทนากลุ่มทางวิชาการ

เรียน

ด้วยสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ กำหนดจัดการสนทนาทางวิชาการเรื่อง “การกำหนดมาตรฐานคุณภาพมหาบัณฑิต ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” ในวันศุกร์ที่ 26 ธันวาคม 2546 เวลา 08.30 – 16.00 น. ณ ห้องประชุม 148 อาคารสัมมนา 2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ระดมแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพมหาบัณฑิต โปรแกรมวิชาต่างๆ ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ อันจะนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยในภาพรวม ในอนาคต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ พิจารณาเห็นว่า การสัมมนาหรือการสนทนากลุ่มครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อแขนงวิชาของท่านที่มีส่วนรับผิดชอบหลักในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จึงขอเรียนเชิญผู้ประสานงานประจำแขนงวิชา และ/หรือผู้แทนของแขนงวิชารวม 2 ท่านเข้าร่วมสนทนาทางวิชาการตาม วัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ขอความกรุณาท่านแจ้งความประสงค์ในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มไปที่หน่วยเลขานุการกิจ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โทร 3524-5 ภายในวันศุกร์ที่ 19 ธันวาคม 2546 นี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาเข้าร่วมสนทนากลุ่มทางวิชาการในครั้งนี้ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

หมายเหตุ : ขอความกรุณาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มโปรดพิจารณา กรณีตัวอย่าง “ผลการสังเคราะห์ ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” และ “เตรียมประเด็นความคิดตามรายการในบัตรคำถาม” เพื่อนำไปเสนอต่อกลุ่มสนทนาในวันสัมมนาด้วย (26 ธันวาคม 2546)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ   สาขาวิชาศึกษาศาสตร์   โทร 3524 - 5

ที่   ศธ 0522.16 / ว 10

วันที่   12 ธันวาคม 2546

เรื่อง   ขอเรียนเชิญร่วมสนทนากลุ่มทางวิชาการ

เรียน

ด้วยสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ กำหนดจัดการสนทนาทางวิชาการเรื่อง การกำหนดมาตรฐานคุณภาพมหาบัณฑิต ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในวันที่ ศุกร์ที่ 26 ธันวาคม 2546 เวลา 08.30 – 16.00 น. ณ ห้องประชุม 148 อาคารสัมมนา 2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ระดมแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพมหาบัณฑิต ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ อันจะนำไปสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยในภาพรวม ในอนาคต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา การประเมินการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนาทางวิชาการตาม วัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ขอความกรุณาท่านแจ้งความประสงค์ ในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มไปที่ หน่วยเลขานุการกิจ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โทร 3524-5 ภายในวันศุกร์ที่ 19 ธันวาคม 2546 นี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่มทางวิชาการในครั้งนี้ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

หมายเหตุ : ขอความกรุณาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มโปรดพิจารณากรณีตัวอย่าง “ผลการสังเคราะห์ ระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” และ “เตรียมประเด็นความคิดตามรายการในบัตรคำถาม” เพื่อนำไปเสนอต่อกลุ่มสนทนาในวันสัมมนาด้วย (26 ธันวาคม 2546)

ที่ ศธ 0522.16 / ว 11

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

12 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญร่วมสนทนากลุ่มทางวิชาการ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม 1 ชุด

ด้วยสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ กำหนดจัดการสนทนาทางวิชาการเรื่อง **การกำหนดมาตรฐานคุณภาพมหาวิทยาลัย** ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในวันศุกร์ที่ 26 ธันวาคม 2546 เวลา 08.30 - 16.00 น. ณ ห้องประชุม 148 อาคารสัมมนา 2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ระดมแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพมหาวิทยาลัย ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพ อันจะนำไปสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยในภาพรวม ในอนาคต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนาทางวิชาการตาม วัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว ข้างต้น ทั้งนี้ขอความกรุณาท่านแจ้งความประสงค์ในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มไปที่ หมายเลขงานธุรกิจ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โทรศัพท์ 0-2503-3566 ภายในวันศุกร์ที่ 19 ธันวาคม 2546 นี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมสนทนากลุ่มทางวิชาการในครั้งนี้ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

หมายเหตุ : ขอความกรุณาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มโปรดพิจารณากรณีตัวอย่าง “ผลการสังเคราะห์ ระบบควบคุมคุณภาพมหาวิทยาลัย วิชาเอกการประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช” และ “เตรียมประเด็นความคิดตามรายการในบัตรคำถาม” เพื่อนำไปเสนอต่อกลุ่มสนทนาในวันสัมมนาด้วย (26 ธันวาคม 2546)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวญาดา มุมบ้านเช่า
วัน เดือน ปีเกิด	22 พฤศจิกายน 2506
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ. (โสตทัศนศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2527
สถานที่ทำงาน	กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6